

Så fungerar Wikipedia

Lennart Guldbrandsson

Så fungerar Wikipedia

Allt du behöver veta om hur man bidrar, om kritiken
och kvalitetssatsningarna

Lennart Guldbrandsson

Så fungerar Wikipedia

Allt du behöver veta om hur man bidrar, om kritiken och kvalitetsåtgärder

CC-BY-SA 3.0 2008-2010 Lennart Guldbrandsson

Första upplagan: Vulkan 2008

Andra bearbetade upplagan: HEXA förlag 2008

Denna utgåva: 2010

Innehåll

Inledning 12

VAD ÄR WIKIPEDIA, EGENTLIGEN? 14

”Wiki”-delen 15

- Allting flyter 15
- Det finns ingen deadline 17
- Alla bestämmer - du också 17
- Allt sparas 18
- Skribenterna kan vara anonyma 18
- Wikipedia är aktuell 19
- Det tekniska 19

”-pedia”-delen 20

- Wikipedias policy 20
 - Vad Wikipedia inte är* 21
 - Wikipedia är neutralt* 21
 - Wikipedia är fritt* 22
 - Wikipedianer är vänliga* 22
 - Wikipedias regler är inte huggna i sten* 23
- Hur Wikipedia ser ut 23
 - Hur Wikipedias artiklar är uppbyggda* 23
 - Wikipedias omfång* 24
- Kvalitetssäkring på Wikipedia 29
 - Grunden i Wikipedias kvalitetskontroll* 29
 - Wikipedias första sällning* 30
 - Senaste ändringar* 31
 - Bevakningslista* 34
 - Låsning och blockering* 36
 - Konfliktlösning* 36
- Artikelförbättring på Wikipedia 36
 - Diskussionssidor* 37
 - Kategorier, projekt och portaler* 38
- Mallar 39
 - Interwikilänkar* 39
 - Tävlingar* 40
 - Specialsidor och externa verktyg* 40

Men dessutom... 42

Wikipedias användare	43
<i>De oinloggade</i>	43
<i>Vanliga användare</i>	44
<i>Administratörer</i>	45
<i>Övriga användargrupper</i>	45
<i>Single user login</i>	46
Kontakter användare emellan	47
<i>Kontakter via datorn</i>	47
<i>Kontakter i verkliga livet</i>	47
<i>Wikimania</i>	48
Wikimedia Foundation och Wikipedias systerprojekt	48
<i>Wiktionary</i>	48
<i>Wikibooks</i>	49
<i>Wikiquote</i>	49
<i>Wikisource</i>	49
<i>Wikinews</i>	49
<i>Wikiversity och Wikijunior</i>	50
<i>Wikimedia Commons</i>	50
De fria licensernas kultur	51
Web 2.0 och bloggar	51

HUR MAN REDIGERAR PÅ WIKIPEDIA 53

Grunderna i att redigera på Wikipedia 54

Textrutan	57
Wikipedia-lathund	60
Ett exempel	61
Länkar	64
<i>Externa länkar</i>	64
<i>Interwikilänkar</i>	65

Inloggning 67

<i>Hur man skaffar ett konto</i>	67
<i>Överkurs</i>	69

Bilder 70

Vilka bilder får man lägga in i Wikipedia?	70
Att hitta en bild på Commons	70
Att ladda upp bilder på Commons	71
Att lägga in en bild från Commons i en artikel	72

Överkurs	73
Mallar	74
Hur man lägger in en mall	74
Vanliga mallar	75
Att redigera en mall	76
Mallar som kan ändra texten	76
Hur man gör en mall	78
Hur man gör mallar med variabler	78
Tabeller	80
Hur man gör en tabell	80
Ett exempel	80
Tabeller med stil	82
VANLIGA OCH OVANLIGA FRÅGOR	84
Introduktion	85
Kan man lita på Wikipedia?	86
Vilka fel kritiseras Wikipedia för oftast?	86
Stämmer kritiken?	87
<i>Wikipedia saknar en redaktion...</i>	87
<i>Uppslagsverket skapas av amatörer</i>	87
<i>Wikipedias sökfunktion...</i>	87
<i>Påståenden är dåligt belagda</i>	88
<i>Artiklarna är politiskt vinklade</i>	88
<i>Ingen värdering huruvida ämnen är viktiga</i>	88
<i>Wikipedia är ett tillhåll för klottrare</i>	89
<i>Många redigeringar bottnar i illvilja och osämja</i>	89
<i>Institutioner med makt manipulerar artiklarna</i>	90
<i>Artiklar är kvalitetsmässigt tunna</i>	90
Svaret, äntligen	91
Liten kurs i källkritik	92
Wikipedia mot Nationalencyklopedin	94
<i>Storlek</i>	94
<i>Tillförlitlighet</i>	94
<i>Tillgänglighet</i>	94
<i>Extramaterial</i>	95
<i>Övrigt</i>	96
Varför skriva på Wikipedia?	97

Egotripp	97
Altruism	98
Förbättring/peer review	99
Nyhetens behag	99
Snabbheten och enkelheten	99
Skön stämning	100
Man lär sig en hel del	100
Långsiktigheten i projektet	101

Hur bra är svenskspråkiga Wikipedia jämfört med de andra språkversionerna? 102

Antal artiklar	102
Artikellängd	102
Antal användare	103
Redigeringsdjup	104
Antal bilder	104
Antal besökare	105
Kvalitet	105
Lokal stödförening	105
Sammanfattning	106

Vilka är de vanligaste nybörjarmisstagen? 107

Att inte skriva alls	107
Att tro att man måste kunna allt för att få bidra	107
Att tro att det finns en redaktion	107
Att uppfinna hjulet igen	108
Att plagiera	108
Att göra reklam eller skriva om sig själv	108
Att tro att Wikipedia är ett diskussionsforum	108
Att hänvisa till någon annans misstag för att rättfärdiga sitt eget beteende	108
Att radera material man inte gillar	109
Att glömma att skriva ut det självklara	109

Vilka är Wikipedias verkliga problem? 110

Innehållsproblem	110
<i>Hur mycket fel är det i Wikipedia, egentligen?</i>	110
<i>Brist på innehåll</i>	111
<i>Icke-neutrala beskrivningar</i>	111
<i>Icke källbelagda påståenden</i>	111

<i>Fluff</i>	112
<i>Språkliga fel</i>	112
<i>Faktafel</i>	112
<i>Ovanliga fel i Wikipedias artiklar</i>	113
Wikipedias yttre problem	114
<i>Den kritiska massan</i>	114
<i>Pengarna</i>	115
Varför kommer Wikipedia så högt bland Googles sökresultat?	117
Andra samarbeten	118
Hur gör man när man vill använda material från Wikipedia?	119
För bilder	119
För text	120
Att citera Wikipedia	120
Hur ska jag förhålla mig till Wikipedia?	121
Wikipedia som del av skolarbetet	122
<i>Läraren skriver på Wikipedia</i>	122
<i>Eleverna skriver på Wikipedia</i>	123
<i>Wikisajter och Wikipedias samarbetsmodell</i>	124
Wikipedia på biblioteken	124
Wikipedia för journalister	125
Hur ska Wikipedia nå nya användargrupper?	127
Hur ser Wikipedias framtid ut?	128
Kommer Wikipedia finnas kvar om fem, tio år?	128
Hur stor är Wikipedia 2013?	128
Hur bra är Wikipedia 2013?	129
Hur ser arbetet med Wikipedia ut 2013?	130
WIKIPEDIAS HISTORIA	132
Att skriva Wikipedias historia	133
Före Wikipedia	134
Från Nupedia till Wikipedia	137
Från tyskspråkiga Wikipedia till Wikimedia Deutschland	141
<i>Meta-Wikipedia</i>	141

<i>Enciclopedia Libre</i>	141
<i>MediaWiki</i>	142
<i>Wiktionary</i>	143
<i>Wikimedia Foundation</i>	143
<i>Wikipedianerna träffas</i>	144
<i>ArbCom</i>	146
<i>Wikimedia Foundation får lokala stödföreningar</i>	146
Från Himmelska fridens torg till Stern	147
<i>Kina blockerar Wikipedia</i>	147
<i>Falska identiteter</i>	148
<i>Seigenthaler-kontroversen</i>	148
<i>Betalda redigerar på Wikipedia</i>	150
<i>Essay-skandalen</i>	150
<i>Fair use</i>	152
<i>WikiScanner</i>	153
<i>WMF anställer brottsling</i>	154
<i>Stephen Colbert</i>	155
<i>Kontroverserna kring Jimmy Wales</i>	155
Från priser till Truth in numbers	158
Svenskspråkiga Wikipedia	159
<i>Starten</i>	159
<i>Susning</i>	160
<i>Efter novemberökningen 2002</i>	162
<i>Tinget och skilkom</i>	164
<i>Svenskspråkiga Wikipedia i media</i>	166
<i>Wikimedia Sverige</i>	167
<i>Kvalitetsökningen 2008 och framåt</i>	171
INTERVJUER	173
Jimmy Wales	174
Linus Tolke	179
Lars Aronsson	183
Anonym användare	189
Linnéa Sjögren	192
Sue Gardner	195
BILAGOR	201

Det visste du inte om Wikipedia! 202

Essä om artikelkvalitet 203

Introduktion	203
Tio möjligen provocerande tankar om kvalitetsförbättring av svenskspråkiga Wikipedia	203
<i>Tanke ett: ta bort de dåliga artiklarna</i>	204
<i>Tanke två: ta bort konflikterna</i>	205
<i>Tanke tre: lägg till en kvalitetsmätare</i>	206
<i>Tanke fyra: skaffa pengar</i>	207
<i>Tanke fem: tydligare projekt</i>	209
<i>Tanke sex: ragg nya wikipedianer</i>	210
<i>Tanke sju: utbilda allmänheten i hur Wikipedia fungerar</i>	212
<i>Tanke åtta: utbilda experterna i hur Wikipedia fungerar</i>	213
<i>Tanke nio: koncentration på grundartiklarna</i>	214
<i>Tanke tio: (surprise)</i>	216
Avslutning	216

Det fortsatta arbetet 216

Hela elefanten 218

KÄLLFÖRTECKNING 219

Bildförteckning 224

Licentexter 229

GFDL	229
Creative Commons	232
<i>CC-BY-SA 2.5</i>	232
<i>CC-BY-SA 3.0</i>	233
<i>CC-BY-NC-ND</i>	233
Public Domain (PD)	233

TACK TILL... 234

Index 235

HUR MAN REDIGERAR – SNABBKURS 240

Inledning

Wikipedia är inte *en* enda sak, utan många olika saker. Troligen är det därför det finns så många åsikter om Wikipedia; lite som den där berättelsen om några blinda män som undersöker en elefant. En av dem känner på elefantens sida och tror att det är en vägg. En annan känner på snabeln och tror att det är ett rep. En tredje känner på en beten och föreställer sig att det är ett

spjut. Själv hoppas jag kunna beskriva hela elefanten. Efter fyra år som skribent på svenskspråkiga Wikipedia, tre år som dess presskontakt och snart ett år som ordförande för Wikipedias svenska stödförening, har jag en god chans att lyckas. I arbetet med den här boken har jag pratat med dussintals wikipedianer, rest hundratals mil, sorterat genom tusentals bok- och internetsidor efter ytterligare insikter om hur Wikipedia fungerar. Det här är vad jag har hittat.

Inför det amerikanska presidentvalet 2008 rapporterade den anrika tidningen *The Washington Post*: "Skriver man en kandidats namn på Google så finns en Wikipediaartikel bland de första resultaten, vilket gör att de texterna i stort sett är lika viktiga som vilken annons som helst för att definiera kandidaten."

Det är svårt att tänka sig att man skulle kunna byta ut 'Wikipedia' mot 'Encyclopaedia Britannica' i det citatet. Ändå är båda uppslagsverk. Encyclopaedia Britannica räknas dessutom vanligen som mer tillförlitlig än Wikipedia. Hur kan det då komma sig att *The Washington Post* skriver 'Wikipedia'? Kan det ha att göra med den "informationsrevolution" som vissa menar att Wikipedia utgör? Att Wikipedia är en av de största gräsrotsrörelserna någonsin, med flera miljoner deltagare runtom i världen? I en tid när det finns nyhetskanaler som sänder dygnet runt, och tidningar på internet, har någon tid eller lust att vänta på att redaktionen för ett uppslagsverk ska väga informationen på silvervåg innan man publicerar en rad? Vi behöver ju någon plats där världen förklaras: ett nutida uppslagsverk.

Å andra sidan är det lätt att inse Wikipedias svaghet: med sådan snabbhet uppstår det lätt felaktigheter. Därmed kommer vi till en samvetsfråga. Givetvis är jag *partisk* när det gäller Wikipedia: jag skulle knappast ha lagt ner så mycket tid som jag gjort på Wikipedia, för att inte tala om skrivit den här boken, om jag inte hade gillat Wikipedia. Mitt mål är ändå att vara neutral. Jag tänker inte släta över de problem Wikipedia har (där har vi en lång lista...), och jag tänker inte förtiga de konflikter som varit. Det finns flera skäl till det. Ett är att det inte hade blivit en intressant bok för andra än närmast sörjande. Ett annat skäl är att det inte ligger för mig. Jag är dålig på att ljuga. Men framför allt är det en del av Wikipediakulturen att vara saklig. Det finns till exempel inte mycket kritik mot Wikipedia från allmänheten som inte kommit från Wikipediagemenskapen långt tidigare. När allmänheten inser problemet har det ofta redan rättats till – och ersatts av nya problem... Vi wikipedianer gillar helt enkelt att förbättra saker. Det kanske är därför vi sysslar med något som aldrig lär bli klart. Nu hoppas jag bara att du blir en av oss. Gå till:

<http://sv.wikipedia.org>

Lennart Guldbrandsson, alias Hannibal på Wikipedia
Göteborg, sommaren 2008

PS. I boken har jag strukit under adresser *inom* Wikipedia. Du hittar dem lätt genom att skriva in titeln i sökrutan. Skulle något ha ändrats efter den här bokens tryckning visar det bara på hur snabbt Wikipedia förändras.

Introduktion till tredje upplagan

Sedan förra upplagan av boken har mycket hänt: Wikipedia har bytt upphovsrättslicens, antalet artiklar har ökat, flera donationer har skapat ett fokus på användbarhet även för nykomlingar, flera arkiv och museer har skänkt miljontals bilder till Wikimedia Commons och USA har haft sin första Wikipedia Academy. Inget av det här har jag skrivit om i boken. Böcker är ju inte gjorda för att uppdateras i realtid. Men det finns andra sätt att ta reda på vad som händer. Wikipedia till exempel. För att sprida boken ytterligare har jag beslutat att byta fri licens på boken, så att den nu ska kunna inkorporeras i Wikipedia.

Lennart Guldbrandsson
Göteborg, förvåren 2010

DEL 1:

Vad är Wikipedia, egentligen?

”Tänk dig en värld där varje person ges tillgång till hela mänsklighetens samlade kunskap. Det är det vi gör.”

Jimmy Wales, Wikipedias grundare

”Wiki”-delen

Vad är Wikipedia? Det lättaste sättet att förklara är att börja med namnet Wikipedia. I namnet finns nämligen två komponenter, 'wiki' och 'pedia' som beskriver två olika sidor hos Wikipedia: hur Wikipedia skapas och vad målet med Wikipedia är.

Idén med Wikipedia är enkel: så många som möjligt ska kunna bidra för att vi tillsammans ska kunna göra det bästa möjliga uppslagsverket. Vem som helst som har en dator med internetuppkoppling kan gå in på Wikipedia, leta reda på en artikel och lägga till, ändra och ta bort text.

Det kanske låter kaotiskt. Men det innebär också att de redigeringar man själv gör kan få tillägg, bli ändrade eller tas bort. Sedan kan någon tredje person ändra i *den* texten. I längden får det effekten att de dåliga inslagen blir färre och färre, medan de bättre blir fler och fler. I alla fall i en perfekt värld.

Metoden för att låta de som besöker en webbplats redigera innehållet kallas *wiki*. Namnet är taget från det hawaiianska ordet 'wikiwiki' som betyder 'snabb'. Det finns två stora skillnader mellan wikisajter och vanliga webbplatser som det kan vara bra att veta om:

1. Man behöver inga särskilda program för att redigera sidorna, och
2. ändringarna syns direkt, utan några moderatörer eller väntetider.

Det är det som gör Wikipedia så snabbt och lätthanterligt. Men wikisystemet har många effekter. Några av dem är bra och några är dåliga. Jag ska nedan gå igenom några av dem:

Allting flyter

Herakleitos filosofi ”Panta rei” (Allting flyter) är verkligen sann för Wikipedia. En artikel som man tittat på för fem minuter sedan kan ha förändrats radikalt tills nästa gång man tittar på den. Så här:

Före

Kritik av det praktiska förnuftet

Kritik av det praktiska förnuftet är ett [filosofiskt](#) verk av [Immanuel Kant](#).

Efter

Kritik av det praktiska förnuftet

Kritik av det praktiska förnuftet (originaltitel: *Kritik der praktischen Vernunft*) är ett [moralfilosofiskt](#) verk och den andra av [Immanuel Kants](#) tre "kritiker". Verket publicerades ursprungligen 1788 efter [Kritik av det rena förnuftet](#). Termen "kritik" används i ungefär samma betydelse som "undersökning".

Kritik av det praktiska förnuftet har utövat ett stort inflytande över den akademiska moralfilosofin, med början hos filosofen [Fichte](#). Under 1900-talet har verket utgjort en ständig referenspunkt för [deontologisk](#) moralfilosofi.

Bokens centrala tema är det [praktiska förnuftet](#), det vill säga [förnuftet](#) i egenskap av praktisk handlingsmotivation och bestämning av [viljan](#). Boken behandlar även det som är centralt i [Grundläggning av sedernas metafysik](#), nämligen "moralitetens högsta princip".^[1] Han formulerar här sitt [kategoriska imperativ](#) "Handla så att maximen för din vilja alltid samtidigt kan gälla som princip för en allmän lag". Enligt Kant är det enda obetingat goda den goda viljan. Den goda viljan är god inte i egenskap av sina avsedda eller faktiska konsekvenser, utan i egenskap av de maximer som den bestäms av. En maxim är en beskrivning av en handling, i stil med "Jag stjal ett äpple för att jag är hungrig". Kant för fram tanken att en handling är god i den utsträckning dess maxim kan vilja upphöjas till allmän lag. Han lägger även fram argument för att visa att den [fria viljan](#) är förenlig med en strikt [deterministisk](#) värld.

Referenser [\[redigera\]](#)

- Bokförlaget Thales [beskrivning av verket](#) ↗

1. ↑ Uttrycket hämtat från företalet i *Grundläggning*

Sedan förra gången man läste artikeln kan artikeln ha fått fler bilder. Den kan ha blivit omstuvad så att två stycken har fått byta plats. Den kan ha fått en rejäl uppfärskning. Den kan ha blivit raderad för att den brutit mot upphovsrätten eller någon av Wikipedias andra riktlinjer. Den kan ha blivit flyttad till ett bättre namn. Eller så kan någon ha föreslagit att artikeln bör slås ihop med en annan existerande artikel.

Eller så kan den ha blivit nedklottrad (och ingen har hunnit återställa den än – mer om det också senare).

Det finns ingen deadline

Till skillnad från tryckta uppslagsverk har Wikipedia ingen deadline, inget stoppdatum då allt ska vara färdigt för tryck.

Det här kan man se på två sätt:

Det negativa. Artiklarna är inte färdiga när du läser dem. De är inte perfekta, varken strukturellt eller språkligt. Det finns felstavade ord. Det finns luckor i artikelfloran. Det finns artiklar med mycket märklig betoning:

- * personer som beskrivs med hjälp av frisyreer istället för mångåriga karriärer,
- * händelseförlopp som ömsom beskrivs i svepande ordalag och ömsom detaljerat, och
- * viktiga delar som saknas.

Och kanske värst av allt: Det finns rena faktafel.

Det positiva är å andra sidan att artiklarna går att ändra på ett litet klick. Vet man till exempel att Karl XII inte dog av för mycket ärtsoppa, då kan man ändra det så att det blir tydligt att han blev skjuten i huvudet. Nya artiklar går lätt att skapa. Och även om ingen har dött av några felstavade ord tar det inte mer än tio sekunder att korrigera ”åtminstone” till ”åtminstone”, vilket kan vara skönt att veta innan man skriver ut en artikel.

Alla bestämmer - du också

I och med att vem som helst kan skriva på Wikipedia är det som upplagt för att det ska bli konflikter om vilken version av sanningen som ska skildras i artikeln. Lyckligtvis är de här konflikterna något som vanliga läsare sällan märker något av. Det beror på att det finns ett verktyg för att hålla oenigheterna utanför artiklarna. Varje artikel har varsin *diskussionssida*. De når man via en flik med texten ”Diskussion” längst upp på sidan. Där diskuteras större förändringar och efter hand utformas en strategi för att göra artiklarna så neutrala som möjligt.

Det sättet att resonera sig fram till vilken version som ska gälla bygger på *konsensus* och dikteras av Wikipedias policy. Konsensustanken är egentligen bara underställd kravet på att informationen i artiklarna ska vara neutral. Oavsett om hundratusen användare skulle försöka införa att jorden är platt skulle detta alltså inte införas i någon artikel på Wikipedia. Skillnaden mellan demokrati och konsensus är att demokrati kan avgöras av en enda rösts överläge, medan konsensus kräver en rejäl utvärdering av varenda

oppositionell röst. I praktiken fattas beslut när en överväldigande majoritet tycker på ett sätt.

Men en av de andra riktlinjerna påpekar att Wikipedia inte skulle vara Wikipedia om man inte fick vara djärv och bara utföra ändringar ibland utan att först hitta konsensus. Det är så den absoluta majoriteten av alla ändringar går till – någon är djärv. Antingen accepteras ändringen eller så återställs den. Återställs den, då börjar jakten på konsensus.

Allt sparas

För att över huvud taget få rätsida på diskussionerna krävs ett sätt att kunna diskutera samma sak. Man behöver kunna peka på vad som skett tidigare. Därför ingår något i Wikipedias programvara som kallas *versionshantering*. Alla tidigare versioner av samtliga artiklar, diskussionssidor etc, sparas. De kan sedan tas fram på ett litet klick.

Det här systemet är också en del av Wikipedias klotterhantering. Ifall en artikel blir nedklottrad så går det mycket snabbt att återställa artikeln till sitt tidigare skick.

Genom att använda versionshantering går det också att använda Wikipedia på ett mer vetenskapligt sätt: Det finns en verktygslåda längst till vänster på alla sidor på Wikipedia. Genom att klicka på ”Permanent länk” kan man få en direktadress till vilken version av artikeln som helst. Den versionen av artikeln ändras aldrig. I sin källförteckning kopierar man bara in URL-adressen man får i webbläsarens URL-fönster, så kan man enkelt bevisa att det man säger stod i artikeln, faktiskt stod i artikeln vid det tillfället.

Skribenterna kan vara anonyma

Wikipedia bygger på att antalet skribenter är så högt som möjligt. Ibland liknas det här lite ironiskt vid ”satsen om oändligt många apor”; den teori inom sannolikhetslära som säger att en oändlig mängd apor som slumpmässigt trycker på tangenterna på varsin skrivmaskin någon gång kommer att ha skrivit hela Hamlet. Det kan låta nedlåtande, men i själva verket är det logiskt att fler människor kan göra en större insats än få.

Därför har Wikipedia så låg tröskel det bara går. Det vore till exempel opraktiskt att vara tvungen att registrera sig för att få rätta ett stavfel. Om det hade tagit två minuter innan man kunde skriva något på Wikipedia, då hade de flesta bidragen uteblivit, vilket kanske hade gjort att klotter skulle ha varit mer sällsynt. Å andra sidan hade vanliga redigeringar också varit sällsynta. Istället för att säga av grenen Wikipedia sitter på (de frivilliga, spontana redigeringarna), har man valt en annan väg, nämligen att vem som helst kan redigera utan att ge Wikipedia någon information alls om vem man

är. Ens IP-adress sparas dock i artikelhistoriken, så helt anonym kan man inte vara. (En IP-adress är lite förenklat den unika sifferkombination som ens dator blir tilldelad, ibland temporärt, när man surfar på nätet. Det finns flera metoder att spåra IP-adresser. Enligt lag är internetleverantörerna skyldiga att spara uppgifter om vem som använt vilken IP-adress vid varje tillfälle.)

Att anonyma människor kan skriva betyder att en artikel om internationella brottmålsdomstolen kanske inte är skriven av en jurist eller juridiskt kunnig. Den kanske bara översattes från engelskspråkiga Wikipedia. Det finns inga krav på några som helst förkunskaper.

Nackdelen är uppenbar. Men fördelen med anonymiteten är att Wikipedia har blivit en ren meritokrati. Ingen får fördelar för att den påstår sig vara professor och ingen diskrimineras. Istället är det *bidragen* till Wikipedia som bedöms.

Wikipedia är aktuell

30 sekunder efter att Melodifestivalen avslutats finns nästan garanterat vinnarens namn infört på Wikipedia. Likadant med VM, OS, Nobelpriset och andra stora händelser. Nästa dag är artiklarna mycket större och bättre. Det kan vara väldigt praktiskt när man förväntas ha en överblick över ett skeende som pågår just nu och inte har tid/lust/ork att läsa igenom ens morgontidnings alla artiklar om ämnet.

Just sådana stora nutida skeenden har tenderat att dra till sig stora skaror användare, vilket betyder att de mest extrema åsikterna åt alla håll slipas bort ganska fort. Tyvärr har detta lett till att många lite mindre aktuella områden har blivit eftersatta: personer som numera är inaktiva men under 1960-talet hade en stor karriär saknar ofta artiklar, geografiska områden som ligger långt borta har korta artiklar, samt ämnen som inte hör till kategorierna sex, religion, populärkultur, politik, våld, sport och omstridda fenomen (i vid bemärkelse) får sällan några utmärkta artiklar.

Det tekniska

Wikipedia bygger på programvaran MediaWiki. MediaWiki är fri programvara och har därmed öppen källkod. Detta gör att programmet hela tiden utvecklas och får nya funktioner. Det finns till exempel ett otal extraverktyg som enskilda användare har knåpat ihop. Bland dessa finns ett verktyg som skapar tabeller automatiskt.

MediaWiki är skriven i programspråket PHP och kräver databashanteraren MySQL för att fungera. MySQL (som uttalas Maj S Q L) ägs av ett svenskt företag som numera är dotterbolag till Sun Microsystems.

”-pedia”-delen

Den andra delen av namnet Wikipedia är minst lika viktig som den första. '-pedia' kommer naturligtvis från 'encyklopedi', grekiskans 'enkyklios paideia'. Ordagrant betyder det 'rundad bildning', vilket ska tolkas som 'allmänbildning'. Eller möjligen 'bildning från när man sitter i cirkel'. Eller kanske 'bildning från hela cirkeln av kunskaper'. I vilket fall som helst, på svenska använder vi snarare termerna 'uppslagsverk' eller 'uppslagsbok', snarare än encyklopedi.

I begreppet uppslagsverk finns naturligtvis någon slags systematik inbyggt. Så även för Wikipedia.

Wikipedias policy

Vid en ytlig observation kan man lätt få intrycket att Wikipedia är ett laglöst land, kaos. Så är det inte. Utan regler skulle Wikipedia aldrig kunna bli tillförlitligt och därför ett meningsfullt uppslagsverk.

Därför har Wikipedia utvecklat en policy med fem pelare. Alla Wikipediaversjoner bygger på de fem pelarna. I korthet lyder de så här:

- Wikipedia är ett uppslagsverk
- Wikipedia har en neutral synvinkel
- Wikipedias innehåll är fritt
- Wikipedia har etikettsregler
- Wikipedias regler är inte huggna i sten

Det är egentligen allt man behöver veta. Men efter hand har det kommit allt fler riktlinjer för att underlätta tolkningen av de fem pelarna. Här kan de olika språkversionerna skilja sig lite från varandra.

Det finns förresten en anledning till att det heter riktlinjer och inte regler. Eftersom Wikipedia bygger på frivillighet, bygger också efterhållning av klotter, blockering av personer som bråkar, etc, på frivilliga insatser. Med regler istället för riktlinjer hade varje missat tillfälle kunnat bli ett prejudikat. Nu finns det ett visst tolkningsutrymme så att man inte kan lägga sig *strax under* gränsen. Det finns inga kryphål, för det finns inga regler, bara riktlinjer.

Låt oss titta lite närmare på Wikipedias policy:

Vad Wikipedia inte är

Den första pelaren i Wikipedias policy handlar om Wikipedias gränser. I ett av riktlinjedokumentet, [Wikipedia:Vad Wikipedia inte är](#), står klart och tydligt vad Wikipedia exempelvis *inte* är:

1. en samling för all världens vetande (viss information passar till exempel bättre på Eniro eller någon privat webbplats)
2. ett reklam- eller propagandacentrum
3. en samling av egen forskning
4. en samling av länkar och litteraturförteckningar
5. ett diskussionsforum

Enbart den sidan räknar (för tillfället) upp 27 olika saker som *inte* ligger inom Wikipedias område. Nybörjare som inte vet om denna policy försöker ständigt stoppa in sådant – och vana användare tillbringar mycket tid åt att ta bort det igen. Wikipedia är *enbart* ett uppslagsverk. På sätt och vis är det här revolutionärt i en tid när så pass många människor har egna bloggar, skriver i forum eller deltar på ställen som Facebook, MySpace eller YouTube. Här är inte användarna i fokus, utan *innehållet*. Och allt innehåll platsar inte.

Wikipedia är neutralt

Nästa pelare handlar om att innehållet ska vara neutralt, alltså att artiklarna inte ska "hålla" på ena sidan. Istället ska artiklarna citera de bästa källorna och bara låta de övriga parterna komma till tals enligt den vikt de har haft. Den här pelaren är det också många som har svårt att greppa i början – inte bara genom att försöka lägga in texter om sig själva, utan även stycken i artiklar som man *tror* är fakta, eller sådant som inte går att bevisa.

På Wikipedia kallas den här policyn ofta *NPOV* (för "Neutral Point of View", alltså neutral synvinkel). I vissa fall är den neutrala synvinkeln självklar, men inte alltid: jag var själv med och försökte medla mellan en hel grupp användare som hade svårt att hitta balansen i artikeln om

Göteborgskravallerna. De hade olika tankar om vad som var en neutral synvinkel på allt, från artikelns namn till vilka källor som skulle användas. Efter hand stod det klart att konflikten inte handlade om själva artikeln, utan om olika politiska ståndpunkter. Det är inte helt ovanligt att resultatet blir så. Därför råds vanligen användare som har starka övertygelser att skriva i andra ämnen.

Wikipedia är fritt

Den tredje pelaren är kravet på att materialet som läggs in i artiklarna inte ska vara upphovsrättsskyddat. Det betyder kort sagt att allt innehåll i Wikipedia, inklusive bilderna, filmerna och ljudfilerna, är fria för vem som helst att kopiera, ändra och föra vidare!

Man kan till och med ladda ner hela databasen ("göra en databasdump"). Det betyder att man kan göra ett eget uppslagsverk eller använda databasdumpen för att göra mer avancerade sökningar av Wikipedias innehåll. Man kan till exempel leta reda på alla artiklar utan källförteckningar, så att man vet vilka artiklar som behöver sådana.

Det enda förbehållet för Wikipedias fria licens är att man ger nästa person samma rättigheter, det vill säga att man inte kan ta en bild från Wikipedia till sin egen webbplats och sedan förbjuda andra att kopiera den därifrån.

Det absolut vanligaste övertrampet här är att försöka lägga in material som är skyddat av upphovsrätten. Det har länge gjorts försök att stävja uppladdning av upphovsrättsskyddat material på Wikipedia.

Wikipedianer är vänliga

Det finns en hel räckta riktlinjer under pelaren om etikett i Wikipedias policy. Många av dem handlar om att vara normalt vänlig, som att vara trevlig mot nybörjare och att försöka samarbeta, men det finns även mer komplexa, såsom Wikipedias konflikthanteringssystem, vilket jag återkommer till. En av de allra viktigaste riktlinjerna i etikettfrågan är "utgå ifrån att folk menar väl". Både i vanliga diskussioner och i konfliktsituationer visar det sig ofta nämligen att det är ett missförstånd som orsakat det hela.

Anledningen till etikettsreglerna är självklart att alla användare ska ha lust att fortsätta att bidra till uppslagsverkets tillväxt. Det finns därför många positiva inslag i skrivandet av artiklar, såsom tävlingar och utmärkelser. Många tar också någon minut då och då för att välkomna nykomlingar, svara på frågor och hjälpa till det där behövs.

Wikipedias regler är inte huggna i sten

Den sista pelaren handlar om att man inte ska behöva lära sig en massa regler innan man börjar bidra på Wikipedia. Man ska bara försöka tänka på vad som verkar vara rimligt. Om det som verkar vara rimligt inte är korrekt, så går det alltid att återställa det som är korrekt. ”Var djärv”, som sagt. Med tanke på hur många riktlinjer det finns på Wikipedia kan det vara det enda sättet som något blir gjort.

Tanken här är att Wikipedias policy grundar sig i vad en överväldigande majoritet av användarna anser. Därför finns det inte kryphål i ”lagarna”. Policyns anda är viktigare och målet att skapa en fri encyklopedi är det viktigaste. Om något man vill göra bryter mot en riktlinje men gör en bättre encyklopedi, så bör man alltså bryta mot riktlinjen – så länge det inte bryter mot Wikipedias policy.

Hur Wikipedia ser ut

Wikipedia har ett ganska nedtonat utseende. Bakgrunden är vit med ljusgrå omgivning och svart text. Längst upp till vänster finns Wikipedias logotyp: en glob med pusselbitar. Globen är inte färdig utan saknar några bitar.

Hur Wikipedias artiklar är uppbyggda

Artiklarna i Wikipedia är i de flesta fall uppbyggda enligt samma struktur: först ett inledande stycke som kortfattat beskriver ämnesområdet och en bild, sedan ett antal stycken som undersöker ämnet. I vissa artiklar, till exempel om skådespelare, författare, fotbollsspelare, utgörs delar av artiklar över viktiga insatser. Slutligen finns källförteckning och externa länkar.

Man skriver inte under sina artiklar. Vem som har skrivit vad framgår ändå av artikelhistoriken.

Uppslagsorden på Wikipedia är sammanlänkade på i stort sett två sätt:

1. det går att klicka sig från artikel till artikel med hjälp av de länkar som är blåa. Röda länkar signalerar att artikeln inte är skapad än.
2. artiklarna ligger i ett antal olika *kategorier* (som syns längst ner på artikelsidan).

I vissa artiklar finns dessutom särskilda rutor med länkar till andra artiklar inom samma ämne, s.k. navigationsrutor.

Artiklarna kan sägas utgöra den största avdelningen som finns på Wikipedia. De är också den mest grundläggande, eftersom det är dem läsaren vill ha. Adressen till artiklarna ser alltid ut så här:

http://sv.wikipedia.org/wiki/Artikelns_namn

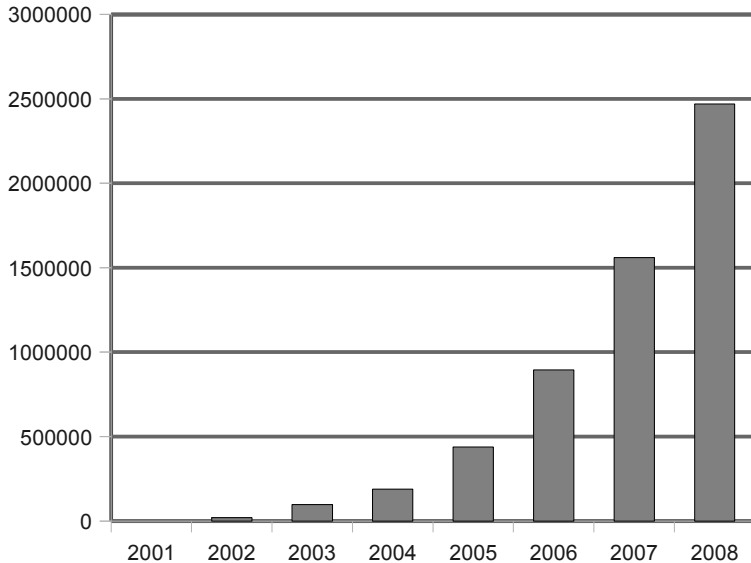

Navigationsruta med länkar

Wikipedias omfattning

Att bli ett uppslagsverk är Wikipedias främsta mål. Allt annat är underställt det målet. Wikitekniken är bara ett verktyg för att nå det målet så snabbt som möjligt. Det kan behövas, för arbetet med uppslagsverk är annars ett arbete som tar många år. Som exempel kan nämnas den första stora, Denis Diderots *Encyclopédie*, vars 35 volymer gavs ut mellan 1751 och 1772. Det är 21 år. Vem vill vänta så länge idag på att ens uppslagsverk ska komma till 'ö'?

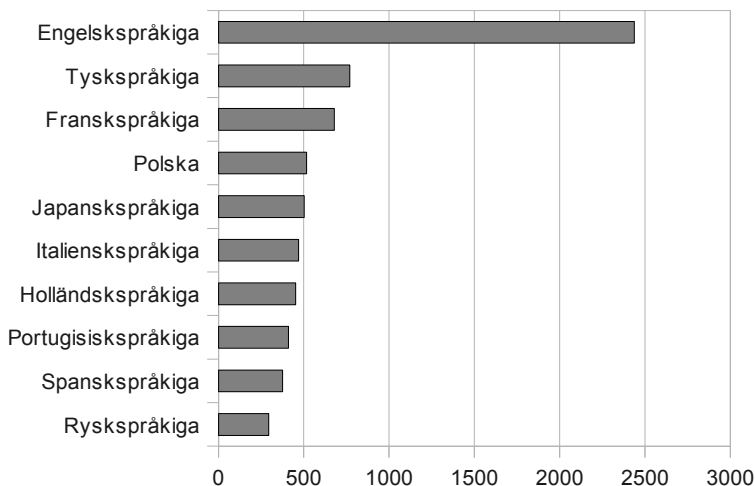
Med Wikipedia behöver man inte vänta så länge. Det har funnits artiklar på alla bokstäver ända sedan början. Och sedan Wikipedias start 2001 har engelskspråkiga Wikipedia i stort sett fördubblats i antalet artiklar för varje år som gått ända fram till 2007, så här:

Antal artiklar i engelskspråkiga Wikipedia

När engelskspråkiga Wikipedia 2007 kom upp i 2 miljoner artiklar gick den om den kinesiske kejsaren Yongles uppslagsverk från 1403 som fram till dess varit världens största. I juni 2008 motsvarar enbart engelskspråkiga Wikipedias innehåll **798** volymer av Encyclopædia Britannica!

Men Wikipedia finns inte bara på engelska. Det finns drygt 250 olika språkversioner av Wikipedia. Alla är naturligtvis inte lika stora som den engelskspråkiga. Här är en översikt över de största språkversionerna av Wikipedia:

Antal tusen artiklar på de tio största språkversionerna av Wikipedia (juni 2008)

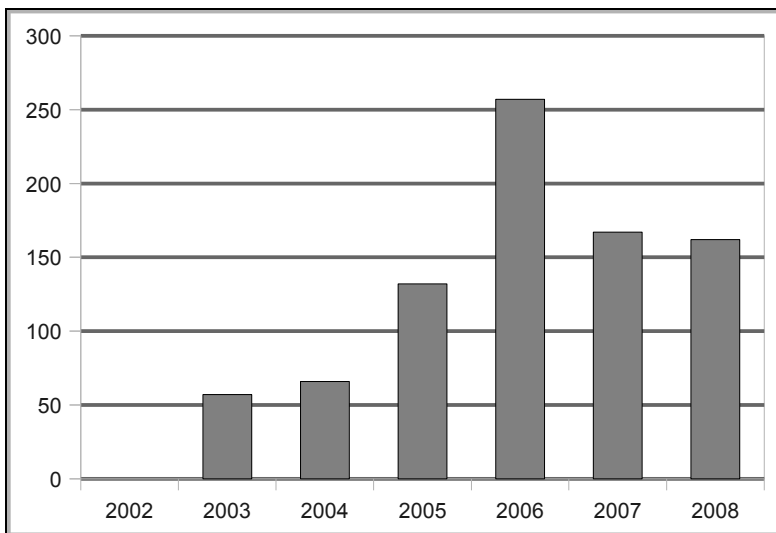
Den svenskspråkiga versionen har alltid varit bland de största. Numera ligger den på elfte plats med drygt 300 000 artiklar.

Att Wikipedia har kunnat bli så stort beror på att många skriver på Wikipedia. Siffran ökar ständigt, men i juni 2008 var det sammanlagda antalet wikipedianer för alla språkversioner över *13 miljoner* personer! Det är inte lika många som har skaffat konto på Facebook (80 miljoner), men det är den största mängd personer som någonsin har skrivit ett samlat verk ihop.

Hela databasen, med artikelhistorik och allt, för alla språkversioner av Wikipedia (men utan mediafiler) är åtminstone 2 terabyte stor. Jag skriver 'åtminstone', för sedan augusti 2006 har det blivit allt svårare att göra en tillräckligt bra databasdump av engelskspråkiga Wikipedia. Därför bygger den siffran på en uppskattning. Varje vecka växer databasen med minst 1-1,4 GB.

Vad betyder det? Är 2 terabyte mycket? Det motsvarar papper från 100 000 träd. Men i datorsammanhang är det ungefär vad som ryms på en en vanlig hårddisk av idag. Alla böcker i det amerikanska Library of Congress innehåller motsvarande 70 terabyte. Och alla filer på YouTube kräver ungefär 600 terabyte utrymme.

Antalet artiklar ökar alltså ganska kraftigt. Men ökningen har minskat. Så här ser det ut för svenskspråkiga Wikipedia:

Nya artiklar/dag i genomsnitt, svenskspråkiga Wikipedia

Det här är inte unikt för svenskspråkiga Wikipedia. Liknande mönster kan ses på de flesta andra större språkversioner. Den minskade ökningen beror delvis på att de flesta artiklar som ett uppslagsverk ”ska ha” redan finns och att man istället börjar redigera samma artikel flera gånger.

Och Wikipedia är välbesökt. Varje *sekund* tar serverna fram mellan 20 000 och 45 000 sidor. Det innebär 1 728 000 000 (1,7 miljarder) sidbesök per dagen. Den siffran gör att Wikipedia, som helhet, blir en av de tio mest besökta webbplatserna på nätet. Här är **tio i topp enligt Alexa**:

1. Yahoo.com – de övriga Yahoo-webbplatserna räknas separat.
2. Google.com – de övriga Google-webbplatserna räknas separat.
3. MSN.com – de övriga MSN-webbplatserna räknas separat.
4. YouTube
5. Windows Live
6. MySpace
7. Facebook
8. Wikipedia – samtliga språkversioner
9. Blogger.com
10. Yahoo.co.jp – den japanska Yahoo-webbplatsen

E-bay ligger bara på 18:e plats, Amazon på 28:e plats, Internet Movie Database på 29:e plats och Wordpress på 36:e plats. Den mest besökta svenska webbplatsen är den svenska versionen av Google, på 240:e plats.

Lägg gärna märke till att Wikipedia är den enda webbplatsen på tio i topp som drivs ideellt. Alla andra utom Facebook har multinationella företag i ryggen. Blogger och YouTube ägs av Google, medan MSN och Windows Live ägs av Microsoft. Och MySpace ägs av Rupert Murdoch's News Corporation. Facebook är privatägt.

Alla på topplistan innehåller reklam. Utom Wikipedia. Wikipedia har aldrig innehållit reklam och opinionen mot reklam är så överväldigande att det inte är troligt att det blir reklam på Wikipedia i framtiden heller. Istället drivs Wikipedia av donationer.

Lite underligt kan det verka att ett *uppslagsverk* ligger bland de tio mest besökta webbplatserna i världen. Inte minst när man tänker på att de samlade uppslagsverken i ett vanligt bibliotek utgör ungefär 1% av hela bokbeståndet.

En undersökning av 50 000 internetanvändare visade att ca 30% besöker Wikipedia en gång i månaden. Av dem går mer än hälften till engelskspråkiga Wikipedia. Svenskspråkiga Wikipedia har varje månad runt 70 miljoner besök.

Alexas bedömning baseras delvis på vilka webbplatser de användare som självmant laddat ner ett särskilt program. Statistikens tillförlitlighet är därmed långt ifrån säkerställd, men Alexa är ändå det mest använda av alla sätt att mäta vilka webbplatser som är störst.

Den höga trafiken får naturligtvis effekter på innehållet:

- * innehållet i Wikipedia blir skärskådat – alla misstag är offentliga
- * Wikipedia uppdateras ofta – enbart svenskspråkiga Wikipedia redigeras 163 000 gånger i månaden
- * kantigheter slipas bort – fortare på artiklar som figurerat i media
- * många personer och företag vill få in reklam i artiklarna och ta bort mindre smickrande fakta från sina artiklar
- * ämnen som är omstridda i verkligheten blir lika omstridda på Wikipedia
- * många *tycker* saker om Wikipedia

Sammantaget betyder det här att Wikipedia har blivit kulturellt allmängods. Wikipedia figurerar i sånger, tecknade serier och även som ämnen för akademiska uppsatser. Vissa menar att Wikipedia till och med är starten för en ekonomisk revolution, kallad *wikinomics*. (IT-analytikerna Don Tapscott och Anthony D. Williams har till och med skrivit en bok med det namnet.)

Kvalitetssäkring på Wikipedia

Snabbheten är Wikipedias största styrka och dess största svaghet. Den gör det lätt att bidra, men det innebär också att allt som läggs upp på Wikipedia är ocensurerat. Det allra mesta som finns på Wikipedia är sant, men inte allt. Hur vet man då vad som är sant? Ja, då behövs olika typer av kontroller. Man kan säga att det finns två vägar att säkra kvaliteten på Wikipedia:

- * försvåra för de som vill förstöra Wikipedia
- * förenkla för de som vill förbättra Wikipedia

Nedan ska jag gå igenom några av de många verktyg som finns för båda dessa metoder. Men jag kommer att återvända till detta ämne då och då, eftersom kvalitetsfrågan är så viktig för både läsare och wikipedianer.

Grunden i Wikipedias kvalitetskontroll

Som jag snuddade vid ovan fungerar den höga genomströmningen av läsare som en viktig del av Wikipedias kvalitetskontroll. Alla läsare kan bidra – och uppmuntras till och med att bidra. Vem som helst kan skapa artiklar. Man behöver inte ha något konto eller registrera sig någonstans. Det är enkelt. Det här gäller inte för engelskspråkiga Wikipedia där man måste ha ett konto för att kunna skapa nya artiklar. Men man kan fortfarande ändra i artiklarna direkt. Därefter går andra användare in och gör korrigeringar och tillägg. En undersökning som IBM har gjort har visat att ju fler olika skribenter en artikel har, desto mer trovärdig är den.

Tyvärr räcker inte den stora mängden läsare för att kvaliteteten ska vara

tillräcklig. Mycket av kvalitetsarbetet görs därför att de mest regelbundna skribenterna. Till sin hjälp har de en hel del olika verktyg som är inbyggda i Wikipedias programvara och även många användarinitiativ för att säkra kvaliteten.

Wikipedias första sållning

Varje dag skapas på svenskspråkiga Wikipedia omkring 150 artiklar. Men varje dag raderas också ungefär 50 artiklar på svenskspråkiga Wikipedia. Motsvarande siffra för engelskspråkiga Wikipedia är mer än tio gånger så mycket. Där skapas nästan 1900 artiklar varje dag. På engelskspråkiga Wikipedia raderas ca 1500 artiklar. Det är alltså långt ifrån alla artiklar som överlever första dagen. Ungefär samma proportioner ser man på alla språkversioner. Det kan tyckas vara två steg fram och ett tillbaka, men det finns bra skäl för att så många artiklar raderas. Det är Wikipedias första försvarslinje.

Alla nya artiklar hamnar automatiskt på en särskild sida. Där skärskådas de av regelbundna skribenter som kollar om artikeln kan behållas eller ska raderas. Några av de vanligaste orsakerna till att artiklar raderas är att artikeln:

- * bara är ett test för att se om man kan redigera
- * består av klotter
- * innehåller brott mot upphovsrätten
- * består av reklam
- * inte är relevant för ett uppslagsverk
- * är integritetskränkande eller innehåller förtal
- * har blivit raderad tidigare

På en del språkversioner av Wikipedia förekommer det också att mycket korta artiklar raderas direkt.

Det är dock inte bara nya artiklar som raderas. Trots att många regelbundna användare kontrollerar de nya sidorna slinker det ibland igenom dåliga artiklar. Lyckligtvis kan vem som helst anmäla artiklar till någon av de *granskningssidor* som finns på Wikipedia, till exempel [Wikipedia:Sidor föreslagna för radering](#). På den sidan kan alla användare diskutera ifall en viss artikel ska behållas eller raderas. Alla får säga sin mening. Vad som händer med artikeln bestäms av konsensus efter minst tre dagar. Längden på diskussionen varierar från språkversion till språkversion.

I de fall där beslutet är att artikeln ska raderas, görs det av en av Wikipedias administratörer. Det är bara de som kan radera sidor. Mer om administratörerna följer i nästa avsnitt.

Vilka sidor raderas? Därom tvistar wikipedianerna. Det finns en del

användare som menar att det i de flesta fall är dumt att radera. Istället bör artiklarna förbättras så att de följer Wikipedias policy. Det är bara artiklar som är helt oförbätterliga som bör raderas: personer som inte uppfyller relevanskraven, ordboksartiklar eller uppenbara fall av klotter. Resten av artiklarna har potential. De här användarna menar att korta, dåliga artiklar blir inspiration till andra användare att lägga till mer och bättre information.

Sedan finns det andra användare som menar att de dåliga artiklarna ger nybörjare undermåliga förebilder. Om de ser artiklar som är korta, dåligt skrivna och vinklade, lägger de sig omedvetet på den nivån själva. De menar dessutom att det lätt går att återskapa raderade artiklar och att rödlänkar (länkar till ännu inte skapade artiklar) är en större inspirationskälla än dåliga artiklar.

Debatten mellan de här sidorna är stundom levande och kraftfull. Hur många som finns på vardera sida skiljer sig mellan de olika språkversionerna av Wikipedia. Vissa, som den tyskspråkiga Wikipedia och den ryskspråkiga har högre ställda krav på nyskapade artiklar än den svenskspråkiga versionen. Möjligen håller den situationen på att förändras.

Senaste ändringar

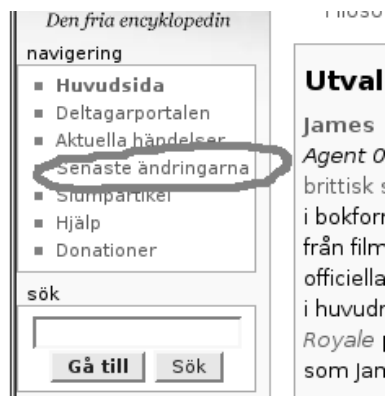
Sidan [Senaste ändringar](#) kan man säga är Wikipedias andra försvarslinje. Ganska många wikipedianer patrullerar den här sidan, på utkik efter misstänkta redigeringar. Den sidan presenterar alla ändringar som görs på till exempel svenskspråkiga Wikipedia. Länken till den sidan hittar du i menyn till vänster, strax ovanför sökrutan. Den är tillgänglig för alla, oavsett om man har konto eller inte.

Klickar man på den länken kommer man till en sida som är fylld med information. Det kan vara överväldigande till en början, men mycket av det går att strunta i för ögonblicket.

Det är framför allt listan i mitten av sidan som är intressant. Listan anger ett par viktiga saker:

- precis när en ändring gjordes,
- av vem, och
- hur stor den var.

Det betyder att det är mycket

Länken till senaste ändringarna

enkelt att se ifall någon känd bråkstake visar sig vara aktiv igen. Lika enkelt ser man ifall någon ändrar i en kontroversiell artikel.

Nedan kan du se hur sidan Senaste ändringar kan se ut.

Senaste ändringar

Senaste ändringar

Nedan visas de senaste **50** ändringarna från de senaste 7

Visa de senaste **50** | **100** | **250** | **500** ändringarna under

Göm mindre ändringar | Visa robotredigeringar | Göm

Vis

Na.

Artikelnamn

Tid och ändring i kB

Användare utan konto

Användare med konto

20 juli 2008

- (skillnad) (historik) .. **N The Saddle Club** 18.18 .. (+371) .. **Linclis** (Diskussion | Bidrag) (Ny sida handlar om de 3 tolvåriga tjejerna Carole Hanson/Keenan McWilliam / Lisa Atwood/ Sara Jean M
- (skillnad) (historik) .. **Åhus frikyrka**; 18.18 .. (+77) .. **Wanpe** (Diskussion | Bidrag) (relevant???)
- (skillnad) (historik) .. **Chrestus**; 18.17 .. (+9) .. **85.228.211.49** (Diskussion) (→Chrestus som K
- (skillnad) (historik) .. **Lista över karaktärer i Scrubs**; 18.17 .. (-4) .. **Habi** (Diskussion | Bidrag) (
- (skillnad) (historik) .. **Nelson Mandela**; 18.17 .. (-21) .. **83.253.48.199** (Diskussion) (→Kuriosa:
- (skillnad) (historik) .. **m Odessa (musikalbum)**; 18.17 .. (+22) .. **Peubi1000** (Diskussion | Bidr
- (skillnad) (historik) .. **Chrestus**; 18.17 .. (+5) .. **85.228.211.49** (Diskussion) (→Chrestus som K
- (skillnad) (historik) .. **Torgny Sæve-Söderbergh**; 18.16 .. (+51) .. **Marcustisk** (Diskussion | Bidr
- (skillnad) (historik) .. **N Diskussion:Strandraggare**; 18.16 .. (+101) .. **Habj** (Diskussion | Bidr

Blåa länkar pekar på existerande artiklar, medan röda länkar betyder att länken pekar på en sida som inte existerar. I det här fallet är vissa av redigeringerna gjorda av användare utan konton, till exempel den i artikeln om Nelson Mandela. Istället för deras användarnamn anges då deras IP-adress. Med det här verktyget sticker deras redigeringar ut genom att deras diskussionssidor är rödmärkta.

Men sidan Senaste ändringar har tre ytterligare verktyg som är kraftfulla vapen mot klotter och andra försök att förstöra artiklarna.

Först i varje kolumn står det Skillnad. Om man klickar på den länken kommer man till en jämförelse där man kan se exakt vad som har ändrats i artikeln. Där finns det också en återställningsknapp. Den knappen rullar

tillbaka den senaste ändringen.

Klickar man på länken [Historik](#) kommer man till en lista över alla versioner som finns av en viss artikel.

The screenshot shows the 'Historik' (History) tab selected for the article 'Tornedalingar'. The page title is 'Versionshistorik för "Tornedalingar"'. Below the title, it says 'Versionshistorik' and 'Visa loggar för denna sida'. There are navigation links: '(Senaste | Första | Visa (förra 50) (nästa 50) (20 | 50 | 100 | 250 | 50)'. A note explains: 'Förklaring: (nuvarande) = skillnad mot nuvarande version; (föregående) = skillnad mot föregående version'. A section titled 'Jämför angivna versioner' contains a list of version entries. Each entry includes a checkbox, a status (nuvarande or föregående), a circular icon, a date and time, and a size. The entries are as follows:

checkbox	status	icon	date and time	size
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	1 oktober 2007 kl. 17.00	89.16
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	9 augusti 2007 kl. 14.34	213.6
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	9 augusti 2007 kl. 14.24	213.6
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	8 augusti 2007 kl. 08.49	E.G. (
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	8 augusti 2007 kl. 07.34	90.22
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	8 augusti 2007 kl. 00.06	81.22
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	6 augusti 2007 kl. 23.31	Isthm
☐	(nuvarande) (föregående)	🕒	6 augusti 2007 kl. 23.31	Isthm

Även på sidan med artikelhistorik finner man en lista över de exakta klockslag då artikeln ändrades, tillsammans med en förteckning över *vem* som gjorde vilken redigering.

Det här verktyget gör att det också går att jämföra olika versioner av artiklarna. Om du vill se vad som har hänt i en artikel sedan du redigerade i den senast, då klickar du i den "radioknapp" som motsvarar din version samt den senaste versionen och sedan på "Jämför versioner"-knappen, varpå alla ändringar markeras tydligt.

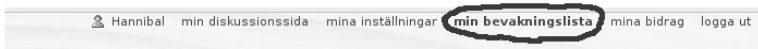
Ett tredje verktyg på [Senaste ändringar](#) är länken [Bidrag](#). Genom att klicka på den får man en förteckning över samtliga redigeringar den användaren gjort på Wikipedia. Det går alltså att följa en användare i spåren.

För användare utan kontoklickar man på IP-adressen. Det går alltså att följa även "anonyma" redigeringar.

Bevakningslista

De verktyg jag har nämnt hittills har varit verktyg som alla användare kan nyttja, såväl de med konto som de utan. Men det finns ett mycket praktiskt kvalitetssäkringsverktyg som bara de med ett användarkonto har tillgång till: en bevakningslista. Bevakningslistan är antagligen det verktyget på Wikipedia som förhindrar flest artikelförsämringar.

Den fungerar så att man kan välja att bevaka vissa artiklar. Så fort någon redigerar i de artiklarna, listas artikeln på en särskild sida som man kommer åt genom menyn längst upp på varje sida, se bilden nedan.

Den sidan är ungefär som en personanpassad Senaste ändringar-lista. Vanligen kan ingen annan än man själv se vilka sidor man bevakar – inte för att det nödvändigtvis behöver vara privat, men det kan vara det. Trots det finns det en bild nedan av en del av hur min bevakningslista såg ut när jag skrev det här. Den har naturligtvis ändrat sig mycket sedan dess. Till och med bevakningslistorna "flyter", så att säga.

Min bevakningslista

(för Hannibal)

[Visa relevanta ändringar](#) | [Visa och redigera bevakningslistan](#) | [Redigera bevakningslistan i råformat](#)

3 736 sidor bevakade (utöver diskussionssidor).

Nedan visas de senaste **247** ändringarna från de senaste **3** dagarna, per 20 juli 2008, kl. 23.26.

Visa senaste **1** | **2** | **6** | **12** timmarna **1** | **3** | **7** dagarna [alla](#)

[Visa robotredigeringar](#) | [Dölj mina redigeringar](#) | [Dölj små redigeringar](#)

Namnrymd:

20 juli 2008

- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Bybrunnen](#); 23.24 .. (+222) .. [Pieter Kuiper](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Bl](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Ingen originalforskning](#); 23.22 .. (-135) .. [Taxelson](#) ([Diskussion](#) | [Bid](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Felix Leiter](#); 23.12 .. (+109) .. [Entheta](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [m Batman](#); 22.59 .. (+2) .. [Brallis](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#)) (*→2000-talk*)
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Användare:Herr X](#); 22.52 .. (+150) .. [Herr X](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Pirates of the Caribbean - Svarta Pärkans förbannelse](#); 22.51 .. (-121) .. [Swejo](#)
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Wikipediafrågor](#); 22.41 .. (+132) .. [Vikketorr](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Bl](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [m Användardiskussion:Popperpopp](#); 22.33 .. (+1) .. [Jonathan Lindborg](#) ([Disku](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [m Användardiskussion:Eibro](#); 22.28 .. (+36) .. [Eibro](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Bl](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Diskussion:Jan Guillou](#); 22.26 .. (+270) .. [Habi](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Projekt basartiklar](#); 22.23 .. (-315) .. [Ace90](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Bl](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Ansökan om administrativ behörighet](#); 22.16 .. (+64) .. [Swejohan](#) ()
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Användare:Magol](#); 22.11 .. (-109) .. [Essin](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#)) (*Tar endast bör användas för artiklar*)
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Veckans nyskrivna artiklar](#); 22.11 .. (+68) .. [Calle](#) ([Diskussion](#) | [Bidr](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Hitta Nemo](#); 22.07 .. (-85) .. [Swejohan](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#)) (*→Exte*)
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Användardiskussion:Wanpe](#); 21.58 .. (+429) .. [Jonathan Lindborg](#) ([Diskussion](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Matrix](#); 21.57 .. (-75) .. [Swejohan](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#)) (*→Externa lä*)
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Artikelnomineringar](#); 21.56 .. (+60) .. [Felost](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [B](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [m Industrial Workers of the World](#); 21.54 .. (-1) .. [Ace90](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Bl](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Användare:Annika64](#); 21.37 .. (+67) .. [Annika64](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blocke](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Användardiskussion:Herr X](#); 21.36 .. (-8 229) .. [Herr X](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [B](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Wikipedia:Önskelista/Krigsväsen](#); 21.34 .. (-82) .. [Niklas Johansson](#) ([Diskus](#))
- [\(skillnad\)](#) [\(historik\)](#) .. [Sida:Krigsväsen](#); 21.33 .. (-133) .. [Johan 2008](#) ([Diskussion](#) | [Bidrag](#) | [Blockera](#))

Från bevakningslistan kan jag enkelt använda samma verktyg som på Senaste ändringar: [Skillnad](#), [Historik](#), och [Bidrag](#). Därifrån kan man sedan gå tillbaka i historiken till den senaste ”bra” versionen av artikeln och spara den igen, något som oftast tar några sekunder.

Man kan till och med ställa in att man vill bevakas alla artiklar man redigerar i. Det är orsaken till att klotter vanligen återställs så fort. Många wikipedianer bevakar nämligen ett stort antal sidor och artiklar. Kontroversiella artiklar bevakas av ganska många, så de brukar sällan förbli nedklottrade särskilt länge. Bevakningslistan är den första sidan jag kollar på när jag går in på Wikipedia; ungefär som en e-postinkorg.

Låsning och blockering

För att skydda artiklar som är under hårdare attack från klottrare och andra bråkmakare finns det möjlighet att *låsa* artikeln, antingen tillfälligt eller för evigt.

Den åtgärden är mycket drastisk och går emot mycket av öppenheten som det innebär att ha en wikisajt. Därför är det bara användare som har fått ett särskilt förtroende som kan skrivskydda artiklar. Den gruppen kallas administratörer.

Administratörerna kan också *blockera* särskilt bråkiga användare från att redigera på Wikipedia. Också här går det att tidsbestämma skyddet av Wikipedia, för det är ett skydd, snarare än ett straff.

Konfliktlösning

Sätten att lösa konflikter varierar mycket från språkversion till språkversion och beror mycket på vilka behov som finns. De största språkversionerna har till exempel större behov av att kunna avslöja *marionetter*, det vill säga personer som har registrerat flera konton för att kunna göra större skada. Mindre språkversioner har snarare problem med att man inte är en tillräckligt stor skara regelbundna användare som kan ta hand om alla konflikter. Svenskspråkiga Wikipedia ligger någonstans mittemellan dessa poler.

Några av de sidor som finns på svenskspråkiga Wikipedia är:

- [Wikipedia:Begäran om åtgärder](#)
- [Wikipedia:Begäran om IP-koll](#)
- [Wikipedia:Kommentarer om administreringen av Wikipedia](#)

Dit kommer ärenden som riskerar att allvarligt förstöra arbetet på Wikipedia. Eftersom alla versioner sparas på Wikipedia är det i första hand för att undvika extraarbete som åtgärderna på de här sidorna finns.

Artikelförbättring på Wikipedia

Som jag redan har påpekat är artiklarnas innehåll inte huggna i sten. De blir redigerade och åtminstone i teorin bättre och bättre. Inte heller förbättringsarbetet är slumpmässigt skött. Precis som i ansträngningarna att förhindra försämringar, finns det en hel del verktyg. Men de främsta metoderna bygger på initiativ från användarna, snarare än på tekniska lösningar. Tillsammans gör de att det är lätt att förbättra Wikipedia.

Diskussionssidor

Wikipedia bygger på samarbete, inte på enskilda artikelförfattares produktivitet, sakkunskaper och språkförmågor. Det samarbetet måste koordineras någonstans. Därför finns det särskilda arbetsytor utanför artiklarna, där användarna kan planera, fråga efter hjälp och lösa eventuella konflikter. De kallas diskussionssidor och hittas genom att klicka på fliken ovanför artikelnamnet.

Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club

Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band är ett studioalbum som en milstolpe i musikhistorien. Musiken på albumet var för vad ett "kommersiellt" album kunde innehålla formligen musikvärlden. Vidare utgjorde albumet en sorts katalog

Ett vanligt missförstånd är att diskussionssidorna är ett slags forum för åsikter om till exempel Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band. Det är de inte. Tvärtom raderar många användare sådana inlägg direkt, eftersom de inte har med Wikipedias mål att göra. Diskussionssidorna ska *enbart* vara för att underlätta samarbetet användare emellan.

Skrivsättet på diskussionssidorna skiljer sig lite från skrivsättet i artiklarna. För det första skriver man under sina inlägg. För det andra skjuter man in inläggen, så att man lätt ser var ett inlägg börjar och ett annat slutar. För det tredje är stilen *lite* mer avslappnad. Man kan till exempel ställa frågor till någon annan användare, eller pröva olika formuleringar.

Att hitta till diskussionssidorna brukar vara ett stort steg för många nya wikipedianer. Inte bara för att det kan hjälpa till att förklara *varför* någon har ändrat i ens text. Inte heller bara för att det ofta är startskottet för att börja bidra mer aktivt till Wikipedia. Det stora steget ligger snarare i att upptäcka hur organiserat Wikipedia faktiskt är och att många skribenter är välutbildade och kunniga människor.

Man länkar till en diskussionssida genom att skriva [Diskussion:Artikelns namn](#).

Förutom artiklarnas diskussionssidor har också varje användare en egen diskussionssida. Det gäller både sådana med konto och sådana utan. Deras

diskussionssidor används främst för att påkalla just den enskilda användarens uppmärksamhet, till exempel att en text som den användaren skrivit innehåller ett fel. Många användare möter dessa första gången när de blir välkomnade till Wikipedia.

Den centrala diskussionsplatsen, dit många användare går, kallas Wikipedia:Bybrunnen. Där dryftas många frågor som blivit för stora för enskilda diskussionssidor, antingen det handlar om frågor som kan bli viktiga prejudikat eller som är för svåra för de deltagande.

Kategorier, projekt och portaler

Kategorier är ett slags mappar för att samla artiklar inom samma ämnesområden. Det här systemet är på många sätt bättre än att presentera innehållet alfabetiskt. Framför allt blir det lättare för folk som har skrivit om till exempel nobelpristagaren Hannes Alfvén att hitta de andra 26 svenska nobelpristagarna eller någon av de andra stora kosmologerna. Chansen är troligen större att man vill skriva om kosmologi än om den tyska skådespelerskan Hannelore Schroth som står före i alfabetet, eller den svenske beachvolleybollspelaren Hannes Brinkborg som står efter.

Kategorierna bildar tillsammans ett gigantiskt träd där man kan gå antingen uppåt och bli mer övergripande eller neråt och bli mer detaljerad. Från Hannes Alfvén uppåt till Svenska nobelpristagare, till Svenskar, till Sverige, och så vidare. Kategoriträdet bildas automatiskt av Wikipedias programvara, så länge man placerar alla artiklar i åtminstone en kategori.

Alla artiklar bör ligga i minst en kategori. Personer sorteras till exempel alltid efter vilket år de är födda och eventuellt avlidna. Under 2008 påbörjades ett projekt på svenskspråkiga Wikipedia för att sortera alla personer efter kön, bland annat för att man ska kunna se hur sned könsfördelningen är. Vid denna boks tryckning var fördelningen fyra män för varje kvinna. Med sådan statistik blir det lättare att se var mer energi bör läggas. Motsvarande siffror för tyskspråkiga Wikipedia är sex män på varje kvinna.

Som en tydligare variant till kategorierna finns Wikipedias Portaler. Där finns artiklar inomämnesområden såsom arkitektur, mat och dryck, medeltiden och Harry Potter. Länkar till portalerna finns i många av de grundläggande ämnena. Portalerna är till för läsarna, så att de lätt ska kunna få överblick över hela ämnet: vad som finns på Wikipedia och vad som saknas. Det här betyder att Portalerna kan bli en inkörspport för att börja bidra till Wikipedia.

Men det ämnesvisa användarinitiativ som visat sig fungera bäst är Projektet. Projektet används för att knyta samman användare med gemensamma kunskaper och intressen. Användarna som anmält intresse går

kontinuerligt igenom ”sina” artiklar. Vissa koncentrerar sig på att förbättra en specifik artikel eller lägga till källor och ibland har de egna tävlingar. Det finns på svenskspråkiga Wikipedia ett tjugotal ämnesprojekt som är levande.

Mallar

De som skriver på Wikipedia vet att Wikipedia inte är perfekt, eller ens i närheten. Många av dem menar att det är därför de bidrar. Ett sätt att se vilka artiklar som behöver mest hjälp är mallar. Mallarna är små skyltar som placeras någonstans i artiklarna, av typen nedan.

Denna artikels neutralitet är ifrågasatt.

Se diskussionssidan för mer information. Ta ej bort mallen förrän konsensus uppnåtts.

De här mallarna fungerar inte enbart som upplysning för läsarna. Med hjälp av mallarna hamnar artiklarna i särskilda arbetskategorier. Där är de lätta att hitta för de användare som är intresserade av till exempel att förlänga artiklar, göra artiklar neutrala eller ta bort svepande formuleringar. En del av projekten, som jag nämnde nyss, handlar om att ta hand om de här kategorierna.

Vem som helst får lägga in mallar, men det förväntas att man kan motivera mallen på artikelns diskussionssida.

Ibland innehåller artiklarna även skyltar om artikelns goda kvalitet. Det finns tre olika kvalitetsnivåer: rekommenderade artiklar, bra artiklar och utmärkta artiklar. Rekommenderade artiklar är sådana som enskilda användare gillar. De har ett grönt plus längst upp i högra hörnet. Bra artiklar möter något högre krav, såsom att de är heltäckande och har bra källhänvisningar. De har en blå stjärna i övre högra hörnet och För att en artikel ska få den stjärnan nomineras den och genomgår en granskning. De bästa artiklarna på Wikipedia är de utmärkta artiklarna, som är "välskrivna, korrekta, uttömmande, illustrerade och försedda med källhänvisningar". De har nominerats och när omröstningen är klar får de en bronsstjärna i övre högre hörnet.

För närvarande finns det drygt 440 bra och utmärkta artiklar på svenskspråkiga Wikipedia. Det har numera blivit lite av en sport att ha skrivit många utmärkta och läsvärda artiklar.

Interwikilänkar

Wikipedia finns på över 250 olika språk. Interwikilänkarna är ett sätt att

utnyttja detta för att göra Wikipedia bättre. I svenskspråkiga Wikipedias artikel om Paris finns länkar till samma artikel på franskspråkiga Wikipedia, som man kanske kan tänka sig är bättre. Länkarna till de andra språkversionerna finns väl synliga, nere till vänster i artiklarna. Klickar man där får man upp motsvarande artikel på exempelvis afrikaans, albanska, anglosaxiska, arabiska, aragoniska, arameiska, azerbajdzjanska... för att bara ta språkversioner på 'a'.

Interwikilänkarna kan vara praktiska vid flera tillfällen:

* när man ser något underligt men inte har andra källor tillgängliga: "Var det verkligen 6 oktober som Per Albin Hansson dog? Var det inte 9 september? Jo, men på engelskspråkiga och tyskspråkiga Wikipedia står samma sak. Då är det troligen sant."

* när man vill förlänga en artikel: "Jag översätter artikeln från spanskspråkiga Wikipedia, kollar källorna och vips har artikeln blivit mycket bättre."

* när man vill jämföra vilken språkversion som har bäst artiklar om ett ämne: "Svenskspråkiga Wikipedia har i jämförelse med de andra nordiska språken bra artiklar om fysik, men danskspråkiga Wikipedia är bättre om filosofi."

Även sidorna om hur Wikipedia fungerar har interwikilänkar, vilket gör att man lätt kan jämföra hur olika språkversioner sköter sina konflikter, vilka administratörer som finns, etc.

Tävlingar

Det hålls regelbundet tävlingar på Wikipedia för att förbättra olika aspekter av innehållet: veckans bästa nya artikel, veckans bästa förlängning av en existerande artikel, flest nyskrivna artiklar och flest förlängningar under veckan, samt veckans tävling. En hel del av dem handlar om att ta bort felen men även om att göra artiklar bättre.

Om man vinner en sådan tävling får man ett pris i form av en rosett som man kan sätta på användarsida, vilket ger respekt bland gemenskapen. Många av de förbättrade artiklarna blir senare utmärkta eller läsvärda artiklar.

På en del språkversioner förekommer också större tävlingar, där man kan vinna verkliga priser, till exempel böcker eller medaljer.

Specialsidor och externa verktyg

Utöver dessa vanliga verktyg finns det två ytterligare som är utmärkt hjälp för den som vill förbättra artiklar. Det ena är sidan Specialsidor. Specialsidor

hittar du i verktygslådan strax under sökrutan till vänster på varje sida, se bild nedan.

Verktygslådan innehåller flera praktiska länkar. Vilka varierar från språkversion till språkversion, men länken till Specialsidor finns i stort sett på alla.

På Specialsidor finns en hel del sidor som uppdateras automatiskt, snarare än av enskilda användare. Det finns en hel del listor där, som anger de kortaste och äldsta artiklarna, de bildlösa artiklarna, de artiklar som inte ligger i någon kategori, med mera. Och där finns ständigt uppdaterade data, såsom vilka som är administratörer, hur många artiklar som finns och vilka de senaste raderade artiklarna är. (Det är också här listan över Nya sidor finns.)

De här sidorna upptäcker några av de mest uppenbara feLEN, men inte nödvändigtvis mer komplicerade. Därför har andra personer skrivit särskilda verktyg som ligger på andra servrar. Några av de mest använda externa verktygen ligger på Toolserver.org, en server som den tyska stödföreningen betalade, men som finns i Nederländerna. Där finns flera verktyg för att få fram mer exakt statistik ur de databasnerladdningar som görs kontinuerligt, där finns verktyg som minskar dubbelarbete, och där finns verktyg som underlättar patrullering av till exempel nya sidor.

Ett verktyg som används väldigt mycket är CatScan. CatScan söker igenom kategoriträdet och kan visa till exempel vilka artiklar som ligger både i kategorin Nobelpristagare och Svenskar. Om man samtidigt tittar på kategorin Svenska nobelpristagare på svenskspråkiga Wikipedia kanske man upptäcker att några saknas i den mer detaljerade kategorin. Detta är bra eftersom ju bättre kategoriserade artiklarna är, desto större chans att någon som faktiskt kan något om dem, hittar dem.

Men CatScan används främst för att hitta korta artiklar, eftersom man kan sortera de korta artiklarna ämnesvis. Säg till exempel att du kan mycket om fjärilar och vill göra en insats på Wikipedia. Då kan du söka på korta artiklar i kategorin Fjärilar och hitta några lämpliga platser att börja.

Det finns en hel sida på Wikipedia om vilka externa hjälpmedel som finns: Wikipedia:Externa hjälpmedel.

De här hjälpmedlen, och några till, är ofta praktiska, men huvudpoängen med dem är helt enkelt att de ger mer tid för människor att göra det människor gör bättre än datorer, nämligen att skriva bra artiklar.

Men dessutom...

Wikipedia är dock inte bara 'wiki' (teknik) och 'pedia' (målet att bli en encyklopedi). För många är Wikipedia också ett ställe att umgås, ungefär som Facebook, YouTube eller LunarStorm, fast här är inte syftet "bara" att hitta sina gamla kompisar och skicka meddelanden eller filmer fram och tillbaka.

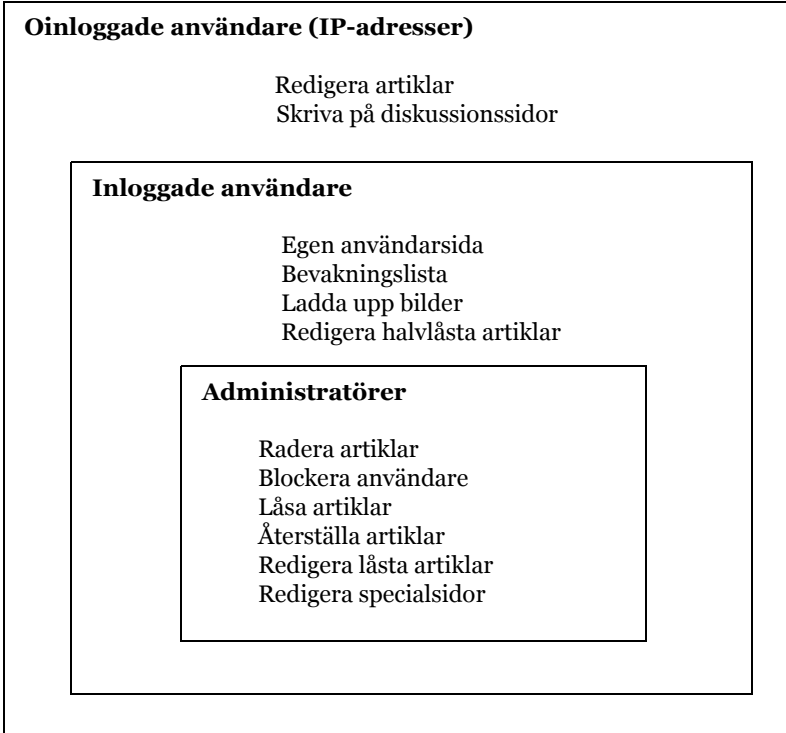
Efter att ha skrivit artiklar ihop blir man lätt vänner. För egen del blev jag till exempel kontaktad via min användardiskussionssida av en annan användare som sett att jag redigerat i samma typ av artiklar. Vi började umgås och jag betraktar nu honom som en av mina närmaste vänner. Andra har liknande berättelser. Å andra sidan finns det också användare som jag bara har mött på Wikipedia. Vi kan ha redigerat i samma artiklar i flera år utan att jag vet varken ålder eller kön på dem, och än mindre deras verkliga namn. Ändå litar jag på dem.

Varför spelar det roll? Jo, för att Wikipedia trots allt inte riktigt är en helt platt organisation. Alla kan visserligen bestämma nästan allt och alla kan ändra i stort sett allt, men bara nästan. Vissa sidor är för känsliga för att vem som helst ska kunna klottra där, till exempel den som visar Wikipedias logotyp. Man vill ju inte att den plötsligt ska förvandlas till albanska flaggan. Det är bara vissa som är betrodda att redigera den typen av sidor. Vilka är de?

Så här ser "organisationen" bakom Wikipedia ut:

Wikipedias användare

Det finns tre grundläggande typer av användare. De går att dela in enligt följande enkla schema:

De oinloggade

Den otvivelaktigt största gruppen av de som redigerar på Wikipedia är de som bara trycker "Redigera" och vars enda sätt att identifieras (som jag har påpekat ovan sparas allt, inklusive *vem* som har gjort vilken redigering) är via deras IP-adress.

Om man inte har något konto, kan man göra det mesta: man kan skriva artiklar, skapa nya artiklar och diskutera med andra användare. För de allra flesta räcker den här typen av deltagande.

Ingen kan säga riktigt hur många unika personer som döljer sig bakom IP-adresserna eftersom de ibland byts och det kan finnas flera personer som redigerar från samma dator. Därför blir det meningslöst att ange hur många det finns i den här gruppen användare.

En undersökning som Dartmouth Computer Science-forskare gjorde på engelskspråkiga Wikipedia menade att det inte fanns skäl att misstänka oinloggade för att göra sämre redigeringar än registrerade användare, utan att de tvärtom gjorde några av de bästa redigeringarna.

Vanliga användare

Den näst största gruppen är "vanliga användare", det vill säga de som skaffat ett användarkonto. Att skaffa användarkonto betyder enbart att man anger ett användarnamn och ett lösenord. Det är allt! Man behöver alltså inte berätta något om sig själv, inte ens sitt namn. I och med att man skaffar ett konto får man tillgång till några funktioner till, såsom en bevakningslista och en fast användarsida (den användarsida man har som oinloggad är inte personlig eftersom IP-adresser byts ut ibland).

De flesta användare brukar skriva något på sin användarsida. Många använder den som en lista över bra länkar eller som en presentation av sig själva. I övrigt är skillnaden mot att redigera oinloggad inte så stor. Mer om detta i kapitlet "Inloggning" i Del 2.

Det finns för tillfället (juli 2008) ca 70 000 registrerade användare, men ganska många av dem är engångs-användare, väldigt inaktiva eller dubblettkonton. Bara omkring ett par tusen användare kan räknas som "riktiga" användare. Ca 0,4% av alla användare står för hälften av alla redigeringar. Bara hälften av alla registrerade användare har fler än tre redigeringar. 7% av alla användare har över 100 redigeringar och endast 2% har över 1000 redigeringar. Över 10 000 redigeringar når bara 0,2% av våra användare. Sammanlagt är det lite över 5700 användare som har gjort fler än tio redigeringar. Varje månad är det drygt 3500 registrerade användare som redigerar.

Baserat på de här siffrorna kan det verka som om Wikipedia lever på kärntruppen, de mycket aktiva. Som jag skrev ovan var det ju mindre än 1 procent av alla användare som stod för hälften av redigeringarna. Men för att komma upp till 100% behövs även de som gör en eller två redigeringar. Det här fenomenet kallas *den långa svansen*. Begreppet kommer från studier av detaljhandeln, där statistiker kom fram till att man säljer mer genom att sälja många svårhittade varor till många kunder än genom några få storsäljare. För Wikipedias del betyder det att de användare som bara "handlar småsaker" garanterar Wikipedias överlevnad. Det är något som sällan kommer fram i media, eftersom man inte intervjuar folk som redigerat

en eller två gånger. Å andra sidan vittnar många nya användare om att det tar en läroperiod innan ens bidrag blir riktigt bra. Med andra ord är antalet redigeringar bara en fingervisning om vem som bidrar mest till Wikipedia.

Administratörer

Administratörerna tillsätts genom omröstningar där man måste få 75 procents stöd. På svenskspråkiga Wikipedia krävs det dessutom att man blir omvald varje år. För tillfället finns omkring ett nittiototal administratörer på svenskspråkiga Wikipedia. De har fem verktyg: *radering/återställning av sidor, läsning/uppläsning av sidor, möjlighet att redigera låsta sidor, blockering/avblockering av användare* samt *tillbakarullning av redigeringar*.

Men det är inte bara administratörerna som klottersanerar och skyddar Wikipedia. Mycket av jobbet sköts av oinloggade och vanliga användare. Administratörerna har bara lättare att göra det.

Det råder ett par missförstånd kring vad det innebär att vara administratör på Wikipedia:

- 1) administratörerna är *inte* Wikipedias redaktion
- 2) administratörerna har *inte* fler skyldigheter än andra användare, och
- 3) administratörerna har *inte* bildat en konspiration mot nya användare!

Om du har läst den här boken ordentligt känner du säkert hur det egentligen ligger till själv, men bara för säkerhets skull:

- 1) det finns ingen redaktion, Wikipedia växer fram organiskt
- 2) alla som skriver på Wikipedia gör det frivilligt
- 3) administratörerna, liksom alla wikipedianer, vill att Wikipedia ska bli bättre. Wikipedia blir bara bättre om det kommer nya användare. Men även de nya användarna måste lära sig hur man betar sig på Wikipedia.

Och när det gäller administratörernas makt så handlar den såväl om att de har skött sig och därför fått förtroende, som att de *vet* hur Wikipedia fungerar. Erfarenhet är precis som på alla arbetsplatser en tillgång och så bör det också vara. Skulle det vara så att en administratör missköter sig (vilket är mycket ovanligt), så kan den bli avsatt.

Övriga användargrupper

De tre grupperna ovan är de huvudsakliga användare på Wikipedia, men det finns ett par grupper till som det kan vara bra att känna till:

Robotarna (eller "bottarna") är egentligen dataprogram som användare brukar för att gå igenom ett stort antal artiklar på kort tid eller för att göra andra långtråkiga sysslor, som att kategorisera om ett hundratal artiklar eller automatiskt lägga till nya interwikilänkar. Alla botten har en ägare och är registrerade som botten. Det här betyder att deras redigeringar inte syns på Senaste ändringarna.

IP-kontrollanterna är en mycket liten grupp som valts ut för att kontrollera ifall två eller flera användarkonton redigerar från samma IP-adress, något som mestadels används för att försöka ge enskilda användare större tyngd i diskussioner eller omröstningar.

På vissa språkversioner finns konfliktlösningsorgan. Den svenska hette skiljedomskommittén men den är numera nedlagd.

För att tillsätta en administratör behövs en byråkrat, av vilka det finns åtta stycken på svenskspråkiga Wikipedia. Det är också bara byråkraterna som kan byta namn på användarkonton.

Internationellt finns två grupper till: *stewards* och *utvecklare*. Stewardarna är högsta instansen när det gäller användarrättigheter, det vill säga de är de enda som kan avsätta administratörer, medan utvecklarna är dataprogrammerare som gör uppgraderingar, förbättringar och reparationer av Wikipedias mjuk- och hårdvara.

Redan i förordet nämnde jag en funktion som jag inte har nämnt bland de övriga: presskontakten. Det beror på att presskontakten i de allra flesta fall är en inofficiell position, en roll som står helt utanför den formella organisationen. Själv erbjöd jag mig som presskontakt ett par månader efter att den förr hade slutat och när ingen protesterade tog jag över kontakterna med media. Ingen har protesterat ännu. Presskontakten är den användare som får frågor av pressen och media om Wikipedia, respektive skickar pressmeddelanden när det händer något särskilt. Men många i allmänheten kontaktar också presskontakten när de har kommentarer om Wikipedia och vill prata med någon om det. För det finns annars ett system som heter OTRS, Open-source Ticket Request System. Det är en service per e-post, där frivilliga står till tjänst och besvarar frågor och klagomål. Den svenska varianten står du om du skickar e-post till info-sv@wikimedia.org.

Single user login

Under 2008 infördes något som heter Single User Login eller Unified Login. Det betyder att alla systerprojekt och språkversioner blir sammanknutna. Därmed måste det användarnamn man valt på svenskspråkiga Wikipedia även vara ledigt på de andra språkversionerna och systerprojekten. Det betyder också att när man är inloggad på ett ställe, så är man också inloggad på alla andra. Förutsatt att man aktiverat den funktionen, alltså. Eftersom

det gått sju år utan den här funktionen finns det förstås en hel del användare med samma namn på olika språkversioner.

Kontakter användare emellan

Artiklarnas och användarnas diskussionssidor, och de olika projektens samlingsplatser (Wikipedia:Bybrunnen heter den på svenska) är de tre mötesplatser där den huvudsakliga kontakten användare emellan sker. I de flesta fall räcker det för arbetet med att skapa en encyklopedi. Men det finns andra sätt att kontakta användare, till exempel för att diskutera mer känsliga saker.

Kontakter via datorn

Det allra enklaste att kontakta en annan användare utanför Wikipedia är menylänken till vänster: "Skicka e-post till den här användaren". Den funktionen döljer mottagarens e-postadress och verkliga namn. Det går också bara att skriva mail på det sättet om a) man är inloggad, och b) om användaren man vill skicka till har aktiverat den funktionen.

IRC (eller Internet Relay Chat) är en blandning mellan vanlig chatt och heta linjen. Man kan chatta med hur många som helst samtidigt, men kan även ta kontakt med enskilda användare. Varje projekt har sin egen IRC-kanal där en del av användarna finns tillgängliga. Svenskspråkiga Wikipedias IRC-kanal har adressen `irc://irc.freenode.net/wikipedia-sv`. I och med att målet där inte är att skapa en encyklopedi har man råd att vara mer avslappnad.

Mer officiell är Wikipedias *sändlista*. En sändlista är ett sätt att skicka mail till massor av människor på en gång, samtidigt som alla mail sparas i ett arkiv som är öppet för alla. Svenskspråkiga Wikipedias sändlista får man tillgång till genom att gå in på `http://mail.wikipedia.org/mailman/listinfo/wikisv-l`. Det finns även liknande listor för Wikimedia Foundation och dess olika specialgrupper.

Kontakter i verkliga livet

Att wikipedianer träffas i verkliga livet, snarare än bara via internet, är något som händer ganska regelbundet, framför allt i storstäderna. Det kan vara så enkelt som att en användare reser till exempelvis Stockholm och frågar ifall de som bor där vill träffas. Sådana möten brukar kallas *wikifikor*, *wikipubar*, eller *wikiträffar*, beroende på tidpunkt och arena. Mötena i sig brukar vara

ganska uppsluppna, men huvudämnena kan variera, från skvaller till hur artiklar ska kategoriseras. Ofta ger de här mötena en lite annan bild av de användare man träffat via Wikipedia. Wikifikorna skapar nya kontaktytor och ökar samarbetet mellan wikipedianerna. Själva har jag deltagit på flera wikifikor. Det är något jag kan rekommendera varmt.

En ganska rolig aktivitet lär också vara de utflykter som kallas ”Wikipedia takes...” och sedan en stad, till exempel New York, där wikipedianer åker runt i en stad under en hel dag eller två och tar bilder på allt som är värt att fotografera. De bilderna lägger de sedan upp på Commons under en fri licens.

Wikimania

I ett par år nu har olika länder anordnat internationella Wikipedia-sammankomster, kallade *Wikimania*. De är officiellt sanktionerade av Wikimedia Foundation och brukar betyda tre-fyra dagar med föredrag, fester och informella möten. De kan till och med innebära att någon ledande wikipedian meddelar viktiga förändringar eller nyheter. Urvalet av städer för Wikimania sker enligt en internationell nominering och omröstning.

Hittills har Wikimania hållits i:

2005 Frankfurt, Tyskland

2006 Cambridge utanför Boston, USA

2007 Taipei, Taiwan

2008 Alexandria, Egypten

2009 hålls Wikimania i Buenos Aires, Argentina

Wikimedia Foundation och Wikipedias systerprojekt

Wikimedia Foundation är namnet på den ideella organisation som driver Wikipedia och dess systerprojekt. Den har funnits sedan 2003 och har en egen styrelse, egen wikisajt (www.wikimediafoundation.org) och låter ett tjugotal anställda ta hand om det praktiska så att de frivilliga kan koncentrera sig på innehållet. De har inget med själva innehållet i projekten att göra.

Wiktionary

Redan 2002 bildades Wiktionary, ett försök att samla alla de ordboksartiklar

som man inte ville ha på Wikipedia. Wiktionary innehåller allt som vanliga ordböcker gör: ords böjning, betydelse och etymologi, samtidigt som det precis som med Wikipedia finns kopplingar till andra språkversioner.

Den svenskspråkiga versionen startade 2004 och har inte fått samma genomslag som svenskspråkiga Wikipedia. En förklaring till det är att Wiktionary kräver större expertkunskaper i grammatik, etc, än Wikipedia. I skrivande stund innehåller svenskspråkiga Wiktionary ca 50 000 artiklar och är den 14 största språkversionen. Den engelskspråkiga versionen innehåller drygt 875 000 artiklar (juli 2008).

Wikibooks

Wikibooks var det andra systerprojektet som startades. Den engelskspråkiga 2003, den svenskspråkiga 2004. Här kan användarna skriva egna fakta- och läroböcker, det vill säga lite djupare än på Wikipedia. Även här är den svenskspråkiga på 14 plats med nästan 1000 boksidor. Den engelskspråkiga är störst, med 30 500 sidor.

Wikiquote

Samma år, 2003, startades Wikiquote, en fri citatsamling. Den svenskspråkiga bildades året efter och innehåller idag ca 700 artiklar. Varje artikel motsvarar till exempel en person eller film med ett eller flera citat. Den engelskspråkiga innehåller ca 16 000 citat.

Wikisource

Wikisource var det femte projektet, 2003 respektive 2005 för den svenskspråkiga. På Wikisource finns källtexter, såsom historiska dokument och matematiska formler, men även öppen källkod. Den svenska versionen är den 20:e största, med 2300 texter.

I slutet av 2005 började engelskspråkiga Wikipedia en wikiöversättning av bibeln från hebreiska och grekiska till engelska.

Wikinews

2004 grundades Wikinews, en fri nyhetstjänst där nyheterna rapporterades av användarna. Året därefter kom den svenska versionen, som från början förde en ganska slumrande tillvaro och närapå dog, men som har

återupplivats. Med 2200 artiklar är det den 8:e största språkversionen.

Sedan något år tillbaka har engelskspråkiga Wikinews en sorts presskort för sina mest betrodda journalister. I juni 2008 gjordes den troligen första gräsrotsjournalistikintervjun med ett sittande statsöverhuvud, Shimon Peres.

Wikinews görs också som PDF för distribution som tryckt version. Det görs också försök med nyhetsradio och nyhets-TV.

Wikinews reporter intervjuar
Shimon Peres

Wikiversity och Wikijunior

Det finns även två projekt som ännu inte finns på svenska: [Wikiversity](#) och [Wikijunior](#). Det första är en samling av e-learning-material, med andra kurser i alltifrån hur man skriver musik för TV till fysik. Det andra är fria böcker för barn och ungdomar. Båda började som avknoppningar till Wikibooks. Wikiversity innehåller drygt 8400 kurser.

Wikimedia Commons

Alla ovanstående projekt är språkbaserade och redigeras alltså parallellt av talare av de olika språken. Därför bildades 2004 ett centralt mediearkiv, [Wikimedia Commons](#) eller i vardagligt tal, Commons. På det sättet slapp man att ladda upp till exempel en bild på Abraham Lincoln på varje språkversion och på alla individuella systerprojekt. Istället kunde man ladda upp den en gång och sedan låta alla Wikimedia Foundations projekt länka till den, smidigt och utrymmessparande. Med tanke på att Commons innehåller över 3 miljoner bilder, filmer och annan media, är det verkligen något att sätta tänderna i. Det går dessutom att få Commons att skriva alla menyer etc på svenska.

Samtliga av de här projekten lyder under den fria licensen GNU FDL eller de Creative Commons-licenser som gör att man får använda allt material fritt.

De fria licensernas kultur

Wikipedia är ett av flaggskeppen i en rörelse för att göra mer material fritt för vem som helst att använda. Den här rörelsen började på 1980-talet, men gällde då främst datorprogram. Till skillnad från företag som Microsoft och Apple menar den rörelsen att datorprogram och innehåll utvecklas bäst när så många som möjligt kan hjälpa till. Därför är källkoden öppen och man ger också användarna möjligheten att sprida produkten vidare. Det inspirerar till både samarbete och kreativitet.

Den här rörelsen har växt sig allt större. Från att främst vara något för datanördar har massor av företag, myndigheter och privatpersoner utan några större datakunskaper börjat använda fri programvara. Nuförtiden används fri programvara av miljontals människor. Några av de mest berömda programmen är webbläsaren [Firefox](#), som är världens näst mest använda webbläsare, och operativsystemet [GNU/Linux](#). GNU/Linux används i till exempel persondatorer, Playstation och mobiltelefoner, men framför allt i servrar. Naturligtvis bygger Wikipedia på fri programvara.

Sedan årtusendeskiftet har allt fler webbsidor börjat använda någon av de olika copyleft-licenser som finns. Copyleft är förstås en ordlek på copyright. Licenserna går ut på att den som har författat en text eller tagit en bild fortfarande har kvar rätten att nämnas som skapare, men ger andra möjligheten att använda och ändra materialet. De största företrädarna bortsett från Wikipedia är troligen bildarkivet [Flickr](#), det fria kartsystemet [OpenStreetMap](#), och [the Internet Archive](#).

Web 2.0 och bloggar

Ibland sägs Wikipedia vara ett exempel på Web 2.0. Uttrycket myntades av den före detta litteraturforskaren, numera programmeraren Tim O'Reilly, för att särskilja två distinkta faser i Internets historia:

Web 1.0, som kännetecknas av statiska sidor, ramar där innehållet består av varsin html-sida, gästböcker och reklambanners i form av gif-knappar, menar man var det dominerande sättet att presentera hemsidor mellan 1994-2004.

Web 2.0, å andra sidan, handlar istället om att sajterna ska vara interaktiva så att användarna står för en del av innehållet (vilket leder till kollektiv intelligens, om, och bara om, tillräckligt många användare hjälper till med innehållet.) och även kunna avgöra hur sajten ser ut i deras egna webbläsare, de ska vara grundade på internet istället för överföringar av till exempel före detta bokinnehåll och de ska vara en upplevelse för användaren. Dessutom verkar stora mängder metadata och frihet för

användarna vara viktiga komponenter. Det är alltså inte tekniska framsteg som avses med Web 2.0, utan mer designmässiga och affärsmässiga framsteg.

Bland de mest kända andra exemplen på Web 2.0-sajter är E-bay, Flickr, länkskafferiet del.icio.us (namnet uttalas som "delicious", 'delikat') och YouTube. Men i Sverige har Web 2.0 antagligen blivit mest spritt med hjälp av bloggandet.

De första bloggarna utvecklades ur internetforumen cirka 1983 (ett tidigt exempel är diskussionsgruppen mod.ber). Formen var redan då etablerad: en eller flera personer tipsade läsarna om bra länkar, oftast med de senaste överst, och diskuterade aktuella händelser, antingen journalistiskt eller personligt. Bland de tidigaste kända bloggarna finns Justin Hall (från 1994) och Jerry Pournelle (från 1997). Termen "web log" myntades av Jorn Barger 1997 och förkortades till blog av Peter Merholz 1999 (som ett skämt: han hade rubriken "we blog" på sin sida).

Det blev snabbt ett populärt sätt att hålla sig på nätet och 2001 kom den första vågen av manualer om hur man bloggar. Själva bloggandet sägs ibland vara ett stort steg för demokratin: vem som helst kan skriva vilket ökar antalet nyhetsförmedlare och röster i debatten. Från och med 2004 har bloggandet, åtminstone i USA, blivit en del av informationssamhället och en legitim källa för tidningar att hämta nyheter ur, trots att bloggar sällan kräver några källor och i stort sett kan påstå vad som helst. Men snabbheten och enkelheten har gjort att vissa bloggar ändå blivit inflytelserika. Samma situation som Wikipedia med andra ord. Flera bloggare har blivit sponsrade av till exempel klädföretag – något som vissa företag har försökt med på Wikipedia, utan större framgångar, se Del 4.

DEL 2:

Hur man redigerar på Wikipedia

”Det finns många bra skäl att involvera sig i Wikipedia:

- Det är roligt.
- Det är lätt.
- Man lär sig på det.
- Det är socialt.
- Man får rätta andra människor direkt, utan att fråga dem om lov!”

Larry Sanger, Wikipedias grundare

Grunderna i att redigera på Wikipedia

Det finns många skäl till att börja redigera på Wikipedia. Framför allt kanske du vill dela med dig av dina kunskaper. Jag är säker på att du vet något som inte står på Wikipedia. Varför inte lägga till det?

Det är lätt. Tre steg är allt som krävs:

1. Klicka "Redigera"
2. Skriv texten
3. Klicka "Spara"

Håll de tre enkla stegen i minnet, för det finns ett par saker som gör det lite mer komplicerat. Framför allt *ser* det svårare ut än vad det är.

Överst i varje artikel finns fliken "Redigera". Den är inte farlig. Du kan inte förstöra något. Alla kan och *får* redigera texten i artiklarna. Ja, du också!

Så vad händer när man klickar där? Då kommer en ny sida upp. Den kan verka fylld av massa märkligheter, men egentligen är det fem delar som är intressanta. Uppifrån och ner är de fem delarna:

1. en rad med *knappar*
2. en *textruta* där den existerande texten finns
3. en text om ens rättigheter och skyldigheter
4. tre *knappar* till, inklusive Spara
5. ett område med olika konstiga *tecken*

På bilden på nästa sida finns de fem delarna utmärkta.

Redigerar Sverige

1

2

3

4

5

Strutan för ett ögonblick i texttrutan (nr 2) – vi kommer att gå igenom allt relevant där snart. Först fokuserar vi på vad de andra sakerna är.

Nr 1 och nr 5 är egentligen samma sak, nämligen **förenklingsverktyg**: trycker man på knapparna (nr 1) eller på tecknen/orden (nr 5) så läggs något in i texttrutan där markören står. Trycker man exempelvis på B:et längst upp till vänster dyker följande text upp i texttrutan: "Fet text". 'B' står för "Bold" = Fet. Man ersätter "Fet text" med något man vill ha fetstil på, så är saken klar. Prova dig fram där.

OBS: Man behöver inte testa det här i en vanlig artikel. Det finns ett testområde där man kan prova och se att det faktiskt fungerar. Adressen dit är [Wikipedia:Sandlådan](#).

Som jag har nämnt tidigare så sparas alla versioner av artikeln, så skulle du råka göra något fel är det mycket lätt att återställa artikeln. Klicka på fliken "Historik", gå till den sista bra versionen och tryck "Spara".

Det som finns inringat i cirkel nr 3 (texten om ens rättigheter och skyldigheter) är också intressant. Där får man reda på att man genom att trycka spara medger att ens bidrag ligger under den fria licensen GNU FDL. Det är alltså bra att ha följt de länkarna åtminstone någon gång och läst texterna.

Därmed återstår bara de två viktigaste.

De tre knapparna (nr 4) är i tur och ordning: "Spara", "Förhandsgranska" och "Visa ändringar".

Trycker man på "Visa ändringar" görs en *jämförelse* mellan artikeln såsom den såg ut förut och såsom du *har tänkt* ändra den. Det kan vara praktiskt ifall man vill korrekturläsa sina ändringar innan man sparar.

Trycker man däremot på "Förhandsgranska" visas artikeln såsom den skulle se ut efter att man har sparat. Artikeln är dock inte sparad i något av de här lägena och om man stänger sin webbläsare här förändras inte artikeln alls.

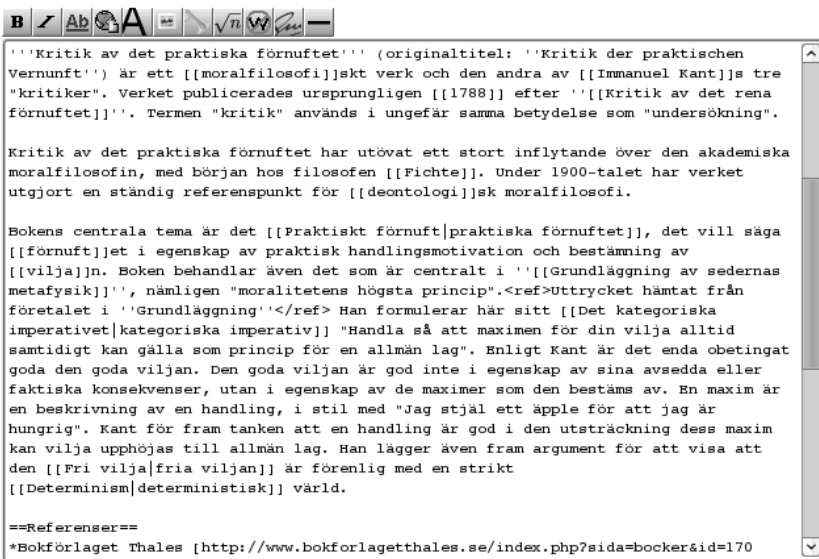
"Spara"-knappen är det som gör Wikipedia till en wiki (se Del 1). Trycker man på den knappen så förändras artikelns innehåll, på gott och ont. Att trycka på "Spara"-knappen första gången och att ha lagt till något till det som andra har jobbat med i över sju år är en häftig känsla. Efter snart tre år på Wikipedia har jag fortfarande respekt för "Spara"-knappen och kollar alltid igenom mina redigeringar med "förhandsgranskning" innan jag trycker "Spara".

Pröva gärna det här i [Wikipedia:Sandlådan](#) nu.

Texttrutan

I de allra flesta fall kommer det att stå saker i texttrutan (nr 2 ovan) när du redigerar artiklar. Det enda undantaget är i stort sett när man skapar en ny artikel. Gör man det kan man titta på någon annan Wikipedia-artikel så att man vet hur det brukar se ut. I början kan det som står i texttrutan verka komplicerat, med olika mystiska tecken, såsom apostrofer, ”måsvingar” ({}) och hakparenteser ([]). Så här ser samma artikel ut som i Del 1, fast i redigeringsläge:

Redigerar Kritik av det praktiska förnuftet

The screenshot shows a text editor window with a toolbar at the top containing icons for bold, italic, link, unlink, undo, redo, bulleted list, numbered list, link, unlink, source code, and help. The text area contains the following content:

''Kritik av det praktiska förnuftet'' (originaltitel: ''Kritik der praktischen Vernunft'') är ett [[moralfilosofi]]skt verk och den andra av [[Immanuel Kant]]s tre "kritiker". Verket publicerades ursprungligen [[1788]] efter ''[[Kritik av det rena förnuftet]]''. Termen "kritik" används i ungefär samma betydelse som "undersökning".

Kritik av det praktiska förnuftet har utövat ett stort inflytande över den akademiska moralfilosofin, med början hos filosofen [[Fichte]]. Under 1900-talet har verket utgjort en ständigt referenspunkt för [[deontologi]]sk moralfilosofi.

Bokens centrala tema är det [[Praktiskt förnuft|praktiska förnuftet]], det vill säga [[förnuft]]et i egenskap av praktisk handlingsmotivation och bestämning av [[vilja]]n. Boken behandlar även det som är centralt i ''[[Grundläggning av sedernas metafysik]]'', nämligen "moralitetens högsta princip".<ref>Uttrycket hämtat från företalet i ''Grundläggning''</ref> Han formulerar här sitt [[Det kategoriska imperativet|kategoriska imperativ]] "Handla så att maximen för din vilja alltid samtidigt kan gälla som princip för en allmän lag". Enligt Kant är det enda obetingat goda den goda viljan. Den goda viljan är god inte i egenskap av sina avsedda eller faktiska konsekvenser, utan i egenskap av de maximer som den bestäms av. En maxim är en beskrivning av en handling, i stil med "Jag stjal ett äpple för att jag är hungrig". Kant för fram tanken att en handling är god i den utsträckning dess maxim kan vilja upphöjas till allmän lag. Han lägger även fram argument för att visa att den [[Fri vilja|fria viljan]] är förenlig med en strikt [[Determinism|deterministisk]] värld.

==Referenser==
*Bokförlaget Thales [<http://www.bokforlagetthales.se/index.php?sid=bocker&id=170>]

Om du inte förstår systemet nu, behöver du inte oroa dig. Det är visserligen en sorts källkod, men vi kommer att gå igenom allt och du ska till och med få en fusklapp.

Men det *är* inte så komplicerat som det kanske kan verka och tar ungefär lika lång tid att lära sig som vilket ordbehandlingsprogram som helst. Dessutom finns det *hundratals* människor att fråga, manualer, verktyg och bra modeller som man kan imitera.

Grunden är vanlig text. Den skrivs precis som i ett ordbehandlingsprogram (till exempel Word eller OpenOffice.org Writer), bortsett från att det inte finns någon automatisk rättstavningskontroll i alla webbläsare. Man ska dock tänka på att stilen på texten ska vara encyklopedisk, det vill säga informativ och saklig. Skillnaden mot vanliga uppslagsverk är att man inte behöver tänka på utrymmet, så istället för att använda subjektslösa satser eller förkortningar, skriver man ut namnet eller använder pronomen. Ett förenklat exempel ser ut så här:

Traditionell encyklopedi	Wikipedia
Frank Sinatra (1912-1998), amerikansk sångare. Anses vara en av 1900-talets största musikinfluenser. S hade även en karriär som skådespelare.	Frank Sinatra (född 1912, avliden 1998) var en amerikansk sångare. Han anses vara en av 1900-talets största musikinfluenser. Sinatra hade även en karriär som skådespelare.

På [Wikipedia:Stilguide](#) finns mer detaljerad beskrivning av den stil som Wikipedia eftersträvar, men om andra kan förstå vad man menar så har man nått långt. Chansen finns också att andra kommer att rätta dina stavfel, felsyftningar och grammatiska konstigheter.

Tanken är att det ska vara lätt att skriva på Wikipedia, att man ska kunna börja så fort man får lust att redigera en artikel. De flesta artiklar är därför rätt enkelt upplagda, med mycket vanlig text och några få specialtecken som enbart existerar för att texten ska bli lättläst.

Tyvärr är det inte alltid så enkelt, framför allt att redigera tabeller och så kallade mallar, men de allra flesta funktionerna finns i bland knapparna i raden ovanför textrutan samt i länkarna nedanför "Spara"-knappen. Genom att använda de här verktygen, såsom rubriker, länkar och bilder blir artiklarna mer lättlästa. I diskussioner kallas det här ibland att texten är *wikifierad*. Wikifieringen hänger ihop med artikelns kvalitet på två sätt:

1) man kan oftast se ifall en text är välskriven även faktamässigt baserat på formateringen. Om artikeln *är* wikifierad får man intrycket att den som skrivit artikeln vet hur Wikipedia fungerar. Därmed anar man att användaren också kan lära sig andra saker. Om artikeln å andra sidan *inte* är wikifierad får man inte alls samma förtroende för författaren (och i längden Wikipedia). Genom att använda den här formateringen verkar helt enkelt artiklarna bättre. Rubrikerna gör till exempel artiklarna luftigare och behagligare att läsa.

2) en grundläggande del av formateringen är länkar. Det är bland annat med hjälp av länkarna som artiklarna hittas av andra användare som kan förbättra den. Artiklar som saknar länkar får färre besök och det betyder att

chanserna minskar att artikeln blir bra.

Därför kan det vara praktiskt att lära sig några av de vanligaste koderna, så att man inte hela tiden måste leta reda på den där knappen som gör så att det blir en länk. På nästa sida finns en enkel lathund som visar de vanligaste ”tricken”.

Wikipedia-lathund

Wikitext	Resultat
<code>''kursiv''</code>	<i>kursiv</i>
<code>'''fet'''</code>	fet
<code>==rubrik== ===nivå 2=== ====nivå 3==== =====nivå 4=====</code>	Rubriker i olika storlekar
<code>[[Länk till annan sida]] [[Länk annan titel]]</code>	Länkar till andra sidor på Wikipedia
<code>http://www.test.org [http://www.test.org Test]</code>	Extern länk Länk med beskrivning
<code>[[fr:Page en français]]</code>	Länk till motsvarande artikel på franska (visas under "andra språk" till vänster)
<code>[[Kategori:Exempel]] [[Kategori:Exempel Efternamn, förnamn]]</code>	Lägg till artikel i kategori, sorterat på första bokstaven/efternamn
<code>[[Bild:Namn.jpg Text]] [[Bild:Namn.jpg thumb Text]]</code>	Bild med alternativtext Förminskad förhandsgranskningsbild
<code>:Text</code>	Inskjuten text (mest på diskussionssidor)
<code>{{namn}}</code>	Inkludera mallen "Namn"
<code>~~~~</code>	Signering med tidsstämpel (enbart på diskussionssidor)
<code>#REDIRECT [[Annan artikel]]</code>	Omdirigering till annan artikel
<code><ref>Källa</ref></code>	Skapar en fotnot, måste kombineras med nedanstående
<code><references/></code>	Skapar en fotnotslista

Fler tips finns på [Wikipedia:Hur man redigerar en sida](#).

Ett exempel

Med hjälp av de här tecknen prövar vi att göra en artikel bättre. Vi använder artikeln [lakrits](#) som exempel. Om du går till artikeln nu kommer den *inte* att se ut så här, men det spelar ingen roll. Vi går igenom de enkla stegen ("Redigera", skriva texten, "Spara") och gör artikeln bättre.

Börja alltså med att klicka på "Redigera". Artikeln innehåller en massa kod som vi inte har gått igenom än, så vi fokuserar på artikeltexten. Allt det andra kommer vi att gå igenom senare. Just nu, när jag skriver det här, ser artikeln ut så här:

```
'''Lakrits''' är en [[godis]]produkt som framställs ur rötter av växten [[lakritsrot]]. Som godis förekommer både sötlakrits och [[saltlakrits]].
```

```
[[Lakritsrot]]en anses ha vissa positiva hälsoeffekter. Överkonsumtion av lakrits kan dock leda till högt [[blodtryck]] och [[kalium]]brist eftersom lakrits hämmar enzymet 11β-HSD2. Hämmningen av detta enzym leder till ökade nivåer av [[kortisol]] vilket i sin tur leder till ökat blodtryck.
```

Texten ser *ganska* normal ut. De enda undantagen är apostroferna omkring det första ordet och ett antal dubbla hakparenteser kring vissa nyckelord. Apostroferna gör att rubriken blir i **fetstil**, medan de dubbla hakparenteserna skapar länkar till andra artiklar på Wikipedia. Glömmer du bort de här koderna kan du alltid gå tillbaka till lathunden.

Då prövar vi att redigera i den här artikeln: Mittemellan de två styckena skulle jag vilja lägga in mer information om hur lakrits tillverkas. Dessutom vet jag att lakrits förutom lakritsrot ofta innehåller anis. Jag vill dessutom snygga till artikeln lite med rubriker.

Så här gör jag då:

I första stycket, efter länken lakritsrot, skriver jag bara till "och kryddan [[anis]]" med dubbla hakparenteser, så blir det ordet länkat.

Sedan gör jag en rubrik genom att göra två likhetstecken på vardera sidan om rubriktexten: "=[Tillverkning](#)=" och därefter skriver jag in stycket om hur lakrits tillverkas precis som i min vanliga ordbehandlare. Eftersom jag vill skriva om temperaturer letar jag reda på tecknet för grader som finns tillsammans med många andra liknande, under redigeringsrutan, i område 5 i figuren i början av kapitlet.

Nu ser jag att stycket om lakritsrotens medicinska effekter inte passar så bra in under rubriken Tillverkning. Jag får göra en till rubrik med dubbla likhetstecken: "==Medicinska effekter==".

Till slut klickar jag "Förhandsgranska" och kollar så att jag inte stavat fel någonstans. Det är svårare än man tror att få till det första gången, men försök ändå. När jag tittar i förhandsgranskningen ser artikeln ut så här:

Lakrits är en godisprodukt som framställs ur rötter av växten lakritsrot och kryddan anis. Som godis förekommer både sötlakrits och søtlakrits.

Tillverkning

Ingredienserna lakritsextrakt, socker och ett bindemedel löses upp i vatten och hettas upp till omkring 135 °C. Smeten hålls sedan i formar, torkas och besprutas med bivax för att få en blank yta.

Medicinska effekter

Lakritsroten anses ha vissa positiva hälsoeffekter. Överkonsumtion av lakrits kan dock leda till högt blodtryck och kaliumbrist eftersom lakrits hämmar enzymet 11 β -HSD2. Hämmningen av detta enzym leder till ökade nivåer av kortisol vilket i sin tur leder till ökat blodtryck.

Då minns jag att jag borde ha inkluderat den *källa* jag har för mitt tillägg. Eftersom jag inte har sparat texten än utan bara förhandsgranskar rullar jag bara ner en bit. Där finns redigeringsrutan igen (med "Spara"-knappen under, ifall texten hade varit okej vid första genomläsningen).

Jag lägger in en fotnot så här (bara den relevanta delen av texten är återgiven här):

==Tillverkning==

Ingredienserna lakritsextrakt, [[socker]] och ett bindemedel löses upp i vatten och hettas upp till omkring 135°C. Smeten hålls sedan i formar, torkas och besprutas med [[bivax]] för att få en blank yta.<ref>Walter Narrebring, "Godistillverkning", Undis Förlag, 1978, s 43, ISBN 0-43-0091-8222</ref>

(irrelevant stycke)

==Källor==

<references/>

Därefter klickar jag på "Förhandsgranskning" igen.

Nu ser det okej ut. Texten ser ut som tidigare, bortsett från att det nu finns en fotnot och stycket Källor längst ner med en källa angiven.

Då fyller jag i en redigeringssammanfattning, så att andra användare lätt kan se vad som hände. Det gör jag i den lilla textrutan mellan område 3 och 4 i figuren ovan. Här skulle texten "lägger till stycke om tillverkning samt källa" passa bra.

Sedan trycker jag "Spara" – och vips har artikeln ändrats!

Den här artikeln innehåller bara tre rubriker. Hade den haft fyra, hade programvaran automatiskt skapat en innehållsförteckning. Wikipedias innehållsförteckningar är klickbara och leder direkt till det avsnitt man klickar på.

Det går lika bra att redigera texten i sin vanliga ordbehandlare och sedan klippa ut allt och klistra in det i textrutan. Fördelen är att man då kan spara den på sin egen dator mitt i en mening utan att artikeln blir "förstörd". Men man bör då vara säker på att man inte tar bort något som kan ha kommit in artikeln sedan man tittade på den senast.

Om du har gjort likadant har du nu redigerat din första artikel. Grattis!

Länkar

I Lathunden fanns några fler tecken som vi inte använde så mycket i exemplet nyss.

Det allra mest tydliga exemplet är troligen *länkarna*. Länkarna mellan de olika artiklarna är bland de viktigaste inslagen på Wikipedia. Som det står angivet i lathunden gör man länkar genom att omge det ord man vill göra en länk av med dubbla hakparenteser: [[saltlakrits]]. Artiklarna står alltid i grundform, obestämd singularis. Men när man skriver en text kan man inte alltid använda grundformen. Hur gör man till exempel om texten ska lyda: ”Den 12 april 1952 opererades furstens ögon för andra gången”, och du vill länka till artikeln öga?

Tricket ligger i att använda det lodräta strecket, |. Det lodräta strecket, som ibland kallas ”pipe”, får man genom att trycka ner Alt Gr och <-knappen på sitt tangentbord. Annars finns | även bland de andra knapparna i område 5 under Spara-knappen. Vi kommer att återkomma till det här avskiljningstecknet flera gånger i den här boken.

Före det lodräta strecket skriver man *namnet på den artikel man vill länka till*. Efter det lodräta strecket skriver man *hur det ska stå i texten*. I exemplet ovan skriver man alltså så här: ”Den 12 april 1952 opererades furstens [[öga|ögon]] för första gången.” I texten ser länken ut så här: ögon, medan artikeln man hamnar på heter Öga.

I lakritsexemplet ovan visade jag att man kan skriva så här: [[godis]]produkt. Det får resultatet att hela ordet godisprodukt ser länkat ut, medan länken går till artikeln godis. Det fungerar bra när man enbart lägger till ett genitiv-s, eller liknande. Om man däremot vill länka till något begrepp som har flera betydelser, då tvingas man använda |-tecknet för att det ska se snyggt ut i texten. När man till exempel söker på ordet Madonna hamnar man på en förgreningssida där alla alternativ räknas upp. Sångerskan Madonna ligger under namnet Madonna (artist), medan andra begrepp ligger under Jungfru Maria, madonnabild och Madonna (tavla). Men det är ju inte särskilt stilrent att skriva in parenteser i texten, såsom i meningen ”Bland de skådespelerskor som gestaltat Evita Perón finns Madonna”. Man skriver då ”Bland de skådespelerskor som gestaltat Evita Perón finns [[Madonna (artist)|]]” så rensas parenteserna bort automatiskt.

Externa länkar

Hänvisningar till andra webbsidor på internet är en stor del av Wikipedias källhänvisningsarbete. Men det är också ett sätt att ge läsarna en chans att

fördjupa sig ytterligare i material som inte passar på Wikipedia.

Dock bör sådana länkar inte placeras var som helst i artiklarna, utan under rubriken Externa länkar sist i artikeln.

Så här gör man:

```
==Externa länkar==
* [http://www.google.se Google]
```

Resultatet blir länken [Google](#).

Lägg alltså märke till skillnaderna mellan hur man skriver externa länkar och länkar inom Wikipedia:

Länkar inom Wikipedia	Externa länkar
Dubbla hakparenteser [[]]	Enkla hakparenteser []
Bara artikelnamnet	Hela URL-adressen. <code>http://</code> måste finnas med!
Namn rättas med pipe	Namn rättas med mellanslag
I löpande text	Under separat rubrik, sist i artikeln

Nu är Wikipedia inte något reklamforum, så lägg bara in länkar till webbplatsen som är relevanta. Det kan röra sig om officiella webbplatsen eller sajter med mycket information, och bara mycket sällan fansajter och bloggar. Jag ska också säga att Wikipedia använder nofollow-taggar. Detta medför att länkning till en sida inte förändrar dess rankning på sökmotorer, så det finns ingen anledning att lägga in externa länkar för att göra reklam. Sådana länkar brukar också tas bort illa kvickt.

Externa länkar som används som källor bör placeras under rubriken källor, gärna som en fotnot till den information som är tagen från just den källan. För hur man gör fotnoter, se exemplet ovan.

Interwikilänkar

Interwikilänkar är de bryggor som finns mellan de olika språkversionerna av Wikipedia. Svenskspråkiga Wikipedias artiklar är till exempel ännu inte alltid lika långa som de engelskspråkiga eller av lika hög kvalitet som de tyskspråkiga. Att länka till andra språkversioners artiklar om samma sak är därför en service till läsaren.

Det gör man genom att skriva respektive språkversions ISO 639-1-beteckning innan artikelns namn, allra sist i artikeln, så här:

[[ar:بينيتو موسوليني]]	- arabiskspråkiga
[[de:Benito Mussolini]]	- tyskspråkiga
[[en:Benito Mussolini]]	- engelskspråkiga
[[fr:Benito Mussolini]]	- franskspråkiga
[[ru:Муссолини, Бенито]]	- ryskspråkiga
[[zh:贝尼托·墨索里尼]]	- kinesiskspråkiga

Genom att börja med att länka till engelskspråkiga Wikipedias artikel kan man ofta klippa ut de interwikilänkar som finns där. Glöm dock inte bort att radera den svenskspråkiga länken i den svenskspråkiga artikeln och att lägga in den svenskspråkiga interwikilänken i den engelskspråkiga artikeln.

Inloggning

Man behöver inte ha ett användarkonto för att kunna läsa innehållet på Wikipedia, och inte ens för att kunna redigera. Nästan hälften av alla redigeringar görs av användare utan ett användarkonto och några av dem har gjort ganska många redigeringar.

Men det finns flera fördelar med att skaffa ett användarkonto och logga in:

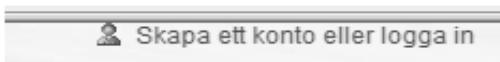
- med hjälp av sin Bevakningslista kan man bevaka artiklar som man har redigerat i eller är intresserad av och se precis när någon annan ändrat i dem
- man får bra överblick över vad man gjort på Wikipedia, genom länken Mina bidrag. Om man redigerar utan konto kan ens IP-adress ibland ändras
- man får välja ett eget användarnamn
- man kan skicka och ta emot e-post till/från andra användare
- man kan göra egna inställningar för bland annat hur Wikipedia ska se ut
- man kan redigera halvlåsta sidor, det vill säga sidor som låsts för oinloggade
- man kan flytta sidor, det vill säga byta ut uppslagsordet
- det är *mer* anonymt än att redigera utan användarkonto, eftersom inloggades IP-adresser döljs för alla utom särskilda IP-kontrollanter
- man får rösta i omröstningar om tillsättningar/avsättningar av till exempel administratörer, byråkrater och IP-kontrollanter

Det är dessutom gratis.

Hur man skaffar ett konto

Att skaffa ett konto tar inte mer än någon minut. Det bygger på tre enkla steg:

1. Klicka på länken allra längst upp till höger.

2. Klicka på länken Skapa ett användarnamn.

Logga in / skapa konto

Logga in

Saknar du ett användarkonto? [Skapa ett användarkonto](#).

Inloggning är inte nödvändig för att läsa och skriva i svenskspråkiga Wikipedia, men det har många fördelar. Bland annat får du tillgång till en rad användbara finesser och personliga inställningar. (Inloggningen använder cookies.)

Språk: [Deutsch](#) | [English](#) | [Esperanto](#) | [Français](#) | [Español](#) | [Italiano](#) | [Nederlands](#)

Användarnamn:

Lösenord:

Automatisk inloggning i framtiden.

Du kan även logga in på den krypterade servern .

3. Följ instruktionerna.

Skapa ett konto eller logga in

Skapa ett konto

Har du redan ett användarkonto? [Logga in](#).

För att hjälpa till att skydda mot automatiserat kontoskapande, var vänlig skriv in orden som visas nedan i fältet (mer information):

Ditt användarnamn

Ditt lösenord

Upprepa lösenord

E-postadress

* E-post (valfritt): Gör det möjligt för andra användare att kontakta dig, utan att du behöver avslöja din identitet och/eller e-postadress.

Automatisk inloggning i framtiden.

För att undvika att datorprogram registrerar sig och lägger in hundra- eller tusentals annonslänkar finns numera robotfällor, så kallade Captcha (de förvrängda bokstäverna i bilden "Skapa ett konto" ovan. Ordet är en ljudhärmande stavning av det engelska ordet "capture", 'fångst'.) Skriv i de förvrängda bokstäverna i rutan, välj användarnamn och lösenord. Ditt

användarnamn måste vara unikt. Du kan till exempel inte ta användarnamnet Hannibal, för det är mitt namn. Att kalla sig Hanibal, Hanniball, Hannibal (med ett versalt "i" istället för gement "L") etc betraktas som skäl till blockering. På [Special:Användare](#) kan du se om det användarnamn du vill ha är upptaget. Och du kan inte heller kalla dig Adolf Hitler eller George W. Bush, eftersom de namnen kan betraktas som stötande eller förvillande. Skriv gärna en e-postadress också.

Därefter är det klart. Nu har du ett konto.

Överkurs

Allt efter detta är att betrakta som överkurs. Men om du vill förstå resten av det som finns i textrutan, bortsett från den länkade artikeltexten, så är det här rätt ställe. Vi kommer att gå igenom hur man lägger in bilder samt hur man arbetar med mallar och tabeller. Inget av det är omöjligt att lära sig, men det kräver lite mer koncentration. Å andra sidan ser artiklarna ofta bättre ut med hjälp av dessa hjälpmedel. Jag vill påminna om att det finns många att fråga ifall du kör fast. På sidan [Wikipedia:Faddrar](#) kan du hitta många frivilliga som kan hjälpa dig rätt.

Bilder

En bild säger åtminstone 1001 ord, eller hur är det ordspråket går?

Det är inte särskilt svårt att lägga in en bild i en artikel. Men det finns en fråga som återkommer ofta.

Vilka bilder får man lägga in i Wikipedia?

Den första frågan som nya användare brukar konfronteras med är det här med Wikipedias fria licenser. Eftersom vem som helst ska kunna få använda materialet i Wikipedia går det inte att länka till en bild man hittat på nätet eftersom de flesta bilderna på internet är skyddade av upphovsrättslagar. Det gäller till exempel filmaffischer, omslag till skivor, logotyper, pressbilder och avbilder av datorspel.

Både för att säkerställa det och av tekniska skäl måste därför bilden man lägger in i en artikel vara uppladdad på den bildbank som Wikipedia använder, Wikimedia Commons. Det går inte längre att ladda upp bilder på svenskspråkiga Wikipedia.

Då kan två situationer uppstå: antingen finns bilden redan uppladdad på Commons så att man bara behöver leta reda på den, eller så får man själv ladda upp den. Vi tar dem var för sig.

Att hitta en bild på Commons

Commons, det mediearkiv som förser bland annat Wikipedia med bilder finns på följande adress:

<http://commons.wikimedia.org>

Man kan också klicka på någon bild på Wikipedia. Genom att följa instruktionerna där kommer man till Commons.

Därefter söker man efter bilden antingen genom att klicka på ämneskategorierna till höger eller genom att skriva in ett sökord i rutan till vänster. Sök helst på engelska – Commons kan ”prata” svenska via översatta mallar, men förstår bara ytterst lite svenska.

Huvudsida

Välkommen till **Wikimedia Commons**
 en databas med 3,152,629 mediafiler, som **alla kan bidra till**

- Natur
- Samhälle
- Vetenskap
- Bilder
- Ljud
- Video

Gå till | Sök

navigering

- Huvudsida
- Välkommen
- Deltagarportalen
- Bybrunnen

deltagande

- Ladda upp filen
- Senaste ändringarna
- Nyaste filerna
- Slumpbild
- Hjälp
- Kontaktinfo
- Donationer

verktygslåda

- Sidor som länkar hit
- Ändringar på angränsande sidor
- Specialsidor
- Utskriftsvänlig version
- Permanent länk
- Citera denna artikel
- Subnåes

Dagens bild

Dagens bild - 2008-08-24

sv: En av kanalerna i Amsterdam. (en +/, sv +/)

Tidigare Dagens bild...

Dagens mediafil

en: Moonlight Sonata (Op. 27, No. 2), 2st movement: *Allegretto*, by Ludwig van Beethoven (en +/)

Play media file — Download (File info)

Utvalda bilder

Om det är första gången du kommer till Commons, kanske du vill börja med våra **utvalda bilder**, som har utsetts av Commons-gemenskapen som särskilt värdefulla.

Innehåll

Grundkategorier · Kategoriråd

Efter ämne:

- Huvudämnen:** Tro · Händelser · Natur · Objekt · Människor · Platser · Teknik
- Samhälle och Kultur:** Konst · Flaggor · Mat · Spel och lekar · Historia · Språk · Politik · Sport och idrott
- Vetenskap:** Astronomi · Kemi · Matematik · Medicin · Fysik

Efter egenskap:

Om man inte är van vid Commons kan det ta en liten stund att hitta en bild, mest för att det finns så otroligt många filer i så många kategorier. Men med tanke på utbudet kommer du troligen att hitta det du letar efter, vare sig du letar efter någon sällsynt myrsort eller någon kändis.

Att ladda upp bilder på Commons

Skulle det dock vara så att den bild du söker inte finns — och du själv har den bilden, så kan du ladda upp den på Commons. Men då måste du ha rättigheterna till bilden eller veta att den ligger under en fri licens.

Det kan låta komplicerat, men processen är gjord för att vara enkel även för nybörjare. Processen är bara svår att beskriva, men prova så får du se.

Första gången man laddar upp en bild går det på tre steg och tar kanske sammanlagt ett par minuter. Gångerna därefter tar betydligt kortare tid. Det beror på att första steget är att skaffa ett användarkonto även på Commons. Det går till likadant som på svenskspråkiga Wikipedia, se avsnittet ”Inloggning” ovan.

När man har ett användarkonto (och är inloggad) går man över till steg två genom att klicka på Ladda upp filen eller Upload file i menyn till vänster.

Texten på uppladdningssidan går att få på svenska genom att klicka på rätt språklänk längst upp på sidan. Där väljer man den licens som bilden har: om man har tagit bilden själv klickar man på den länken, och så vidare.

Steg tre är en sida med instruktioner om hur du gör. Längst ner på den sidan finns fyra rutor att fylla i:

1. En ruta som du fyller i genom att klicka på knappen "Bläddra" och leta reda på rätt fil i din dator. Filen måste tas från din dator. Om du har hittat en fri bild någon annanstans, måste du ladda ner den till din egen dator först.
2. En ruta där du kan döpa om filen. Ju mer beskrivande namn, desto bättre. Glöm inte att skriva vilken filändelse filen har. Om du till exempel har en fri bild på Joe Labero, så kan du skriva Joe Labero trollar.jpg. Mellanslag förvandlas till understreck.
3. En ruta där du skriver vad bilden föreställer, vem som har tagit den och vilken kategori den ska ligga i. Joe Labero trollar.jpg skulle till exempel kunna ligga i **Category:Magicians**.
4. En rullgardinsmeny där du väljer bildens licens.

Alltså – hitta, döpa, beskriv och välj licens. Klicka Ladda upp filen. Klart.

Att lägga in en bild från Commons i en artikel

Det enklaste i hela processen är att lägga in en bild i en artikel. Man ställer bara markören där bilden ska finnas i artikeln och skriver `[[Bild:Bildens namn.filformat|thumb|Bildtext]]` så hämtar sidan själv bilden från Commons. I vårt exempel hittills skriver man alltså så här:

```
[[Bild:Joe Labero trollar.jpg|thumb|Joe Labero trollar]]
```

Dock är det viktigt att du skrivit rätt filnamn, för annars blir det ingen bild utan bara en röd länk.

Det går utmärkt att skapa wikilänkar i bildtexten. Säg att den bild på Joe Labero du har tagit är från Bok- och biblioteksmässan i Göteborg, då skulle du kunna skriva så här: `[[Bild:Joe Labero trollar.jpg|thumb|Joe Labero trollar på [[Bok- och biblioteksmässan]], 2004.]]`

Man kan också ange hur stor bilden ska vara i artikeln, vilket kan vara praktiskt ifall bilden antingen är mycket stor eller mycket liten. Det gör man genom att i bildlänken skriva `|200px` (eller hur stor bild man nu vill ha).

Naturligtvis bör man använda sunt förnuft vid valet av bilder. Det bör inte vara för många bilder och heller inte för irrelevanta bilder utan något som klagör vad artikeln handlar om.

Överkurs

Exemplet att redigera i lakrits tidigare var ganska enkelt: det rörde sig i stort sett bara om att skriva in text. Lär man sig det dussintalet verktyg som finns i Lathunden ovan kan man nästan allt man behöver kunna om hur man skriver på Wikipedia.

Men det finns mer att lära sig. Jag ska bara ta upp två saker: *tabeller* och *mallar*. Det är lite mer komplicerat. Om du är en av dem som tycker att det är *för* komplicerat, kan du hoppa vidare till nästa del nu.

Mallar

Vi börjar med mallarna, eftersom grunderna där är lite enklare.

Mallar är ett sätt att slippa skriva in samma text flera gånger. Istället för att länka från varje svensk statsminister till alla andra manuellt använder man en mall. När en ny statsminister väljs lägger man bara till det nya namnet i mallen så dyker en länk upp i alla andra statsministrars artiklar. Med andra ord, mallar är bra när vill man föra in samma text på många ställen men sedan ha möjlighet att ändra alla förekomster på en central plats. Det finns många olika typer av mallar – meddelanden, användarrutor, navigationsrutor, etc – men tekniken bakom dem är gemensam och rätt enkel.

Hur man lägger in en mall

Man för in mallar genom att skriva mallens namn inom dubbla måsvingar (även kallade klammerparenteser), så här: `{{solsystemet}}`. Skriver man så dyker den faktaruta upp som visas i avsnittet ”Hur Wikipedias artiklar är uppbyggda” i Del 1.

Samtliga mallar finns samlade i [Kategori:Mallar](#), så att man lätt hittar dem när man behöver dem. Annars går det även att hitta mallarnas namn genom att klicka på Redigera på en artikel som använder mallen och rulla ner längst ner på sidan. Där finns en förteckning kallad ”Mallar som används på den här sidan:”.

Några av de vanligaste lär man sig dock ganska snabbt. Nedan finns några som kan vara bra att ha till hands:

Vanliga mallar

Vad man skriver	Vad det betyder
<code>{{källor}}</code>	Artikeln behöver källor
<code>{{kb}}</code>	Källa behövs för detta påstående
<code>{{ifrågasatt faktauppgift}}</code>	Detta tveksamma påstående behöver styrkas med källa
<code>{{stub}}</code>	Artikeln behöver utökas
<code>{{sffr}}</code>	Sida föreslagen för radering, inleder raderingsanmälan
<code>{{kk}}</code>	Artikeln behöver kvalitetskontrolleras
<code>{{pågående}}</code>	Artikel om pågående skeende
<code>{{commons}}</code>	Wikimedia Commons har media om ämnet
<code>{{välkommen}}</code>	Välkomstmeddelande till ny användare på diskussionssida
<code>{{logga in}}</code>	Tips till oinloggad om att man får fler verktyg när man skapar ett användarkonto
<code>{{k1}}</code>	Varningsmeddelande till användare som klottrat
<code>{{test}}</code>	Mildare meddelande till användare som klottrat
<code>{{förgrening}}</code>	Artikelnamnet kan betyda flera saker
<code>{{spoiler}}</code>	Varning för avslöjat slut i till exempel bok

Att redigera en mall

Mallar redigeras på precis samma sätt som artiklar och diskussionssidor. Man klickar ”Redigera”, skriver texten och klickar ”Spara”. De innehåller samma typ av text som artiklarna, med länkar, specialtecken och vanlig text.

Dock är vissa mallar lite komplicerade. De mallarna går vi inte in på här, eftersom det kan vara svårt att ge några generella tips om hur man gör. Kolla istället noggrant på mallen i redigeringsläge – och om du är osäker, fråga antingen på mallens diskussionssida eller på någon användares sida.

Mallar som kan ändra texten

Bortsett från den fasta texten kan mallar även ha flera så kallade variabler eller parametrar, det vill säga värden som kan vara individuella för varje gång mallen läggs in i en artikel. Variabler betyder att något varierar, alltså är olika från gång till gång.

På Wikipedia är mallar med variabler mycket praktiska när man vill skriva *nästan* samma text många gånger. Ett exempel är när man vill länka till specifika sidor i en större databas. Det finns många filmartiklar som länkar till motsvarande artikel på Internet Movie Database (IMDb). Då använder man med fördel mallen `{{imdb}}`. Man använder alltså måsvingar som vanligt, men utöver det pipe-tecknet `|` för att skilja mallens namn från variablerna. Om det finns flera variabler skiljs de åt med ett lodrätt streck `var`. För att specificera vilken sida på IMDb man vill länka till skriver man alltså så här: `{{imdb | Edwall | Allan}}`.

Pipe-tecknet gör man genom att trycka Alt Gr och `<` samtidigt. På Mac gör man pipe genom att trycka Alt och `7` samtidigt. Det finns också bland tecknen i område 5 under ”Spara”-knappen. Det ska inte vara något lodrätt streck efter den sista variabeln.

Några andra mallar som kräver variabler är:

Mallens namn	Funktion	Exempel
{{huvudartikel}}	Anger att en del av en artikel har en egen artikel	{{huvudartikel Cellmembran}} i artikeln Cell
{{osignerad}}	Lägger in signering åt annan användare på diskussionssida	{{osignerad Hannibal 18 februari 2008 kl 23.43}}
{{libris}}	Länkar till databasen Libris	{{libris Strindberg August}}

Det finns även mallar som tar fler än två variabler. I vissa av dem kan man till och med skriva variablerna i vilken ordning som helst. Dock förutsätter de att man anger vilken variabel som ska ha vilket värde. Det gör man genom variabelnamn, där man anger vilka variabler mallen ska ha.

Ett exempel på en mall som kräver variabelnamn är {{översatt}}. {{översatt}} placeras bland källorna för att visa att artikeln är översatt från en annan språkversion av Wikipedia. Den har två variabler:

Variabel	Så här gör du	Variabelnamn
URL-adressen till exakt den version av artikeln man har översatt.	Tryck "Permanent länk" i menyn till vänster, kopiera adressen i URL-fönstret och klistra in efter variabelnamnet	url=
namnet på den språkversion av Wikipedia man översatt ifrån	Skriv vanligt, såsom namnet ska stå i texten	språkversion=

Resultatet blir att mallen ser lite komplicerad ut:

```
{{översatt|url=http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ireland&oldid=47081682|språkversion=engelskspråkiga}}
```

I själva verket är det alltså bara två värden man har fyllt i. Om man istället sätter varje variabel på en egen rad ser det nog inte lika ogenomträngligt ut:

```
{ {översatt
|url=http://en.wikipedia.org/w/index.php?
title=Ireland&oldid=47081682
|språkversion=engelskspråkiga
}}
```

Med de värdena i mallen får man en text som säger: ”*Artikeln är, helt eller delvis, en översättning från engelskspråkiga Wikipedia*”. Om man klickar på länken hamnar man på den exakta version av artikeln som översättningen är baserad på – och får samtidigt en länk som kan visa exakt vad som hänt i artikeln sedan dess.

Hur man gör en mall

Mallar utan variabler skapas på samma sätt som vanliga artiklar:

- 1) Man skriver in det namn i sökrutan som man vill att mallen ska ha. Mallar måste börja med prefixet mall:, till exempel ”mall:libris”.
- 2) Man klickar där det frågas om man vill skapa mallen
- 3) Man skriver in den text som mallen ska generera. Vill man till exempel att ens nya mall `{{lorem ipsum}}` ska resultera i texten ”Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua.” då skriver man in den texten i redigeringsrutan som vanligt¹
- 4) Man trycker ”Spara”.

Nu har du gjort din första mall. Enkelt, va?

Hur man gör mallar med variabler

Mallar med variabler innehåller en fast text och en text som varieras. Den fasta texten skriver man på samma sätt som i vilken Wikipediaartikel som helst. Man kan länka, rama in och färglägga, mm.

För att skapa variablerna ger man varje variabel en siffra, med början på 1. Därefter skriver man *tre* vänstermåsvingar, variabelns nummer, och sedan tre högermåsvingar. Så här ser det ut:

¹ Lorem ipsum är en sorts exempeltext som används av grafiker för att se hur text bryts på en sida.

Huvudartikel: {{{1}}}

Resultatet blir att när någon använder mallen {{huvudartikel}} så skrivs texten "Huvudartikel:" samt den variabel man fyllt i efter det lodräta strecket. {{{huvudartikel|Hund}}} ger:

Huvudartikel: Hund

Vill man ha flera variabler i samma mall skriver man så här:

Wikipedia har {{{1}}} artiklar, varav {{{2}}} är utvalda för sin kvalitet.

Vill man att den variabla texten ska vara länkad gör man dubbla hakparenteser utanför måsvingarna, så här: [[{{{1}}}]].

Och vill man ge sina variabler namn, så gör man det så här:

Den här artikeln genomgår just nu en större omarbetning av {{{användare}}}.

Då måste man när man använder mallen ange ett värde för "|användare=" för att inte få ett felmeddelande.

Därefter klickar man "Spara". Sen är mallen klar.

Tabeller

Tabeller är ett bra sätt att visa upp mycket fakta på ett överskådligt sätt.

Nu när du blivit bekant med |-tecknet är det lättare att diskutera hur man tillverkar en tabell. Tabeller är ungefär så komplicerat det blir på Wikipedia. Ingen är egentligen nöjd med hur man gör tabeller, eftersom det bygger på en blandning av html-syntax, såsom i enklare hemsidor, och en särskild wikisyntax. Tyvärr har det visat sig svårt att göra systemet enklare, men programmerarna arbetar på problemet.

Det går dock att "fuska". Ett av de enklaste sätten är att klippa och klistra från redan existerande tabeller, men för att kunna ändra i tabellerna måste man ändå förstå syntaxen. Som tur är *går* det att lära sig hur den fungerar.

Hur man gör en tabell

Som vi har sett görs länkar genom dubbla hakparenteser och mallar genom dubbla måsvingar. Tabeller börjar och slutar också med två tecken, fast de är olika, nämligen en måsvinge och ett lodrätt streck. Måsvingen ska alltid vara först och sist. Ställer man upp det på varsin rad ser det ut så här:

```
{|
  Innehållet i tabellen
|}
```

Så långt är det ganska enkelt.

Det finns två sätt att göra tabeller på: antingen "en sak per rad"-metoden eller "en rad i tabellen = en rad syntax"-metoden.

För enkelhetens skull börjar vi med "en sak = en rad"-modellen, men båda metoderna används, så om man vill kunna uppdatera en tabell måste vi ta båda för att veta vad man ska ändra.

Ett exempel

Säg att du vill göra en sådan här tabell:

Färger	Siffror	Bokstäver
Gul	Fyra	W
Grön	Sju	O
Grå	Nio	B

Alla tabeller börjar och slutar på samma sätt. De börjar med en måsvinge och ett lodrätt streck och slutar med lodrätt streck och måsvinge. Skriv det du också.

För att skapa en rad i tabellen skriver du |- först på raden. Vissa gör |--- (lodrätt streck följt av tre korta horisontella streck).

Än så länge har vi alltså:

{	Börja tabell
-	Börja rad
}	Sluta tabell

Men det kommer inte att synas på en sida, eftersom det inte finns någon kolumn. Än så länge är tabellen endimensionell: en punkt.

Kolumner skapar man sedan genom att skriva ett lodrätt streck, så här:

{	Börja tabell
-	Börja rad
	Börja kolumn
}	Sluta tabell

För att göra flera rader och kolumner fortsätter man enligt samma mönster. Man börjar med att räkna upp vad som finns i alla celler på en rad innan man går vidare till nästa rad. Med andra ord, i din drömtabell här ovan skriver du in alla rubrikerna "Färger", "Siffror" och "Bokstäver" innan du ens kommer till färgen "Gul". Man går rad efter rad ner i tabellen.

Rubrikerna gör man genom att starta raden med ett utropstecken (!). Starten på en tabell ser därför ofta ut så här:

{	Börja tabell
!	Rubrik
-	Börja rad
	Börja kolumn
}	Sluta tabell

Nu har du alla element och det är bara att börja kombinera tills du får en komplett tabell. Tabellen ovan görs exempelvis så här:

```

{|
! Färger
! Siffror
! Bokstäver
|-
| Gul
| Fyra
| W
|-
| Grön
| Sju
| O
|-
| Grå
| Nio
| B
|}

```

Det alternativa sättet att skriva tabeller, där man samlar ihop informationen på mindre yta, fungerar så här:

Istället för att varje cell får en ny rad och inleds med ett |, skriver man ihop cellerna och inleder varje cell med *två* lodräta streck. Rubrikernas utropstecken dubbleras också. Samma tabell skulle då se ut på följande sätt:

```

{|
! Färger !! Siffror !! Bokstäver
|-
| Gul || Fyra || W
|-
| Grön || Sju || O
|-
| Grå || Nio || B
|}

```

Vilken metod man föredrar är en smaksak, men båda används.

Tabeller med stil

Det finns en hel del sätt att göra tabellerna snyggare.

Det allra enklaste sättet att göra en tabell snyggare är att ha en ram, så att den skiljer sig från resten av texten. Det gör man så här (bara inledningen av tabellen presenteras här):

```
{| class="wikitable"
! Rubrik 1 !! Rubrik 2 !! Rubrik 3
```

Därefter som vanligt. Och resultatet?

Färger	Siffror	Bokstäver
Gul	Fyra	W
Grön	Sju	O
Grå	Nio	B

En funktion som kan vara bra i vissa lägen är att tabellen inte är statisk, genom att göra kolumnerna sorterbara. Det fungerar så att när man klickar på en symbol på en rubrik så sorteras tabellen efter just den kolumnen.

Det är också ganska enkelt. Man inleder bara tabellen med:

```
{| class="sortable wikitable"
```

Därefter som vanligt. Och resultatet?

Färger		Siffror		Bokstäver	
Gul		Fyra		W	
Grön		Sju		O	
Grå		Nio		B	

Det går alldeles utmärkt att inkludera bilder, lägga till bakgrundsfärg eller ha celler som är flera rader eller kolumner breda/höga i tabellerna. Det går till och med att ha tabeller inuti tabellerna. Allt det förklaras i [Wikipedia:Tabeller](#) och på de sidor som länkas därifrån.

Grundregeln är dock att det alltid bör vara lätt för nästa person som ska ändra i den. Därför bör det inte vara onödigt krångligt.

Och krångligare än så är det faktiskt inte att redigera på Wikipedia. Alltså, klicka "Redigera", skriv texten och klicka "Spara".

För dig som har börjat redigera men har svårt att hitta någonting, rekommenderar jag "[Deltagarportalen](#)" i menyn till vänster. Där finns de flesta matnyttiga länkar.

Skulle det vara så att du fortfarande har några funderingar så finns det en bra sida, [Wikipedia:Wikipediafrågor](#), där du kan få hjälp.

DEL 3:

Vanliga och ovanliga frågor

Introduktion

Varje dag kommer det nya frågor på de frågelådor som svenskspråkiga Wikipedia har. De flesta rör specifika fall men svaren brukar vara likartade:

- ”jag har fixat det, men du vet väl att du också får ändra det som är fel?”
- ”på [[det här stället]] beskrivs precis hur man gör”
- ”på [[det här stället]] beskrivs *varför* man gör så”

Men det finns också allmänna frågor, frågor som gäller Wikipedias natur. Svaren på de frågorna går inte lika lätt att sammanfatta. Det finns visserligen svar på Wikipedia, men de är ofta korta, så här har jag försökt att svara mer utförligt.

Det finns också frågor som aldrig dyker upp, trots att de kanske borde. Svaren på de frågorna finns också här. Men vi börjar med den absolut vanligaste frågan som alla som sysslar med Wikipedia får. Ofta.

Kan man lita på Wikipedia?

Utan tvekan är ”Kan man lita på Wikipedia?” både den viktigaste och den vanligaste frågan man får när man diskuterar Wikipedia med vänner, journalister och folk på gatan. Det är också den frågan wikipedianerna själva diskuterar oftast.

Det korta svaret är ”ja, fast var källkritisk”. Det långa svaret kommer här:

Vilka fel kritiseras Wikipedia för oftast?

För att se om Wikipedia är tillförlitligt eller inte kan det vara bra att se på vilka punkter Wikipedia oftast blir kritiserad. Enligt förstudien ”Wikipedias fel och brister” som bibliotekarien Einar Spetz har gjort för Regionbibliotek Stockholm kritiseras Wikipedia oftast för följande saker:

Wikipedia saknar en redaktion som tar ansvar för innehållet. Uppslagsverket skapas av amatörer.

Wikipedias sökfunktion är outvecklad jämfört med konkurrenterna. Möjligheten att trunkera sökord saknas och sökorden måste stavas rätt för att generera träffar. I NE räcker det att nästan kunna stava till Chateaubriand, ecklesiastik-minister, Aberytwyth för att få träff på uppslagsorden.

Påståenden i Wikipedias artiklar är överlag dåligt belagda.

Otillräcklig möda läggs på att kontrollera källor.

Artiklarna är politiskt vinklade

Det verkar inte förekomma någon värdering huruvida ämnen är viktiga eller mindre viktiga.

Wikipedia är ett tillhåll för klottrare som utför ofog – allt från medveten vandalisering till att larva sig.

Många redigeringar på Wikipedia bottnar i illvilja och osämja användare emellan.

Institutioner med makt manipulerar informationen på Wikipedia. CIA har gjort det. Vatikanen och Astra Zeneca har gjort det.

Artiklar är kvalitetsmässigt tunna. Urvalet av fakta upplevs som slumpmässigt.

Webbsidan drar till sig kverulanter.

Spetz förstudie går att ladda ner som pdf från http://www.regionbiblioteket.se/upload/_Dokument/wikipedia.pdf. Den är inte så negativ som titeln antyder.

Stämmer kritiken?

Låt oss titta på de olika punkterna var för sig:

Wikipedia saknar en redaktion...

som tar ansvar för innehållet

Det stämmer att Wikipedia inte har någon betald redaktion. Det stämmer också att inga av användarna måste göra något. Men många av användarna *tar* ändå ansvar för de artiklar som de har skrivit och är passionerade för sina ämnen.

Uppslagsverket skapas av amatörer

Att Wikipedia skrivs av amatörer är en sanning med modifikation. Som sagt, ingen får betalt för att skriva, men även professorer kan ju skriva gratis. Vi har många exempel på proffs som skriver på Wikipedia: civilingenjörer, fysiker, datatekniker, lärare, filmare, tjänstemän inom kommuner och landsting, präster, musiker, fotografer, filosofer, journalister, officerare från armén, sjömän, och professorer. Sanningen är dock att man aldrig kan veta vem som skriver. Det kan vara en amatör. Men amatörer kan också ha rätt.

Wikipedias sökfunktion...

är outvecklad jämfört med konkurrenterna.

Nja, får man väl säga. Det går visserligen inte att trunkera (att ersätta delar av ett ord med stjärna), men sökfunktionen utvecklas hela tiden. Nu får man på svenskspråkiga Wikipedia förslag redan när man skriver. Skriver man Aber får man en lista med ett tiotal förslag.

Dessutom går det att söka med ett halvdussin olika sökertyg på Wikipedias söksida, till exempel Google, Yahoo, och Windows Live. I och

med att Wikipedia är en öppen sajt går det också att söka via vilka sökmotorer som helst på nätet. Det går inte med Nationalencyklopedin.

Påståenden är dåligt belagda

Samt

Otillräcklig möda läggs på att kontrollera källor.

Jag håller med. Fler artiklar behöver källförteckningar, fakta behöver gås igenom och faktafel ska tas bort. Men även om det finns dåligt med belagda källor behöver det inte betyda att fakta automatiskt är dålig. En jämförelse med många traditionella uppslagsverk visar att de också är dåliga på källhänvisningar, även om det inte är någon ursäkt. Däremot finns det flera projekt för att komma till rätta med det här problemet. Alla är välkomna att delta.

Artiklarna är politiskt vinklade

Åt vilket håll då? Troligen tycker företrädare för alla partier att deras parti är missgynnade och att andra partier har fått bättre rapportering. Det här är helt enkelt en svepande anklagelse som behöver specificeras för att säga något. I själva verket väger nog den totala summan av artiklarna upp varandra, någorlunda i alla fall.

Ingen värdering huruvida ämnen är viktiga

Samt...

Urvalet av fakta upplevs som slumpmässigt

På sätt och vis är det sant. Det förekommer ingen värdering – på förhand. Och vilka artiklar som skapas är nästintill slumpmässigt – när de skapas.

Men de mindre viktiga artiklarna blir ofta raderade eller nerkortade, medan de viktiga blir längre och bättre – i det långa loppet. Hur den processen går till är också delvis slumpmässigt, men studier från bland annat IBM har visat att ju fler olika användare som redigerar en artikel, desto bättre blir den.

Wikipedia är ett tillhåll för klottrare

... som utför ofog - allt från medveten vandalisering till att larva sig

Och fotbollsläktare är ett tillhåll för huliganer och motorecykelklubbar ett tillhåll för Hell's angels. Frågan är i hur hög grad. Det finns inga siffror för svenskspråkiga Wikipedia, men på engelskspråkiga Wikipedia har det gjorts flera undersökningar av klotter. En visar att ungefär *fem procent* av alla redigeringar är klotter, men att mediantiden innan den är återställd är 14 minuter. En mycket grundlig undersökning som University of Minnesota gjorde 2007 visar att siffran på 5% stämmer. De menade också att risken för att träffa på en vandaliserad artikel är 0.0037% och att 42% av alla dåliga redigeringar återställs första gången någon ser den. I och med att engelskspråkiga Wikipedia började med antivandalism-bottar, sjönk risken att stöta på vandaliserade artiklar ännu mer. Både undersökningar och wikipedianer har kommit fram till att det mesta klottret kommer från IP-adresser som inte skrivit något på sin användarsida, vilket betyder att den länken är röd. Klotter är vanligast i högprofilartiklar: kändisar, personer som skolelever tvingas läsa om samt aktuella händelser.

Fördelen med klotter framför de andra typerna av fel på Wikipedia är att det oftast är ganska lätt att se vad som är klotter. Några kännetecken:

- 1) klottret är skrivet med VERSALER,
- 2) det står ofta först eller sist i första stycket, och
- 3) det rör sig ofta om rätt barnslig humor eller hänvisningar till andra människors homosexualitet

Oftast är det mycket lätt att ta bort klottret: man klickar på Historik-fliken, går till den sista bra versionen, skriver "Tar bort klotter" eller liknande i sammanfattningsfältet och klickar "Spara".

Många redigeringar bottenar i illvilja och osämja

Samt...

Webbsidan drar till sig kverulanter

För illviljedelen, se ovan. Klotter är inte så vanligt som man kan tro.

Osämjan användare emellan är betydligt svårare att sätta några siffror på. För hur definierar man osämja? Men visst förekommer det att användare blir osams. Mina egna erfarenheter är att de flesta konflikter kommer från:

- 1) nybörjare som inte förstått hur Wikipedia fungerar (se "Vilka är de vanligaste nybörjarmisstagen?" nedan)

- 2) personer med kunskaper som krockar, till exempel sådana som har fått lärt sig att det heter 'tv' och andra som har fått lära sig att det heter 'TV'
- 3) personer som tycker olika, politiskt, moraliskt eller socialt

Säg det ställe där samma typer av konflikter *inte* finns. Jag tror att det går att lösa de flesta av konflikterna: nybörjarna går att träna upp, kunskapskrockarna går att kompromissa om, och tvång att ange källor brukar vara det bästa sättet att undvika konflikter bland personer med olika åsikter.

Personer som klagar då? Mitt intryck, och det backas upp av flera av de som träffat många wikipedianer, är att de flesta wikipedianer är inriktade på att hitta bra lösningar. Att vara lösningsinriktad är närmast en förutsättning när man börjar skriva på ett projekt som är så socialt som Wikipedia.

Det finns sidor om de här frågorna på Wikipedia, men de kan säkert bli bättre. Även där inbjuds alla att delta.

Institutioner med makt manipulerar artiklarna

CIA har gjort det. Vatikanen och Astra Zeneca har gjort det

Det som åsyftas här är den så kallade WikiScanner, ett program som kan se vilka företag som redigerar i sina egna eller konkurrenternas artiklar. De företagen och flera andra har alltså blivit avslöjade och deras försök att manipulera har blivit återställda.

Men WikiScanner visade också att de flesta redigeringarna var korrekta, vilket inte är förvånansvärt, eftersom folk som jobbar på Astra Zeneca kan förväntas vara välutbildade i medicin. För mer information, se avsnittet "WikiScanner" i historiedelen.

Artiklar är kvalitetsmässigt tunna

De flesta artiklar kan helt säkert bli bättre, men det är lätt att komma med sådana uttalanden utan att peka på några exempel. Typiskt nog för Wikipedia har det visat sig när tidningar eller andra har pekat på särskilda artiklar som bristfälliga, så dröjer det inte länge innan de artiklarna förbättras avsevärt. Ibland kan man behöva en knuff i rumpan för att se över det som har blivit vardag. Så fortsätt gärna att peka på artiklar som innehåller fel eller behöver bli bättre. Eller gör något åt dem själv.

Svaret, äntligen

Med de anklagelsepunkterna i bakhuvudet och förklaringarna framför dem kan det vara dags att komma till saken. Så, kan man lita på Wikipedia?

Låt mig svara på två sätt:

1) Det finns en hel del objektiva mätningar på hur tillförlitliga Wikipedias artiklar är. De flesta har gjorts på engelskspråkiga och tyskspråkiga Wikipedia, men i stort sett alla länder där Wikipedia har figurerat i pressen finns det undersökningar.

Resultaten av undersökningarna varierar, baserat på vilka artiklar som valts ut. Men tillförlitligheten är förvånansvärt hög. Det förekommer fel, men enligt undersökningarna inte i så stor grad man hade kunnat vänta sig när det inte är betalda experter som skriver och när vem som helst kan klottra ner en artikel. Många undersökare har därför blivit smått förvånade över att det fungerar med att låta amatörer göra experternas jobb. Framför allt är skillnaderna mellan Wikipedia och de traditionella uppslagsverken inte särskilt stor. Den blir också mindre för varje dag som går.

För mer information, se [Wikipedia:Press](#) och de andra språkversionernas motsvarande sidor. På engelskspråkiga Wikipedia finns även [Wikipedia:Wikipedia in academic studies](#) och [Wikipedia:External peer review](#).

2) Som presskontakt brukar jag numera svara så här: **Det beror vad man ska ha det till.** Några förtydliganden:

- Det borde till exempel säga sig själv att man inte använder Wikipedia som utgångspunkt för en vetenskaplig artikel. Man skriver helt enkelt inte en doktorsuppsats om frikativornas utbredning i Skåne baserat på vad man läser i Wikipedia. Det spelar helt enkelt inte någon roll om världens bästa lingvister skriver på Wikipedia. Istället letar man reda på en hel rad med vetenskapligt granskade böcker som handlar om våra kära väsljud, frikativorna. Eller så gör man en egen undersökning av hur ett antal skåningar använder frikativor. Anledningen till att man inte använder Wikipedia i forskning är alltså samma som att man inte använder NE i forskning: båda är uppslagsverk, sekundärmaterial, inte primärmaterial. Och man ska framför allt aldrig använda bara en källa utan flera.
- Sitter man däremot och diskuterar vänner emellan utan att komma överens om vad huvudstaden i Nairobi heter, då är Wikipedia inget dumt ställe att gå till. Inte minst för att man då skulle få reda på att det inte är ett land utan huvudstaden i Kenya.
- När man ska få överblick över ett ämne som man precis har börjat lära

sig något om, då är Wikipedia svårslaget, lite grand som den där nybörjarserien ”... for Dummies”. (Ett bra grepp där är Wikipedias externa länkar och källhänvisningar, där man kan få tips om andra webbplatser och böcker som vem som helst inte kan ändra.)

- Som en kurs i första hjälpen är inga uppslagsverk att rekommendera. Det finns bättre källor.
- Artiklar om nutida populärkultur är oftast väldigt fylliga, mer än några traditionella uppslagsböcker, så om man inte hängt med i vad en TV-serie handlar om eller vem som spelar huvudrollen, finns det troligen korrekt information på Wikipedia. Däremot finns det ganska lite och bara ytlig information om dåtida populärkultur, såsom 1970-talets TV-kändisar. Det finns ojämnheter på Wikipedia när det gäller vilka ämnen som får artiklar först. Det kommer dock att lösa sig med tiden. De flesta basämnen har ordentliga artiklar, även om det är långt ifrån perfekt ännu.
- Visst går det att hitta fel. I själva verket är det ganska lätt att hitta fel. I stort sett kan man säga att det är den huvudsakliga sysselsättningen för många wikipedianer – att leta fel och korrigera dem. Delar av den processen beskrev jag i avsnitten ”Kvalitetssäkring på Wikipedia” och ”Artikelförbättring på Wikipedia” i del 1. Det finns en hel del felaktigheter i både NE och andra traditionella uppslagsverk också. 2005 rapporterade till exempel BBC News att en tolvårig pojke hade hittat fem fel i Encyclopaedia Britannica, enbart i artiklarna om Polens geografi. En vän till mig som arbetade på Focus berättade om när de vid ett tillfälle helt sonika hittade på en norsk kung som ska ha funnits någon gång på 1300-talet. Och NE:s chefredaktör sa 1993 att det finns ca 60 fel i varje volym, med motiveringen att ”ett uppslagsverk utan fel är en utopi”.

Så här kan man naturligtvis hålla på i stort sett hur länge som helst (å ena sidan, å andra sidan...). Därför kan det vara på sin plats att påpeka att man ska vara källkritisk. Inte bara på Wikipedia, utan alltid.

Liten kurs i källkritik

För egen del använder jag Wikipedia just som en *startpunkt* för vidare forskning, inte som slutpunkten. Med andra ord, när jag läser något på Wikipedia använder jag samma källkritiska tankesätt som när jag läser något i NE.

Alla vet dock inte hur man gör, trots att det finns all anledning att inte

lita blint till *några* källor. Här är därför några snabba tips, som du kan använda även utanför Wikipedia:

- 1) vad ska du ha informationen till?
- 2) handlar texten om det du söker? På Wikipedia finns det ingresser som förklarar kortfattat vad artikeln handlar om
- 3) finns det något som tyder på att texten inte är pålitlig? På Wikipedia finns det varningsskyltar, till exempel.
- 4) vad är ditt första intryck av språk och stil? På Wikipedia kan du även se om artikeln har rätt format, med till exempel blåa länkar av de viktigaste orden
- 5) finns det några källor angivna? Är källorna pålitliga? På Wikipedia är några av de värsta "källorna" svartlistade och går inte att lägga in
- 6) finns det några bilder som tyder på att texten är korrekt?
- 7) verkar texten vara skriven i polemik, det vill säga, i syfte att kritisera någon? På Wikipedia finns diskussionssidor där du kan se om artikeln är omstridd
- 8) kan du hitta samma information på något annat ställe? På Wikipedia finns det ofta externa länkar, men även länkarna "Sidor som länkar hit" och "Andra språk" i menyn till vänster är praktiska
- 9) vem har skrivit texten? På Wikipedia kan du se hela artikelhistorien. Ju fler redigeringar, desto bättre. Titta gärna på hur de senaste redigeringarna ser ut genom att klicka "Historik" och sedan "Jämför valda versioner". Då ser du också om...
- 10) är texten aktuell?
- 11) verkar innehållsförteckningen sakna någon viktig del som kan tyda på att texten undviker någon aspekt av ämnet?
- 12) vem kan ha intresse av att texten är partisk? På Wikipedia tas kommersiella texter bort ganska snart, men politiska ståndpunkter är ibland svårare att särskilja från fakta
- 13) är texten citerad någonstans? På Wikipedias diskussionssidor kan du ibland se ifall artikeln har blivit omnämnd, men annars går det att söka via nätet

Den akademiska webbplatsen Gearfire tipsade en gång om fyra sätt som Wikipedia kan användas på utan att man behöver riskera något genom att citera direkt:

- 1) Bakgrundsinformation, d.v.s. sammanhang och historiska skeenden
- 2) Länkar till andra ställen på internet
- 3) Nyckelord för att börja söka vidare på bibliotek
- 4) Källorna i källförteckningarna som du sedan kan leta upp på ditt bibliotek

Wikipedia mot Nationalencyklopedin

Det är naturligt att jämföra liknande verk. Wikipedia jämförs därför ofta med traditionella uppslagsverk såsom Encyclopaedia Britannica, Brockhaus Enzyklopädie och Nationalencyklopedin. De flesta jämförelser utgår ifrån att den ena är bättre än den andra, när det i själva verket beror på vilka områden man är intresserad av. Om man jämför svenskspråkiga Wikipedia med Nationalencyklopedin ser det ut så här:

Storlek

Wikipedia är större. Med nästan 300 000 artiklar jämfört med NE:s 190 000 har Wikipedia varit större sedan hösten 2006. Nu innehåller visserligen NE även ordboksord, en engelsk ordbok och årsböcker (sammanlagt 395 000 artiklar), men räknar man med Wikipedias motsvarande innehåll så är resultatet ännu tydligare: över 980 000 artiklar. Wikipedia är därmed det största svenska uppslagsverket någonsin.

Mot Nationalencyklopedins databas på drygt 100 miljoner tecken kan man ställa Wikipedias 688 miljoner. Wikipedias artiklar är alltså även längre.

Tillförlitlighet

Det har inte gjorts några statistiska undersökningar med stora mängder data, utan bara mindre jämförelser av tidningar och tidskrifter. Trots att resultatet ofta visar på ett jämnt resultat, är det fortfarande så att NE med sina experter är mer generellt tillförlitlig, medan Wikipedia med sina fler bidragsgivare är mer aktuell.

Tillgänglighet

Fler använder Wikipedia. Drygt 1,5 miljoner har tillgång till NE (som man betalar 549 kr per år för, som privatperson. Företag och skolor betalar ungefär motsvarande per person). Wikipedia är gratis och tillgängligt för alla. Men i praktiken ligger NE på 577:e plats på webbtrafikmätaren Alexa. Svenskspråkiga Wikipedia ligger på 12:e plats med över 70 miljoner besök varje månad.

Sökning i Wikipedia kan ske både med interna och externa verktyg, såsom Google. NE går enbart att söka internt, med hjälp av en bra sökmotor. Båda har frågespalter: "Fråga experten" respektive Wikipedia:Faktafrågor.

Både Wikipedia och NE finns tillgängliga via mobiltelefon – NE dock enbart för abonnenter. Adressen till svenskspråkiga Wikipedia i mobilen är <http://sv.wikipedia.org>. Enbart NE finns i tryckt version.

Extramaterial

Extramaterial	NE	Wikipedia
Bilder	13 000	139 000, dessutom 3 miljoner på Wikimedia Commons
Filmer och animationer	93	Svårt att mäta, men åtminstone ett hundratal, samt över 1 000 länkar till filmer på andra webbplatser
Uttalsljud	24 000	Ca 500
Interna länkar	84 000	4,3 miljoner
Externa länkar	2 500	207 000
Fråga Wikipedia/NE	1 100	1 100
Årsartiklar	12 000	Svårt att mäta, dock färre än 12 000
Kartreferenser	7 500	Ca 3 800
Korsordshjälp	Särskild tjänst	Via frågesidor
Spel och utmaningar	Ja	Nej, bara på vissa språkversioner
Nyhetsbrev	Gratis (e-post)	Gratis (på webbplatsen samt mailinglista)
Länkar till andra språkversioner	Nej	2 miljoner

Övrigt

Inga wikipedianer jag har träffat hyser några tävlingsinstinkter mot NE. Det finns heller inga som talar illa om Nationalencyklopedin. Och på NE är man nyfikna på Wikipedia. För att citera NE:s chefredaktör Arne Ekman: "Wikipedia är en härlig idé."

Utan Wikipedia hade Nationalencyklopedin troligen aldrig blivit så uppmärksammat i media de senaste sju åren. Och jag tror att båda ser den andra som en uppmuntran att göra ett ännu bättre jobb. Den senaste tiden har NE och Wikimedia Sverige börjat träffas regelbundet, som kollegor, med olika arbetetssätt.

Båda uppslagsverken har olika styrkor och olika nackdelar. Alla försök att välja bort den ena är som att blunda med ena ögat. Man ser mer med båda ögonen öppna – och det är lättare att bedöma avstånd.

Varför skriva på Wikipedia?

Man får inte ett öre för att skriva på Wikipedia. Varför ska man då göra det? Den här frågan får jag ofta, framför allt av journalister som vill ha ett bra citat. Jag har inte kommit på något bra, kort svar. Jag har inte ens sanningen här utan kan bara gå på vad jag förstått av mitt eget och andras kommentarer. Om någon har ett bättre svar får du gärna skicka det till mig.

Med förhoppning om att det är en tillräcklig ursäkt för att jag talar för andras motiv sätter jag igång:

Egotripp

Att det är en egotripp att skriva på Wikipedia kan det knappast råda några tvivel om. Varför och hur är lite mer komplicerat.

Man skriver inte under artiklarna i Wikipedia, såsom i många traditionella uppslagsverk. Ens användarnamn finns förstås där i artikelhistoriken – tillsammans med precis vad man tillförde eller ändrade (eller tog bort, även om det inte rekommenderas) – men det är långtifrån alla som läser artiklarna som tittar på artikelhistoriken. Och även om folk tittar på artikelhistoriken så står ju där bara ens användarnamn.

Man "äger" inte heller artiklarna. Vem som helst kan ändra i det man skrivit, när som helst. I själva verket ger man upp alla framtida krav på ägarskap så fort man klickar på Spara-knappen. Däremot ger man inte upp rätten att attribueras.

Trots det är egotripparna ett stort skäl att redigera på Wikipedia. Några av de vanligaste sätten som det syns på är:

- a. Vissa skribenter på Wikipedia väljer att berätta vilka artiklar de är huvudförfattare till.
- b. Bara det att man som registrerad användare har en bevakningslista där man kan se precis vad som händer med de artiklar man väljer att bevaka uppmuntrar åtminstone delvis till ett sorts ägandetankesätt.
- c. Olika artikelskrivartävlingar (med bilder att sätta på sin användarsida som belöning) är ett sätt att tacka för ett väl utfört arbete.
- d. Om någon har missat att det pågår en konflikt om en artikel som den har varit med och skapat händer det ibland att andra användare meddelar denne att "nu händer det något med 'din' sida".

Men förutom dessa sätt finns det något som är mindre påtagligt men som ändå handlar om ens självkänsla. Det är den sköna känsla som börjar när

man hittar en dålig artikel som man vet precis hur man ska kunna förbättra, som fortsätter när det går bra att skriva, vidare över när man klickar Spara och ser den dåliga artikelversionen försvinna och ersättas av något mycket bättre, ända till när man upptäcker att det man skrivit fått någon slags effekt. Glädjen över att ha publicerats är stor. Att det man skriver får konsekvenser är riktigt häftigt.

Sen får man utlopp för sina besserwissertendenser som en ren bonus.² Men till skillnad från det mest egotrippade av alla nätfenomen, bloggandet, finns det även andra element som är lika viktiga eller kanske till och med viktigare.

Altruism

Man ska inte få för sig att användarna skriver enbart för att tillfredsställa sina egna lustar. Många skriver artiklar för att de tycker att något saknas i ett viktigt ämne. Många vill dela med sig av sin kunskap. För många äldre kan det till exempel vara ett sätt att ge kunskap till den yngre generationen.

De allra flesta vill också att Wikipedia faktiskt ska vara bra, för att andra ska kunna använda det när de behöver.

På det sättet liknar Wikipedia andra ideella arbeten: inom politiken, inom sporten, inom religiösa sammanhang eller varför inte inom hemvärdet?

Det här kan kanske tydligast märkas i de projekt som har skapats för att få bort den systematiska närsynthet som många Wikipediaversioner har för sitt eget närområde och många användare har för sin egen demografiska grupp. Det största finns på engelskspråkiga Wikipedias sedan 2004, [Wikipedia:WikiProject Countering systemic bias](#). Wikipedianer bryr sig om att Wikipedia ska kunna användas.

Ett sätt att mäta det här är en mätare för hur många gånger varje artikel läses. Som ett exempel, artikeln [Differentialkvation](#) har lästs 1475 gånger under maj 2008. Vilka lärares kompendier och forskares texter kommer upp i sådana läsarsiffror? Genom Wikipedia kan fler läsare få sig samma material till godo.

Att det fungerar beror bland annat på att man faktiskt får tillbaka något av sin altruism, vilket gör att det kanske handlar om en sorts egoism ändå...

Ska man vara krass så krävs det en hel del altruism, eftersom inte ens traditionella uppslagsverk blir några bästsäljare. Men med tanke på att Wikipedia används så flitigt blir det både och: det är ett lite otacksamt arbete, men det märks när det inte görs.

2 "Besserwisser" (från tyskans 'besser' = bättre och 'wisser' = vetare) är ett ord som kom in i svenskan på... åh, förlåt om jag är en sådan messerschmitt.

Förbättring/peer review

Som skribent är det naturligtvis bra när ens material blir så bra som möjligt. Dock kan det vara svårt att själv se alla problem. Samarbete kan vara nyckeln. På Wikipedia är det därför allmänt accepterat att artiklar blir bättre när flera användare varit inne och petat i dem. Det kallas redigeringsdjup och mäts i antalet redigeringar per artikel. Inget felfritt mått, alltså, men de kvalitetsmässigt högsta språkversionerna har generellt större redigeringsdjup än de med lägre kvalitet.

För många är det alltså inget negativt när ”deras” artiklar blir redigerade av andra, utan det utgör en sorts peer review. Inte minst korrekturläsning är en del av detta, men även borttagning av faktoider eller tillägg av källor.

I längden innebär det här även att man som skribent får en ganska bra bild av sina styrkor och svagheter eftersom ens insatser hela tiden kollas och betygssätts av andra. Det faktum att Wikipedia är en wiki tvingar en att samarbeta, vilket slipar av ens största problem, åtminstone om man låter processen med att låta andra lägga till saker ha sin gång.

Genom Wikipedias natur blir också ens material organiserat och systematiserat på ett tydligt sätt.

Nyhetens behag

Som nybörjare är det omtumlande att det man skriver påverkar vad alla andra ser i stort sett i realtid. På en så välbesökt sajt dessutom. Många seriösa användare har börjat sin bana på Wikipedia genom att pröva att skriva något dumt och sedan ta bort det själv direkt.

Numera har dock Wikipedias ställning som nyskapande närmast försvunnit och av dem som kom till Wikipedia tidigt har många försvunnit, i stil med de som menar att ”deras” rockband var bäst innan alla andra gillade dem. Men fortfarande är Wikipedia inte riktigt accepterat som en del av mittfåran. Det är ännu radikalt med de fria licenserna, att det är konsensusstyrt snarare än hierarkiskt och målet att bli ett uppslagsverk.

Snabbheten och enkelheten

För många är enkelheten och snabbheten två av de viktigaste faktorerna för att skriva på Wikipedia: det går väldigt fort att göra en ändring och när man väl lärt sig några enkla specialtecken (se Del 2) är det inte heller särskilt svårt att redigera.

Folk vill helt enkelt inte vänta länge på att någon ska bedöma och kanske till och med censurera deras insatser.

Skön stämning

Förutsatt att man är någorlunda trevlig själv är de andra användarna riktigt trevliga. Man kan utan vidare fråga andra om hjälp och få det. De flesta rättar ens misstag utan kommentarer. Man kan ganska snart få tillgång till administratörsverktygen. Och viktigast av allt: samarbetet bygger inte på något förutbestämt kastsystem där nykomlingar ses på med misstänksamhet, utan det är deras argument och energi som bestämmer hur de blir behandlade. Den nykomling man möter kan vara den som skriver nästa utmärkta artikel.

Det är mycket beröm också, framför allt efter större insatser, som att föra en artikel från risigt skick till utmärktstatus. På engelskspråkiga Wikipedia, där de första utmärkelsen dök upp redan 2003, kallas de 'barnstars' från de dekorationer som hängs på en lada ('barn') efter att man rest den tillsammans. Sådana utmärkelser kan vem som helst ge vem annan som helst.

Wikifikorna och andra informella träffar är också väldigt roliga. Inte minst för att man får se hur de man mött på internet ser ut i verkligheten.

Man lär sig en hel del

Det finns många experter på Wikipedia. Det kan man verkligen dra nytta av och se som gratisutbildning, både genom att läsa artiklar i de mest vitt skilda ämnen, men även genom att diskutera med de andra användarna. Folk kan saker om sådana saker som man själv knappt hade en aning om att det fanns experter i.

Ett ämne som inte lärs ut i särskilt många skolor och universitet är det här med konsensus. Det kan låta rätt opraktiskt, ungefär som en polsk riksdag, men konsensus fungerar så bra att jag numera försöker införa konsensuskulturen överallt där jag är.

Fri programvara och fritt innehåll är också en av de största sakerna man får sig tillgodo på Wikipedia. Själv hade jag aldrig hört talas om det andra innan jag började redigera och det första hade jag i stort sett bara hört om i samband med shareware – och det är verkligen inte samma sak. Tänk vad fantastiskt att man får använda varenda en av bilderna på Commons utan att behöva känna dåligt samvete för att man snor den.

När man blir administratör lär man sig också en del om ämnen man aldrig trodde man skulle läsa om. Genom att vandra igenom Senaste ändringarna då och då på jakt efter klottrare får man läsa artiklar som man annars inte skulle ha läst. Det är mycket allmänbildande. Vissa gör till och med så att de skriver artiklar om saker de inte vet något om, för att lära sig under arbetets gång.

Enligt en tysk undersökning skriver de flesta på Wikipedia för att lära sig något själva.

Långsiktigheten i projektet

Som regelbunden användare får man också en skön känsla av det faktum att Wikipedia är ett långsiktigt projekt som kommer bli en del av allmängodset, på samma sätt som folk som ska leta reda på något på nätet använder verbet "googla".³ Det finns helt enkelt för många fördelar, där en av de största är att det ständigt blir bättre: mer heltäckande och högre kvalitet, för att Wikipedia *inte* ska bli bättre än något traditionellt uppslagsverk hittills varit.

Vi har redan märkt hur spridningen av Wikipedia ökar, att det betraktas som en folkrörelse och att skolor exempelvis börjar kunna använda sig av Wikipedia som utgångspunkt för vidare faktaletning. Då är Wikipedia bara sju år gammalt. Det är svårt att inte fundera på hur Wikipedia kommer att se ut om ytterligare sju år.

3 Än så länge finns det ingen term för att använda Wikipedia, men det kommer säkert snart.

Hur bra är svenskspråkiga Wikipedia jämfört med de andra språkversionerna?

Jag skrev ovan att svenskspråkiga Wikipedia aldrig kommer att bli lika bra som engelskspråkiga Wikipedia. Det torde vara ett ganska okontroversiellt uttalande. Men hur bra är svenskspråkiga Wikipedia om man jämför med de andra språkversionerna?

Antal artiklar

Svenskspråkiga Wikipedia ligger för närvarande på 11:e plats i listan över de språkversioner med flest artiklar. För en lista över de första tio, se "Wikipedias omfång" i del 1. Denna elfteplacering är anmärkningsvärd på grund av att svenska språket bara talas av omkring 9 miljoner människor, vilket placerar svenskan på 74:e plats av världens största språk.

Om man delar antalet artiklar med antalet talare, finns det en artikel för var 31:a svensktalande. Bara de konstgjorda språken volapük och esperanto, samt nynorska och finska har större proportioner artiklar/talare. Engelskspråkiga Wikipedia ligger på 13 plats, med en artikel för var 247:e talare.

Det här sättet att mäta är problematiskt, av flera skäl:

- det säger inget om kvaliteten
- artiklarna kan vara skapade av 'bottar', dataprogram, från statistik, och vara ytterligt maskinmässiga
- vissa språkversioner är mer noggranna och föredrar att redigera samma artiklar fler gånger, se "Redigeringsdjup" nedan
- det finns språkversioner som har högre antal korta artiklar, se nedan

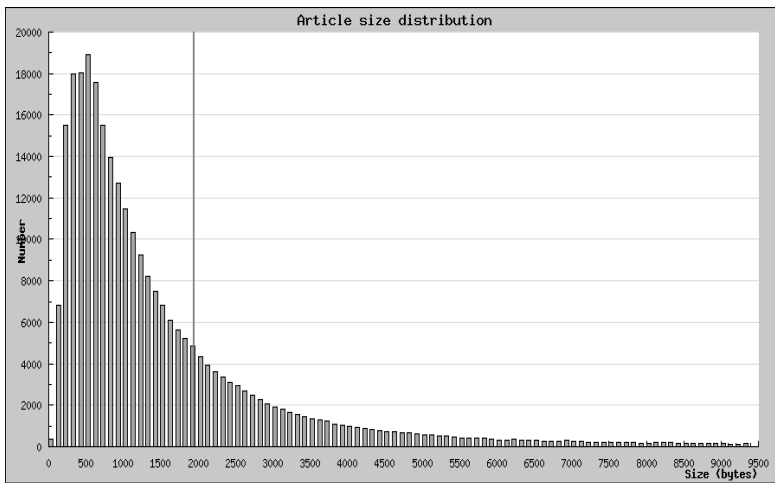
Tidigare har antalet artiklar varit ett viktigt mått för många wikipedianer, eftersom det har skapat uppmärksamhet. Men många artiklar betyder också många artiklar att uppdatera, korrekturläsa och bevaka.

Artikellängd

Svenskspråkiga Wikipedia kritiseras ibland för att ha många korta artiklar, eller 'stubbar'. Hur man räknar stubbar varierar från språkversion till språkversion, men ett föreslaget kriterium är 1000 byte. 1000 tecken motsvarar ungefär längden på det här avsnittet om artikellängd, fram till bilden.

Även det här sättet att räkna har sina baksidor: framför allt innehåller artiklarna inte bara artikeltexten. Som du kan se i del 2 av den här boken finns där även informationsrutor, kategorier och interwikilänkar. En artikel kan vara flera tusen byte lång och ändå innehålla så lite som sex korta meningar ”riktig” text.

Ett annat problem är att man använder artiklarnas *genomsnittslängd*, genom att dela databasens storlek med antalet artiklar. I fallet med svenskspråkiga Wikipedia: ca 1945 bytes. Det verktyget ser inte hur långa *de flesta* artiklarna är. Ett bättre mått är medianlängden. Skillnaden kan man se i följande bild där svenskspråkiga Wikipedias artiklar är uppdelade efter hur långa de är:

Strecket i bilden motsvarar medelvärdet. Ungefär samma fördelning kan man se i alla språkversioner av Wikipedia. Det är fler korta artiklar än långa. Men var finns de flesta artiklarna? De flesta artiklarna på svenskspråkiga Wikipedia verkar vara omkring 600 bytes. I själva verket finns ungefär en tiondel av alla artiklar i de första fyra staplarna.

Bilden av svenskspråkiga Wikipedia som en med många korta artiklar stämmer alltså. Men siffrorna har förändrats under våren 2008, se Bilagan.

Antal användare

Med lite drygt 70 000 registrerade användare ligger svenskspråkiga Wikipedia på 15:e plats av de som har flest användare. Det här betyder att

var 128:e svensktalande är registrerad på svenskspråkiga Wikipedia. Motsvarande antal för engelskspråkiga Wikipedia är 7,7 miljoner registrerade användare av ca 600 miljoner, vilket betyder att var 78:e engelsktalande har registrerat sig på Wikipedia.

Men svenskspråkiga Wikipedias användarna är mer aktiva: vi har fler aktiva än till exempel bokmåls-Wikipedia, finskspråkiga Wikipedia och turkspråkiga Wikipedia som har fler registrerade användare. För en förklaring till varför svenskspråkiga Wikipedia har så många användare, se Del 4: "Svenskspråkiga Wikipedias historia".

Om man bara räknar aktiva wikipedianer, har svenskspråkiga Wikipedia strax över 1 100, vilket betyder att de har ungefär 260 artiklar var att hålla ordning på. Engelskspråkiga Wikipedia har ungefär 3 500 aktiva skribenter, vilket ger dem ca 700 artiklar per person att ta hand om.

Av de största språkversionerna har svenskspråkiga den största administratörstätteten, med en administratör för var 704:e användare. Engelskspråkiga Wikipedia har en administratör för var 4 700:e användare.

Redigeringsdjup

Redigeringsdjup är ett sätt att försöka mäta en språkversions kvalitet, inte i termer av felfrihet eller språklig korrekthet, utan hur ofta dess artiklar uppdateras. Djupet räknas ut genom att dela antalet redigeringar i en språkversion med antalet artiklar.

För svenskspråkiga Wikipedia har redigeringsdjupet ökat i takt med att antalet nya artiklar har sjunkit. Folk väljer alltså att redigera i samma artiklar oftare än de skapar nya. För tillfället ligger resultatet på 20 redigeringar per artikel, vilket ger svenskspråkiga Wikipedia en sextondeplats bland de andra språkversionerna. Högst är engelskspråkiga Wikipedia med 372 redigeringar per artikel, följt av franskspråkiga med 103.

Antal bilder

Svenskspråkiga Wikipedia är rikt på bilder. Det finns 139 000 bilder, vilket är fler än några av de större språkversionerna, inklusive de japanskspråkiga, polska och ryskspråkiga Wikipedia, har.

Och svenskspråkiga Wikipedia införde tidigt ett stopp för bilder som bryter mot upphovsrättslagen, men som ändå används med hänvisning till den amerikanska "fair use"-lagen. Därför har nästan alla bilder på svenskspråkiga Wikipedia laddats upp på det gemensamma mediearkivet, Wikimedia Commons.

Antal besökare

Eftersom engelskakunskaperna i Sverige är höga är det rimligt att anta att många använder engelskspråkiga Wikipedia i lika hög grad som svenskspråkiga Wikipedia, eller ännu mer. Därför har svenskspråkiga Wikipedia ganska låg webbtrafik, 1,7 miljoner besök/dag. Det är den tolfte mest besökta språkversionen.

Kvalitet

Här råder det oenighet om vilka mått som ska användas. Ett mått är i vilken grad man står på gigantens axlar. Tack vare särskilda mallar (se "Mallar" i Del 1), går det att se att svenskspråkiga wikipedianer gillar att översätta eller modernisera texter. Strax under 3 000 artiklar är översatta från andra språkversioner, främst engelskspråkiga Wikipedia, medan nästan 8 000 artiklar innehåller material från Nordisk familjebok. Nordisk familjebok från 1904-1926 är upphovsrättsfri, men lite omodern i språket, om man säger så. De här källorna är trots det positiva, eftersom man kan utgå ifrån att de som lägger in material från andra språkversioner och gamla uppslagsverk inte tar vilket skräp som helst – i alla fall samtidigt som man lägger in de mallarna.

Ett annat mått är nivån på klotterhantering. Där är avsaknaden på klotterhanteringsbottar ett gott tecken. En del andra språkversioner har installerat program som återställer tömda sidor och redigeringar som innehåller vissa nyckelord. På svenskspråkiga Wikipedia har det inte behövts.

Ett tredje mått är hur många artiklar respektive språkversion har från [List of articles every Wikipedia should have](#) på koordinationsprojektet Meta-Wiki. Av de 1047 artiklar som finns där, har svenskspråkiga i stort sett alla. Slutbetyget blir dock att svenskspråkiga Wikipedia hamnar på femtondeplats, eftersom alltför många av dem, 650 stycken, är korta.

Lokal stödförening

Trots att Wikipedia finns på över 250 språk, finns det bara lokala stödföreningar i 17 länder. Sverige är det enda nordiska landet som än så länge har en godkänd förening. Norge har varit på gång i ett par år, men än inte blivit godkänd av Wikimedia Foundation. Av de största språkversionerna är det bara japanskspråkiga och portugisiska Wikipedia som inte representeras av någon lokal stödförening. Mer om Wikimedia Sverige och de andra lokala stödföreningarna i Del 4 som handlar om Wikipedias historia.

Sammanfattning

Svenskspråkiga Wikipedia är en mycket aktiv språkversion med många wikipedianer, många administratörer och många artiklar. Tyvärr är artiklarna korta, vilket till och med färgar av sig på vad som annars är en språkversion med hög kvalitet. Det är dock inte orsaken till att webbbtrafiken lägre än för motsvarande länder, utan det är svenskarnas höga engelskakunskaper.

Artikeltillväxten minskar, liksom antalet nya användare, men däremot ökar redigeringsdjupet, vilket gör att kvaliteten kommer att öka ännu mer.

Vilka är de vanligaste nybörjarmisstagen?

Wikipedia bygger på att det hela tiden kommer nya skribenter som lägger till fler artiklar. Därför är det ganska enkelt att börja. I del två ovan beskriver jag det mesta man behöver veta om *hur* man skriver. Men vissa misstag återkommer gång på gång. Här återfinner du några av dem:

Att inte skriva alls

Det här är det mest vanliga nybörjarfelet. Vissa tror att Wikipedia är som ett traditionellt uppslagsverk med passiva läsare. Wikipedia vill hellre ha aktiva läsare, som ifrågasätter och bidrar. Börja så ska du se att du kommer att tycka att det är roligt. Så klicka ”Redigera” och skriv vad du vet.

Vissa användare skriver hellre på artiklarnas diskussionssidor om vad andra användare borde göra. Ofta går det snabbare och blir mer så som du vill ha det om du gör det arbetet själv. Var djärv!

Att tro att man måste kunna allt för att få bidra

På Wikipedia får man göra misstag. I de flesta fall kommer någon hålla ett vakande öga på vad du gör och ge dig tips och rätta dina fel.

Att tro att det finns en redaktion

Det finns ingen som bestämmer. Men det finns bestämmelser, Wikipedias policy. Hur den ser ut kan du se i del 1 ovan. Ta gärna en titt på den.

Dessutom finns det människor som har skrivit på Wikipedia länge och vet vad som fungerar och inte fungerar. De har alltså inte mer makt än du, men lyssna på dem ändå. Om de inte verkar tillmötesgående, beror det antagligen på att du begår något av de andra nybörjarmisstagen nedan och att de har mött samma fråga flera gånger tidigare. Med vänlighet kommer man långt här och det är också en del av Wikipedias policy.

Att uppfinna hjulet igen

Efter sju år har det skrivits ganska många artiklar och många sidor om hur Wikipedia borde fungera. De flesta förslag på förändringar har varit uppe flera gånger. Innan du skapar en artikel eller ett förslag om hur Wikipedia *borde* fungera, titta runt lite. Sök gärna med någon extern sökmotor utöver Wikipedias egen sökfunktion, så ska du se att det finns *massor* av material. Att fråga andra är också bra.

Att plagiera

Wikipedia ska vara ett fritt uppslagsverk. Plagiering är upphovsbrott och minskar friheten för nästa person att använda Wikipedia.

Naturligtvis är det mycket enklare att kopiera texter ur andra verk, men det är inte okej. Däremot är det bra att hänvisa till andra källor och sammanfatta deras rön.

Att göra reklam eller skriva om sig själv

Wikipedia är ett uppslagsverk, inte en anslagstavla där man kan lägga in vad som helst. Gör du reklam på Wikipedia riskerar dina inlägg att bli raderade – och du får svårare att bli trovärdig. Om du vill skriva om dig själv, får du gärna göra det, men *på din användarsida*. Förvånansvärt många försöker göra reklam i artiklarna där det inte är okej, men låter bli att skriva något i sina användarsidor, där det är okej.

Att tro att Wikipedia är ett diskussionsforum

Det *finns* diskussionssidor på Wikipedia, men de är till för att koordinera arbetet med artiklarna, inte för att diskutera ämnet.

Att hänvisa till någon annans misstag för att rättfärdiga sitt eget beteende

Om man vill införa en artikel som bryter mot Wikipedias olika riktlinjer och möter på patrull från någon wikipedian, går det ganska lätt att hitta andra exempel på sådana artiklar. Men Wikipedia är ett ”work in progress”. Det här beteendet löper snarare risk att se till att de artiklarna också blir raderade. Ett bättre sätt är att se till att artikeln följer riktlinjerna.

Att radera material man inte gillar

Om man hittar ett stycke i en artikel som är dåligt skrivet kan det vara frestande att ta bort det. Ofta finns det dock ett skäl att någon skrev texten från början. Därför kan det vara bättre att flytta stycket till artikeln diskussionssida eller skriva om det så att det blir bättre. Annars finns det risk att du trampar någon på tårna.

Dessutom går det inte att ta bort saker, bara att göra en ny version av artikeln utan det materialet. Den gamla versionen går att återställa och om någon tycker att artikeln var bättre med det dåliga materialet kan det lätt bli osämja om vilken version som är bäst.

Att glömma att skriva ut det självklara

För den som skriver en artikel kan vissa saker vara självklara, som vilket ämnesområde begreppet är taget ur eller att en person man skriver om är fiktiv. Därför är det bra att vara mycket tydlig med sammanhanget. Tänk på de sex frågeorden: När, var, hur, vad, varför, vem?

Alla gör vi saker som kunde gjorts bättre! Och alla lär vi oss efter hand.

Vilka är Wikipedias verkliga problem?

Nu kommer vi över till frågor som folk nästan aldrig ställer. Den första har att göra med de synpunkter på Wikipedia som presenterades ovan. I mina ögon är kritiken ovan bara delvis rätt. De flesta av punkterna är sådana som *var* sanna för några år sedan eller som bygger på missförstånd av hur Wikipedia fungerar. Det betyder dock inte att det inte finns problem. Man kan säga att Wikipedia har två stora svårigheter: innehållsproblem och yttre problem. De flesta användare märker bara av det som har med innehållet att göra – faktafelen, de korta artiklarna och så vidare. Det är visserligen allvarliga svårigheter, men de yttre problemen är större och ännu allvarligare. De är nämligen orsaken till innehållsproblemen. Än värre, det är de yttre svårigheterna som som på sikt riskerar att döda Wikipedia.

Innehållsproblem

Varje fel i en uppslagsbok är en styggelse. Lyckligtvis går det enkelt att rätta till dem på Wikipedia. Varje dag rättas därför ytterligare några felaktigheter.

Men det är en ynkelig tröst för den som stöter på ett fel, framför allt om det är första gången man använder Wikipedia. Därför kan det vara bra att börja med en annan fråga.

Hur mycket fel är det i Wikipedia, egentligen?

Det här är tiotusenkronorsfrågan. Visste man det, skulle de vara lättare att åtgärda. Men de tester som har gjorts av svenskspråkiga Wikipedia visar att Wikipedia inte skiljer sig särskilt mycket från Nationalencyklopedin i antalet faktafel. Och i vilket fall som helst har ingen kunnat visa att det skulle vara *vanligt* med fel, framför allt ju närmare nutid vi kommer. På diskussionerna i media och bland vissa andra grupper kan det verka som om Wikipedia fullständigt *badar* i felaktiga fakta eller klotter – att artiklarna skulle innehålla så mycket fel att hela Wikipedia vore oanvändbar som uppslagsverk. Hade det varit så hade Wikipedia rimligtvis inte varit så populärt som det faktiskt är. Det finns gränser för hur gott gratis är.

Men det finns några undantag: Nya sidor är i allmänhet sämre än genomsnittet, liksom sidor med få redigeringar, se Kvalitetssäkring på Wikipedia i del ett.

Därmed avslutar vi den diskussionen och går över på det intressanta: de vanligaste förekommande felen på Wikipedia. Här är de, de vanligaste först:

Brist på innehåll

Brist på innehåll är fortfarande Wikipedias största problem, trots att de flesta artiklarna i Wikipedia är längre än i traditionella uppslagsverk. Det är mer "okej" med korta artiklar i tryckta uppslagsverk, av någon anledning. Wikipedia börjar täcka upp de flesta av låt oss säga de 10 000 viktigaste artiklarna, men artiklarna är knappast heltäckande än.

Mest typiskt är nog personerna som har fått rätt taffliga och korta biografier. Den främsta anledningen är troligen att ingen har tagit sig tid att forska fram bra källor om personens levnad. Men även de artiklar som ska handla om övergripande ämnen, såsom kemi, saknar ofta tillräckligt med innehåll. Här är snarare orsaken att man som skribent behöver en större överblick än många "vanliga" wikipedianer har.

Icke-neutrala beskrivningar

I artiklar som är korta riskerar dessutom varje mening att ge slagsida åt artikeln. Kuriosasektioner i artiklar på tre rader är en sak, för den slagsidan brukar växa bort med tiden. Annat är det med stora kritiksektioner. De kan ha massor av källor och vara skrivna på ett till synes neutralt sätt, men bör snarare ligga på ett diskussionsforum. Problemet ligger nämligen i att hålla ett kritikavsnitt neutralt, så att det speglar dagens bästa forskningsrön.

En del artiklar om halvkända personer på Wikipedia är halvbra och ibland knappt det. Där är orsaken att de är tillräckligt kända för att förtjäna en artikel, men inte tillräckligt intressanta för att någon ska ta sig tid att göra en vettig undersökning av personens biografi. Det här är en av de vanligaste orsakerna till offentlig kritik av Wikipedia: personen som kritiserar Wikipedia har en dålig artikel, just på grund av att den bara är halvkänd. Det är ingen lätt kritik att svara på.

Icke källbelagda påståenden

Det är lätt att påstå att det finns bevis för att slagrutor fungerar, men rätt mycket svårare att hitta källor som håller med en. Med tanke på att Wikipedia inte bara ska vara neutralt utan även innehålla verifierbara uppgifter har Wikipedia blivit allt hårdare med sådana obekräftade påståenden.

En sak är väl att inte behöva bevisa vardagliga fakta, såsom att jorden är rund, men det är fortfarande tusentals artiklar som inte presenterar sina

källor och många artikelförfattare som inte anger sina källor automatiskt – kanske därför att de skriver saker ur minnet. Även det är en trend: det har blivit mycket vanligare att ange källor sedan 2005 när jag började redigera på Wikipedia.

Fluff

Fluff, eller snömos, eller påfågelsord, eller material med låg reell substans, är Wikipedias variant av pladder eller svepande och generaliserande uttalanden. Se där en mening med låg reell substans.

Orsaken till att det finns fluff är att folk gärna vill skriva på Wikipedia, men inte vet riktigt vad de ska föra in. Det finns till exempel långa beskrivningar av nästan allt vissa rollfigurer ur olika TV-serier varit med om. Det kan vara okej, om materialet har källor eller är relevant för förståelsen av TV-serien som helhet eller rollfiguren i sig, men krusket är att beskrivningarna ofta är väldigt pratiga.

Det är ett problem därför att artikeln kan se bra ut på ytan, lång och förtroendeingivande och utan behov av mycket mer arbete, när den i själva verket nästan alltid måste strykas ner, skrivs om eller kanske till och med raderas.

Språkliga fel

Språkliga fel smyger sig in i alla texter. Wikipedia har sin beskärda del och lite till. Ibland handlar det om iver att få in några fakta i en artikel, ibland handlar det om att tangenterna är hala, ibland handlar det om dålig språkkänsla, ibland om att folk skriver om saker utanför sitt kompetensområde.

Stavfel, syftningsfel, dialektala uttryck, missförstådda ord, ja, språkliga grodor av alla de slag, förekommer i Wikipedia, men det här problemet håller på att ordnas via olika tävlingar, projekt och enskildas insatser. För visst är det inte särskilt förtroendeingivande när en artikel innehåller markanta felstavningar?

Faktafel

Alla faktafel bygger inte på okunskap, även om en källförteckning tyder på att skribenten har koll på saken. Några fel kommer från felaktiga avskrivningar, missuppfattningar eller felöversättningar.

Andra faktafel kan vara lurigare. Det finns som bekant situationer där

man behöver kunskap i ämnet för att kunna avslöja ett faktafel. 2006 var det någon som pekade ut kungens pappa som nazist, baserat bland annat på två bilder. På ena hälsar prins Gustaf Adolf på Adolf Hitler under andra världskriget och på den andra ger han pengar till en man med en svastika på sin armbindel. Vid en snabb observation och utan att känna till fakta i fallet kan det verka som klara bevis för att Gustaf Adolf var nazist, men studerar man saken närmare (vilket kräver tid) tvingas man fundera över skillnaden mellan att ha nazistsympatier och att vara protysk, att donera pengar till en man med armbindel och att stötta Hitler, och så vidare. Numera är saken korrigerad och har till och med ett eget stycke i artikeln. Liknande saker brukar hända när det uppstår diskussioner om faktafel.

Ovanliga fel i Wikipedias artiklar

Förutom de här *förhållandevis* vanliga felen finns det ett par typer av problem som visserligen är problematiska, men knappast på den nivå som de tidigare.

Dubblettartiklar uppstår då och då när en användare skapar en artikel utifrån en annan stavning av ämnesnamnet än den som redan finns. Problemet med dubblettartiklar uppstår när kvaliteten skiftar och någon läser den bra men råkar länka till den dåliga, till exempel en elev i en källförteckning till en lärare.

För högtravande språk var en av de kritiska punkterna i en jämförelse mellan tyskspråkiga Wikipedia och ett traditionellt uppslagsverk – mot Wikipedia. Det här kan betyda att artikeln är svårförståelig, men vanligare att texten mest är obekvämt att läsa. Inte sällan innehåller artikeln då text från den upphovsrättsfria upplagan av Nordisk familjebok. Den är visserligen korrekt i mer allmänna begrepp, men språket behöver ibland moderniseras för att vara lätt att begripa.

Humoristiska tillägg går tyvärr inte att behålla. I alla fall inte i artiklarna. Däremot har de samlats på en särskild sida: [Wikipedia:Patenterat nonsens som har raderats](#). Engelskspråkiga Wikipedia tog bort sin motsvarighet efter sju år, eftersom den sades uppmuntra klottrare att vara fyndiga.

Vissa artiklar har inslag där man märker att skribenten har velat ge Wikipedia lite *färglickar*. Tabeller med färgrik bakgrund eller konstig formatering gör visserligen att artikeln sticker ut, men det blir lätt ett självändamål att göra saker allt skrikigare.

Wikipedias yttre problem

Alla de problemen jag har räknat upp hittills, innehållsproblemen, är naturligtvis förödande, inte minst för Wikipedias rykte. Men inget av dem i sig är direkt dödande. Det är däremot Wikipedias yttre problem.

Det finns två stora faror för Wikipedia som inte rör dess innehåll. Den första rör främst de halvstora och mindre språkversionerna av Wikipedia, dit svenskspråkiga Wikipedia ändå får räknas. Det andra är allmänt för alla versioner av Wikipedia och även dess systerprojekt.

Den kritiska massan

För att Wikipedia ska klara sig behövs det individer som kan tänka sig att skriva artiklar, korrigera fel, lägga till källor, etc, regelbundet och på ideell basis. Men det räcker inte. För att Wikipedia inte bara ska överleva, utan *bli bättre* krävs nämligen att antalet användare på varje specifik Wikipedia når över ett visst antal användare, den *kritiska massan*. Det är som i vilket större projekt som helst. Man kanske möjligen klarar av att starta en affär ensam, men om den ska kunna expandera behövs det flera som arbetar i den.

Just nu ligger svenskspråkiga Wikipedia *strax över* gränsen. Antalet artiklar ökar och kvaliteten ökar, men långsamt. Visst skapas det artiklar som sedan förbättras, men det sker ryckvis och baserat på att just de produktivaste användarna är aktiva. Bristen på aktiva användare kan man egentligen tydligast märka på att det hittills inte varit någon större aktivitet på de svenskspråkiga versionerna av Wikipedias systerprojekt – Wiktionary, Wikibooks, Wikinews och Wikiquote. Antalet användare räcker inte för att både driva Wikipedia *och* systerprojekten.

Det är egentligen inte förvånande. Alla är inte intresserade av att arbeta gratis eller av att skriva på ett uppslagsverk.

Lite siffror: Varje månad är det drygt 3500 registrerade användare som redigerar, men bara ca 6500 användarkonton har gjort mer än 10 redigeringar. Under det senaste halvåret har antalet nya regelbundna wikipedianer på svenskspråkiga Wikipedia ökat stadigt med cirka 2-3% i månaden. Man får gå tillbaka till 2006 för att se en större ökning av antalet regelbundna wikipedianer. Vi blir alltså fler, men ökningen minskar. Vad det beror på kan man fundera på, men faktum kvarstår. Dessvärre för det här med sig att den genomsnittliga artikeln riskerar att aldrig nå upp till någon riktig kvalitetsnivå, med källor, neutral hållning och ett språk som hör till ett uppslagsverk. Vissa artiklar når dit nu, och fler och fler kommer att utvecklas, men för att verkligen höja nivån kraftigt behövs ett stort inflöde av nya skribenter. Hur mycket? Med andra ord, hur stor är den kritiska massan? Själv skulle jag gissa att vi behöver åtminstone 500 användare till

som redigerar någon gång i månaden, eller till och med ett par tusen som har redigerat över huvud taget (så att vi kommer över 10000 användare med mer än 10 redigeringar). Med sådana siffror skulle vi ligga närmare de andra Wikipediaversioner som ligger på topp-tio-listan. 500 personer kan låta mycket, men med de projekt som är på gång är jag optimistisk om att siffrorna bara ligger något år framåt i tiden. Framför allt tror jag att de personerna kommer att vara pensionärer, akademiker och bibliotekarier. Även arbetslösa och studenter finns på listan över troliga kandidater.

Pengarna

Den andra stora frågan för Wikipedias överlevnad och utveckling är pengar. Wikipedia sköts ideellt och innehåller ingen reklam, vilket är ovanligt som idé bakom en större webbplats, och ännu mer eftersom Wikipedia ligger bland de tio mest populära webbplatserna i världen.

I april 2008 beräknade sajten Silicon Alley Insider att Wikipedia var värt 7 miljarder dollar! Siffran är framräknad genom att ta hypotetiska reklamintäkter och värdera vad ett sådant företag skulle vara värt på börsen. Men då räknar man inte med att Wikipedia skulle förlora ganska många av sina skribenter, som inte vill att Wikipedia ska bli kommersiellt. Anledningen är idealistiskt nog att det riskerar att ge bilden av Wikipedias innehåll som propaganda.

Apropå det har den amerikanske författaren och bloggaren Clay Shirky beräknat att allt arbete som lagts ner på Wikipedia, sedan 2001 och på alla språk, motsvarar ungefär 100 miljoner mantimmar. Han jämförde det med att enbart USA:s befolkning under ett enda år tittar på TV under drygt 200 *miljarder* timmar. Det här betyder att timlönen på Wikipedia blir ungefär 10 dollar, med 7 miljarder dollar delat på 100 miljoner och över sju år. Det är ingen superlön, men det är mer än nu i alla fall.

Företag som kommer på besök hos Wikimedia Foundation blir ofta förvånade över hur litet kontoret är och hur få anställda de har. Som jämförelse har Google till exempel 19,604 anställda runt om i världen. Bara huvudkontoret är 47,038 m² stort. Wikimedia Foundation å andra sidan har strax över ett *dussin* anställda och det enda kontoret i världen är mindre än 1 000 m².

Alla intäkter kommer från olika typer av pengagåvor, antingen direkt till Wikimedia Foundation eller via de olika lokalavdelningarna. Pengagåvorna täcker alla utgifter, såsom bandbredd, servrar, juridiska ombud, teknisk support, pressavdelning och lokaler. Allt eftersom Wikipedia växer blir det här en allt svårare ekvation. När användarantalet går upp ökar nämligen den totala databasen mer än proportionellt och fler personer behövs för att hålla organisationen på rätt köl, medan de privata pengagåvorna bara ökar i

samma takt som antalet nya användare.

Det finns tre räddningsplankor än så länge:

- 1) under 2008 har det kommit ett par stora pengagåvor från olika stiftelser och företag som trott på Wikipedia som idé,
- 2) de lokala stödföreningarna har blivit fler och folk verkar föredra att skänka pengar till organisationer inom samma stat, inte minst som det är lättare att genomföra insamlingar och andra evenemang, och
- 3) de lokala stödföreningarna i bland annat Tyskland, Schweiz och Israel har fått mycket god kontakt med respektive stat, vilket kan ge fler inkomster på sikt

Det kanske låter patetiskt, med tanke på hur bra Wikipedia går, men alla bidrag behövs. Hittills har Wikimedia Foundation fått över en miljon dollar i pengagåvor.

Varför kommer Wikipedia så högt bland Googles sökresultat?

När man söker på ett ord i en vanlig sökmotor och får en lista med resultat, hamnar ofta en Wikipediaartikel längst upp eller åtminstone bland de fem första träffarna. Hur kommer det sig?

(I det här kapitlet använder jag av utrymmeskäl Google som representant för alla sökmotorer, eftersom det oftast är Google som nämns.)

Till att börja med bör jag påpeka två saker:

- 1) Det finns inget hemligt samarbete, ingen konspiration och inga andra skäl som inte har med innehållet att göra.
- 2) Google har inte någon redaktion som utvärderar vilka träffar som ska hamna högt bland sökresultaten. Resultatet plockas istället fram ur en databas och värderas av ett program, baserat på olika kriterier. Till skillnad från Wikipedia är de programmen sällan fri programvara eller har öppen källkod, vilket betyder att en del av processen är hemlig. Även de kriterierna är delvis hemliga, men två av kriterierna är: a) träffytan, det vill säga artikelns eller sidans namn⁴, och b) hur mycket trafik webbplatsen i sig har. De två kriterierna hänger delvis ihop med varandra, men även med en annan komponent och det är den som är den verkliga orsaken.

Man kan kritisera Wikipedias artiklar för att inte vara kollade av experter hur mycket man vill, eller för att det finns artiklar som är dåliga, men om kvaliteten på Wikipedia hade varit oacceptabel, då hade trafiken också varit låg. Folk surfar helt enkelt inte in på sajter som är dåliga, åtminstone inte gång på gång som de gör med Wikipedia. Nu tillhör Wikipedia trots allt en av de tio mest besökta sidorna på nätet och därmed kan kvaliteten inte vara hur låg som helst, det säger sig självt. Men om vi för stunden struntar i den aspekten och bara går på vad vi faktiskt vet så är det detta:

Artiklarna på Wikipedia passar av olika anledningar synnerligen bra in på de kriterierna, bättre än många andra sidor, och placeras därför högt upp i listan. Titta gärna på vilka resultat som kommer efter Wikipedia. Kan de länkarna mäta sig med Wikipedia?

Men det är dessutom ganska tydligt att NE:s artiklar är frånvarande i resultaten från Google, liksom Artikelsök. Det beror på att de är betalsajter och att sådana exkluderas från Googles resultatlistor. Anledningen är säkert

4 Eftersom Wikipedias artikel heter till exempel Digerdöden medan akademiska och journalistiska artiklar brukar ha lite längre titlar där ämnet kanske inte ens anges, får Wikipedia företräde.

att det skulle vara irriterande att få ett resultat som man inte kan surfa till när man gör en sökning.

I ärlighetens namn ska också sägas att Google *gillar* Wikipedia. Wikipedia ger nämligen tillbaka en del av webbtrafiken som kommer in på Wikipedia till Google, men framför allt tycker utvecklarna på Google om Wikipedias fria licenser och fria innehåll. För utan Wikipedia skulle de flesta sökresultat peka på betydligt mindre seriösa sidor.

Andra samarbeten

Wikipedia har dock en hel del andra samarbeten som gör att artiklarna hamnar högt upp på Googles sökresultat. För ett par år sedan började till exempel sajten www.answers.com, en av de största referenssajterna på nätet, att citera Wikipedias artiklar – med en snygg och fullständigt korrekt kommentar om att Wikipedias artiklar inte är faktagranskade.

Wikimania har sponsrats av flera storheter: Nokia, Sun Systems, Yahoo, IBM, Amazon, och One Laptop Per Child. Yahoo har även stått för en del av Wikipedias servrar, nämligen de som står i Asien.

Både Wikimedia Foundation och dess lokalavdelningar har blivit sponsrade av många företag och organisationer. Mest prestigefyllda samarbetet är nog Wikimedia Deutschland som lyckades se till så att tyska staten stöttade Wikipedia under deras vetenskapsår då ett par av deras nobelpristagare hyllade Wikipedia.

Naturligtvis innebär inga av de här samarbetena att de företagen eller organisationerna kan påverka innehållet i Wikipedia. Yahoos inköp av servrar till Wikipedia förändrar inte artikeln om Yahoo det minsta. Vi återkommer till det här i kapitlet om Wikiscanner i Del 4.

Är man oroad över det kan det vara bra att hålla i åtanke att merparten av Wikipedias inkomster inte kommer från megaföretag utan från privata donatorer och att den genomsnittliga donationen ligger på ett par dollar. Hur det påverkar Wikipedia är det sällan någon som frågar, av någon anledning.

Hur gör man när man vill använda material från Wikipedia?

Innehållet i Wikipedia är fritt. Likadant med Wikipedias systerprojekt.

Det innebär *för det första* att man inte behöver betala för att använda materialet från några av Wikimedia Foundations projekt. Man får gratis kopiera, förändra och föra vidare alla bilder på Commons, alla ordförklaringar på Wiktionary, etc.

För det andra betyder det att folk blir osäkra på vad som gäller. Om man inte betalar, måste man då säga att det är från Commons bilden är tagen?

De här frågorna stöter jag på hela tiden.

Mitt svar brukar vara att jag inte är någon expert på upphovsrättsfrågor. Jag är inte heller någon advokat. Å andra sidan verkar inte ens advokater eller företrädare för de olika licenserna vara helt säkra på vad som gäller. Det beror bland annat på att det inte finns några rättsfall som skapat prejudikat i de här frågorna. Men i grova drag är det som gäller följande om du vill använda material från Wikimedia Foundations projekt:

För bilder

Följande instruktion är tagen från [Wikipedia:Upphovsrätt](#):

Ange alltid fotografen eller konstnären, om en sådan anges (enligt upphovsrättslagen). Ange Wikimedia Commons som källa, och ange licensen (alla bilder har en ruta där licensen anges). Vid skriftlig publikation gäller andra regler, såsom att medföra hela GFDL-licensen.

Den ruta som anges i texten finns på bildernas egna sidor på Commons. Dit kommer du genom att klicka på bilden på Wikipedia. Där står det "Denna fil tillhandahålls av [Wikimedia Commons](#). Informationen från [filens beskrivningssida](#) följer nedan". Antingen följer du länken "filens beskrivningssida" eller så rullar du ner och tittar vad som står där.

Där finns två delar: Beskrivning eller Summary – där fotografens eller konstnärens namn står, samt Licens eller Licensing – där rätt licens står. Därmed har du allt du behöver. Vill du till exempel använda bilden [Caricature Charles Philipon pear.jpg](#), då skriver du så här:

Charles Philipon, Wikimedia Commons, public domain

Det är alltså inte svårare än att ta reda på vilken bildbyrå som äger rättigheterna och skriva © samt rätt år efteråt. Det är lättare.

För text

För att använda text från Wikipedia eller något av de andra textbaserade systemprojekten är det lite annorlunda än för bilder. Det är fortfarande fritt, men...

- om du modifierar artikeltexten måste också de nya versionerna omfattas av GNU FDL,
- du måste nämna artikelns upphovsmän/-kvinnor, (eller åtminstone de fem viktigaste)
- du måste tillhandahålla en "transparent kopia" av artikeln (en "transparent kopia" av en Wikipediaartikel är till exempel något av de format som Wikipedia tillhandahåller: wikitext, html-sidor etcetera).

Det här gör du allra enklast genom att tillhandahålla en direkt länk till artikeln på Wikipedia. Genom att klicka på [Citera denna artikel](#) i verktygslådan till vänster får du alla uppgifter du behöver och exempel på hur du kan skriva i en källförteckning.

Om artiklarna är separata från ditt eget material, behöver inte ditt eget material omfattas av GNU FDL.

Att citera Wikipedia

Så här omfattande behöver du naturligtvis inte vara om du bara citerar en artikel ur Wikipedia. Då räcker det med att göra så här: i menyn till vänster finns texten [Permanent länk](#). Tryck på den när du besöker den sida du vill citera. Då förvandlas adressen i webbläsarens URL-ruta till en adress som för alltid är kopplad till just den versionen av artikeln. Det kan se ut så här:

<http://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Pokerspel&oldid=6143608>

Klipp ut den adressen ur URL-rutan och klistra in den på relevant plats så har du automatiskt fått en länk till den version du citerat.

Pröva gärna att använda verktyget [Citera denna artikel](#) som också finns i verktygslådan till vänster.

Hur ska jag förhålla mig till Wikipedia?

Som källa är Wikipedia av ganska blandad karaktär. Vissa artiklar är mycket bra medan andra är för korta, vilseledande eller rentav felaktiga. Dessutom finns det en hel del missförstånd om hur Wikipedia administreras och vilka regler som gäller. Därför råder det stora oklarheter om hur lärare, bibliotekarier, journalister etc ska ställa sig till Wikipedia.

En sak som i alla fall är säker är att allmänheten redan använder Wikipedia. Ett förbud mot att hänvisa till Wikipedia leder därför troligen snarare till att folk börjar använda Wikipedia i smyg. Det här har jag redan sett i praktiken. Journalister använder Wikipedia utan att sätta ut källan därför att vissa läsare ser Wikipedia som mindre tillförlitligt. Elever använder fakta ur Wikipedia utan att ange varifrån de tagit fakta därför att deras lärare förbjudit dem att ta fakta därifrån. Bibliotek listar alla uppslagsverk på nätet *utom* Wikipedia.⁵

Den situationen orsakar fler problem än den löser. Till att börja med är det här inte bra ur källkritisk synvinkel. Läsaren behöver få veta *alla* källor – oavsett om de är bra eller dåliga – för att kunna a) gå till källan och läsa mer, b) avgöra om problemet ligger i källan eller i tolkningen av källan, och c) följa skribentens förarbete, det vill säga om den bara har läst en enda bok eller gjort ordentlig research.

Ur pedagogisk synvinkel är det lika illa att blunda för att Wikipedia används. Det riskerar att skapa en ”vi och dom”-situation, där man placeras in i en av två grupper: de som hatar och de som älskar Wikipedia. Det i sin tur förhindrar att man får en nyanserad bild av Wikipedias möjligheter, faror och tillvägagångssätt. Dessutom riskerar det att de som ska kunna utbilda vet mindre än de som ska utbildas. Eleverna fattar, men inte lärarna.

Ur ett kvalitetsperspektiv är det heller inte bra om Wikipedia exkluderas, eftersom det cementerar Wikipedia på den nuvarande nivån av kvalitet. Med nuvarande antalet användare har vi kommit så här långt, men ju fler användare som synar innehållet, desto bättre blir artiklarna.

Ur juridiskt perspektiv är det fortfarande osäkert. Men det är oschysst mot alla som skriver att bara stjäla materialet. Det var därför det blev sådant

5 I min erfarenhet är bibliotek relativt vänligt inställda till Wikipedia, fast ibland får jag känslan att Wikipedia skulle marknadsföras mer om man var tvungen att betala för att få använda Wikipedia. Vill man göra det kan man betala in pengarna till *Wikimedia Sverige* som arbetar för att stötta Wikipedia och dess systerprojekt. Sätt då in pengarna på bankgiro **5822-9915** och ange bibliotekets namn och kontaktuppgifter.

ståhej i media när svenska ambassaden i Tokyo våren 2007 ”lånade” texter om manga och animé från Wikipedia utan att ange källan.

En del av det här problemet ligger möjligen i att det tills för rätt kort tid sedan inte har funnits någon att vända sig till när man vill lära sig hur Wikipedia fungerar. I alla fall om man inte har tid att gå igenom Wikipedias manualer. Många vill nämligen prata med personer. Själv har jag blivit uppringd flera gånger av privatpersoner om saker som står klart och tydligt.

Mitt hopp är därför att den här boken kan bli *ett* sätt att förklara för många hur Wikipedia fungerar. För många personer är böcker är lättare än webbsidor. Man har något konkret att peka på. Resten får jag och andra komma och föreläsa för.

Wikipedia som del av skolarbetet

Förutom vid utbildning i hur man söker efter information på internet, finns det flera sätt som Wikipedia kan ingå i normal skolundervisning. Naturligtvis bör uppsatser inte bygga helt och hållet på artiklar från Wikipedia, lika lite som det bör bygga på artiklar från Encyclopaedia Britannica. Däremot är det mycket bra ifall uppslagsverken används i inledningen av arbetet när eleven skaffar sig en överblick över ämnet. I många av Wikipedias artiklar finns därför källförteckningar som kan ge idéer om bra vidareläsning. Men det kan vara frestande att plagiera Wikipedias ”färdiga” artiklar. Om uppsatsen har ett givet ämne bör ämnet därför vara utformat så att det kräver att eleven genererar ny kunskap till exempel genom jämförelser, snarare än att ligga helt i linje med en existerande Wikipediaartikel. Skulle läraren ändå misstänka plagiat finns det flera sätt att kontrollera detta, inklusive sökmotorer och särskilda plagiatprogram, såsom Urkund och SafeAssign.

Om man som lärare upptäcker sakfel i studenternas arbeten som härrör från artiklar på Wikipedia så är det betydligt mer konstruktivt att man själv åtgärdar felen i artikeln än att man förbjuder studenterna att använda Wikipedia. Läraren är ju ofta expert på området och således väl skickad att redigera den felaktiga artikeln. Ett alternativ kan vara att uppmuntra studenterna att själva hitta och åtgärda Wikipedias fel inom ett ämnesområde.

På engelskspråkiga [Wikipedia:Wikipedia as an academic source](#) och [Wikipedia:Wikipedia in academic studies](#) finns några tips om hur man kan handskas med Wikipedia på högre nivåer.

Läraren skriver på Wikipedia

Många lärare använder delar av sin arbetstid att författa teorikompendier

när det saknas läromedel av rätt omfattning och nivå för den aktuella undervisningssituationen. Där finns tid att spara, genom att läraren istället utnyttjar ett antal relevanta artiklar på Wikipedia, vidareutvecklar dem för kursens syfte och därefter låter andra lärare dra nytta av tilläggen. Här är Wikipedias länkar, kategorier och arbetsportaler tre bra verktyg. Länkarna utgör på sätt och vis korsreferenser mellan olika artiklar som överträffar läroböckernas linjära struktur, medan kategorierna och portalerna binder ihop hela ämnesområdet. (Och genom att följa länkarna till andra språkversioner av Wikipedia kan man snabbt göra en översiktlig verifiering av fakta i den svenskspråkiga artikeln.) Eftersom så mycket material redan finns tillgängligt på nätet, och eftersom universiteten idag i stor utsträckning använder engelsk kurslitteratur idag har det blivit allt svårare för svenska lärare att få inkomster som läromedelsförfattare än för några år sedan. För de lärare som ändå vill publicera sig till nytta för många elever väntar hela Wikipedia.

Eleverna skriver på Wikipedia

Ett annat sätt att använda Wikipedia i undervisningen kan vara att ge eleverna i uppgift att göra efterforskningar och sedan publicera sina fynd på Wikipedia. Det här arbetssättet har tidigare använts vid många tillfällen, både i Sverige och utomlands. Resultaten har varit att eleverna har tyckt att det är spännande att skriva för en större publik än enbart sin lärare, samtidigt som de blir mer benägna att kontrollera fakta noggrant och uttrycka sig på ett tydligt sätt. I efterhand har de också rapporterat att de fått en djupare förståelse för ämnet än vid "vanlig" inläsning, inte bara för att de fått skriva om ämnet, utan också för att de fått återkoppling från betydligt fler människor än enbart lärare och andra kursdeltagare. Man kan också misstänka att de eleverna fått mer insyn i hur Wikipedia fungerar och därmed en sund källkritisk hållning till Wikipedia, men även andra källor. Några elever har dock varit oroliga för att den språkliga eller innehållsmässiga kvaliteten blir dålig och upplever det som negativt att få kritik av okända människor. Dessutom riskerar skolan och projektet att få dålig kritik om eleverna är alltför svaga språkligt, har dåliga sakkunskaper eller gör för många misstag med wikitekniken. Därför kan det passa bäst att främst låta elever på gymnasie- eller högskolenivå redovisa sina kunskaper via Wikipedia.

För att det här ska fungera för lärarna finns det många inbyggda Wikipediaverktyg, till exempel artikelhistorik för varje artikel för att hålla reda på vilken elev som skrivit vad, så länge man kan koppla elevens namn till en särskild användaridentitet på Wikipedia. Ett sätt kan vara att skapa användarkontona enligt ett specifikt mönster, till exempel

Användare: Kursnamn+termin+elevens initialer. Man ska dock vara medveten om att obligatorisk Wikipediapublicering i praktiken innebär att man tvingar eleven att "ge upp" sitt ägande av texten och placera den under en fri licens. Emellertid ger eleven inte upp sin rätt till attribuering. Elever som inte vill avstå denna rätt, exempelvis om de avser att använda texten i kommande uppsatsarbeten eller annat författarskap, bör erbjudas någon alternativ form av examination.

Det här sättet att använda Wikipedia gör att artiklarna successivt blir bättre – mer vetenskapliga, bättre källförsedda och mer aktuella. Samtidigt underlättar det för kommande kullar i samma kurs som då får ett bättre utgångsmaterial. Problemet är att det riskerar att göra det svårare och svårare för lärare att hitta sidor som inte redan innehåller mycket information.

Inom många områden är Wikipedia minst lika omfattande som läroböcker. I själva verket har det publicerats flera böcker baserat på Wikipedias material, så kallade WikiReaders. För mer information om dessa, se engelskspråkiga [Wikipedia:WikiReader](#). Dessutom finns Wikibooks, ett systerprojekt till Wikipedia, där innehållet är läroböcker inom många olika ämnesområden.

Mer information specifikt om Wikipedias roll på skolschemat finns på [Wikipedia:SKOLA](#).

Wikisajter och Wikipedias samarbetsmodell

En del skolor öppnar egna wikisajter, eftersom det är ett lätt sätt att underhålla innehållet och eftersom det finns en hel del wiki-program att ladda ner, varav många är både gratis och fria att modifiera, till exempel Wikipedias programvara MediaWiki. Med en wikimotor går det enkelt att skapa egna läroböcker, ordböcker eller arkivera uppsatser.

Wikipedia på biblioteken

Nuförtiden är biblioteken ofta kunskapsbanker som är större än den fysiska ytan. Där finns inte bara material från onlinedatabaser, tidningsarkiv och dataprogram att låna, utan även e-böcker (digitala böcker som man kan låna via nätet), chattar med författare och kurser i olika IT-relaterade ämnen, både för bibliotekarier och för allmänheten. Dock är kunskapen om Wikipedia ofta begränsad och kunskaperna om Wikipedias systerprojekt ännu mindre. Det är synd eftersom biblioteken och Wikipedia har mycket gemensamt, inte minst målet att sprida information. Det var anledningen till att ett av de första projekten som Wikimedia Sverige startade var ett

samarbete med flera olika bibliotek i landet, till exempel Stadsbiblioteket i Göteborg. Tanken var dels att utbilda varandra, dels att skapa en del medieintresse, såsom inför Wikipedianatten – där ett antal wikipedianer får privat tillgång till biblioteket och med personalens hjälp kan förbättra Wikipedias källhänvisningar.

En del bibliotekarier, såsom Einar Spetz vid Regionbibliotek Stockholm, är själva wikipedianer och vet hur Wikipedia fungerar.

Flera bibliotekstidningar, såväl i Sverige som utomlands, har undersökt hur väl Wikipedia passar för biblioteksbruk, inte minst Library Journal 2006.

Wikipedia för journalister

För journalister som arbetar under tidspress används Wikipedia ibland som källa, men betydligt vanligare är det troligen att redaktionen har en prenumeration på Nationalencyklopedin och att journalisterna ser Nationalencyklopedin som en bättre källa. Ibland visar det sig dock att Wikipedia är mer uppdaterad än NE. Att kombinera dessa två källor är knappast något problem utan snarare god sed.

Även om de flesta av de journalister som har ringt till mig eller på annat sätt kontaktat mig har haft rätt bra koll på hur Wikipedia fungerar, finns det fortfarande många journalister som klagar på att det inte finns någon central redaktion som ansvarar för innehållet. Det tycks kopplas ihop starkt med korrekt information, att någon ansvarar för innehållet. Därför har en del journalister, både i Sverige och utomlands, skrivit artiklar på temat "Jag försökte sabotera Wikipedia och det lyckades/det lyckades inte". Resultaten har blivit mycket blandade och säger i stort sett ingenting eftersom urvalen är så små. Större tester *har* gjorts med tydligt resultat och journalister som funderar på att skriva sådana artiklar ombeds därför att titta på dem, snarare än att medvetet sabotera Wikipedias artiklar. På den engelskspråkiga [Wikipedia:Press coverage](#) finns en hel del material.

Det finns dock fler sätt som Wikipedia skulle kunna hjälpa journalister än som ren informationsbank. Ett enkelt sådant exempel är Wikipedias presentation av vilka världshistoriska händelser som ägde rum på dagens datum. Ett mer avancerat är bildgåtor, där Wikimedia Commons är en bra utgångspunkt för bilder på olika teman.

Journalistutbildningar får gärna studera och hjälpa till med Wikinews, Wikipedias systerprojekt. Att publicera sig redan under studietiden på en webbplats där andra kan korrigera ens inlägg är bra träning inför möten med redaktörer. För mer information om Wikinews, se avsnittet i Del 1. För mer information om hur man kan använda Wikipedia på ett säkert sätt, se "Kan man lita på Wikipedia?"

För den som har fler förslag på hur Wikipedia kan användas, eller om du vill ha mer information, eller vill beställa en föreläsning, kontakta Wikimedia Sverige via webbplatsen <http://wikimedia.se>.

Hur ska Wikipedia nå nya användargrupper?

Trots att Wikipedia har många användare, finns det ändå en brist på skribenter. Att nå nya användargrupper är därför viktigt för Wikipedia och i längden för Wikipedias läsare.

Det finns flera grupper av människor som är underrepresenterade på Wikipedia. Den största gruppen är kvinnor, men även invandrare, höginkomsttagare och personer utan högre utbildning är sällsynta – om man ska tro de siffror som finns.

Just frågan om hur personer över 55 år ska lockas till Wikipedia har diskuterats mycket de senaste åren. Oavsett vad man kallar den gruppen människor är många överens om att det vore bra de började skriva på Wikipedia. De har mycket kunskaper, de har erfarenheter och de har dessutom tid – naturligtvis inte alla, men som grupp betraktad.

En undersökning som den tyske wikipedianen Frank Schulenburg gjorde 2008 presenterar några slutsatser om varför äldre skriver på Wikipedia:

- de lär sig själva genom att lära andra – detta är det vanligaste motivet
- ”det är kul att skriva”
- de vill föra sina kunskaper vidare till andra, särskilt då nästa generation
- de tycker att kunskap ska vara fri
- de gillar att samarbeta med andra

De som inte bidrar menar framför allt att:

- Wikipedias icke-hierarkiska organisation är svår att förstå
- Wikipedias hjälpsidor är svåra att förstå
- de vill ha personlig kontakt med människor, faddrar och ämneskunniga

För att få flera att redigera har några lokala stödföreningar börjat hålla kurser, till exempel genom att lära upp äldre som senare kan lära andra äldre. Se mer på [Meta:Wikipedia Trainers](#).

Hur ser Wikipedias framtid ut?

”Det är svårt att sia, särskilt om framtiden” (Storm P).

Jag ska ändå försöka att ge en bild av vad jag och andra wikipedianer tror kommer att hända framöver. Om inte kan det vara underhållande att läsa hur fel vi fick.

Kommer Wikipedia finnas kvar om fem, tio år?

Troligen om fem år, om inget oförutsett händer. Om tio år, 2018, skulle Wikipedia vara sjutton år gammalt. Det finns redan webbplatser som är så gamla – även om de ofta uppfattas som ganska mossiga.

Huruvida Wikipedia hör till en av de som kommer att finnas kvar under en längre period beror på främst två faktorer, nämligen de jag presenterade i ”Vilka är Wikipedias verkliga problem?” ovan:

a) ifall Wikipedia lyckas behålla den kritiska massa av användare som krävs för att innehållet ska utvecklas, samt

b) ifall donationerna till Wikimedia Foundation och de olika lokala stödföreningarna fortsätter eller ökar

För den fortsatta diskussionen förutsätter jag att de problemen är lösta. Och att det finns flygande bilar.

Hur stor är Wikipedia 2013?

Tillväxten på Wikipedia leder till mer trafik, vilket leder till mer nytt material, dock med begränsningen att det finns allt mindre potentiellt material. Den yttre gränsen är den kombinerade kunskapen hos de möjliga deltagarna.

Om vi börjar med engelskspråkiga Wikipedia har den dubblerats i storlek var 346:e dag mellan 2002 och 2006. Därefter har tillväxten mattats, delvis på grund av att bara registrerade användare kunnat skapa nya artiklar.

De flesta andra språkversioner ligger ett till tre år efter engelskspråkiga Wikipedia, men har haft samma tillväxtkurva. Från början har tyskspråkiga Wikipedia varit den näst största, med ungefär en tredjedel av engelskspråkiga Wikipedias storlek. Ju mer de andra språkversionerna har växt, desto mindre andel av det totala antalet artiklar varit på engelska. I mars 2007 utgjorde engelskspråkiga Wikipedia 25% av det totala antalet artiklar.

Om man fortsätter de här kurvorna fem år framåt i tiden har engelskspråkiga Wikipedia mindre än 1000 nya artiklar varje månad, mestadels relaterade till aktuella händelser. Resten av språkversionerna har tagit fler procent. Beroende på utvecklingen i Kina, Indien och Spanien utgör engelskspråkiga Wikipedia fortfarande den största språkversionen, men inte lika överlägset. Troligen ser topp 10 ut så här:

Position 2013	Språkversion	Position 2008	Antal artiklar
10	Italienska	6	1 miljon
9	Portugisiska	8	1,1 miljoner
8	Arabiska	29	1,2 miljoner
7	Ryska	10	1,3 miljoner
6	Tyska	2	1,3 miljoner
5	Franska	3	1,4 miljoner
4	Spanska	9	1,5 miljoner
3	Japanska	5	2 miljoner
2	Kinesiska	12	2,5 miljoner
1	Engelska	1	3,3 miljoner

Uppskattningen är gjord baserad på: antal talare (+), alfabetism (+), internetmognad (+), öppenhet i samhälle (+), engelska som lingua franca (-), nationell stolthet (-) och användningsområde för språk (+/-). Se [Meta:Wikipedia:List of Wikipedias](#) för nuvarande siffror.

Svenskspråkiga Wikipedia kommer att ha halkat ner på listan. Omkring 20:e plats, med cirka 800 000 artiklar, skulle jag tro.

Webbtrafiken ökar, men tillväxten sjunker. Wikipedia ligger på fjärde plats bland de mest besökta sajterna på nätet.

Hur bra är Wikipedia 2013?

I och med att artikelantalets tillväxt minskar, ökar redigeringsdjupet, vilket ökar kvaliteten. Att artiklar rutinmässigt gått igenom över 100 redigeringar på de 15 största språkversion ses som normalt. Korta artiklar blir alltmer sällsynt. Medianlängden är över 10 000 byte för samtliga 15 av de största språkversionerna. De språkversion som nyligen kommit upp i topplistan

anses fortfarande vara något sämre.

Det tillsammans med ett ökat inflöde av nya skribenter, varav många från den akademiska världen, ökar kvalitetsmedvetandet. Medelåldern ökar långsamt liksom andelen kvinnor.

Huruvida Wikipedia blir godkänt som källa i skolor varierar från språkversion till språkversion. Wikipedia motsvarar ungefär fortfarande de traditionella uppslagsverken i kvalitet.

Hur ser arbetet med Wikipedia ut 2013?

Ju större språkversionerna blir, desto fler riktlinjer och processer behövs för att hantera det ökade antalet ärenden: raderingar, blockeringar, klotter och diskussioner. Fler saker sköts dock av bottar eller via insticksmoduler i programvaran, som är en helt ny version av MediaWiki.

Wikimedia Foundation och dess lokala stödföreningar har samarbeten med många andra organisationer och även stater. Budgeten är tio gånger så stor som nu, det vill säga ungefär 20 miljoner dollar. Antalet anställda är omkring 100, för att ta hand om pressförfrågningar, juridiska frågor och tekniken. Som vilken professionell organisation som helst, har Wikimedia Foundation bra koll på sina "kunder", användarna. För de flesta skribenter ser arbetet ut ungefär som nu, men mer prestigefyllt. En respekterad wikipedian kan sätta sina insatser på sitt CV utan att mottagaren höjer på ögonbrynen.

Fler och fler har börjat upptäcka systerprojekten. Wikinews är ett mycket levande projekt på flera språk och används som källa för nyhetssändningar på TV. Det finns dessutom en intern tidning baserad på den nuvarande *Wikipedia Signpost*.

Naturligtvis finns det konflikter också. "Fair use"-bilderna försvinner efter mycket bråk från engelskspråkiga Wikipedia, Wikipedia anklagas för än det ena, än det andra, och storskaliga spamförsök tvingar fram extrema regler på vissa språkversioner.

Överlag har Wikimedia Foundations mål för de närmaste åren uppnåtts:

1. bli en större och mer professionell organisation
2. ha väl fungerande finanser
3. öka deltagandet, bland annat av experter
4. höja kvaliteten och intrycket av kvalitet, exempelvis genom tydligare siffror och mer PR
5. föra ut informationen genom andra media än wiki-sajten, till exempel DVD:er och böcker

Många av de mest aktiva wikipedianerna svarar regelbundet på frågor på [Wikipedia:Faktafrågor](#), [Wikipedia:Wikipediafrågor](#) och [Wikipedia:Bildfrågor](#). Där kan du ställa vidare frågor eller kommentera svaren i den här boken.

DEL 4:

Wikipedias historia

Att skriva Wikipedias historia

Trots att Wikipedia bara funnits sedan 2001 har utvecklingen skett med sådan rasande fart att den nu är närmast överblickbar. Wikipedia har växt på alla ledder och är så många saker för så många människor att det hela nästan är ofattbart. Med andra ord, är det här kapitlet alltså inte någon fullständig genomgång av allt som hänt på Wikipedia. Istället är det ett urval händelser, varav några är sådana som de flesta är överens om bör tas med i en historiebok och andra är mer kuriosartade. Sammantaget ger de en bild som inte bara beskriver hur Wikipedia har utvecklats, utan även varför Wikipedia ser ut som det gör idag.

Urvalet har inte varit lätt. Som med all nutidshistoria är det svårt att avgöra vad som är viktigt för framtiden och vad som är övergående flugor utan att veta ”hur det gick sen”. Lika svårt är att försöka bortse från sin egen synvinkel. En del av personerna i Wikipedias historia har jag träffat och andra har jag växlat e-post med. De får naturligtvis lätt större utrymme än de som hade slutat skriva på Wikipedia innan jag började 2005 eller har hållit på med andra ämnes- eller språkområden. Samtidigt finns det en del bra källor, inte minst därför att alla tidigare versioner av artiklarna sparas. I oklara fall har jag försökt att ge flera olika skildringar av samma skeende, men den slutliga tolkningen är i samtliga fall min.

Till skillnad från resten av boken avser jag i det här kapitlet engelskspråkiga Wikipedia när jag skriver Wikipedia, eftersom det är där de flesta av de viktigaste förändringarna sker. I de få fall där jag talar om andra språkversioner skriver jag ut det. Mot slutet finns en kortfattad historik över svenskspråkiga Wikipedia. Men innan vi kommer fram till Wikipedia behöver vi gå längre tillbaka i historien än till 2001.

Före Wikipedia

Wikipedia är långt ifrån det första försöket att samla all mänsklig kunskap. Bland de tidigaste försöken finns biblioteket i Alexandria som grundades omkring 200-talet f.Kr. Där fanns det omkring en halv miljon skrivrullar, som samlades in genom att alla skrivrullar som kom in i landet enligt lag skulle kopieras och placeras i biblioteket. Försöket att samla ihop så mycket kunskap på ett och samma ställe blev dock inte särskilt lyckat, eftersom biblioteket eldhärjades gång på gång. De hade också problem med brist på råvara: papyrusimporten stoppades, vilket dock så småningom ledde till att pergamentet utvecklades som en ersättning. Men det hindrade inte att tanken att samla kunskap. Därefter förekom många andra bibliotek och samlingar av pergament, kodexar, manuskript och till slut tryckta böcker.

Men den som vanligtvis förknippas med att ha skapat det första uppslagsverket är författaren Denis Diderot (1713-1784). Han var redaktör för "Encyclopédie", ett projekt som resulterade i 35 volymer med artiklar skrivna av några av de största namnen från den franska upplysningen. Projektet började som en översättning av engelsmannen Ephraim Chambers "Cyclopaedia", men urartade i sådan grad att det numera är Diderot som anses vara fader till den moderna encyklopedin. Diderots Encyclopédie hade som mål att "förändra hur människor tänker", en typisk upplysningstanke. Men det var inte utan sina nackdelar: I och med att Encyclopédie till exempel klassificerade religion som en filosofisk gren istället för att vara den yttersta vägen till moralisk kunskap blev projektet avblåst och förbjudet av staten. Inte helt olikt hur Wikipedia blockeras av Kinas regering. Räddningen för Diderot kom i form av madame de Pompadour och andra i adeln, som gillade projektet och främst såg projektet som arbetstillfällen

Denis Diderot
av Louis-Michel van Loo

för hundralet akademiker.

I Diderots kölvatten kom flera andra uppslagsverk. "Encyclopædia Britannica" och tyska "Conversations-Lexikon" startade båda under 1700-talet och fanns åtminstone en bit in på 2000-talet. Arbetsgången i de olika uppslagsverken var likadan som hos Diderot och den har även överlevt i våra dagar: ett team skribenter under en redaktör, där var och en skrev artiklar inom sina specialområden. I många fall blev resultatet fler band än man först hade räknat med, vilket ofta ledde till att kostnaderna för skribenterna blev högre än väntat. Men dessa uppslagsverk har också satt den standard som alla senare uppslagsverk mäts mot, även Wikipedia.

Det var inte förrän på 1960-talet som arbetssättet förändrades nästa gång. Då hade utvecklingen av datorer kommit tillräckligt långt för att det skulle vara praktiskt att hantera större mängder data. Sorterbara och sökbara databaser blev två viktiga tillgångar för arbetet med att samla information och presentera den på ett bra sätt. Men det här var egentligen bara till nytta för de som skrev uppslagsverken, inte för användarna. Det saknades inte planer på att sprida uppslagsverk via olika media, men eftersom ett heltäckande uppslagsverk är rätt utrymmeskrävande dröjde det innan det blev genomförbart. Det var först 1993 som Microsoft gav ut det första uppslagsverket som bara fanns på CD-ROM och inte i tryckt version. CD-ROM:en var lättare att söka i än vanliga böcker och hade till och med lite filmer. Visserligen byggde Encarta på en tryckt uppslagsbok men efter hand fick den utvecklas oavhängigt. Den började distribueras med Microsofts datorer, vilket gjorde att till och med den mest akademiska av alla engelskspråkiga uppslagsböcker, Encyclopaedia Britannica, började se en minskning i antalet sålda verk. Men skillnaden var inte så stor mot de traditionella uppslagsverken: artiklarna var skrivna av experter, de var relativt statiska och de låg under vanlig upphovsrätt i ett program som var lika copyrightskyddat. Dessa egenskaper kan verka självklara för många, men redan under 1970-talet hade det blossat upp en debatt om fri programvara. Fri programvara, menade man, var datorprogram som man får modifiera för sina egna syften och även kopiera och ge vidare. Motsatsen kallades proprietär programvara och handlade om program som kunde innehålla vilka konstigheter som helst eftersom koden var dold. Senare skulle anhängarna till fri programvara skapa några av de mest kraftfulla konkurrenterna till Microsoft och Apples operativsystem, i form av GNU/Linux. Det här kan låta som ett sidospår, men utan fri programvara hade aldrig Wikipedia kommit till.

Mellan 1985 och 1995 inleddes den första stora utvecklingsfasen av det som skulle bli internet. Ett av de viktigaste bidragen var när utvecklaren Tim Berners-Lee uppfann WorldWideWeb, ett sätt att länka ihop elektroniska dokument till ett slags nät och göra dem tillgängliga för andra datorer. Det

blev under ett par år i slutet på 1990-talet mycket modernt att skaffa en egen webbplats ("hemsida") på internet, vare sig man var ett företag eller en privatperson. Det gjordes möjligt genom att man inte längre behövde vara dataexpert för att lära sig göra en webbplats med bilder och andra grafiska stilmedel. Ett av de försöken, som har med vår del av historien att göra, var när Encyclopædia Britannica 1994 lade upp sitt uppslagsverk på internet. Det var ett försök att konkurrera med Encarta och under en period lät man till och med folk slå upp saker gratis. Försäljningen av tryckta verk sjönk dramatiskt och det blev allt viktigare att finnas på internet, där kostnaderna var lägre.

Redan 1995 hade programmeraren Ward Cunningham gått ännu längre än att länka samman sidor: han experimenterade med ett sätt att låta flera personer redigera *samma* webbsidor. WikiWikiWeb, som programmet hette, introducerades för en snäv cirkel av programmerare som ett sätt att förenkla kommunikationen, men programmet spred sig även utanför de kretsarna. Fast det var anhängarna av fri programvara som främst anammade wiki-tekniken. Därmed har vi alla pusselbitar på plats.

En av anhängarna till fri programvara, den kanske mest kände av dem alla, Richard M. Stallman, föreslog 1999 att man borde göra ett fritt online-uppslagsverk. Stallman kallade det GNUpedia, efter sitt operativsystem GNU. Det invigdes två år senare. Men då hade ett annat projekt startats med ett namn som var förvillande likt.

Ward Cunningham uppfann
wikitekniken

Från Nupedia till Wikipedia

1999 hade den då 33-årige internetentreprenören Jimmy Wales gjort sig en förmögenhet. Pengarna kom dels från aktiespekulation, dels från nätportalen Bomis. Bomis var en del av IT-bubblan och lät sina användare skapa så kallade wwebrings, en kedja med sajter som är sammanlänkade och ökar nättrafiken sinsemellan. Men när Wales såg att IT-bubblan höll på att spricka ville han byta spår utan att överge Internets möjligheter. Han bestämde sig för att göra det första uppslagsverket på nätet. Det skulle skrivas av akademiker och granskas av experter – men det skulle vara fritt. Fritt i samma betydelse som i fri programvara.

I januari året efter gav Wales uppdraget som chefredaktör åt filosofiprofessorn Larry Sanger. Sanger utarbetade systemet för att utvärdera de föreslagna artiklarna och rekryterade skribenter. 9 mars 2000 invigdes *Nupedia*, som projektet kallades, officiellt. Den sponsrades av Bomis och låg på den Bomis-ägda adressen www.nupedia.com. Stallman, som låg några steg efter, gillade projektet, bortsett från en sak: Nupedias upphovslicens. Nupedias licens sade nämligen att Bomis skulle vara ägare till innehållet,

Jimmy Wales, 2005

Larry Sanger, 2007

men generöst upplät innehållet till alla att förändra, kopiera och distribuera, förutsatt att samma licens fortsatte att gälla. Därför försökte Stallman övertyga Sanger och Wales om att byta licens. Han lyckades. Från och med januari 2001 gick Nupedia över till GNU Free Documentation License, en copyleftlicens som ger användarna rätten att kopiera, distribuera och förändra ett verk samt tvingar dem att ge andra samma rättigheter. Den licensen har Wikipedia fortfarande.

Målet med Nupedia var extremt högt satt: att vara bättre än Encyclopædia Britannica, vad gäller bredd, djup, men också längd! Med tanke på Britannicas rykte, storlek och försprång var det inget dåligt högt mål. Och arbetet gick långsamt. I november 2000 hade Nupedia, efter sju månaders arbete, bara fått fram *två artiklar*, en om västerländsk musik och en om atonal musik. Efter ett år var antalet 12 artiklar. Även om de hade över 100 artiklar till i olika utvecklingsstadier, var processen alldeles för omständlig. Wales och Sanger började därför diskutera olika sätt att påskynda processen.

Den 2 januari 2001 var Sanger på middag hos en av de programmerare som deltog i Ward Cunninghams WikiWikiWeb. Sanger insåg möjligheterna och efter middagen gick han till Wales. "Let's make a wiki." Tanken var att göra en underavdelning till Nupedia. Där skulle frivilliga utan krav på akademiska meriter kunna skriva artiklar. Sedan kunde artiklarna kunde skrivas om och granskas av akademiker. Wikin skulle helt enkelt vara en matarsajt. Det var också han som namngav projektet, WikiPedia. "Ett fänigt namn på vad som från början var ett väldigt fänigt projekt", var Jimmy Wales attityd, enligt Sanger.

Senare har Jimmy Wales gett en annan bild av det här händelseförloppet. Enligt honom var Sanger bara en anställd och idén att använda wikitekniken kom från annat håll. Dessa påståenden har dock motbevisats av Sanger, som nu åter anges som medgrundare till Wikipedia. Tidiga dokument ger snarare bilden av att det var Sanger som gjorde saker praktiskt medan Wales var en rätt distanserad chef.

Wiki-delen introducerades den 10 januari 2001, men blev från början hårt kritiserat av Nupedias skribenter som ville ha kvar det gamla systemet. Det ledde till att WikiPedia snart flyttades till en egen domän, www.wikipedia.com. Datumet, den 15 januari 2001, betraktas numera som Wikipedias födelsedag.

UuU

Revision as of 15:08, January 16, 2001; view current revision

← Older revision | Newer revision →

Main Page | Recent changes | Edit this page | Page history | Log out |

Special pages

Printable version | Disclaimers | Current revision

- [UnitedKingdom](#)
- [United States](#)
- [Uruguay](#)

Edit this page | Watch this page | Discuss this page | Page history | What links here | Related changes
| Move this page

Main Page | About Wikipedia |

Den äldsta bevarade sidan på Wikipedia, från 16 januari 2001

De första sidorna skapades och även om de inte var långa blev de strax många. Snart blev Wikipedia omnämnt på nyhets- och teknikforumen Slashdot och Kuro5hin (det uttalas som "Corrusion"). Första gången var redan i mars 2001. Kort därefter dök Wikipedia upp på Google. Den första nyhetsrapporteringen om Wikipedia kom från *New York Times* den 20 september 2001. Varför fick Wikipedia så mycket uppmärksamhet? Och vad skiljde Wikipedia från de otal andra nya sajterna? De första rapporterna rörde ofta möjligheterna att själv lägga till och målet att bli ett seriöst uppslagsverk. Det här lockade nog klickerna av avantgarde-nördar som tidigare skrivit mycket på sajter som IMDb (Internet Movie Database).

Inom kort började även skribenterna från Nupedia gå över till Wikipedia, som hade mindre byråkrati. Flera av användarna från Stallmans GNUpedia såg också fördelarna med Wikipedia, vilket ledde till att det aldrig hann bli någon konkurrens mellan de två (G)nupediorna.

Allt det här ledde till att antalet användare ökade lavinartat och därmed också antalet artiklar. I februari 2001 hade Wikipedia över 1000 artiklar, i september över 10 000 artiklar och efter ett år hade det skapats omkring 40 000 artiklar, allt under Sangers ledarskap. Han var under det första året den ende som fick betalt för att redigera på Wikipedia, även om hans uppdrag också var att sköta om Nupedia. Under den här tiden

implementerade han flera delar av Wikipedias policy, bland andra den om att innehållet ska vara neutralt.

Ungefär samtidigt började luften gå ur IT-bubblan på riktigt. Allt fler företag kraschade över hela världen. Bomis gick också sämre. Det gjorde att Wales tvingades skära i utgifterna. Han beslöt därför att sluta betala Sanger för arbetet som chefredaktör. Kort därefter, i februari 2002, sade Sanger upp sig från båda projekten, fortfarande på vänskaplig grund med Wales. Sanger och Wales har senare glidit längre ifrån varandra, framför allt sedan Sanger kritiserat Wikipedias sociala klimat och skapat den fria nätencyklopedin Citizendium, en "fork" (förgrening) av Wikipedia. Citizendium har strängare regler: ingen användaranonymitet, expertövervakning av artiklarna och lägre toleranströskel för konflikter. I januari 2008 hade Citizendium över 5000 artiklar, varav 47 var utvärderade och låsta för vidare redigering. Så slutade Wikipediakarriären för en av dess minst omsjunga pionjärer.

Att Sanger slutade ökade inte direkt effektiviteten på Nupedia. Efter 2001 blev bara två artiklar till utvärderade. Snart var Nupedia utklassad av Wikipedia och arbetet blev alltmer stillastående. Den 26 september 2003 stängdes sajten. Numera är materialet överfört till Wikipedia och det enda som finns kvar är en spegelsajt med några av artiklarna bevarade.

På Wikipedia däremot hände det saker och alla var inte konfliktfria. I oktober 2002 började användaren Derek Ramsey använda ett automatiserat redigeringsprogram för att skriva artiklar om alla USA:s städer. Programmet använde data från den amerikanska folkräkningsbyrån för att skriva artiklar där stadens folkmängd, kartkoordinater, geografiska storlek, antalet hushåll, etc. räknades upp. Många användare hade starka invändningar mot det här sättet att skapa artiklar, eftersom programmet förde in en malltext där bara siffrorna byttes ut stad för stad. Ramsey var långt ifrån den förste att använda en så kallad bot, men hans "Rambot" blev den mest uppmärksammade. Anledningen var den kolossala mängden redigeringar. Sammanlagt gjorde Rambot ungefär 30 000 artiklar på bara 8 dagar och ökade antalet artiklar ca 50 000 till 80 000. Farhågan var att nya användare skulle fortsätta på samma sätt och göra Wikipedia till en maskintillverkad, likriktad uppslagsbok. Men istället gjorde Rambots insats att Wikipedia fick en avsevärt mycket större träffyta på alla sökmotorer vilket ledde till ett bra inflöde av nya användare. Artiklarna blev inte heller likriktade. Numera har alla Rambots redigeringar lett till att artiklarna om USA:s städer fick en faktamässig grund som senare har byggts på med mer mänskligt innehåll.

Numera används bottar mestadels till mindre arbeten, som annars skulle bli långtråkiga att göra för hand, som att skapa så kallade interwikilänkar, det vill säga länkar mellan olika språkversioners artikel om samma sak: Artikeln Sverige länkar till exempel till en:Sweden, de:Schweden, ja: スウェーデン och uk:Швеція.

Från tyskspråkiga Wikipedia till Wikimedia Deutschland

Mitt i den rasande tillväxtfasen beslutade Jimmy Wales och Bomis att starta Wikipedia även på andra språk. Den 16 mars 2001 kom den första igång, på tyska: www.deutsche.wikipedia.com, men det dröjde inte länge innan fler versioner dök upp. Några minuter senare skapades nämligen den katalanska Wikipedia. Det var där de första artiklarna på det egna språket dök upp. På tyska Wikipedia fanns först bara engelska artiklar. Därefter dröjde det till den 23 mars innan nästa version kom, den franskspråkiga. Men det var i maj 2001 som antalet språkversioner av Wikipedia exploderade. Innan året var slut startade inte mindre än följande språk egna språkversioner: japanska, spanska, svenska, ryska, portugisiska, nederländska, arabiska, ungerska, polska, esperanto, afrikaans och norska. Nästa år kom minst åtta versioner till. Året därpå ännu fler och så vidare. I februari 2008 fanns det 256 olika språkversioner!

Den här språkversionsexplosionen fick flera effekter:

Meta-Wikipedia

Den centrala diskussionsplatsen på original-Wikipedian var en mailinglista. Man anmälde sig och kunde då skicka e-post till alla på listan. Tanken var att hålla Wikipedia så rent som möjligt från diskussioner som inte hade med arbetet att göra ett uppslagsverk att göra. När det gällde diskussioner på wikisajten använde man The Village Pump, på svenska Bybrunnen. Men när de andra språkversionerna dök upp tvingades man ha någon central plats att samordna *alla* projekten. I november 2001 föreslogs därför något som kallades Meta-Wikipedia. Där skulle alla policy- och andra större beslut fattas, till exempel att starta Wikipedia på ett nytt språk.

Meta-Wikipedia har senare bytt namn till Meta-Wiki eller i vardagstal bara Meta, och fungerar fortfarande på samma sätt. Här finns numera också manualer för hur nya funktioner för Wikipedia aktiveras för en specifik språkversion.

Enciclopedia Libre

2003 beslutade Bomis att Wikipedias webbtrafik och serverutrymme blev för dyrt. Därför överfördes ägarskapet av domänerna, Wikipedias logotyper, mm, till den ideella stiftelsen Wikimedia Foundation där Jimmy Wales blev

ordförande. Ägarbytet gjorde att det många användare var bekymrade för att Wikipedia skulle bli annonsdrivet. Det vände sig många användare emot. På spanskspråkiga Wikipedia gick debattens vågor så höga att de flesta användarna hoppade av och skapade en alternativ Wikipedia vid namn Enciclopedia Libre. Den fick premiär den 26 februari 2002 och existerar fortfarande parallellt med ”vanliga” Wikipedia.

På grund av avhoppet stod den spanskspråkiga Wikipedia i stort sett still utvecklingsmässigt ända tills Wikipedia övergick till att använda MediaWiki. Då började ökningen. Men spanskspråkiga Wikipedia hade vid det laget halkat så långt efter att den fortfarande, 2008, inte kommit i kapp. Antalet spansktalande användare är till exempel det näst största bland alla Wikipediaversioner, efter engelska, men antalet artiklar räcker bara för en niondeplats på listan över de största språkversionerna.

Ironiskt nog visade det sig att spanjorernas farhågor var ogrundade: samma år meddelade Jimmy Wales att Wikipedia skulle vara reklamfritt för all framtid, det vill säga att webbplatsen skulle bekostas helt av donationer och stipendier.

MediaWiki

Wikipedia hade under det första året varit baserat på den Perl-baserade wiki-programvaran UseModWiki. UseModWiki skapades av Clifford Adams omkring millennieskiftet. Men när Wikipedias trafik ökade och användarna blev fler krävdes allt fler funktioner. Då slutade UseModWiki att vara praktiskt.

Magnus Manske studerade då vid universitetet i Köln. Han började formge en PHP-baserad programvara som var bättre anpassad för det ökande antalet användare och de funktioner som man ville ha. Samtidigt började diskussioner om vad programmet skulle heta. När det installerades som ersättning för UseModWiki den 25 januari 2002 hade det fortfarande inget riktigt namn. Det skulle dröja ända fram till augusti 2003 innan man bestämde sig för vad det skulle heta. Då föreslog användaren Daniel Mayer ordleken *MediaWiki*, som naturligtvis syftar på Wikimedia Foundation. Förslaget mötte från början viss skepsis eftersom redan Wikipedia och Wikimedia är tillräckligt lätt att blanda ihop. Genom att lägga till MediaWiki blir det hela en soppa, menade många. Men förslaget fick gehör och är nu ett ganska igenkänt varumärke.

Men inte ens Manskes MediaWiki höll måttet för vågen av användare som kom till Wikipedia. Därför utvecklade framför allt Lee David Crocker en ny version, baserad på MySQL, ett databashanterarprogram som hade lättare att ta den allt större webbtrafikbördan. Senare har flera andra gjort tillägg och omarbetningar av MediaWiki. Det visar på en av de främsta

fördelarna med den fria licensen, att många fristående kan göra bidrag. Den främste bidragslämnaren är Brion Wibber, som tog över rollen som huvudansvarig för Wikipedias tekniska sida. Han blev den förste anställda på Wikimedia Foundation (se nedan). Men han är långtifrån ensam med att arbeta med Wikipedias mjukvara och med lite kunskaper kan vem som helst bidra till att göra Wikipedia mer användarvänligt. I februari 2008 är MediaWiki inne på stabil version 1.11.1, men många nya funktioner är på gång. Att de inte kommer snabbare beror på att Wikipedia har så hög webbttrafik att det kräver rejält med mantimmar bara att hålla sajten flytande.

Wiktionary

Många av de nya användarna på Wikipedia bröt mot de ursprungliga tankarna om hur Wikipedia skulle se ut. Framför allt började de lägga in ordboksartiklar. Det här retade många av veteranerna som menade att ordboksartiklar av hävd inte hör hemma i ett uppslagsverk. Andra menade att det var ett omodernt synsätt som borde gå att lösa tekniskt. En kompromiss kom i form av ett förslag från en användare vid namn Daniel Alston: Wikipedia borde göra en fri ordbok också. Så den 12 december 2002 startades Wiktionary, en sammanslagning av wiki och "dictionary" ("ordbok"). Då låg den på en temporär URL-adress, sorterad under Wikipedia. Den fick sin egen URL 1 maj 2004.

Wiktionary har inte fått samma spridning som Wikipedia. Den ligger på ungefär 2000:e plats på Alexas ranking av de största sajterna, jämfört med Wikipedia som ligger på tio i topp. Många tror fortfarande till och med att det bara är en förlängning av Wikipedia, trots att Wiktionary har sitt eget sätt att arbeta. Men det här var bara början på utbrytningarna från moderprojektet Wikipedia.

Wikimedia Foundation

I och med kontroversen med Enciclopedia Libre (se ovan) uppstod det frågor om hur Wikipedia kunde ses som neutralt med ett annonsdrivet företag i ryggen. Bomis å andra sidan blev alltmer ovilligt att låta Wikipedia få gratis bandbredd och servrar, med tanke på hur stor webbttrafiken var.

Därför bildade Jimmy Wales den 20 juni 2003 en ideell stiftelse, *Wikimedia Foundation, Inc.* Wikimedia Foundation skulle driva Wikipedia och dess systerprojekt (för det fanns flera på gång). Namnet myntades av författaren och PR-experten Sheldon Rampton i mars 2003. I samband med det bytte Wikipedia URL-adress, från företagsadressen www.wikipedia.com

till organisationsadressen www.wikipedia.org. Den adressen har Wikipedia än idag. Alla domännamn och licensrättigheter som tidigare varit Bomis eller Wales donerades till Wikimedia Foundation. Däremot fick Wales och andra stå för hårdvaran, servrarna. Därmed flyttade också Wikipedia rent fysiskt för första gången, från San Diego i Kalifornien till St. Petersburg i Florida.

Den första tiden styrdes WMF, som Wikimedia Foundation ofta kallas internt, av en Board of Trustees (Förtroendevalda). Wales sitter, i egenskap av Wikipedias grundare, på livstid som medlem i Board of Trustees. Deras uppgift var att fördela de pengar som donerats till WMF och att skriva WMF:s stadgar. I januari 2004 utlystes det första valet på samtliga Wikimedia-projekt. Ny vice ordförande blev Florence Nibart-Devouard. Hon blev sedermera den första att efterträda Jimmy Wales som ordförande för WMF. 2008 blev hon efterträdd av Michael Snow. VD är sedan 2007 Sue Gardner.

I april 2005 blev Wikimedia Foundation, Inc., klassat som en icke vinstdrivande organisation, vilket signaleras i amerikansk skattelagstiftning med koden 501(c)(3). Det betyder att alla donationer till Wikimedia Foundation blev *avdragsgilla* – för amerikaner och kanadensare som bor i USA, vill säga. Årsredovisningen för 2007 visar en omsättning för hela WMF på 2,734,909 USA-dollar. Med tanke på hur stort Wikipedia är, både storleksmässigt och i allmänhetens ögon, är det småpotatis.

25 september 2007 meddelade WMF att stiftelsen skulle flytta från St. Petersburg i Florida, där den legat sedan flytten från Bomis, 2003, till San Francisco Bay Area i norra Kalifornien. Anledningen var att det där fanns fler liknande företag samt att det är lättare med transporter.

2005 hade WMF bara 2 anställda, Brion Wibber (teknik) och Danny Wool (donationer). 2006, 8 anställda. 2007 var det fortfarande mindre än 10 anställda. 2008 har den siffran ökat till 14.

Wikipedianerna träffas

Efter ungefär två år av en allt högre mängd diskussioner wikipedianer emellan via nätet, kom till slut det första sociala mötet mellan wikipedianer. Mötet ägde rum i München den 28 oktober 2003. Det är inte svårt att förstå sig hur nyfikna de närvarande var. Efter det mötet i München har det blivit återkommande möten, ett möte varje månad (sammanlagt 38 stycken vid senaste räkningen), Taipei har haft 11, Hongkong och Melbourne 7, etc, etc. De flesta har blivit bortglömda eftersom de varit så små eller informella med öl, kaffe eller med korta anföranden.

Jimmy Wales på en wikifika utomhus i London, 2004

Det skulle ändras i augusti 2005. Då ägde världens första *Wikimania* rum. Wikimania var internationell och mycket mer välorganiserad. På den första Wikimania träffades omkring 300 användare från 50 olika länder. De lyssnade på tal av bland andra Jimmy Wales, Ward Cunningham och Richard Stallman. Ämnena var allt mellan programutvecklarnas syn på framtiden till Wikipedias program för att nå utvecklingsländerna i framtiden. Mingel, kuriosatävlingar, fotograferingstillfällen, guidningar av lokala sevärdheter och en hel del fika var det som mötte wikipedianerna mellan talen. Även här var det Tyskland som stod värd för det hela, närmare bestämt Haus der Jugend i Frankfurt am Main.

Nästa års upplaga, som ägde rum vid Harvard's Law School i Cambridge i Massachusetts, blev ett ännu större mediaevent, med en Wikipediahistorik av Jimmy Wales i nästan alla större tidningar. Sammanlagt över 50 talare och minst lika spännande ämnen som första året. Av de 400 som deltog var de flesta naturligtvis amerikaner, men även en del européer, och åtminstone en svenska.

2007 hölls Wikimania i Taipei i Taiwan, där en del av evenemanget ägnades åt nykomlingar på Wikipedia. Förutom de workshops där nybörjarna fick lära sig redigera, bestod programmet av ett 60-tal föreläsningar, men även paneldebatter och flera sociala tillställningar. Det

här var den största Wikimania hittills med runt 1000 deltagare. 2008 års Wikimania hölls i biblioteket i Alexandria i Egypten.

ArbCom

I Wikipedias barndom sköttes all mer avancerad konfliktlösning på Wikipedia av Jimmy Wales själv. Han var den ende som kunde blockera användare och den slutliga instansen för alla bråk som var större än enkel vandalism. Administratörsrollen har med andra ord funnits ända sedan Wikipedia startades. Men i och med att Wikipedia växte så mycket blev det omöjligt att hinna med att ta hand om allt själv. Därför skapades den 16 januari 2004 en Wikipedia-sida med namnet "Arbitration Committee". ArbCom, som den vanligen kallas, fick ansvaret att avgöra konflikter istället för Wales. Det dröjde bara några veckor förrän det första fallet dök upp. Det rörde två användare som bråkade om artiklar om alternativmedicin. Det var för övrigt det enda fallet det året. Det beror bland annat på att konflikterna måste passera flera försök att lösas innan de når ArbCom. Nuförtiden har ArbCom ungefär 100 konflikter per år att ta hand om. Ledamöterna i ArbCom utsågs från början av Wales, men har senare kommit att tillsättas genom omröstningar där Wales kan falla den avgörande rösten.

Wikimedia Foundation får lokala stödföreningar

Efter nästan tre år av uppmärksamhet i tysk media och flera hundra mil till närmaste officiella talesperson för Wikimedia Foundation bestämde sig en grupp av tyskspråkiga wikipedianer för att starta en lokal stödförening till WMF. Det första mötet ägde rum den 13 juni 2004 i Berlin. Vid mötet närvarade Jimmy Wales och blev hedersmedlem. Föreningen fick uppmärksamhet runtom i Tyskland, växte snabbt och anordnade bland annat Wikimania i Frankfurt 2005. Nu har de omkring 400 medlemmar, en miljonbudget och tre-fyra anställda. De har anordnat flera möten mellan wikipedianer (grillkvällar, wikifikor, föredrag, etc) och inte minst Wikipedia Academy, vilket vi återkommer till i kapitlet om svenskspråkiga Wikipedia. Deras medienärvaro, deras kontakter med regeringen och deras bokutgivning har gjort att tyskspråkiga Wikipedia har ökat ännu mer i kvalitet. Då ansågs den redan tidigare vara bra.

Den franska *Wikimédia France* grundades 23 oktober samma år. 2005 bildades *Wikimedia Italia* (17 juli), *Wikimedia Polska* (14 augusti) och *Wikimedia Cpøuje* (d.v.s. Serbien) (3 december). 2006 kom fler. 2007 bildades bland annat *Wikimedia Sverige* där jag blev ordförande. Just nu finns det 17 lokala stödföreningar och ett trettiotal till är på gång.

Från Himmelska fridens torg till Stern

Fram tills nu har jag berättat om kontroverserna om annonserna som ledde till massavhoppet till Enciclopedia Libre och Derek Ramseys automatiserade artikelskapande samt att det instiftades en ArbCom eftersom problemen blev mer än Jimmy Wales kunde hantera själv. Det kan man säga var en lugn start på Wikipedias konflikthistoria. Mer trubbel var på väg. Här följer en kort redogörelse för några av de största konflikterna som har med Wikipedia att göra.

Kina blockerar Wikipedia

Den 4 juni 2004 var det precis 15 år sedan massakern på Himmelska fridens torg. Ett par dagar innan årsdagen publicerades en artikel om kinesiskspråkiga Wikipedias behandling av ämnet. Då bestämde sig den kinesiska regeringen att blockera kinesiskspråkiga Wikipedia för alla som bodde på Folkrepubliken Kinas fastland. Snart blev också de andra språkversionerna blockerade. Ingen information gavs dock om det här. Två av kinesiskspråkiga Wikipedias administratörer tog då kontakt med Kinas vetenskap- och teknologinät. De förklarade Wikipedias neutralitetsprincip, men också att blockeringen innebar att administratörerna inte längre kunde rensa bort klotter om Kina. Efter nästan tre veckor lyftes censuren. Det var bara första gången Wikipedia blev blockerat i Kina. Numera kallas det här i folkmun för "the great firewall of China" (en ordlek baserat på "kinesiska muren" och "brandvägg"). Brandväggen har återkommande gånger antingen censurerat tillgången till Wikipedia helt eller enbart vissa "politiska" artiklar, såsom Falun Gong och Taiwans självständighet. Samma sak har skett i både Iran och Tunisien, fast bara enskilda gånger. Att Wikipedia blockeras kan ses som ett uttryck för vilket inflytande främst diktaturer anser att Wikipedia har. Dock uppstår det samma frågor som Google ställts inför: är det värre att blockeras eller att censureras? Google hotades att blockeras totalt i Kina om inte vissa webbadresser "doldes" och plockade därför bort de webbadresserna, något som blivit kritiserat. Wikimedia Foundation vägrade låta sig censureras. Den fråga som främst fått uppmärksamhet är den ifall det ska finnas bilder på Mohammed på Wikipedia. Vissa muslimer har hävdat att det strider mot islam, men om Wikipedia skulle böja sig för en grupps preferenser, skulle det sluta vara ett neutralt uppslagsverk.

Falsa identiteter

En annan konflikt fick sin början tidigt 2005, när Wikipedia upplevde en rad fall av falska identiteter. Det första stora fallet var efter tsunamin i Indiska oceanen 2004. Bluffföretaget QuakeAid skapade en sida om sitt företag för att locka folk till vad som såg ut att vara ett välgörenhetsprojekt. Några användare undersökte saken och upptäckte QuakeAids verkliga syfte. QuakeAid försökte då få stöd i pressen mot Wikipedias elaka användare som ville radera sidan men misslyckades.

Senare lade skotten Alan Mcilwraith in en biografi över en krigshjälte som först hade fått Brittiska imperieorden (kommendör av 2 klass) och senare blev adlad. Han lade in en bild på denne krigshjälte. Problemet var att det var Alan Mcilwraith själv på bilden och att han jobbade som telefonförsäljare. Det här upptäcktes av media och sidan blev raderad. Men konsekvenserna stannade inte på Wikipedia: Mcilwraith förlorade jobb och fästmö. Senare har han även blivit påkommen med att ljuga om att han skulle vara trollkarl.

Året därpå, 2006, kom Wikipedia till nytta, när en man vid namn Joshua Gardner hade påstått att han var den femte hertigen av Cleveland för att komma in på en high school. Några studenter sökte på internet och upptäckte att hertigens sida på Wikipedia hade raderats. Det avslöjade att mannen var bedragare, och senare även att han i själva verket var en sexförbrytare. I flera av de här fallen har Wikipedia fått skulden för att man *låtit* dessa personer redigera på webbplatsen.

Seigenthaler-kontroversen

John Seigenthaler Sr. är en amerikansk journalist och författare som bland annat grundat Freedom Forum, en stiftelse för det fria ordet. Den 26 maj 2005 lade en anonym användare till tre extra stycken i artikeln om honom på Wikipedia. Tilläggen handlade om att

John Seigenthaler Sr., 2005

Seigenthaler sades ha varit misstänkt för mordet på John F Kennedy och hans bror, Robert F Kennedy. Den texten stod kvar på Wikipedia i över fyra månader och upptäcktes av Seigenthalers vän Victor S Johnson Jr. Seigenthaler kontaktade Jimmy Wales. Därefter skrev Seigenthaler en ledare i USA Today om hur incidenten visade på hur Wikipedia var "ett bristfälligt och oansvarigt researchverktyg".

Seigenthaler misslyckades med att få internetbolaget att avslöja vem som låg bakom det anonyma bidraget. Då tog Daniel Brandt som låg bakom den Wikipedia-kritiska sajten *Wikipedia Watch* på sig att ta reda på vem den skyldige var. Han lyckades spåra IP-adressen till företaget Rush Delivery. Den 9 december samma år erkände Brian Chase att det var han som hade skrivit texten. Chase sade upp sig, kontaktade Seigenthaler och bad om ursäkt, vilket fick Seigenthaler att kontakta Rush Delivery för att få dem att återanställa Chase, vilket de gjorde. Dessutom lät han bli att lämna in någon stämning, eftersom han var övertygad om att kontroversen skulle skaka Wikipedia i sina grundvalar ändå och att han var rädd för att det skulle orsaka att internet blev kraftigt reglerat. Däremot har han flera gånger senare kritiserat den grundläggande idén bakom Wikipedia och fått flera tidningar med sig.

För Wikipedias del innebar det här flera stora förändringar. För det första införde engelskspråkiga Wikipedia ett stopp för oinloggade att skapa artiklar, vilket gjorde att artikeltillväxten sjönk. För det andra infördes ett nytt verktyg för att halvlåsa sidor för att förhindra att oinloggade skulle kunna redigera vissa artiklar. För det tredje skapades två nya användartyper: en som har möjlighet att kolla upp vilken IP-adress som döljer sig bakom vilket användarnamn och en som har verktygen att dölja delar av artikelhistoriken till och med för administratörer. Slutligen och viktigast infördes en ny policy. Den policyn innebar att alla biografier över levande personer skulle underställas mycket hårdare krav. I praktiken skulle alla kontroversiella påståenden utan källa raderas direkt. Ingen information är helt enkelt bättre än dålig information. Tyvärr har det här ändå inte blivit det sista fallet av falsk information om personer på Wikipedia. I februari 2007 inträffade det allvarligaste fallet när den turkiske historikern Taner Akçam skulle föreläsa vid ett universitet men greps av den kanadensiska tullen i Montreal. Skälet var att tullen hade läst en vandaliserad *tidigare* version av hans artikel på Wikipedia där det stod att han var terrorist. Akçam forskar bland annat om det armeniska folkmordet under andra världskriget, vilket har gjort att det inte bara är på Wikipedia som turkiska nationalister satt etiketten terrorist på honom. Enligt Akçam själv finns det troligen 10 000-tals sidor på nätet där hans namn och ordet terrorist förekommer tillsammans men att det nödvändigtvis inte behöver betyda att han är en terrorist. Wikipediakritiker, som *Wikipedia Watch*, har naturligtvis inte

blivit lugnade av de här verktygen utan menar att problemet med Wikipedia ligger djupare än så, nämligen i att vem som helst kan redigera vilka artiklar som helst och att de som använder Wikipedia i stort sett inte vet vem det är som skrivit informationen.

Betalda redigerar på Wikipedia

I slutet av januari 2006 avslöjade tidningen *The Sun* i staden Lowell i Massachusetts att Marty Meehan, en ledamot i USA:s kongress, hade låtit en av sina anställda fixa till artikeln om honom på Wikipedia. Det här ledde till att wikipedianer började titta på oinloggade redigeringar från representanthuset och senaten. Man upptäckte flera tusen redigeringar, av vilka bara ett fåtal kunde anses vara kontroversiella. Det var främst anställda till ledamöterna Norm Coleman, Conrad Burns, Susan Collins, Cathy Cox, Joe Biden och Gil Gutknecht som fanns skyldiga till att antingen ha försökt förbättra sina arbetsgivares artiklar eller ha försämrat motståndarsidans. Media intervjuade flera av dem. I fallet med Norm Coleman sade hans stabschef att felet inte låg hos dem som hade redigerat utan hos Wikipedia som gick att redigera.

I stort sett samma sak hände i januari 2007 när den australiensiske programmeraren Rick Jelliffe blev erbjuden pengar av Doug Mahugh, en PR-man för Microsoft, för att förbättra Wikipedias artiklar om några av Microsofts projekt. Istället för att anta erbjudandet skrev Jelliffe om det i sin blogg, vilket gjorde att saken togs upp i media.

Utifrån dessa händelser kan man fundera på var gränserna går. Att elever och lärare tillsammans förbättrar artiklar under en kurs verkar vara okej. Det verkar *inte* vara okej ifall någon betalar för att någon annan ska redigera, eftersom det bara är ett sätt att kringgå riktlinjen om att man ska undvika intressekonflikter på Wikipedia. Men är det förkastligt att be till exempel Amnesty International att ta en titt på artikeln om tortyr? De har antagligen bättre koll på källorna än de flesta vanliga användare, men kan samtidigt ha ett visst egenintresse. Än så länge finns ingen klar policy, utan en etisk gråzon som säkerligen kommer att utforskas mer ordentligt den närmaste framtiden.

Essjay-skandalen

Essjay-skandalen utgör tillsammans med Seigenthaler-kontroversen troligen de två största negativa mediehändelserna som har hänt Wikipedia. Det började under 2005–2006 när användaren Essjay skrev på sin användarsida att han var universitetslärare i teologi och kanonisk rätt, men att han på

grund av respekt mot sin arbetsplats inte kunde ange var. (Enligt hans användarsida var Essjay uttalet av hans initialer, "SJ".)

I juli 2006 kontaktade tidningen *The New Yorker* Wikimedia Foundation för att få kontakt med en användare. WMF rekommenderade Essjay. Han blev intervjuad av tidningens reporter Stacy Schiff. Under intervjun menade Essjay att han inte kunde ge några mer detaljer om sig själv utom det som stod på hans användarsida. Delvis på grund av den intervjun blev Essjay ett halvår därefter anställd av Jimmy Wales nya företag *Wikia*. Vid anställningen tvingades Essjay

Essjay, alias Ryan Jordan, 2007

lämna ut sitt verkliga namn och sitt CV. En kort tid efter det lade Essjay upp sin "nya" biografi på Wikias webbplats, där det visade sig att hans verkliga namn var Ryan Jordan, att han istället för att vara runt 30 var 24 och att han hade hoppat av college-studierna och aldrig föreläst. Daniel Brandt från *Wikipedia Watch*, meddelade detta till *The New Yorker* som skrev en rättelse tidigt i mars 2007. Essjay/Jordan kommenterade Schiffs intervju genom att säga att han trots allt lyckades lura henne att han var lärare i teologi. Innan dess hade dock Jimmy Wales hunnit kommentera att han inte hade sett några fel med att ha en pseudonym på Wikipedia. Inte nog med det: han hade dessutom utsett Essjay till ledamot av ArbCom i februari. När *The New Yorker*'s reportage publicerades tvingades Wales backa och krävde att Essjay avgick. Jordan sade upp sig från Wikia. Kort därefter skrev Wales till *The New Yorker* med en ursäkt, där han beskrev Ryan Jordan som en ung man som gjort många misstag och att han själv hade tagit lögnen mycket hårt, men att Jordan nu bett om ursäkt.

Men saken tog inte slut där: i början av mars skrev Essjay på sin användarsida att han blivit erbjuden ersättning av Schiff för intervjun och att han hade avböjt det med hänvisning till att det hade varit oetiskt. Schiff förnekade saken, också med hänvisning till att det hade varit oetiskt. Bedömare har kommit fram till att det är högst otroligt att hon skulle ha gjort något sådant.

Det hela utmynnade i en lång diskussion på Wikipedia. Åsikterna gick isär om huruvida Jordan hade begått bedrägeri eller inte. Hans redigeringar finkammades för att se på vilket sätt han hade utnyttjat sin täckhistoria om att vara lärare i teologi. Jimmy Wales sa att detta nog kunde komma att betyda att det kunde bli dags för användare som påstår att de har olika

utbildningar eller titlar att bevisa detta. Florence Nibart-Devouard, Wales efterträdare som ordförande för Wikimedia Foundation, menade å andra sidan att det istället borde bli mycket viktigare med källhänvisningar snarare än meritförteckningar. 2008 har debatten fortfarande inte dött. Nya förslag på hur den här frågan ska lösas kommer ständigt. Men Essay slutade i alla fall att redigera på Wikipedia över huvud taget den 4 mars 2007. Hans användarsida är numera låst.

Det här fallet gjorde naturligtvis att de som kritiserade Wikipediaskribenternas anonymitet fick vatten på sin kvarn. Utan ett rykte att skydda, menar de, finns det ingen anledning för någon att skriva något vettigt. Å andra sidan finns Bo Balderson och Nicholas Blake som exempel på personer som haft vettiga saker att säga utan att göra det under sina verkliga namn.

Fair use

En av de allra största interna debatterna på Wikipedia är så stor att jag inte ens kan ange några namn på prominenta förespråkare och motståndare. Diskussionen har med termen "fair use" att göra. Varför är det en så stor fråga?

Sedan Wikipedia grundades har målet varit att alla som använder encyklopedin bland annat ska kunna kopiera allt material. Inte bara bilder, utan även ljudfiler, filmer, etc. (I det här avsnittet nämner jag oftast bilder, men det gäller i lika hög grad de andra formaten.) Därför tillåts inga bilder som man måste betala för, söka tillstånd för att reproducera eller bara får använda i icke-kommersiella sammanhang. Problemet är att det snävar till urvalet av bilder rejält. Många fenomen såsom TV-serier, filmer, datorspel, böcker och musikalbum är svåra att illustrera med fria bilder. Det går till exempel inte att ha med skivans omslag eller skådespelartruppen. Det här problemet ledde till att man började snegla på den del av den amerikanska upphovsrättslagstiftningen som kallas "fair use". Det är inte ett begrepp som används i svensk lagstiftning, men en någorlunda rak översättning är "skälig användning". Fair use motsvarar i stort sett den svenska citaträtten, bortsett från att citaträtten inte omfattar fotografier. Det är en sorts inskränkning i upphovsrätten framför allt för att kunna a) beskriva och recensera ett verk, b) göra reklam inför försäljning av verket och c) parodiera verket. Många menar att eftersom Wikipedia inte är vinstdrivet utan ideellt så innebär det att man exempelvis borde få inkludera bilder på Starke Staffan i artikeln om den seriefiguren. Andra menar att det förminskar friheten eftersom man då måste ange att alla bilder på Wikipedia får kopieras *utom den på Starke Staffan, och alla andra med samma licens*. Det skulle inte bara bli opraktiskt utan även juridiskt komplicerat.

Framför allt på engelskspråkiga Wikipedia var det här ett stort problem. Eftersom det fanns så många artiklar med fair use-bilder skulle uppslagsverkets kvalitet försämrans enormt om alla ofria bilder raderades. Men Jimmy Wales i maj 2005 menade att det var nödvändigt att börja fasa ut de ofria bilderna och att radera alla ofria mediafiler. Efter att debatten hade pågått en tid kom en kompromisslösning: det kanske kunde vara okej om bilden var lågupplöst, det vill säga gjorde sig bäst när den var rätt så liten. Men inte ens det var ett bra förslag. Oavsett storleken är ett upphovsrättsintrång ett upphovsrättsintrång. Med tanke på Wikipedias storlek var det nödvändigt att sätta en riktlinje en gång för alla. Den 3 mars 2007 kom därför slutligen ett beslut från Wikimedia Foundation: ofritt material är bara tillåtet om det uppfyller tio kriterier. Kriterierna är hårda: det är bara om bilden är oersättlig, ökar förståelsen, redan har använts ofritt utanför Wikipedia och har en tydlig licens som den får användas. Med andra ord, en diger lista för att verkligen uppmuntra folk att ladda upp fria mediafiler istället. Mycket riktigt ökade antalet fria mediafiler på Wikimedia Commons rejält.

WikiScanner

Efter fallen med de amerikanska kongressledamöterna uppstod frågan ifall företag också förbättrade sin image på Wikipedia. Det förekom en del avslöjanden där användare lyckats spåra en viss redigering till ett särskilt företag via den IP-adress som använts, men processen var långsam: varje nytt IP innebar en ny sökning. Det förändrades den 14 augusti 2007 när datastudenten Virgil Griffith lanserade programmet WikiScanner. Hans program, som även kallas Wikipedia Scanner, jämför två databaser:

- Wikipedias artikelhistorik
- ett register över vem som har vilka IP-adresser

Med andra ord: redigeringar från oinloggade användare kan gå att knyta till en viss

Virgil Griffith, 2007

dator. Företag har ofta en fast serie IP-adresser, vilket betyder att det kan gå att fastslå vilket företag som har redigerat i vissa artiklar.

Det hela presenterades på Griffiths icke-kommersiella webbplats [http://wikiscanner.virgil.gr/.](http://wikiscanner.virgil.gr/) Där anger man ett företag eller en organisation, en eller flera IP-adress(er) eller en artikel på Wikipedia. Därefter hämtar programmet informationen ur den senaste databascachen av Wikipedia.

Redan samma dag som Griffiths webbsajt lanserades publicerade nättidningen *Wired* ett reportage om den. Det blev ett stort medieintresse när det visade sig att det fanns stora elefanter med i röran. Följande är en kort lista över de företag och organisationer (i bokstavsordning) som har redigerat i artiklar om sig själva eller närallgande ämnen: Al-Jazeera, Amnesty International, Apple Inc., australiensiska försvarsdepartementet, BBC, ChevronTexaco, CIA, Coca Cola, Disney, Demokratiska kongresskampanjkommittén i USA, Dell Computers, EA Games, Exxon Mobil, the FBI, Fox News Channel, Förenta Nationerna, The Guardian, Microsoft, MySpace, the National Rifle Association, Nestlé, News of the World, the New York Times, Oprah Winfrey, Pepsi, Portugals regering, Republikanska partiet i USA, Reuters, Scientologerna, Sony, Vatikanen, och Wal-mart. På svenskt håll innehåller listan bland annat Astra Zeneca.

Det här är den första av de ”konflikter” som jag har varit med om på nära håll, nämligen som presskontakt. När jag först fick frågan om Wikiscanner var jag därför försiktig. Jag uttryckte mig till och med lite tveksam till programmet, inte minst därför att jag trodde att det fanns någon dold hake. Men så såg jag Jimmy Wales reaktion: ”Jag älskar det!” Hans synvinkel var att det var precis så Wikipedia var tänkt att fungera. Och när Griffiths verktyg publicerades var trycket så hårt på hans webbsajt att den nästan kraschade.

Ganska många av de redigeringar som har upptäckts har visat sig vara godartade. Det är positivt i sig, men också positivt för att det innebär att de inte bara klagar på felaktigheterna i Wikipedia utan gör något åt dem.

WMF anställer brottsling

Efter att ha jobbat för ett bemanningsföretag och blivit uthyrd på deltid till Wikimedia Foundation, anställdes Carolyn Doran av WMF på heltid i januari 2007. Hennes titel blev ”chief operating officer”, vilket i stort sett innebar att hon hade ansvar för Wikimedia Foundations pengar. I maj greps hon av polisen för rattfylleri men betalade borgen. Två veckor senare åkte hon till ett styrelsemöte för WMF i Amsterdam. När hon sedan återvände hem blev hon gripen igen, den här gången för att ha brutit mot permissionsreglerna. Hon slutade från WMF två månader senare. Kort därefter avslöjades det att hon

hade ett flertal domar emot sig: hon hade kört rattfull ett par gånger tidigare, begått stöld och bedrägeri, betalat med checkar utan täckning, samt skjutit sin pojkvän i bröstet. Doran sitter numera i fängelse.

Den ena effekten av det här förloppet är att den ekonomiska berättelsen för 2007 försenades med flera månader. Det har aldrig sagts rakt ut, men det är klart att det fanns misstankar om att Doran stulit pengar från WMF. Det finns det dock inga bevis för.

Den andra effekten är långt viktigare: efter Doran har ingen anställts utan ordentliga bakgrundskollar. WMF har tvingats gå från att vara en i stort sett volontärstyrd organisation till att få en VD och striktare ekonomiska regler. För en såpass välbesökt webbplats kan det tyckas vara självklart att det ska finnas en tydlig befälsordning när det gäller ekonomi, men för WMF dröjde det tills faran kom riktigt nära.

Stephen Colbert

I juli 2006 nominerade satirikern Stephen Colbert i sin TV-serie "The Colbert show" sitt påhittade ord "wikiality" till dagens ord. Ordet är en sammanslagning av "wiki" och "reality", 'verklighet'. Colbert menade att på Wikipedia härskade wikiality, den mentalitet som betyder att sanningen definieras av konsensus, snarare än av fakta. Han fortsatte genom att uppmana sina tittare att ändra i artikeln Elephants så att det skulle stå att antalet afrikanska elefanter har blivit tre gånger så många under de senaste sex månaderna. Efter det blev administratörerna på engelskspråkiga Wikipedia tvungna att skydda sidan från redigeringar från nya och registrerade användare.

Kontroverserna kring Jimmy Wales

Som en av grundarna till Wikipedia har Jimmy Wales fått utstå en hel del genom åren. Det är därför svårt att ge någon klar bild av honom. Han betraktas ibland som en upplyst despot och av andra som en sorts Wikipedia-motsvarighet till Bill Gates. Men bortsett från betraktares olika syn på Wales, finns det ett par konflikter som Wales varit inblandad i som har fått en del mediaspridning.

Den troligen största konflikten om Jimmy Wales handlar om Wikipedias grundande. 2005, ett par år efter att Larry Sanger slutade att vara högsta ansvarig för Nupedia och för Wikipedia, började Wales i tal, intervjuer och Wikipediaartiklar att ange sig själv som ensam grundare av Wikipedia. Sanger var, enligt Wales då, enbart en anställd bland flera andra. När detta spreds, började Sanger ge ut en enorm samling av mail, anteckningar och

loggar som entydigt visade att han också borde krediteras som grundare till Wikipedia. Wales backade och anger numera Sanger som medskapare. Motivet för Sanger att hävda sig vara grundare till Wikipedia är rätt självklar. Att grunda Wikipedia sitter säkert fint på hans CV, oavsett vad man gör därefter, och kan leda till att fler uppmärksammar hans fortsatta arbete. Vad motivet för Wales kan vara att hävda ensamt upphov är dock mer grumligt. Han är redan mångmiljonär och får inga pengar från Wikimedia Foundation. Tvärtom har han plöjt ner stora summor pengar i Wikipedias hårdvara. Han har knappast några publicitetsvinster att göra på det, eftersom sanningen nästan var tvungen att komma fram förr eller senare.

Det finns dock en skillnad mellan Wales och Sanger som kan förklara denna konflikt: De har två olika uppfattningar om vad det innebär att grunda och driva ett uppslagsverk. Rollerna de hade/tog under starten vidgade den klyftan. Sanger har skrivit att han från början inte ville att Wikipedia skulle bli en plats att umgås på utan enbart en webbplats med målet att skapa ett uppslagsverk. Därför trodde han inte att det skulle behövas några fasta regler för beteende, bortsett från att man skulle koncentrera sig på uppgiften. Hans regelbidrag handlade följaktligen mestadels om artikelkvalitet. Wales å andra sidan decentraliserade så mycket han kunde men reserverade det slutliga beslutet till sig själv. Det ledde till att Sanger fick ta många av fajterna, medan Wales höll sig undan. Enligt Sanger beskrev Wales deras roller som "good cop, bad cop" där Wales behöll den snälla rollen. Till slut tröttnade Sanger på den roll han blivit tilldelad och lämnade Wikipedia.

Wales' företag Bomis, som var Wikipedias första värd, har också blivit mycket omdebatterat. Det grundades 1996 som ett sätt att knyta samman webbplatser med liknande teman. Intäkterna kommer från annonser, vilket leder till fler länkar, och så vidare. Det här självförökande systemet ledde ganska snart till att många av länkarna handlar om porr, bilder av lättklädda fotomodeller eller någonstans mittemellan. I slutet av juli avslöjade så *New York Magazine* att Jimmy Wales försökt att förändra bilden av Bomis genom att tona ner antalet omnämningar av porr i artiklarna om honom själv och företaget. Han bad om ursäkt för dessa redigeringar och sa att han inte borde ha redigerat artiklar om honom, eftersom det avråds för alla andra. Wales menade att han enbart ville öka korrektheten i artiklarna. Just det är dock ett försvar som används av alla som vill skriva om sig själva.

I slutet av 2004 började Jimmy Wales en av de underligaste debatterna om sig själv. Han ändrade sitt födelsedatum i sin artikel. Från att ursprungligen ha fyllt år den 7 augusti 1966 ändrade han så att födelsedagen var dagen därpå. Detta nya datum har Wales försökt införa, ibland med starkt motstånd, på flera olika ställen. Denna kontrovers har senare fått resultatet att till och med Encyclopaedia Britannica har satt ett frågetecken efter Wales födelsedatum (som där anges som den 7 augusti). Vilket som

stämmer är inte helt lätt att få reda på, delvis därför att så många använder Wikipedia som källa. Wikipedia använder andra källor, som i sin tur använder Wikipedia som källa.

2005 började Jimmy Wales tilldelade roll som upplyst despot bli alltmer skärskådad. Det startade i februari när det blossade upp en debatt på engelskspråkiga Wikipedia om en bild i artikeln om autofellatio⁶. Efter en längre tids bråk om censur kontra det fria ordet, kulturella skillnader och ifall Wikipedia vara barnförbjudet, raderade Wales bilden. Då uppstod en ny fråga: vem var det som raderade bilden? Var det Wikipedias grundare och ledare eller en av Wikipedias administratörer? Med andra ord, är det Jimmy Wales eller Wikipedias regler som har företrädare? Frågan har aldrig ställts på sin spets, men Wales har sagt att han skulle kunna tänka sig att ta extrema åtgärder i vissa fall. Till exempel ifall Wikipedia blev attackerat av stora grupper nynazister. Fast då bara tills resten av användarna själva hittade ett sätt att handskas med situationen.

Rachel Marsden är en kanadensisk journalist som haft problem med förtal på sin Wikipedia-artikel. 2006 kontaktade hon Jimmy Wales som hjälpte henne att göra den mer neutral, allt enligt Wikipedias rutiner. I februari 2008 skrev IT-bloggen Valleywag att Wales och Marsden nu var tillsammans. Dagen efter att bloggen publicerat chattmeddelanden som bevis skrev Wales ett uttalande om att han och Marsden inte längre hade ett förhållande. Marsden gick till pressen och sa att hon fick reda på att det var slut via det uttalandet, snarare än från Wales personligen. Hon bestämde sig då för att hämnas genom att auktionera ut några av hans kvarglömda kläder via e-Bay.

Wales största kontrovers 2008 började i mars med ett blogginlägg. Skribenten var en före detta anställd på Wikimedia Foundation – i själva verket en av de allra första anställda, Danny Wool. I sin blogg skrev han att Wales hade försökt att få WMF att betala för en dyr middag med vin samt för massage, vilket hade lett till att WMF redan 2006 hade dragit in hans kreditkort. En närmare undersökning visade att Wales hade betalt för mer än vad han borde gjort, att han var långsam med att lämna in kvitton för sina utgifter, och att Wales hade fått avslag för utgifterna för den middag som Wool bloggat om. Efter anklagelserna blev Wikimedia Foundations revisionsberättelse genomgången av oberoende experter och funnen tillfredsställande.

6 När en man tillfredsställer sig själv oralt.

Från priser till Truth in numbers

Genom åren har Wikipedia inte bara blivit kritiserat och haft problem. Det finns hela sidor på engelskspråkiga Wikipedia bara med citat från nöjda tidningar, vetenskapliga undersökningar och vilken roll Wikipedia har i kulturen. Fram till augusti 2008 har Wikipedia till exempel förekommit i reklam, sånger, TV-program, tecknade serier, musikvideo, romaner, facklitteratur, tidskrifter och till och med pjäser.

Efter hand har också allt större omnämningen kommit om Wikipedia. Kanadas parlament länkar till Wikipedias artikel om samkönade äktenskap i "vidare läsning"-delen av äktenskapsbalken, och USA:s federala domstolar har använt Wikipedia, liksom dess underrättelseväsen. Det här har både blivit kritiserat och hyllat.

I november 2007 kom ett av Wikimedia Foundations största framgångar när World Economic Forum beslutade att tilldela sitt pris för tekniska innovationer till Wikipedia. World Economic Forum är en sammanslutning av över 100 företag, både stora och små, från hela världen. Året därpå fick Wikipedia även Quadriga-priset i Berlin. Tidigare Quadriga-pristagare är Israels premiärminister Shimon Peres, Tysklands förre förbundskansler Gerhard Schröder och Tim Berners-Lee, som uppfann WorldWideWeb – och drottning Silvia.

Under 2009 kommer filmen "Truth in numbers: The Wikipedia story" ha premiär. Filmen är det första inträngande reportaget som haft fullt stöd av Wikimedia Foundation. Teamet har bland annat följt Wikipedias grundare Jimmy Wales över flera kontinenter och mött hundratals wikipedianer. De har också intervjuat John Seigenthaler Sr (se ovan), Noam Chomsky, samt flera andra. Filmen är regisserad av amerikanerna Nic Hill och Scott Glosserman.

Svenskspråkiga Wikipedia

Starten

Bara tre månader efter att Wikipedia startats, började Jimmy Wales växla mail med en svensk programmerare, Linus Tolke (inte att förväxla med Linus Thorvalds som skapade Linux). Ämnet gällde en svenskspråkig Wikipedia. Vid den tiden hade tyskspråkiga Wikipedia inte kommit igång, utan innehöll bara ett par artiklar på engelska. Katalanska Wikipedia hade däremot fått sina första artiklar.

Runt den 24-25 april 2001 var det klart att det skulle bli en svensk version, och den 3 maj 2001 var sajten igång. Det blev därmed den fjärde språkversionen av Wikipedia. Tyvärr raderades artikelhistoriken ofta i Wikipedias barndom, så den allra första sidan finns inte kvar. Men den äldsta bevarade sidan är Götaland, från den 23 maj, då det lär ha funnits ett tiotal sidor, alla skrivna av Tolke.

Götaland

Version från den 23 maj 2001 kl. 11.01 av [LinusTolke](#) ([Diskussion](#) | [Blockera](#)) (skillnad) ← [Äldre version](#) | [visa nuvarande version](#) (skillnad) | [Nyare version](#) → (skillnad)

[Portal:Huvudsida](#) | [Senaste ändringarna](#) | [Redigera denna sida](#) |

[Versionshistorik](#) | [Logga ut](#) |

[Utskriftsvänlig version](#) | [Förbehåll](#) | [Wikimedias integritetspolicy](#) | [Nuvarande version](#)

Södra [Sverige](#).

Består av landskapen [Skåne](#), [Halland](#), [Blekinge](#), [Småland](#), [Västergötland](#), [Östergötland](#) och [Bohuslän](#).

Redigera denna sida | [Sluta bevak](#) | [Diskutera denna sida](#) | [Versionshistorik](#) | [Sidor som](#)

[länkar hit](#) | [Ändringar på angränsande sidor](#)

[Radera denna sida](#) | [Skydda denna sida](#) | [Flytta denna sida](#)

Den äldsta bevarade sidan på svenskspråkiga Wikipedia

Trots att Tolke försökte locka fler användare var intresset svalt. Det dröjde tre månader innan det ens fanns 100 artiklar, men då var Tolke i stort sett ensam skribent de första två månaderna. De flesta artiklarna var mycket,

mycket korta. Det såg mörkt ut för Wikipedia. Betydligt ljusare var framtiden för en annan svensk wikisajt.

Susning

Programmeraren Lars Aronsson upptäckte Wikipedia tidigt, tack vare en träff med Linus Tolke i Linköping. Aronsson och Tolke kände varandra sedan 1980-talet och var sedan början av 1990-talet aktiva vid Lysator, en datorförening vid Linköpings universitet. Aronsson prövade Wikipedia i början av maj 2001, men blev snart osams med en av grundarna Larry Sanger om huruvida Wikipedia borde innehålla ordboksartiklar eller inte. Som Aronsson skriver på sin användarsida på Wikipedia: ”21 maj 2001: Jag tröttnar på Wikipedia och lämnar projektet för gott.”

Däremot lämnade han inte tanken på en encyklopedi med hjälp av wiki-programvara, eftersom wikitekniken löste en del problem han hade haft med tidigare användarstyrda projekt. I slutet av augusti 2001 laddade han därför ner UseModWiki och skapade en egen encyklopedi på sin personliga webbplats. Den 10 september hade sajten redan 200 artiklar, alla av Aronsson, ett resultat som svenskspråkiga Wikipedia inte skulle ha förrän i juni 2002. Han flyttade sajten till URL-adressen www.susning.nu den 1 oktober och annonserade den på några mailinglistor för bibliotekarier, vilket snart lockade nya användare. 3 dagar senare hade Susning hela 1000 artiklar. Lika många artiklar kom till efter 20 dagar till. Dessutom lade Aronsson hela tiden till nya funktioner till UseModWiki, såsom kopplingar mellan ISBN-nummer och internetbokhandlar, kartor, söklänkar, språklänkar och automatiska datumlänkar. Flera av dessa funktioner dröjde betydligt längre på Wikipedia. Resultatet blev att Google snart pushade Susnings webbtrafik ännu högre.

När 2001 var slut hade Susning nått hela 4000 artiklar (cirka ett år innan svenskspråkiga Wikipedia nådde samma siffror). Tre månader senare var antalet 6000 artiklar och ytterligare tre månader senare var sajten den femte största wikisajten i världen, och den näst största uppslagssajten efter engelskspråkiga Wikipedia. Det skulle dröja ända till julen 2003 innan tyskspråkiga Wikipedia gick om, då båda hade omkring 45 000 artiklar.

Varför växte Susning så mycket snabbare än svenskspråkiga Wikipedia i början? Den stora skillnaden mellan Wikipedia och Susning var att

Skaffa dig en
susning.nu

Susnings logotyp

Wikipedia var en decentraliserad rörelse, medan Susning styrdes av ägaren Aronsson Datateknik, med andra ord Lars Aronsson. En decentraliserad rörelse har inte lika lätt att ta kontakt med etablerade organisationer. Svenskspråkiga Wikipedia hade därför svårare att locka nya användare, vilket ledde till en närmast stillastående tillväxt. Susning hade ett företag i ryggen och verkade redan från början vara ett nytt tillskott på en redan etablerad rörelse.

Nackdelen var densamma. På Wikipedia kunde till exempel vem som helst bli administratör, medan Susnings framgångar hängde på Lars Aronsson. Han var den ende som kunde blockera folk, etc, vilket ledde till en tung arbetsbörda när volymen ökade. Ju mer Wikipedia växte, desto fler blev det som kunde ståda.

I november 2002 utbröt en stor diskussion om annonser på Susning. Susning deltog i ett annonsprogram där olika reklambanners placerades på sidorna. (Ironiskt nog fanns det reklam för Nationalencyklopedin på Susning under en period.) De andra användarna var missnöjda med att förtjänsten gick till Aronsson, snarare än till sajten Susning. Enligt Aronsson var dock

Lars Aronsson, 2006

förtjänsterna långt ifrån så stora som många trodde och de gick direkt till att betala kostnaderna som sajten innebar.

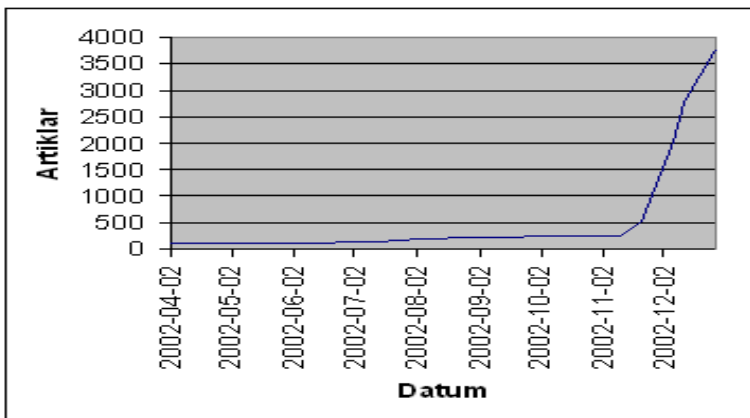
Men viktigare än så var de diskussioner om huruvida artiklarna på Susning skulle ligga under den fria licensen GNU FDL eller om rättigheterna tillhörde Aronsson. Resultatet blev att rättigheterna tillfaller författarna, men att vem som helst får redigera i texterna, alltså ungefär samma upplägg som på Wikipedia. Men användarna tyckte ändå att Aronsson styrde för mycket. Konflikten fick effekten att de flesta av de regelbundna susarna (som de kallades) gick över till svenskspråkiga Wikipedia. Därmed sjönk tillväxtkurvan något.

Året därpå drabbades Susning av en klottrare som använde en bot (se avsnittet Från Nupedia till Wikipedia) för att temporärt förstöra innehållet i

tusentals artiklar. Efter att det problemet åtgärdats började en annan användare lägga in porrbilder i artiklarna. Och problemen ökade. Aronsson tvingades stänga av bildvisningsfunktionen, men klottrarna lärde sig att kringgå hindret och därför låstes Susning temporärt den 15 april 2004. Ett kort försök att öppna sajten gav upphov till en ny klotterattack. Numera är sajten därför låst för alla utom en handfull betrodda användare. På söndagar mellan klockan 12 och 16 och klockan 6 till 7 varje morgon är dock sajten upplåst för allmänna redigeringar. Detta jämför Aronsson själv med att ta ut sin veteranbil på söndagsutflykt. Idag har Susning strax över 60 000 artiklar. Svenskspråkiga Wikipedia gick inte om Susning förrän 14 januari 2005 men har sedan dess haft fler artiklar.

Efter novemberökningen 2002

Det var inte förrän i november 2002 som det lossnade för svenskspråkiga Wikipedia: då ökade antalet regelbundna användare från 6 till 21. Antalet artiklar ökade från inte ens 400 artiklar i oktober till 1 700 artiklar på mindre än en månad. Ännu en månad senare hade de 37 regelbundna användarna skapat 4 400 artiklar.

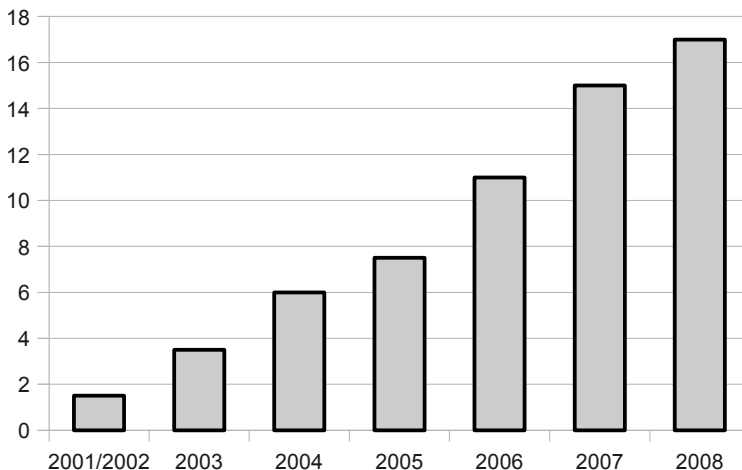
Ökningen av antalet artiklar på svenskspråkiga Wikipedia efter november 2002

Denna ökning hade flera orsaker. Den nya wikimotorn, MediaWiki var en, eftersom den gav sajten ett modernare utseende. En annan var att användarna på Susning flyttade över efter det stora bråket om annonser.

I februari 2003 nåddes artikel nummer 5000 och användare 100. Ökningen därefter, både i antalet artiklar och i antalet regelbundna användare har nästan dubblerats från år till år ända fram till 2005.

År	Användare	Nya artiklar/dag	Artikelökning under året
2003	100	50	5-18 000
2004	400	100	19-56 000
2005	1200	200	57-125 000
2006	3000	200	126-200 000
2007	6000	200	201-265 000

Det kan verka underligt att antalet nya artiklar de senaste åren ligger stadigt, men det beror på att samma artiklar redigeras allt fler gånger:

Antal redigeringar/artikel i genomsnitt

Att artiklarna redigeras allt oftare är ett mycket gott tecken. Ju fler gånger som artiklarna blir kontrollerade, desto bättre. Här ligger svenskspråkiga Wikipedia fortfarande efter de andra stora språkversionerna. Nederländska Wikipedia redigeras i stort sett tre gånger fler per artikel (20 gånger). Den spanskspråkiga en och en halv så många gånger (32 gånger), och den

tyskspråkiga två gånger så många gånger som den svenskspråkiga (40 gånger).

Sammanlagt var den här enorma ökningen orsaken till att svenskspråkiga Wikipedia låg så högt på listan över de största språkversionerna av Wikipedia. Som högst låg svenskspråkiga Wikipedia på sjätte plats (januari 2005). Snart blev dock svenskspråkiga Wikipedia omsprungna av italienskspråkiga, nederländska, spanska och portugisiska Wikipedia. Den svenskspråkiga texten sjönk längre och längre ner bland de språk som presenterades på förstasidan, <http://www.wikipedia.org>. Fram tills försommaren 2008 fanns svenskspråkiga Wikipedia med runt pusselgloben på förstasidan. Sedan gick ryskspråkiga Wikipedia om. För tillfället (augusti 2008) ligger den svenskspråkiga Wikipedia på elfte plats. Men på tolfte plats ligger kinesiska, så det är bara en tidsfråga innan svenskspråkiga Wikipedia hamnar ännu längre bak i listan.

Rent statistiskt räcker antalet individer med svenska som modersmål bara för att svenskspråkiga Wikipedia skulle hamna omkring plats 75-80. Men det geografiska området där det talas svenska är mycket mer IT-uppkopplat än exempelvis området där hindi talas, i Indien. Hindi talas av omkring 181 miljoner människor, men dess Wikipedia har bara har 15 000 artiklar. Å andra sidan finns det flera språk i Indien med fler antal Wikipedia-artiklar än hindi, till skillnad från svenskan som inte alls är hotad av de andra språken som talas i svenskans språkområde. Var vi hamnar i framtiden är därför osäkert.

Tinget och skilkom

Svenskspråkiga Wikipedias första sätt att lösa konflikter, Tinget, bildades redan i november 2002. Då hanterades fortfarande alla konflikter på engelskspråkiga Wikipedia av Jimmy Wales. Kanske var det ett uttryck för hur mycket svenskar i allmänhet vill undvika konflikter.

Den som bildade Tinget var användaren Dan Köhl. Köhl, som han heter egentligen, var en av de mest tongivande tidiga wikipedianerna. Det var han tillsammans med Johan Dahlin som översatte de flesta av de termer som fortfarande används över hela svenskspråkiga Wikipedia. Men framför allt stod han och några få andra för den stora explosion av artiklar mellan november 2002 och 2004. Han skriver på sin användarsida att han skapat mellan 5-10% av alla artiklar i januari 2004 av de 50 000 artiklar och att ”jag lovar att det känns kusligt när bara ens eget namn står på senaste nytt vecka efter vecka”.

Dan Köhl, 1998

Ett av Köhls stora projekt var att kategorisera upp Wikipedia och att få igång ett fungerande arbetsklimat. Det var i den andan Tinget skapades. Saker avgjordes på Tinget genom omröstningar och diskussioner, något som efter några år fick en del kritik. Det kanske kan låta märkligt, men förklaringen är att Wikipedia inte är någon demokrati. Det är en encyklopedi. Därför riskerar besluten att hänga på hur många och vilka som röstar istället för på Wikipedias policy (neutralitet, målet att bli en encyklopedi, etc.). Dessutom riskerar besluten att bli huggna i sten, något som inte är bra i ett så pass föränderligt landskap. För att illustrera svårigheten kan jag nämna att det bara är 7 av de första 100 registrerade användarna som fortfarande är aktiva. Linus Tolke exempelvis slutade redigera regelbundet på svenskspråkiga Wikipedia 2004. (Lars Aronsson har dock återvänt.) Sedan 2004 har det tillkommit flera tusen användare som inte var med och bestämde vilka regler som skulle gälla, för att inte tala om flera hundra tusen nya artiklar. Att exakt samma regler skulle gälla under två så olika situationer är svårt att tänka sig.

Under 2005 påbörjade diskussioner om att ta bort Tinget. Då hade totalt 20 Ting påbörjats, men bara dussintalet lett till klara beslut. Istället skulle en skiljedomskommitté bildas enligt mönster från flera andra språkversioner. Den gruppen skulle få det slutliga avgörandet i de konflikter som uppstått. Nu var problemet inte längre avvikande åsikter, utan personer med klara agendor. Med tiden blev de här konflikterna svårare för alla användare att sätta sig in i, men också viktigare att få stopp på, så att de inte spred sig till andra artiklar.

Det första valet skedde i november 2006. Jag var själv en av de fem som blev invalda i skilkom, som den kom att kallas. Vi hann inte ens etablera ett arbetssätt innan det första fallet landade på vårt bord: en hätsk debatt om begreppet 'hebefili'.⁷ Det var ingen lätt första uppgift. Det hade begåtts övertramp på båda sidor och många underfrågor. Men det var inte där problemen uppstod, utan *efter* skilkoms beslut. Vi i skilkom hade nämligen inte hade tänkt på vem som skulle se till att beslutet efterlevdes. Några administratörer genomförde beslutet och blev kritiserade. De inblandade i konflikten protesterade mot beslutet och pekade på felaktigheter. Till slut dog debatten ut, men flera aktiva användare försvann och skilkoms trovärdighet var naggad i kanten.

Efter ytterligare fem fall, utan något avslut (två blev avslagna), finns skilkom formellt kvar. Men det har sedan åtminstone oktober 2007 slutat att vara en viktig del av svenskspråkiga Wikipedia. Än så länge har det inte

7 Hebefili är en vuxens känslomässiga och sexuella intresse för ungdomar i puberteten. Begreppet gränsar till pedofili, som riktar sig till prepubertala barn och ungdomar i tidig pubertet. Det är vanligt även på andra språkversioner att konflikter om liknande ämnen blir så stora.

spontant uppstått någon ersättning till skilkom. Det betyder inte att det saknas konflikter på svenskspråkiga Wikipedia – eller att vissa konflikter blir lösta. De flesta konflikterna har alltid lösts av vanliga användare och administratörer. Men när Wikipedia växer ännu mer och nya konflikter uppstår är det tänkbart att det bildas någon skilkomliknande organisation igen.

Svenskspråkiga Wikipedia i media

De första gångerna svenskspråkiga Wikipedia figurerar i media är från 2004. Då fanns det ungefär 50 000 artiklar och nästan 3000 registrerade användare. ”Trollen spökar på Wiki” i Sydsvenska Dagbladet i december 2004 är ett av de första reportagen. Det innehåller många av de punkter som efterföljande artiklar också skulle komma att innehålla: jämförelsen med Nationalencyklopedin, hur Wikipedia hanterar klotter, varifrån namnet kommer, Wikipedias storlek, Wikipedias historia och naturligtvis tillförlitligheten. Dock har pionjärreportaget omnämmande av Wikipedias verkliga problem aldrig riktigt fått samma uppmärksamhet. Se ”Vilka är Wikipedias verkliga problem?” i Del 3.

Det var bara början. Sedan dess har Wikipedia figurerat åtminstone 50 gånger i olika svenskspråkiga media.

Själv tog jag över arbetet som presskontakt i december 2006. Min första intervju, med Realtid.se blev ett test mellan Wikipedia och NE där Wikipedia fick högre betyg på tio slumpvis utvalda artiklar. Så har det rullat på: i snitt ett samtal varje eller varannan vecka.

Jag blir intervjuad av Thomas Melin för tidningen Nisse Hult, 2007

Mitt intryck har varit att Wikipedia generellt har ett ganska gott rykte bland journalister. Dock menar de att de inte kan medge att de använder Wikipedia som källa, eftersom allmänheten fortfarande inte känner sig bekväm med det. Men när jag säger att många wikipedianer känner likadant för Wikipedia brukar det leda till rätt trevliga samtal.

När det gäller hur aktiva svenskspråkiga Wikipedia har varit att själva ta kontakt med media är det verkligen en blandad historia. Det har skickats ut ett par pressmeddelanden, främst när det varit ett jämnt tusental av artiklar, såsom 50 000, 100 000 och 200 000. De har inte blivit intagna, vilket har fått resultatet att Wikipedia inte har syns i media förrän andra har tagit initiativet, såsom när någon skriver på en webbplats om Wikipedia eller liknande. Då har Wikipedia ofta hamnat på defensiven, vilket aldrig är bra ur pedagogisk synvinkel.

En annan vinkel är jämförelser mellan Wikipedia och Nationalencyklopedin, se "Hur står sig Wikipedia mot NE?" i Del 3. För mer information om hur Wikipedia kan användas av journalister, se "Wikipedia för journalister" i Del 3.

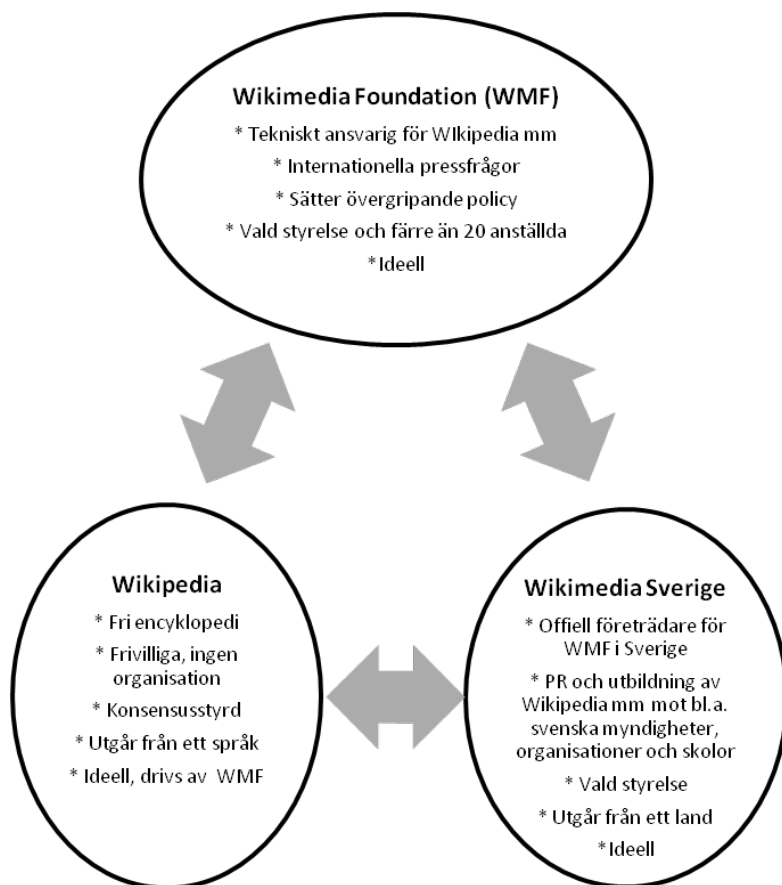
Wikimedia Sverige

Presskontakten i Sverige hanteras alltså av en frivillig. Det gav inte mycket tyngd bakom orden. Bland annat därför bildades under 2007 en organisation, Wikimedia Sverige. Men låt mig ta det från början.

2004 bildades Wikimedia Deutschland, den första lokalavdelningen av Wikimedia Foundation. Tanken bakom var att Tyskland är ett så stort land, med en så livlig Wikipediaversion och en hel del pengabidrag att hämta, ifall det fanns en organisation i *Tyskland*. För Wikimedia Foundation skulle knappast komma till Frankfurt och se till att tyska myndigheter började skänka pengar till en USA-baserad organisation. Det blev lyckat. De tyska wikipedianerna började träffas oftare, fick större donationer och skapade kontakter med myndigheter och universitetsvärlden. Så småningom skapades flera lokalavdelningar. Efter lite lösa samtal om det vid ett par tillfällen mellan 2005 och 2006 började mer ordentliga diskussioner under sommaren 2007 om att det här kanske skulle vara bra även för Sverige.

De första samtalen lät: "Ja, det vill vi ha, men vem ska göra allt?" Risken för att Wikimedia Sverige skulle falla ihop redan innan den var startad var överhängande. Men som så ofta kom lösningen av att någon tog Wikipedia-riktlinjen "Var djärv" på allvar. En användare gick till Skatteverket, registrerade en förening och utsåg en kommitté vars uppdrag det var att få igång föreningen. Kommittén bestod av fyra personer: jag, Lars Aronsson, Anders Wennersten och Joakim Larsson. Snart bestämdes tid och plats för

första årsmötet, i oktober 2007, på Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm. Tillsammans med Johan Schiff och Jan Ainali bildade kommittén den första styrelsen. Ett par tidningar rapporterade om det, men några framsidor blev det knappast. En av orsakerna till det var att poängen med föreningen inte var särskilt tydlig i början. Eftersom vi fortfarande är en ganska ny förening kanske det kan vara lika bra att visa på skillnaderna mellan de olika storheterna:

Skillnaden mellan Wikipedia, Wikimedia Foundation och Wikimedia Sverige

Wikimedia Sverige blev godkänd som officiell stödförening av Wikimedia Foundation i december 2007.

Wikimedia Sveriges styrelse och några medlemmar, 2008

Föreningen har egentligen inget med Wikipedia att göra. Styrelsen och föreningen har ingen bestämmanderätt över innehållet eller användare och kan inte ändra Wikipedias policy. Föreningen är dessutom juridiskt fristående från Wikimedia Foundation. Vem som helst får föreläsa om Wikipedia, eller organisera tävlingar eller liknande. Den enda makt vi har åt det hållet är i korthet att vi får använda Wikimedia Foundations logotyp. Uppgiften är istället att vara Wikimedia Foundations förlängda arm i Sverige. Rent konkret har vi fem uppgifter:

- Värva användare och medlemmar
- Informera och lära ut
- Nätverka och samarbeta
- Synas
- Skaffa pengar

Hittills (augusti 2008) har vi drygt 120 medlemmar, men fler tillkommer varje månad. Man blir medlem genom att sätta in 100 kronor på bankgiro **5822-9915** och ange namn, adress och e-postadress. Mer information, till exempel om vad vi har gjort, finns på Wikimedia Sveriges webbplats:

<http://wikimedia.se/>

12-13 november 2008 äger Nordens första Wikipedia Academy rum i Lund. Det hela är ett samarbete mellan Wikimedia Sverige och Lunds universitetsbibliotek. Syftet är att få fler akademiker och forskare att börja skriva på Wikipedia. Initiativet är lånat från Wikimedia Deutschland som anordnat detta vid flera tillfällen.

På bokmässan 2008 har Wikimedia Sverige ett eget stånd, med två böcker: Den här och "Svenska fåglar". Fler är på gång.

Kvalitetsökningen 2008 och framåt

Under de sju år som gått sedan svenskspråkiga Wikipedia grundades, har den förändrats mycket (se även avsnittet om Wikipedias framtid). Grovt sett kan man säga att det har rört sig om följande steg:

2001 – grundande, teknisk utveckling

2002-2004 – kom igång, 50 000 artiklar: "Kairo är huvudstaden i Egypten" är bättre än ingen artikel alls

2005-2007 - hitta formen, 250 000 artiklar : lika stort som ett uppslagsverk i 20 band, men med något "ungdomligare" inriktning

Det är rimligt att anta att de närmaste åren på svenskspråkiga Wikipedia kommer att kretsa kring följande tre områden:

* Kvalitet – vi har redan sett början på arbetet (se ovan). Var det slutar är svårt att säga, men artiklarna kommer åtminstone att få en längre genomsnittslängd, fler källor och fler redigeringar per artikel. Det här betyder att vi kommer att hamna ännu längre ner på listan över de största Wikipedia-versionerna, men högre upp på listan över de bästa.

* Bredd – de flesta av de artiklar som brukar finnas i uppslagsverk finns i svenskspråkiga Wikipedia, men inte alla. Än viktigare är troligen att vikta ämnena bättre, så att basämnena får de artiklar de förtjänar. Om man tittar bakåt och jämför med andra områden betyder det att det kommer att uppstå sätt att mäta detta, projekt och även en del oenigheter.

* Fler användare – antalet aktiva användare kommer att bli en viktig fråga framöver, eftersom det är en förutsättning för att

de andra frågorna ska kunna diskuteras på ett vettigt sätt. Här kommer Wikimedia Sverige att spela en roll, med olika satsningar för att nå allt fler skribenter. En annan faktor är den medienärvaro som Wikipedia får framöver. Det går redan se att antalet artiklar har ökat och att opinionen börjar svänga över från försiktigt negativ till försiktigt positiv. Men det kan snabbt svänga tillbaka om det dyker upp någon liknande diskussion som i Essjay-fallet eller Seigenthaler-kontroversen (se förra avsnittet). I vilket fall som helst kommer antalet öka till 100 000 registrerade användare och kanske 1300 regelbundna skribenter. Hur mycket svenskspråkiga Wikipedia används ökar nog, i och med att en hel generation börjat skriva på Wikipedia under sina universitetstudier.

Men denna utveckling äger gissningsvis rum under de närmaste två-tre åren. Vad kommer efter det? Wikimania i Sverige? En tryckt Wikinews på svenska? En kurs på universitetet i Uppsala? Eller har Wikipedia försvunnit? Det är du nog i bättre position att sja om än jag är.

DEL 5:

Intervjuer

Jag har förutom till de personer som förekommer här även mailat frågor till:

NE:s chefredaktör, Arne Ekman
Daniel Brandt, Wikipedia Watch

Ingen av dem ville medverka i boken.

Jimmy Wales

1. Du har en BA, en Master's degree och nästan en PhD i ekonomi. Sedan arbetade du på ett IT-företag tills IT-bubblan sprack omkring år 2000. Sedan fick du på något sätt idén att grunda ett uppslagsverk. Hur kom sig den radikala förändringen?

Det var något kul. Jag hade varit intresserad av internet en längre period. Allt coolt hände där. Och jag hade följt rörelsen med fri programvara ett tag. De fria licenserna medförde en social modell som löste en hel del problem. Och wikis hade en låg tröskel, där folk som *vill* hjälpa till, lätt kan göra det.

2. Om du kunde resa tillbaka i tiden och starta Wikipedia igen, vad skulle vara det första du skulle ändra?

Vi tog wikiprogramvaran som den var, men diskussionssidorna är baserade på ett system som är förvirrande för nykomlingar. Det liknar ett forum för mycket, fast ett där man kan skriva inlägg i fel ordning och utan att skriva under. En annan sak som vi kunde ha gjort annorlunda från början är att man borde kunna se allas IP-adresser, oavsett om man var inloggad eller inte. Då skulle vi inte ha haft så mycket problem med marionetter eller företag som redigerar sina egna artiklar. Men det går inte att ändra nu. Å andra sidan har vi frågan om privatliv. Det finns en rad goda skäl till varför folk ska få redigera anonymt.

3. Vad var första tecknen på att Wikipedia skulle bli en hit?

Efter de första två veckorna hade vi åstadkommit mer på Wikipedia än vi hade gjort hela det första året på Nupedia. Men det fanns ingen vändpunkt. Det kom gradvis. Webbtraffiken ökade varje månad, men i början var den så liten att det inte betydde något. Sedan blev jag van vid fördubblingen.

4. När träffade du andra wikipedianer än de som jobbade med Nupedia? Vad var ditt första intryck av dem? Har det intrycket förändrats sedan dess?

Jag åkte till London 2004, så det hade gått tre år. Jag var på en wikifika. Där var det många människor som fortfarande är aktiva: Angela, David Gerard, James Forrester... De var mycket vänliga. Jag har lagt märke till att wikipedianer har vissa drag. För det första är de smarta. Folk som börjar bidra till ett uppslagsverk tenderar att vara smarta. Och geekiga. För det andra är de vänliga. De som är aggressiva blir oftare bloggare istället för wikipedianer, eftersom wikis är ett socialt sätt att arbeta och man måste låta andra redigera ens texter.

Wikipediagemenskapen är ganska likartad världen runt. Det är en geekkultur. Men nyligen har den blivit mer skiftande. De första wikipedianerna var samma som besökte slashdot och använde GNU/Linux. Nu har vi folk som aldrig ens har hört talas om slashdot⁸.

5. Vad tycker du är den viktigaste faktorn för att göra en bra Wikipedia? Tycker du att en lokal stödförening är en av dem?

Det beror helt och hållet på kärntruppens hängivenhet till kvalitet. Om de kräver bra källor, till exempel, kommer kvaliteten att följa. Det är aldrig bara en person, utan gemenskapens generella samförstånd om hur man uppnår kvalitet.

De lokala stödföreningarna är både frikopplade och integrerade i den här processen. De kan, som Wikimedia Deutschland, ha kontakter med akademiker och ha artikelskrivartävlingar som får bra mediebevakning, och lokala konferenser. Å andra sidan kan de inte kontrollera kvaliteten. Det måste komma från Wikipediagemenskapen.

6. Vad tycker du är de mest underskattade dragen hos Wikipedia och dess systerprojekt?

Det är en intressant fråga. Många känner till vår snabbhet när det gäller aktuella händelser. Men inte många tänker på Wikipedias bredd. Det finns många obskyra ämnesområden som aldrig får någon uppmärksamhet i pressen. Media skriver om de kontroversiella artiklarna, men det finns många obskyra ämnen där det nästan aldrig är redigeringskrig och färre strider om partiskhet, och bara folk som tänker på kvalitet. Det är något media aldrig skriver om. Förstås.

8 Slashdot är en webbplats om teknik och datorer, se www.slashdot.org.

7. Wikimedia Foundation blir mer professionaliserad med affärsutvecklingsplaner och allt fler anställda. Saknar du tiden när ni var omkring tio personer som skrev alla artiklar?

Ibland är det kul att tänka tillbaka på den tiden och minnas. I början kunde jag kolla alla de senaste ändringarna. Det är givetvis omöjligt nu. Jag brukade känna alla, i början. Sedan kände jag någon som kände alla. Nu finns det administratörer på engelskspråkiga Wikipedia jag aldrig har hört talas om. Jag kan titta i en artikels historik och inte se en enda användare jag känner igen.

8. Jag vet att du ogillar bilden av dig som Wikipedias upplyste tyrann. Så hur ser du din nuvarande roll? Hur långt sträcker sig din makt?

Egentligen bara på engelskspråkiga Wikipedia, av förklarliga skäl. Visst kommer det folk med problem från andra språkversioner och självklart kan jag säga att 'den här situationen liknar den där situationen och då gjorde vi så här, vilket kanske kan hjälpa er'. Min roll på engelskspråkiga Wikipedia är dock speciell. Nästan som en konstitutionell monark med mindre och mindre makt. Min funktion, tillsammans med skiljedomskommittén, är egentligen att ge lite stabilitet, så att en enskild omröstning inte kan förändra Wikipedias grundläggande natur. Det är en symbolisk roll.

Men jag tänker mycket på det här. Jag bekymrar mig för hur lätt dåliga idéer kan rota sig i en gemenskap på nätet. Tänk om administratörerna gradvis slutade blockera troll som varit otrevliga eller vandaliserat? Men man måste balansera det: ibland brukar jag säga att ett bra styre för Wikipedia är samma som bra styre för en stad. Vad vill du att polisen ska göra? Du vill så klart att poliserna ska förhindra att gamla tanter ska bli rånade i parker, men du vill inte att de ska bestämma vilka kläder du får ha på dig. Det är likadant på Wikipedia.

9. Du reser jorden runt och gör reklam för Wikipedia och dess systerprojekt. Jag gissar att det finns flera frågor som återkommer hela tiden och att du har lika återkommande svar på dem. Men vilka är de svåraste frågorna att svara på?

Du vet, det är sällsynt med nya frågor. Det är därför min svåraste uppgift är varje år på Wikimania, där alla vet lika mycket eller mer än jag om hur Wikipedia fungerar. Där måste jag prata detaljerade policyfrågor eller detaljer vilka tekniska nyheter som är på gång. Oftast kan jag komma undan med svepande beskrivningar, men när jag träffar wikipedianer... Jag menar, de är trevliga, men jag måste vara mycket precis. Därför är det lättare att prata om långtidsplanerna, för där kan jag vara svepande, snarare än korttidsplanerna, där jag måste vara exakt. Vid den här Wikimania till exempel⁹ kommer jag tala om flagged revisions, som är ett verktyg som finns på tyskspråkiga Wikipedia, och då måste jag göra min läxa.

10. Vad har varit din mest oväntade erfarenhet under dina resor för att göra reklam för Wikipedia?

Jag gillar Indien. Som jag sa förut är i stort sett hela världen likadan. Som i Japan, där man går från planet till taxin till hotellet och allt är som vanligt. Så är det inte i Indien. Där är inget som vanligt. Där händer det saker: hotellresor saknas, mystiska saker. Men i Indien har de så många språk. Engelska och många andra. Men de flesta är inte så stora. Så när man åker dit förväntar man sig att vara tvungen att berätta om Wikipedia. Och då står det stora klungor av människor och alla är begeistrade av Wikipedia.

11. Hur tror du att Wikipedia kommer att se ut om fem år eller tio?

Som vi diskuterade förut, föredrar jag att prata i mer generella termer. För några år sedan hade engelskspråkiga Wikipedia nästan en tredjedel av alla artiklar. Nu är det en fjärdedel av alla artiklar. Snart kommer det vara 20%. Men jag tror att engelska kommer att fortsätta vara huvudspråket på Foundation-nivån.

Vi kan rätt säkert förutsäga att arabiskspråkiga Wikipedia kommer att bli som tyskspråkiga Wikipedia är, och svenskspråkiga Wikipedia kommer bli som engelskspråkiga. Vi har sett tillväxtnönstret flera gånger nu. Det är svårare att säga vad som händer med engelskspråkiga Wikipedia. Den kommer att fortsätta vara störst – om inte Kina plötsligt avblockerar Wikipedia och alla där börjar skriva artiklar.

Vi har några utmaningar framför oss. En av dem är relevansströskeln. Eftersom vi har de flesta nödvändiga artiklarna nu, skapar användarna

9 Wikimania i Alexandria, Egypten.

artiklar om personer som inte nödvändigtvis förtjänar en artikel. Men jag var vid en träff med wikipedianer där en polsk användare hade med sig en polsk handuppslagsbok över kända polacker. Han gjorde en slumpmässig sökning och fann att engelskspråkiga Wikipedia troligen hade 1-2% av de där 1500-talskungarna och så vidare. Så det finns luckor.

När jag var liten, var jag för liten för att bry mig om Vietnamkriget, men när jag kom till skolan hade det inte kommit in i historieböckerna än. Och det finns många som lägger till saker de ser på TV just nu: brott och brottslingar från 2000 är ganska väl täckta i Wikipedia, men det finns inte tillnärmelsevis så många artiklar om brott som begicks 1978. Det finns användare som skriver om det, men det är en liten grupp.

12. Vilken är din riktiga födelsedag? Och varför ändrade du det i din Wikipediaartikel?

Jag föddes den 7:e augusti 1966, enligt min mamma. Men det var så nära midnatt att doktorn skrev den 8:e i min journal, och det är orsaken att det står så i mitt pass. Jag brukade skämta om det, men det gör jag inte längre, eftersom det blev sådan stor affär av det, vilket var riktigt löjligt.

Linus Tolke

1. Hur kom det sig att just du upptäckte Wikipedia och startade en svensk version?

Jag vet inte riktigt. Om jag minns rätt så hade jag funderat ett tag på om man skulle kunna överföra den konstruktiva gemenskapen som finns i ett Open Source-projekt till andra områden. Jag har för mig att jag tänkte mig någon slags site där man kunde skicka in artiklar och när man skickade in en artikel så fick man poäng som man sedan kunde använda för att rösta på andras artiklar för att på så sätt få ett självunderhållande kvalitetssortering.

Innan jag hade tänkt klart så hittade jag Nupedia och Wikipedia och tyckte det var tillräckligt nära. Jag insåg direkt att Nupedia nog var lite fel men jag började skriva några artiklar i Wikipedia och tyckte det var kul.

2. Varför startade du en svenskspråkig Wikipedia? Vad var ditt mål?

Målet var givetvis att göra det på svenska. Det mesta kring internet är på engelska. Det finns ingen anledning till att köpa det faktumet med hull och hår. Istället gäller det att kämpa emot.

Det fanns många muddar¹⁰ på engelska, jag startade svenskud på svenska. Projekt Gutenberg fanns, Lars Aronsson startade Projekt Runeberg... Vi kämpar emot engelskans totala internetherravälde.

3. Från början fick ju Lars Aronssons Susning fler användare – hur kom det sig att du inte gav upp med Wikipedia?

Men... jag gav upp med Wikipedia.

Även om jag var den som tjtade på Wikipedia-grabbarna i Amerika om att de skulle starta en på svenska (och att den skulle ha förkortningen sv (för

10 'Mud' står för Multi-User Dimension. Det är en sorts textbaserat datorspel där användarna umgås ofta via roller.

svenska) istället för se (för Sverige)) så skrev jag inte speciellt mycket. Min förhoppning var, i god Wikipedia och Open Source-anda, att man skriver tillräckligt mycket för att få andra att förstå var de kan komplettera och sedan hoppades jag att det skulle ta fart.

När Lars Aronsson startade Susning så insåg jag att jag inte var den som skulle klara av att rekrytera personer till att jobba med Wikipedia samtidigt som Lars Aronsson rekryterar personer till Susning så jag lade ner hela mitt engagemang. Detta var väl också i en period då jag hade mycket annat som hände privat, på jobbet och i Open Source-projekt som jag är engagerad i så det kändes egentligen bara bra. Att börja jobba med Susning kändes inte lockande. Den hade ju redan fått bra fart tack vare Lars Aronsson marknadsföringsarbete.

4. Bortsett från konflikterna på Susning, vad tror du är hemligheten bakom Wikipedias senare framgångar?

Jag tror inte att framgången ligger dold i någon hemlighet. Jag tror det är den unika möjligheten för alla att bidra tack vare en väldigt låg tröskel och att alla förstår konceptet uppslagsverk.

5. Den första organiserade wikiträffen sägs ha ägt rum i Tyskland i oktober 2003. Men träffades inte du och flera andra wikipedianer tidigare än så? Har du varit på någon av de senare wikifikorna?

Jag känner Lars Aronsson sedan 80-talet. Jag har inte träffat andra wikipedianer (vad jag vet) eller varit med på någon wikifika.

Notera att när folk flyttade över från Susning till Wikipedia så var jag inte med. Jag hade inte jobbat med Susning, den nya skaran personer som kom till Wikipedia hade en mycket högre ambitionsnivå och jobbade mycket effektivare än jag skulle kunna orka med så jag såg ingen anledning att börja då. Jag har alltså, förutom i allra första början, och möjligen några små saker, varit helt utanför allt arbete och umgänge.

6. Vad är dina intryck av det sociala klimatet på Wikipedia under de första åren? Vad har du för minnen från arbetet med Wikipedia?

Som alltid med något nytt, alla är nyfikna och intresserade. Olika koncept provas och förkastas i kreativ anda. Alla är positiva och glada.

Jag gjorde några korta artiklar och funderade över om man kunde översätta ramverket men kom inte på hur.

7. Hur kom det sig att du slutade skriva på Wikipedia?

Som sagt, när Susning startade så tyckte jag inte det var lönt så då lade jag ner det.

8. Använder du (svenskspråkiga) Wikipedia idag?

Ja, lite grann. Inte så mycket. Jag använder svenska wiktionary mer. Där har jag också jobbat med några ord. Det är lite lättare och roligare att bidra där tycker jag.

9. Följer du medias rapportering av Wikipedia? Är du stolt över Wikipedia och dess utveckling?

Om jag ser något om Wikipedia så läser jag den artikeln. Jag är stolt över utvecklingen och att jag fick vara med.

10. Hur tror du att Wikipedia kommer att se ut i framtiden? Om tio år? Om tjugo år?

Jag tror att Wikipedia kommer att i väldigt stor utsträckning att se ut som idag fast med allt större andel mogna (och låsta?) artiklar. Jag förväntar mig också att någon skall bygga PDA-applikationer så man kan tanka ner hela databasen och ha med sig i sin telefon eller PDA¹¹ så att man alltid har allting med sig. Precis som i HHGTTG¹². Fast det behövs ju inte för alla telefoner och PDA-er kommer ju att ha nät alltid.

För några år sedan så trodde jag att en språköverbyggande Wikipedia var grejen för framtiden. Det var några som jobbade med en sådan och du vet säkert vad den heter men jag har inte följt det så jag vet inte hur det går. Jag tycker idén är tilltalande med att, om någon beskriver en plats, en person eller en företeelse så kan det arbetet användas på flera språk. Man kan också undra varför Sveriges städer är mycket bättre beskrivna än Chiles städer i den svenska Wikipedian. Får inte en svenskspråkig person traska omkring i Chile och ha samma hjälp från Wikipedia som andra? Om man bara lyckas parametrisera informationen så borde det räcka med att man lägger på en språklig och kulturell vy på den i efterhand. Jag funderade länge runt om det skulle gå att jobba med mallar för information och utveckla mallarna, informationen och de språkliga och kulturella vyerna samtidigt. Jag insåg

11 PDA är en handdator. Förkortningen står för Personal digital assistant.

12 Förkortning för boken The Hitchhiker's Guide to the Galaxy, Liftarens guide till galaxen, av Douglas Adams.

snart att det är alltför komplext för att det någonsin skall kunna fungera men idén är fortfarande tilltalande.

Lars Aronsson

1. Du har varit inblandad på olika sätt i bland annat Projekt Runeberg, Susning, Wikipedia och OpenStreetMap. Hur kommer det sig att du är så engagerad för fritt innehåll?

Jag ska besvara denna fråga tillsammans med fråga 3, eftersom båda tillhör 1990-talet.

3. Hur kom det sig att du startade Projekt Runeberg?

Egentligen är jag inte engagerad i fritt innehåll. Susning.nu är till exempel inte "fritt innehåll" enligt den strikta definitionen. Det mitt engagemang brinner för är Internet. Jag fick möjlighet att börja använda Internet sommaren 1988 när jag var 22 år och det var en transformerande upplevelse. Många som i ungdomsåren har upplevt järnvägens eller radions intåg, har beskrivit liknande känslor. Detta är stort, det är verkligen något nytt.

Det gamla som Internet tar avstamp emot är dels isolerade persondatorer och dels telefonnätet, som visserligen är världsomspännande men tekniskt mycket primitivt och administrativt mycket tillkrånglat med sina minutavgifter och riktnummerområden. Det naturliga hade varit ett digitaliserat telefonnät, ungefär som vi nu har digital marksänd TV, och televerken planerade för detta. Men så kom Internet och grusade alla sådana planer. Det var en härlig känsla av revolt och oberoende. Och den känslan lever än. På Internet kan den som är skicklig hitta på nya sätt att använda tekniken och slå världen med häpnad. Internet är en scen, men pjäsens manus är ett blankt ark och här är pennan, var så god.

Från början var det väldigt osäkert vilka tillämpningar och användningsområden Internet skulle få. Nätpublicering av information, det som vi idag känner som webben, var helt nytt och utforskat i början av 1990-talet. För att kunna visa upp detta grundade jag Projekt Runeberg i december 1992, ett nätarkiv av äldre nordisk litteratur, som nu har hunnit fylla femton år.

När nu tekniken visar upp sådana oanade möjligheter, så har upphovsrätten blivit ett av de största hindren mot dess användning. I efterhand kan man konstatera att Projekt Runeberg är ett lyckoskott eftersom det just skjuter in sig på denna poäng. Äldre litterära texter omfattas inte längre av upphovsrätt, den löper ut när författaren varit död i 70 år, men texterna är fortfarande läsbara. Men när det gäller

grammofonmusik, filmer eller datorprogram har vi väldigt lite material som är tillräckligt gammalt. Jag kan förvisso länka till artiklar i Nationalencyklopedin, men om läsaren inte har något abonnemang där så blir länken oanvändbar. Jag kan nämna en filmtitel, men du kan inte på laglig väg se filmen utan att köpa en DVD-skiva som ska levereras med posten. Egentligen är det bra underligt att dagstidningarna låter läsarna ta del av sitt innehåll helt gratis på webben. Men numera finns det ju även gratis tryckta tidningar. Den sortens utveckling borde skiv- och filmbolagen ta till sig.

När vi sålunda inte kan använda Nationalencyklopedin, så får vi helt enkelt skriva vårt eget, fria uppslagsverk. Tanken fanns nog tidigt, men det dröjde ända till 2001 innan Wikipedia kom igång. Likaså fanns tidigt tanken på en fri karta, men det var först 2004 som projektet OpenStreetMap startades.

Fritt innehåll, som i Wikipedia och Projekt Runeberg, visar sig helt enkelt vara en juridisk tillämpning som fungerar bra ihop med tekniken på Internet.

2. Du har fått flera priser för ditt arbete. Vilken av sajterna är du mest nöjd med själv?

Stolt men inte nöjd, kampen går vidare. Alla mina projekt har stora inslag av misslyckanden, som jag försöker lära mig av. Två riktigt stora steg framåt var när susning.nu var nytt och när jag byggde om Projekt Runeberg till att scanna faksimilbilder. Nu har emellertid susning.nu varit stängt för redigering i snart fyra år och även Projekt Runeberg börjar kännas föråldrat, så kanske vore det dags för en förnyelse. Men just nu ligger fokus på Wikipedia.

Det finns de som bygger isolerade sajter, ungefär som en CDROM som man sätter i sin dator, använder en stund, och sedan stoppar undan. Ett typexempel på detta tänkande är att man har en startsida, som om alla användare skulle promenera in den vägen. Men jag tänker inte så, utan vill i stället bygga webben som en obruten helhet. En sajt som Projekt Runeberg består av någon halv miljon webbsidor. Var och en av dem har en egen adress som man kan länka till, och varje webbsida kan länka till andra sidor på andra sajter. Susning.nu länkar till Wikipedia, Projekt Runeberg och OpenStreetMap. Projekt Runeberg länkar till Wikipedia. Det mönster som upprepas är kanske att alla länkar till Wikipedia. Den är toppen av ett isberg av kunskap och därmed ett naturligt nav. Men jag kan koppla samman böcker om Östergötland i Projekt Runeberg, kartan i OpenStreetMap och kunskap i Wikipedia (på svenska och engelska) och se detta som en enhet, snarare än varje sajt för sig.

4. Vad drev dig att starta Susning? Vad handlade konflikten med Larry Sanger om? (Och har ni kommit överens senare?)

När Wikipedia var nytt, var också wiki-tekniken ny för de flesta. Många små föreningar och företag startade egna wikis. Många skrev sin egen wiki-programvara. Det är inte så svårt när allting går i liten skala och alla konkurrenter är väldigt primitiva. Jag skrev artiklar på många olika wikis, främst om trådlösa nätverk som vid den här tiden engagerade mig. På Wikipedia dröjde det inte länge innan jag blev osams med Larry Sanger. Han tyckte man skulle skriva ordentliga artiklar, medan jag skrev korta stubbar. För mig räckte det med stubbar för att se hur olika sidor hängde ihop, men han var helt inställd på att skapa en encyklopedi och inte någon ordbok. Mitt intryck var att han saknade lust att experimentera med tekniken. Jag tröttnade och drog mig ur.

Men som programmerare ville jag utforska tekniken, alltså skriva programkod och inte bara artiklar. På den tiden fanns inte dagens stöd för mallar, utan man kopierade text mellan flera sidor på ett rätt primitivt sätt. För att utforska tekniken startade jag en egen wiki. Jag började med samma programvara som Wikipedia då använde, men införde snart flera förbättringar. Därmed var susning.nu grundat.

5. Vad tror du var orsak till att Susning från början drog fler användare än det internationella projektet Wikipedia?

Susning.nu är ju enbart på svenska, så egentligen är det bara svenska Wikipedia som det har konkurrerat med. Redan tidigt hade susning.nu interwiki-länkar som gick till engelska och tyska Wikipedia. Och när jag emellanåt bidrog till Wikipedia, så var det på engelska. När jag offentligt tillkännagav att susning.nu hade öppnats i början av oktober 2001, fanns det redan 1000 sidor som jag själv hade skrivit, däribland en för varje kommun i Sverige. De flesta sidorna var korta stubbar och skulle inte ha räknats som artiklar idag, men detta var ändå stort i jämförelse med de flesta språk av Wikipedia. Ända till slutet av 2003 var susning.nu större än tyska Wikipedia. Därmed visade jag att det fanns ett större intresse för wiki än Wikipedia hade lyckats tillgodogöra sig. Det som bromsade Wikipedia var dåliga tekniska lösningar. Deras databashantering var ineffektiv och ledde till att hela sajten var seg under de första åren. Till slut lyckades Tim Starling, Erik Möller och Brion Vibber reda ut problemen. Inom kort började Google att redovisa träffar i susning.nu eftersom många svenska sökord helt enkelt inte fanns på någon annan webbplats. Det är en fördel med att bejaka stubbar, speciellt på språk där webben inte är så utvecklad.

6. Hur skilde sig Susnings sociala klimat från Wikipedias?

Jag var aldrig så låst vid att skapa en encyklopedi, så på susning.nu kunde man skriva humoristiska artiklar, små essäer och ordboksdefinitioner. Det bidrog nog till en öppnare atmosfär. Samtidigt var detta ett tidevarv som inte riktigt låter sig jämföras med idag. Webben var yngre och mer dominerad av programmerare. Många skolor hade nog inte fått bredband än. Man kunde utgå ifrån att folk på webben var kunniga och bildade. Sedan införde jag aldrig någon hierarki av administratörer, utan tvingade alla deltagare att vara jämlikar, med mig som enda auktoritet. Det fungerade bra upp till en viss storlek.

7. Hur skulle du beskriva den situation som tvingade dig att stänga Susning? Hade den kunnat undvikas? Finns det en risk för att Wikipedia löper samma öde?

Jag vill inte påstå att jag var tvingad att stänga susning.nu. Det var ett val som jag gjorde. Klottret började förvisso tillta under hösten 2003 och våren 2004, men jag såg det som en teknisk utmaning och försökte hitta automatiska lösningar för att sätta betyg på artiklar och bidragslämnare. Men samtidigt började Wikipedia bli så pass avancerat, att jag hade svårt att hålla jämna steg med deras utveckling. Namnrymder, kategorier och mallar är funktioner som vi idag tar för givna i Wikipedia, men som aldrig blev införda i susning.nu. Och från hösten 2002 när susning.nu började visa annonser hade susare börjat "hoppa av" till svenska Wikipedia. Därför började det framstå som allt mer onödigt att driva en egen variant, speciellt som annonserna aldrig inbringade några betydande belopp. Om jag skulle stänga susning.nu, skulle susarna inte bli helt husvilla.

8. Hur ser du på arbetet med Susning idag? Överväger stoltheten eller minnena av problemen?

Problemen försvinner snabbt ur sikte. Susning.nu är dock inte ett bestående resultat, utan ett skede av historien, som omfattar några år i början av 2000-talet. Sajten visade att det gick bra att bygga en wiki med 50.000 artiklar, även på ett litet språk som svenska, något som ingen gjort tidigare. Tyskarna var imponerade och fick inspiration att bygga en riktigt bra tysk Wikipedia.

9. Du propagerade tidigt för att wikipedianerna skulle börja träffas på riktigt. Varför då?

Problemen som susning.nu stötte på var sociala mer än tekniska. Jag nämnde ovan att juridiken runt upphovsrätten bromsar vår fulla användning av teknikens möjligheter. Men även vårt sociala system kan vara trasigt, och då bör vi reparera det innan vi går vidare. Wiki-tekniken i all ära, men den tenderar ibland att dra till sig socialt osäkra individer som hellre sitter hemma på kammaren och redigerar än går ut och träffar kompisar. I en annan tid skulle de ha suttit hemma och läst böcker eller lyssnat på radio. Men på nätet behöver de kunna medla i redigeringskonflikter och genomskåda historierevisionister. Då är det bra att veta var man har kompisar som går att lita på. När de onda dyker upp, måste de goda vara sammansvurna. Att den idéen har tagit så lång tid att få fäste visar kanske hur stort problemet är.

10. Hur tycker du att Wikipedia har utvecklats sedan starten? Har Susning bidragit till några av de förändringarna? Vad tycker du om Wikipedia idag?

Jag ser Wikipedia som en process för hur artiklar skrivs, snarare än den produkt som artiklarna i sig utgör. Artiklarna ökas och ändras i rasande takt, men processen utvecklas långsammare. De första tusentals artiklarna handlar om grundläggande fakta som att "äpple är en frukt" och "Egypten är ett land i Afrika". Det var på den tiden, före 50.000 artiklar, som susning.nu hade sitt inflytande på en grundläggande teknisk nivå. Idag skulle ingen förändring tillåtas, som gör Wikipedia lika segt som det var då, men på den tiden bortförklarades problemen med att det inte går att göra något snabbare. Joho, titta bara på susning.nu.

11. Hur ser du på att Wikipedia har blivit en allt vanligare källa? Hur skulle du vilja att den här frågan diskuterades till exempel i skolor och på bibliotek?

Med tiden mognar detaljgraden och vi börjar fråga oss om vi har artiklar om alla kommuner i Egypten, och om deras invånarantal och borgmästare är uppdaterade. Nu väcks frågor om kvalitet, tillförlitlighet och täckningsgrad. Kategorier av människor som tidigare avfärdat Wikipedia som strunt börjar fråga sig hur de kan hjälpa till. Det är spännande. Internet håller fortfarande på att göra sitt insteg i samhället. Det är en utveckling som jag har följt i tjugo år, och jag ser inget slut.

12. Hur tror du att Wikipedia kommer att se ut i framtiden? Om tio år? Om tjugo år?

Om man tittar på vilket bibliotek som helst, så utgör uppslagsverken mindre än en procent av hyllorna. Nu är vi exalterade över Wikipedia, men det kommer fler satsningar på nätet vars omfattning vi idag inte kan ana. Det är inte givet att just Wikipedia måste bli så värst mycket större än idag. Det finns redan tecken på att tillväxttakten börjar avta. Men i så fall kommer andra projekt på mer specialiserade områden att växa fram. Det kanske mest pressande problemet är upphovsrätten, som blockerar alla böcker, skivor och filmer från de senaste 70 åren att visas fritt. Detta problem måste hitta en lösning. Men det finns stora ekonomiska intressen som har allt att tjäna på att bromsa nytänkandet. Kanske kunde dagstidningarna ta ledningen och lägga ut sina artikelarkiv från hela 1900-talet fritt på nätet? Vad har de egentligen att förlora på det? Och vad skulle en sådan utveckling betyda för Wikipedia? Kanske behövs Wikipedia som en innehållsförteckning till ett sådant gigantiskt nyhetsarkiv.

13. Du har föreläst om Wikipedia i många år nu. Vilken är den vanligaste frågan? De vanligaste fördomarna? Och hur är responsen allmänt?

Många har fortfarande en väldigt o mogen syn på Wikipedia. Man har hört något enkelt påstående om att "alla kan redigera" och inbillar sig att fullständig anarki råder. Men det är väl kanske naturligt. Flera år efter att telegrafens infördes trodde många att man kunde sända varor och föremål genom tråden. När det gäller Wikipedia tror jag att alla kan försöka redigera, precis som att alla kan försöka att skriva en roman. Men rätt få lyckas prestera något läsvärt. Expertisen är något som sällas fram.

14. Jag vet att du samlar uppslagsverk. Hur många har du?

Om samlande är ett beroende, så lever jag nog fortfarande i en förnekelsefas. Jag har givetvis Nationalencyklopedin och alla fyra upplagorna av Nordisk familjebok och sjätte upplagan av tyska Meyers Konversationslexikon. Men annars är det mest mindre verk i ett band. Efter att jag läste Sven Lidmans självbiografi gick jag och skaffade Kunskapens bok, Focus och Combi Visuell. Men det kallar jag inte samlande. Däremot har jag börjat samla på "När Var Hur" och liknande årsböcker. Det är en intressant tidsresa att bläddra i. Och lätt att göra fynd i andrahandsbutiker.

Anonym användare

1. Hur och när upptäckte du Wikipedia?

Wikipedia hade jag känt till länge, precis som många gör idag gick jag oftast dit för att bara kolla upp något jag undrade. Jag tror det var precis i början av 2006 som jag insåg att man även kunde (och borde) redigera sidor på Wikipedia, detta i kombination med en teknisk utbildning där jag fick tillgång till egen laptop och mycket fritid gjorde att jag började spendera tid på Wikipedia. I början kändes sidan ganska kaotisk i och med att alla kan redigera allt, men till slut insåg man att det på ett ganska vackert sätt fanns regler och ramar som användarna själva utformat - och som man dessutom kunde utforma och föreslå själv!

2. Hur kommer det sig att du arbetar med att göra en encyklopedi? Vad är drivkraften?

Egentligen tror jag att det i grund och botten handlar om en sorts känsla av att ha åstadkommit något. Ungefär som när man diskat eller städad och ser resultatet av sitt arbete, nästan exakt så känns det när man till exempel skapat en ny eller rensat upp en existerande artikel. Det känns dessutom som att man gör en god gärning, mottot för Wikipedia är ju trots allt fri kunskap åt alla och det är ju en mycket nobel tanke. Det känns bra att veta att man drar sitt strå till stacken på en sida som om 100 år kanske kommer vara det mest omfattande biblioteket av mänsklig kunskap någonsin. Vem vet? Internet är ju inte direkt en trend.

3. Du redigerar anonymt på Wikipedia. Hur kommer det sig?

Tja, mesta delen av min tid har jag inte varit anonym. Jag skrev mitt namn på min användarsida och vad jag för tillfället gjorde men sen insåg jag att det egentligen inte spelar någon roll. Jag borde bedömas utifrån vad jag tillför sidan, inte vem jag är som person. Det viktiga är ju egentligen inte vem som skriver vad på Wikipedia, eftersom man ändå kan skriva utan att vara inloggad. Meningen är ju att skapa ett tillförlitligt uppslagsverk med källor, och då är det ju källorna man får kolla upp om man är tveksam eller vill veta

mer om något. Vem som skrivit det spelar ju egentligen inte in, förutsatt att det inte är kontinuerligt klotter.

4. Vilka är för- och nackdelarna? Har du blivit diskriminerad eller misstänkt för att vara en marionett (ett extrakonto för en regelbunden användare) på grund av att du redigerar anonymt? Eller litar andra användare på dig, baserat på dina bidrag?

Jag har aldrig råkat ut för den misstanken, men just i mitt fall är det förmodligen för att jag skrivit såpass länge. Jag vill tro att de flesta användare litar på mig, men jag hoppas att inte alla gör det. Då skulle ju hela poängen med projektet försvinna om man aldrig granskades av andra eller blev ifrågasatt.

5. Vet dina närmaste om att du skriver på Wikipedia och under vilket namn?

Min flickvän vet att jag skriver och jag brukar inte sällan få höra att jag är nördig, men alla har väl sina intressen. Hon har ju en häst, vilket jag ser som skitlöljligt, så det jämnar ut sig ganska bra. Några av mina vänner vet att jag redigerar på Wikipedia men det är inte många som har samma passion. Många ser det nog inte som ett projekt utan bara som en sida man går till för att slå upp något.

6. Har du någon gång varit nära att råka avslöja dig? Har någon försökt att avslöja dig (eller kanske nästan lyckats)?

Så vitt jag vet är det ingen som försökt, varför dom nu skulle vilja det. Jag kan ju stå för allt jag gjort på Wikipedia.

7. Vad tycker du är bäst och sämst med Wikipedia?

Det bästa är förmodligen flexibiliteten. Man har som användare storfrihet, bara en sån sak som att vem som helst kan rätta stavfel eller lägga in bilder i artiklar är ju fantastiskt. Det sämsta är ju lockande att säga att det också är flexibiliteten, eftersom det leder till mycket klotter som i värsta fall inte upptäcks förrän långt efter.

8. Hur tycker du att Wikipedia har förändrats sedan du började redigera?

Personligen tycker jag inte svenska Wikipedia ändrats märkbart på de tre år

jag hållit på, möjligtvis att man mer sällan upptäcker att väldigt grundläggande artiklar saknas. Det är alltid pinsamt när svenska Wikipedia inte har en artikel om något som väldigt många andra språk har en artikel om.

9. Hur tror du att Wikipedia kommer att se ut i framtiden? Om tio år? Om tjugo år?

Förhoppningsvis kommer fler användare till, särskilt på svenska Wikipedia. Om tjugo år ser jag Wikipedia som ett uppslagsverk överlägset Nationalencyklopedin på alla sätt, inte minst på grund av att alla kan delta och granska innehållet. Om tjugo år tror jag även att medvetenheten om upphovsrätt kommer öka, och fler folk kommer förhoppningsvis välja att publicera sina bilder under fria licenser såsom Creative Commons eller liknande.

Linnéa Sjögren

E-tjänstansvarig bibliotekarie på
Stadsbiblioteket i Göteborg.

1. När hörde du talas om Wikipedia första gången?

Minns inte.

2. Hur går diskussionen bland kollegorna om Wikipedia? Är det något ni rekommenderar eller avråder era låntagare från att använda?

Wikipedia anses inte vara riktigt tillförlitligt, att man inte kan vara säker på att innehållet är korrekt. Dock anser man nog att Wikipedia har rätt bra artiklar om nya saker som ny musik, nya skådespelare, artister etc. Engelskspråkiga Wikipedia anses vara bättre och fylligare än den svenska.

3. Vilka frågor får ni oftast från era låntagare om Wikipedia? Och kan ni svara på dem?

Måste säga att vi, vad jag vet, aldrig får några frågor om Wikipedia! Alla verkar känna till Wikipedia redan och den är ju lätt att söka i. Har hänt några gånger att jag har hittat information i Wikipedia när en låntagare kommit och frågat om något som jag inte hittat i några böcker. Låntagaren har då missat eller inte tänkt på att söka i Wikipedia (eller inte hittat).

4. Biblioteket har utvecklats en hel del de senaste åren med e-böcker, prenumerationer på databaser, och många andra sätt att söka kunskap. Varför tror du då att Wikipedia har blivit så populärt?

Man får sökträffar på Wikipedia i Google vilket gör att den är mycket synlig. Det är enkelt att söka i Wikipedia och den är alltid tillgänglig (vilket inte NE Online är). Sen så är det väl sällan som den ligger nere p g a tekniska skäl? Det tar ibland längre tid att googla fram något än att gå direkt till Wikipedia. Allt material som finns i betaldata-baser finns f ö inte i Wikipedia :)

5. Wikipedia är gratis. Hur tror du att det påverkar bibliotekets och allmänhetens syn på Wikipedia? Hade det till och med varit bättre ifall man hade varit tvungen att betala för Wikipedia?

Nej det tror jag inte alls! Idag finns det så oerhört mycket bra material på nätet som är gratis. Ingen tänker att t ex myndigheters databaser skulle vara mindre värda för att de är tillgängliga gratis på nätet.

6. På vilka sätt tror du att Wikipedia kan hjälpa till att göra biblioteken bättre?

Är osäker på om Wikipedia egentligen kan göra biblioteken bättre... Vad är det som skulle kunna bli bättre? Kvalitet? Tillgänglighet? Service? Iallafall inte med tanke på kvalitet. Däremot tror jag att Wikipedia kan influera biblioteken genom sitt 2.0-tänkande¹³ och ge en öppnare attityd.

7. Tror du att det finns möjligheter för biblioteken att samarbeta med Wikipedia? I så fall, hur då?

Ja det tror jag, även om de flesta kommer att säga att de inte har tid eller att det inte ingår i deras uppdrag. Om författarpatternerna i Wikipedia blir bra och många skulle biblioteken säkert vilja länka till dem från sin katalog. Jag tror också att ett samarbete skulle arbeta för att nå varandras användare. Både Wikipedia och biblioteken vill sprida kunskap och information. Biblioteken borde vara intresserade av att få in användarnas medverkan, något som Wikipedia redan lyckats med.

8. Använder du själv Wikipedia? Skriver du artiklar? Varför/varför inte?

Ja, jag använder Wikipedia ibland, speciellt när jag inte hittar informationen någon annanstans. Skriver inte själv (förutom att jag har redigerat någon enstaka artikel). Jag tycker att jag inte har tid.

9. Tycker du att det ligger i linje med bibliotekens uppdrag att bibliotekarierna bidrar till Wikipedia?

Egentligen inte. Kanske bland de bibliotek som riktar sig till skolor. Även om

13 Web 2.0 syftar på deltagarstyrt internet, se "Web 2.0 och bloggar" i Del 1.

det inte ligger i bibliotekens uppdrag, kan det ge positiva effekter för biblioteken.

10. Vad ser du som det största problemet med Wikipedia? Och den största fördelen?

Att det är ojämn kvalitet. Att man inte vet om man vågar lita på materialet. Största fördelen är att den alltid är tillgänglig och enkel att söka i.

11. Hur tror du att Wikipedia kommer att se ut i framtiden? Om tio år? Om tjugo år?

Jag hoppas att fler personer skriver och redigerar artiklar på svenska. Skulle gissa på att fler 2.0-applikationer kopplas till Wikipedia, t ex att kan kan posta en artikel på sin community/facebook-sida/blogg.

Sue Gardner

VD för Wikimedia Foundation

1. När hörde du talas om Wikipedia första gången? Vad tyckte du om det då?

Jag tror att jag hörde talas om Wikipedia första gången 2003. Vid den tiden jobbade jag på Canadian Broadcasting Corporation, Kanadas statliga TV-kanal, och min reaktion var troligen ganska typisk för journalister då: jag var intresserad, men också rätt skeptisk. Jag minns att vi brukade prata om Wikipedia på redaktionen: praktikanterna brukade använda det okritiskt, och vi blev tvungna att vara säkra på att de hade en andra källa på informationen därifrån. Då tyckte jag att det verkade det otroligt att en community av icke-experters på frivilligbasis (eller för att vara mer noggrann, en community där meriter inte krävdes) skulle kunna slå sig samman för att skapa en informationskälla av någon kvalitet.

2. Du har en bakgrund som journalist och chef för Canadian Broadcasting Corporations webbplats. Hur kom det sig att du blev VD för Wikimedia Foundation?

Jag blev journalist för att jag tycker att det är en viktig samhällsuppgift att ge allmänheten relevant och användbar information. Jag gillade särskilt att man som journalist inte hade som mål att säga åt folk vad de ska göra eller vilka beslut de ska fatta; man har bara som mål att ge dem information så att de kan fatta egna beslut. Att komma till Wikimedia Foundation var en naturlig följd av den tanken. Och siffrorna talade sitt tydliga språk: på CBC kunde vi påverka ganska många människors liv – den överväldigande majoriteten av alla som bor i Kanada använder CBC:s tjänster någon gång i månaden. Men Wikipedias inflytande är mycket, mycket större: som du vet används Wikipedia av en kvarts miljard människor varje månad.

3. Vad var det första du gjorde som VD för WMF?

Det första jag gjorde, i slutet av 2007, var att flytta stiftelsens säte från St. Petersburg i Florida till San Francisco i Kalifornien. Det var en så uppenbar sak att göra. St. Petersburg är underbart, men det är litet och var inget passande ställe för vår typ av organisation. San Francisco stämmer mycket

bättre: det är en stor stad med tjänster och support i världsklass, det är ett nav för högteknologi och det finns massor av nytänkande och intresseanta ideella organisationer här, såsom Volunteer Match, Creative Commons, EFF, Tech Soup, med flera. Så det var ett viktigt förstasteg för oss.

4. Vad betyder det i praktiken att vara VD för WMF? Vad är skillnaden mot från din tid som chef för Canadian Broadcasting Corporations webbplats?

Nu för tiden ägnar jag den största delen av min tid åt att tänka på finansiell hållbarhet och att organisationen ska bli mer professionell, men det är nog bara en effekt av att Wikimedia Foundation är så ung organisation. Den har funnits officiellt sedan 2003, men den anställde inte någon personal förrän 2005, och ända tills förra året hade den färre än 10 anställda. Det är fantastiskt vad Wikimedia-projekten har lyckats uppnå på bara några få år, men Wikimedia Foundation har inte hållit jämna steg med sina projekt. Så jag ägnar mina dagar åt att göra väldigt enkla saker, såsom att förklara hur organisationen faktiskt fungerar för journalister eller tänkbara donatorer, eller skapa enkla policys. Vi gjorde vår första budget någonsin förra året, för några få månader sen satte vi våra första inkomstmål och vi har just börjat utveckla en planeringskalender för organisationen.

Först nu har vi kunnat göra mer intressanta saker än de där grundläggande sakerna. Under de senaste sex månaderna har vi för första gången formulerat våra mål, och de innefattar att öka projektens utbildningsmaterial, bredda deltagandet för att hitta de underrepresenterade grupperna, och att börja sprida materialet till folk som ännu inte, eller aldrig kommer att bli, uppkopplade mot internet. Det som är intressant med det är att det är svårt. I grund och botten har vi tagit några viktiga saker, som vi som organisation vill göra, men som ändå inte har hänt på naturlig väg, genom communityns självbestämmande, och försöker att prioritera det och komma på hur vi kan skapa de nödvändiga omständigheterna för att börja få dem avklarade.

5. När träffade du första gången vanliga wikipedianer? Vad var ditt första intryck av dem? Har det intrycket förändrats?

Den första wikipedianen jag träffade var Kat Walsh, som intervjuade mig för jobbet som VD tillsammans med Jan-Bart de Vreede, en annan styrelsemedlem, i New York. Men mitt första möte med en grupp wikipedianer var i Amsterdam efter styrelsemötet i juni 2007. Vad som slog mig starkast var hur unga, intelligenta och seriösa de verkade. Till exempel, på det första mötet, frågade någon mig om den British North America Act

som stiftades 1867¹⁴, något som knappt ens folk från Kanada brukar ha tänkt på sen historialektionerna i högstadiet. Jag var överraskad att en nederländare över huvud taget hade hört talas om BNA Act, än mindre tänkte på att ta upp det med mig, och hade en genomtänkt fråga om det.

Om jag skulle kategorisera mina förväntningar på wikipedianerna, väldigt grovt, skulle jag säga att jag hade väntat mig schackklubsmedlemmarna från högstadiet. Och wikipedianerna är verkligen som schackklubsmedlemmar. Men de också mer än vad jag hade väntat mig, elevrådsledamot-människor. Det jag menar är att visst är de smarta och geekiga. Men de är också allmänt altruistiska och seriösa. Jag tror att många av de unga människorna som skriver på Wikipedia idag kommer att träda fram som vår kulturs framtida ledare: det tycker jag är uppenbart.

6. Vad tycker du är de viktigaste faktorerna för att göra en bra Wikipedia? (Tycker du att en lokal stödförening är en av dem?)

Jag tror att den allra viktigaste faktorn är att det finns en stor, engagerad, fokuserad community med människor som tror på målet och är övertygade om kärnvärdena i projektet. Och för mig är en av de viktigaste delarna som – när det är som bäst – definierar Wikipedia-projektets community till skillnad från många andra communities på nätet, dess vänlighet, dess lättillgänglighet, trevlighet, och öppenhet för nykomlingar. Wikimedia's communities är inte perfekta här: de är ibland bryska och ovälkommande. Men till deras försvar, de har ändå utvecklat vänliga traditioner som att man systematiskt välkomnar nykomlingar, engelskspråkiga Wikipedias utmärkelser och policies såsom "Bit inte nybörjarna". Jag tror att det här är riktigt viktigt. I mina ögon, är en vänlig kärntrupp med människor som inte är isolationistiska och inte är exkluderande en nödvändighet för att skapa en bra Wikipedia. Jag tycker att Wikipedia-communityn borde aktivt få bort folks mycket mänskliga tendens att gå in i klubbhuset och sedan stänga och låsa om sig. Och jag tror att allt som föder och när den känslan av en öppen, vänlig community – såsom lokala stödföreningar, wikifikor, tävlingar, projektsidor – är bra och till hjälp.

7. Vad anser du är de största utmaningarna som Wikimedia Foundation och dess projekt står inför nu?

Det finns ett par stora utmaningar.

Jag tror att communityn själv försöker lista ut hur man ska kunna styra

14 BNA, som de brukar förkortas, är samlingsnamnet för de brittiska lagar som gjorde att Kanada blev en självstyrande dominion.

sig själv på ett sätt som är skalbart och samtidigt stämmer med dess värden och trossatser. Det är ingen lätt uppgift, och man kan se många tecken på att folk brottas med det. Styrelsens beslut senast om att skapa plats för både ledamöter som de lokala stödföreningarna har utsett och 'experter' är ett sätt att visa att man är medveten om begränsningarna i valprocessen och att man vill mildra dem. De återkommande försöken att själva organisera ett Wikiråd (Wiki Council) eller frivilligråd (Volunteer Council) speglar samma önskan att förfina det interna styrelsesättet så att strukturerna kan spegla vad communityn vill. Det är hårt arbete, men det är viktigt.

En annan stor utmaning är användarvänlighet. Utan inblandning eller motverkande krafter över huvud taget, har communityn efter hand tenderat att lägga komplexiteterna ovanpå varandra – på MediaWiki-gränssnittet, på policies och processer, och så vidare. Vi har gjort väldigt lite research på hindren för folk att delta i projekten, men det är uppenbart att den allmänna svårighetsgraden är alldeles för hög för nykomlingar. Det finns för många mallar, för många instruktioner, för många ordrika förklaringar, och så vidare: det är tänkt att vara hjälpsamt men resultatet blir att det blir skrämmande för många nykomlingar. Det är också så att användargränssnittet inte är särskilt lätt att hantera för folk som inte är tekniskt sinnade. Det är inte lätt att lära sig hur man laddar upp en bild. Wikisyntaxen är inte lättförståelig, och vissa element på sidorna såsom faktarutor är svåra att lära sig att skapa. Manualerna är svåra att hitta och ibland svåra att läsa. Det är inte så att folk är för dumma för att lära sig; bevisligen. Men folk är upptagna, och/eller vi har inte förklarat tillräckligt tydligt syftet och värdet med vad vi gör, och/eller de föredrar att göra andra saker än att sitta och arbeta vid datorer. Oavsett orsakerna är det viktigt att vi gör det lättare för folk att bidra med vad de vet, så att projekten blir bättre.

En annan stor utmaning är slitningen mellan kvalitet och öppenhet. Vi vet att Wikipedias grundläggande premisser är bevisad: folk kommer att bidra i stort antal för att skapa en bra informationsresurs. Mass-samarbete är det som har gjort Wikipedia till en av de tio mest besökta webbplatserna: det fungerar. Men nu när den här underbara resursen faktiskt finns, har vi den lyxiga möjligheten att vi kan fokusera lite mer på kvalitet. Det betyder att vi kan välja, om vi vill, att uppmuntra bidrag från vissa typer av människor: från akademiker, till exempel, eller äldre människor med betydande arbets- och livserfarenheter, eller experter inom olika områden. Vi kan välja att markera bidrag från personer med viss bakgrund på ett särskilt sätt för läsarna, eller skaffa expertdeltagande genom att erbjuda fördelar, eller fråga om särskild hjälp från experter, såsom bakgrundskollar och uttalanden om att de stöttar oss. Åtminstone vissa av de sakerna skulle otvivelaktigt höja kvaliteten, vilket skulle vara bra. Men, skulle vi anamma någon av dessa metoder, skulle vi riskera att tysta och avskräcka vår kärntrupp – varav de

flesta inte har forskarbakgrund, eller inte har en forskarbakgrund än, smarta geekiga människor som byggde uppslagsverket från grunden, och ser till att den fungerar nu. Så det är en balansgång. Det är viktigt att vi strävar efter att öka kvaliteten, men aldrig genom att svika våra kärnvärden, eller genom att skrämja bort vår kärntrupp.

8. Vad tycker du är de minst uppskattade elementen i Wikipedia och dess systerprojekt?

Jag tror att några av communityns kommunikationsvägar – såsom The Signpost¹⁵, Wikizine och Planet Wikimedia – är helt otroliga. Det är en stor community, egentligen flera överlappande communities än en enda – och jag tror att alla ansträngningar för att hålla kommunikationsvägarna öppna angående vad andra tycker och håller på med, förtjänar en hel del uppmärksamhet.

9. Vad har varit din mest oväntade erfarenhet av att leda WMF?

Jag är allmänt en storläsare; jag konsumerar stora mängder text, hela tiden. Och under de första månaderna med Wikimedia, läste jag hundratals och förmodligen tusentals sidor text: projektets policysidor, användarnas sidor, meta¹⁶, internal¹⁷, Foundations egen wiki, mailinglistan foundation-l:s arkiv, diskussionssidor, och så vidare, och så vidare. Och jag blev helt förtrollad av komplexiteten: alla olika strukturer och system, det intrikata policysystemet, de djupa diskussionerna om tonvis av olika ämnen.

Jag blev stum av beundran och tacksam, för allt var tillgängligt för mig: om jag ville veta något behövde jag bara vara villig att lägga ner tiden att ta reda på det. Det var helt och hållet transparent och öppet för allmänheten, och belönade närläsning. För en sådan som jag, som ville lära mig mycket så snabbt som möjligt, var det otroligt.

10. Hur tror du att Wikipedia kommer att se ut om fem år, eller tio?

Jag tror att det beror på vilken språkversion man pratar om. Många människor verkar tycka att engelskspråkiga Wikipedia är en sorts omen om

15 En intern Wikipedia-tidning. Den svenska motsvarigheten heter Anslagstavlan.

16 Meta-Wiki är en wiki som enbart handlar om att koordinera Wikimedia Foundations olika projekt, till exempel Wikipedia på spanska och Wikibooks på engelska.

17 Internal är en wiki för de som är anställda på WMF eller sitter i styrelsen för någon av de lokala stödföreningarna.

hur framtiden för de andra språkversionerna kommer att se ut; med premissen att alla språkversioner utvecklas på samma sätt, och att engelskspråkiga Wikipedia – på grund av sin storlek – troligen bara är lite längre fram på samma väg. Jag tror att varje Wikipedia nog kommer att ha smått olika – och ibland rejält olika – utvecklingar, beroende på deras respektive kulturella sammanhang. Men trots det, tror jag att det ligger något i att engelskspråkiga Wikipedia som ett omen. Om det är så, kommer de andra språkversionerna att naturligt växa åt samma håll som engelskspråkiga Wikipedia, och engelskspråkiga Wikipedia kommer att likna sig själv mer och mer.

Bortsett från det, antar jag att vi får se ganska självklara saker. Vi kommer troligen få se mer interaktivitet, och mer användning av multimedia. Jag hoppas att vi också kommer att se en Wikipedia med vad jag skulle kunna kalla färre synliga sömmar. Jag tycker att den handgjorda Wikipedia med sina småfel här och var är lite charmig, men jag tycker att vi ger en bättre service till läsarna om vi gav dem ett uppslagsverk som inte var så fullt av mallar och varningar och skyltar av olika slag. Så jag hoppas att vi får se en mer användarvänlig Wikipedia: en som är lättare att läsa och förstå, och enklare att bidra till.

Bilagor

Det visste du inte om Wikipedia!

Visste du att...

- den 15 januari varje år är Wikipedia-dagen, eftersom det var det datumet 2001 som Wikipedia fick en egen webbadress?
- det finns tre officiella Wikipedia-helgdagar till? Den 25 januari är det Magnus Manske-dagen, efter en av originalprogrammerarna. Den 31 oktober är det Tim Starling-dagen, eftersom Starling gjorde en välbehövad uppdatering av programvaran. Den 1 juni är det Brion Wibber-dagen, för att ära Wikipedias nuvarande tekniska chef.
- administratörer kan blockera sig själva?
- den diskussionssida med flest arkiv är engelskspråkiga artikeln om Jesus? Den har 103 arkiverade diskussionssidor.
- det finns flera olika "minsta Wikipedia"? För tillfället är de två som har varsin huvudsida och inget annat: herero och tokipona. Tokipona är ett konstruerat språk, ett av flera som har en egen språkversion.
- på japanskspråkiga Wikipedia anses till och med *en* återställning vara redigeringskrig?
- den sida som låsts oftast är engelskspråkiga artikeln om George W. Bush? Den har låsts 146 gånger.
- Albert Einstein är den sida som är utmärkt artikel på flest språkversioner, nämligen 12? Den är inte utmärkt på engelskspråkiga Wikipedia
- det finns två grupper på engelskspråkiga Wikipedia som under ett par år propagerat för och emot Jimmy Wales skägg?
- Wikipedias logotyp har 58 pusselbitar men att bara 15 tecken är synliga? Konzeptet skapades av Paul Stansifer i en tävling och själva teckningen av David Friedland. "Pusselgloben" som den kallas installerades den 15 oktober 2003. Trots Wikipedias fria licenser på texter och bilder är logotypen inte fri, utan tillhör Wikimedia Foundation. Ironiskt nog är typsnittet under pusselgloben inte heller fritt, utan ett Mac-typsnitt, *Hoefler text*. Originalen till logotypen är borta. Kvar finns bara den smått ovala logotyp som finns på alla Wikipedias sidor. Dessutom är flera av tecknen fel.
- Wikipedias första logotyp var en amerikansk flagga? Eller att den andra innehöll ett citat av Lewis Carroll? Eller att den tredje citerade Thomas Hobbes?
- Wikipedia inte har någon maskot? Men ett förslag var Wikipe-tan, en liten flicka med pusselbitar som örhängen, oftast ritad i mangastil.
- kuriosa-sektioner i artiklar vanligen avråds?
- du kan få hjälp med specifika frågor via Wikipedia:Faktafrågor?

Essä om artikelkvalitet

Introduktion

Som jag skrev om i kapitlet om svenskspråkiga Wikipedias historia skrev jag under senkvintern 2008 en essä. Den var baserad på hur tyskspråkiga Wikipedia hade blivit så bra. Här är den i sin helhet. Jag har inte redigerat essän mer än att försöka ge den en sådan form som mötte de ursprungliga läsarna, såsom att ange det antal artiklar som fanns då, snarare än de mest aktuella siffrorna.

Efter essän finns en kort beskrivning av vad som har hänt sedan den skrevs.

Tio möjligen provocerande tankar om kvalitetsförbättring av svenskspråkiga Wikipedia

Just nu har vi 211 000 artiklar på svenskspråkiga Wikipedia.

Det har länge varit det mest uppmärksammade måttet på hur bra vi är. Visst är det bra med många artiklar. Men redan 2006 talade Jimmy Wales på Wikimania om hur han ville att Wikipedia skulle gå över från ett kvantitativt synsätt (maximalt antal artiklar) till ett kvalitativt. Det här skulle man kunna dela in, så att vi hittills har befunnit oss i "fas 1" där lusten av att skapa nya artiklar har varit ungefär som att "djärvt färdas dit ingen färdats tidigare", och att vi nu går in i "fas 2" där arbetet snarare handlar om att se till att nybyggerstaden får lite lag och ordning.

Under mitt två dagar långa möte med Frank Schulenburg från Wikimedia Deutschland i januari 2008 diskuterade vi

Frank Schulenburg
under mötet i Göteborg

därför allmänt om varför tyskspråkiga Wikipedia allmänt anses vara en av de bästa språkversionerna av Wikipedia. I tidningen Stern publicerades till exempel förra året en jämförelse mellan tyskspråkiga Wikipedia (dewp) och Brockhaus Enzyklopädie (tyskarnas motsvarighet till Nationalencyklopedin), där dewp fick mycket bättre betyg än Brockhaus, se <http://www.stern.de/magazin/heft/604448.html>. Det är ju knappast fallet med svenskspråkiga Wikipedia - än. Men inte heller med engelskspråkiga Wikipedia.

En förklaring som har framförts då och då är att engelskspråkiga Wikipedia till viss del skrivs av användare med ett annat modersmål än engelska, vilket gör att språknivån blir lägre och därmed också kvaliteten. Eftersom svenskspråkiga Wikipedia där mer liknar dewp än den engelskspråkiga varianten (enwp) kan vi lämna den saken därhän och istället koncentrera oss på två viktigare frågor:

* vad dewp har gjort för att nå så hög kvalitet *och*

* ifall svenskspråkiga Wikipedia (svwp) skulle kunna nå samma höga nivå

Svaret på fråga 2 är: Det trodde Frank. Och det tror jag också.

Svaret på fråga 1 är vad resten av den här essän handlar om.

Jag vill påpeka att det här inte är något annat än tankar, om än kanske provocerande. Jag är medveten om att alla de här förslagen varken kan eller kommer att införas. Det är inte målet. (Jag är till exempel inte säker på att jag förordar precis alla av de förslag jag skriver om nedan.) Målet är att få alla regelbundna användare att börja tänka i banorna av kvalitet (fas 2) snarare än kvantitet (fas 1), men även på bekostnad av andra saker. Men vi kommer dit.

Det här är helt enkelt dewp:s recept att bli en bättre encyklopedi.

Tanke ett: ta bort de dåliga artiklarna

Jag tänkte börja med ett kontroversiellt förslag. Det var kontroversiellt på dewp och resultatet där är inte helt överblickbart än, men jag tror att det kan vara bra som chockuppvärmning.

Förslaget handlar om att **ta bort alla dåliga artiklar**. Dåliga artiklar finns i alla sorter: stubbar och substubbar, artiklar utan innehåll, artiklar med dåligt språk, artiklar som är förvirrande, listor som aldrig kan bli klara, etc, etc. Genom att radera dem slipper vi en sida för kvalitetskontroll som alltid är överhopad med jobb. Det blir som ett överväldigande dåligt samvete, snarare än ett projekt som någon gång kommer att bli mer eller mindre klart.

Hur skulle det här gå till? Jo, de som är aktiva inom ett område, till exempel deltagare i ett projekt eller de som gjort i ordning en portal (med andra ord: intresserade), går då och då igenom "sina" kategorier och rensar

bland de sämsta artiklarna - *naturligtvis blandat med förbättringar, där man kan*. Förbättringar är naturligtvis bäst, men i många fall skulle det ta så lång tid att det är lättare att ta bort artiklarna.

Sammanfattning: Det här beskärningsförslaget skulle leda till att svwp skulle få betydligt färre artiklar. Säg att vi till och med skulle hamna under 250 000 artiklar igen. Men tänk så här: vilket pressmeddelande vi skulle kunna skicka ut! "Wikipedia rensar ut allt skräp."

Tanke två: ta bort konflikterna

Det tar rätt mycket energi med alla konflikter, alla medlingar och besvärliga användare som POV-pushar och ägnar mesta delen av tiden på svwp med att diskutera sakfrågor istället för att skapa artiklar.

Förslaget, som också baseras på diskussioner med Delphine Menard¹⁸ om erfarenheter från franskspråkiga Wikipedia, handlar om att ta bort konflikterna från svwp.

Ta bort konflikterna? Är det möjligt? Troligen kommer det alltid finnas olikheter i åsikterna om hur artiklarna ska se ut, men på senaste tiden har konflikterna mer och mer börjat handla om sakfrågorna än om upplägget i artiklarna. Det kan vara trevligt att variera artikelskrivandet med diskussioner, men det skapar också mycket konflikter och drar fokus från målet att skapa en encyklopedi. Det har blivit för mycket "det är fel med kommunism" än "hur ska artikeln kommunism balanseras?". (Det här handlar inte enbart om kommunismens vara och icke-vara, utan representerar två olika sätt att arbeta. Det ena fungerar bra på forum där man inte har något mål annat än att diskutera, det andra fungerar bättre när målet är att skapa en encyklopedi.)

Det jag pratar om är en **lägre toleransnivå**:

* Snabbare blockering för saker som inte är klotter och vandalism (personangrepp, skitsnack, till exempel). Det behöver inte vara långa blockeringar, och ibland räcker varningar - eller varför inte samtal?

* Tillsägelser om när samtalet går för långt off-topic.

* Tips om vit vecka (Wikipedia-paus) när användare verkar stressade.

* Mer fokus på medling än på åtgärder mot den ena parten.

Och det här kräver:

* Fler administratörer och mindre prestige i att ha administratörsverktyg

* Mindre Jante-tänk (administratörer, inklusive jag, har släppt igenom irriterande beteende, troligen mest för att "inte ska väl jag" - som inte kan

18 Delphine Ménard är koordinatör för de lokala stödföreningarna. Hon var med på mötet när Wikimedia Sverige grundades.

ämnet, som inte varit med i diskussionen från början, som nyss har blivit administratör, som inte vill bli påhoppad, etc) och istället mer "can do" (nog är det rätt uppenbart vad som är ett personangrepp?)

* Mer priser och uppmärksamhet åt de som tar tag i konfliktlösning

Sammanfattning: Tänk att kunna ägna tiden här åt att skapa och förbättra artiklar snarare än att svara på diskussionsinlägg. Och varje konflikt riskerar att alienera ännu en van användare.

Tanke tre: lägg till en kvalitetsmätare

Just nu finns det på svwp:s huvudsida följande välkomstmeddelande:

Välkommen till Wikipedia,

den **fria encyklopedin** som **alla kan redigera**.

Just nu finns det 211 000 artiklar på svenska

Läs meddelandet noggrant. Jag tycker inte att det meddelandet signalerar att vi är särskilt inriktade på kvalitet. Alls. Vi vill bara visa upp hur många artiklar vi har och att alla kan redigera dem.

Men det är kanske inte så förvånande, med tanke på att det inte ens finns ett "magiskt ord"¹⁹ för att ange hur många utvalda artiklar en språkversion av Wikipedia har. Det finns magiska ord för att ange antalet användare, antalet administratörer, antalet redigeringar, antalet uppladdade filer, etc, men inga för kvalitet. Numera har vi dock mallen Antal utmärkta artiklar som anger att svenskspråkiga Wikipedia för tillfället har 121 utmärkta artiklar.

Jag skulle därför vilja lägga till en sak: en mätare på encyklopedins kvalitet, redan på förstasidan. Det här är ett dåligt exempel och hastigt genomfört (en graf vore kanske snygg?), men något i stil med det här:

19 "Magiska ord" är delar av MediaWiki som fungerar som mallar, se Del 2.

Välkommen till Wikipedia,

den **fria encyklopedin** som **alla kan redigera**.

Just nu finns det **211 000** artiklar på svenska, varav **1,3%** är utvalda för sin kvalitet

Då skulle fokus inte bara hamna på hur många artiklar vi har, utan även på vilken kvalitet vi har, redan från början. Genom att sätta skylten där skulle vi nästan "vara tvungna" att göra bättre. (Och när jag skriver "huvudsidan" menar jag inte bara huvudsidan utan att det här ska vara en siffra som syns både här och där.)

Som ni ser är det i "promille" våra utvalda (utmärkta plus läsvärda) artiklar räknas, inte ens i procent. Tänk vilken sporre att kunna öka procentatsen till kanske till och med 1%. (Det skulle i dagsläget innebära 2700 artiklar som är antingen läsvärda eller utmärkta.) Som jämförelse kan nämnas att dewp har 1260 utmärkta artiklar och 2.295 läsvärda artiklar. Nu är ju dewp omkring tio gånger så stora som svwp, men vi håller nästan deras procentuella nivå (deras 1,81 promille jämfört med våra 1,3 promille).

Användaren Danny på engelskspråkiga Wikipedia - han som startade Veropedia och Danny's contest (tävlingen om bästa nya artiklar) skrev i september 2006 om att engelskspråkiga Wikipedia borde satsa på att få **100 000** utmärkta artiklar. 100 000 utmärkta artiklar! Det hade varit något, det. Se även http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:100%2C000_feature-quality_articles.)

Enwp har även en sammanställning över vilka användare som varit huvudförfattare till flest utvalda artiklar, http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:List_of_Wikipedians_by_featured_article_nominations. Något att införa för att uppmuntra fler att anstränga sig det lilla extra? Vem blir först att skriva över 10 utvalda artiklar? Någon som redan har nått 10? Än 20 då?

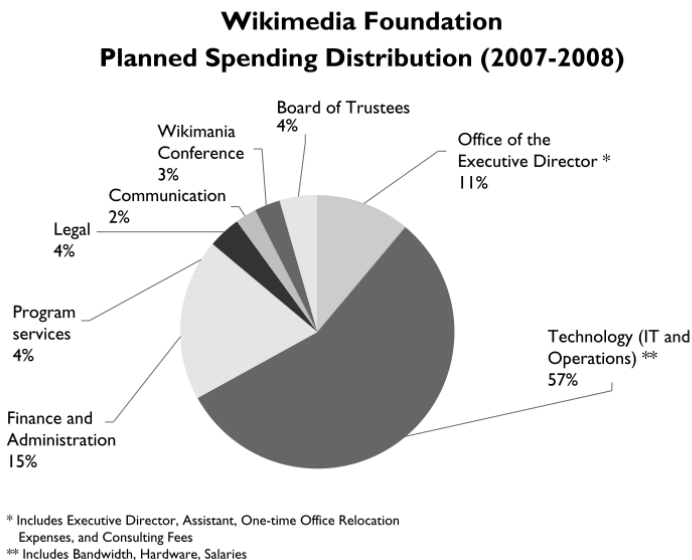
Sammanfattning: Tänk om svwp kunde komma upp i över 1% utmärkta artiklar. Då skulle vi vara fem gånger bättre än tyskspråkiga Wikipedia!

Tanke fyra: skaffa pengar

Wikipedia är ideellt - jag vet. Men för att Wikipedia över huvud taget ska

fungera behövs donationer. (Förresten, donera gärna pengar via <http://wikimediafoundation.org/wiki/Insamling> eller sätt in pengar på bankgiro **5822-9915** för att stötta Wikimedia Sverige.) Pengarna går till servrar, bandbredd, teknisk personal, samt organisationens omkostnader (se bild nedan).

Dock vore det synd om donationerna bara handlade om att Wikipedia ska fungera hjälpligt. Donationer handlar också om att höja kvaliteten.

Hur Wikimedia Foundation vill spendera sina pengar

Wikimedia Sveriges motsvarighet i Tyskland, Wikimedia Deutschland, arbetar hårt med sina pengar för att kvaliteten ska bli högre:

- * inköp av dyr referenslitteratur för research av tunga ämnen (som sedan "förvaras" hos användarna)

- * resekostnader för att wikipedianer ska kunna träffas och diskutera projekt, eller mötas (eftersom det är lättare att samarbeta med folk man känner - en tysk wikipedian bosatt i Finland fick träffa andra tyska wikipedianer för första gången tack vara WMDE)

- * prispengar vid artikelskrivartävlingar, till exempel Zedler-medaljen

som delas ut vid Wikipedia Academy (dewp har två tävlingar årligen - av bidragen blir ca 40% antagna som utmärkta artiklar)

* anordna mässor och liknande, till exempel Wikipedia Academy

* fixa inscanning av bilder till Wikisource

(Och andra lokalavdelningar av Wikimedia Foundation skickar ut fotografier för att fotografera, etc.)

Mer än så: De bidrag som Wikimedia Deutschland har senare också betytt att de har fått mer respekt - enligt tanken "om fonden X har sett att Wikimedia Deutschland/Wikipedia är bra, då kanske vi också ska hjälpa dem" (vilket har betytt att de har fått ännu fler bidrag och så vidare). De har då kunnat skicka ut pressmeddelanden om sina framgångar, vilket har gett dem positiv PR. Det handlar ofta bara om att komma genom den första granskningen, så är det lättare att få godkänt nästa gång.

På sikt är det tänkt att Wikimedia Sverige ska kunna ta samma typ av initiativ. Men det behövs idéer om varifrån pengar ska komma, och vart de ska gå. Alla sådana förslag emottages tacksamt. Man får givetvis gärna hjälpa till också. Skriv gärna upp dig på Wikimedia Sveriges medlemsida: <http://wikimedia.se/wiki/Wikimedia:Deltagarportalen>.

Men för att drömma ännu mer: tänk om Wikimedia Foundation skulle få tillräckligt med pengar (den senaste insamlingen motsvarade inte förhoppningarna och planerade projekt har därför varit tvungna att skäras i) så att de skulle kunna ägna sig åt "viktigare saker" än att hela tiden tänka på pengarna. Då skulle de till exempel kunna formge ett interface som var mer så att det man skriver liknar resultatet än dagens komplicerade taggar, mallar och tabeller.

Sammanfattning: Med mer pengar skulle vi ha betydligt lättare att få in våra pressmeddelanden i media och därmed öka intresset för att skriva på Wikipedia. "Wikipedia belönar bästa artikeln", "Hon fick sin studielitteratur av Wikipedia", eller helst av allt, "Svensk gör Wikipedia enkel att redigera".

Tanke fem: tydligare projekt

Frank berättade om två-tre användare på dewp som bestämde sig för att de skulle göra artiklar om *alla liljor*. De klarade det. Det tog ett år ungefär. Vi har haft liknande projekt på svwp: [Projekt Tintin](#) till exempel, där målet att göra artiklar om alla album lyckades på mindre än några månader. Efter det har det stått stilla, tycker vissa. Jag skulle nog säga att projektet till stor del nått sitt mål.

Men nu råder det ju ingen brist på projekt på svwp. För närvarande finns

det ett par hundra projekt. Långtifrån alla av dem har något tydligt mål, eller kanske framför allt något uppnåbart mål. Det är heller inte många av dem som dokumenterar några framgångar, något som är bra både för gruppen bakom projektet och för andra intresserade. Det föranleder ett par frågor: Hur många av dem har tjänat ut sitt syfte? Hur många av dem är döda? Någon som vill gå loss med den hittills icke-existerande mallen Färdigt projekt?

Senast genomfördes ett stort projekt på svwp som fick ett fantastiskt resultat, se [Wikipedia:Projekt wikifiering](#). En av de saker som jag tror är nycklarna bakom framgången med det projektet är att man bl.a.räknade vad som fanns att göra och vad som var gjort och presenterade det på projektsidan. Då blir målet väldigt tydligt.

Sammanfattning: Med tydligare projektmål kan vi utföra stordåd. Sedan kan vi avveckla det projektet.

Tanke sex: ragga nya wikipedianer

Just nu finns det 55 300 registrerade användare på svwp. Vi behöver bli många fler om vi ska kunna höja kvaliteten nämnvärt. Som det är nu står nämligen omkring en halv procent av alla användare för hälften av alla redigeringar. Det är ca 300 väldigt aktiva wikipedianer, mot 55 000 ganska liksinniga wikipedianer.

Det finns flera faror med det: intellektuell inavel, minskad artikeltillväxt, konflikter med stor risk för projektets fortlevnad, wikistress, bias och blindhet inför den egna biasen, samt inte minst, att utomstående börjar se användarna här som en egen grupp som det är svårt att komma in i.

Med tanke på att Sverige, Finland och i stort sett alla andra länder där svenskan är ett stort språk har så stor

Wikipedianer träffas för att diskutera Wikipedia Academy: Hannibal, Frank Schulenburg, Moralist (knästående), Grillo, Boivie, Mnemo och LA2.

andel av befolkningen internetuppkopplad, borde vi utan problem kunna ragga fler användare.

Några förslag för regniga eller soliga dagar:

- * gör Skriv-på-Wikipedia-veckan till ett större event

- * nämn för dina närmaste att du skriver på Wikipedia (och varför) och uppmuntra dem att göra sammaledes

- * be någon du känner som är expert på ett område kolla på en artikel på Wikipedia och hjälp dem att förbättra den

- * fråga din skola om de kan ha som projekt att fylla på artiklar inom ramen för skolarbetet, se

[Wikipedia:Använda](#)

[Wikipedia i undervisningen](#)

- * nämn Wikipedia (och de andra Wikimedia Foundation-projekten) som källa när du skriver inlägg på välbesökta forum

- * använd bilder och annan media från Commons, citat från Wikiquote, ordförklaringar från Wiktionary, etc, i uppsatser, artiklar och annan skriven text

- * välkomna och guida nya användare på ett trevligt sätt - även de otrevliga

- * gå på wikifika

- * gå på Wikimedia Sveriges årsmöten (och bli medlem naturligtvis, 100 spänn är inte farligt dyrt)

- * "råka glöm" datorns webbläsare på Wikipedias huvudsida när du surfat på en allmän dator - och om det går, lägg in den bland favoriterna

- * köp Wikipediaprylar från Wikimedia Sveriges webshop (på <http://wikimediasverige.spreadshirt.net/se/SE/Shop>) eller från CafePress

Alla vet inte att Commons innehåller så här bra bilder. Berätta det gärna för dem.

(på <http://www.cafepress.com/wikipedia>) och bär omkring på allmän plats.

* anordna en Veckans tävling om vem som kan "värva" flest nya användare.

Samarbeten över huvud taget vore ingen dum idé: tänk om till exempel Ginza, Sveriges Grammofonarkiv, Radio Rix, bokrecension.se, MySpace och liknande sajter länkade till motsvarande artikel på Wikipedia. Då skulle webbtrafiken (och troligen också därmed antalet användare) öka rejält.

Sammanfattning: Fler användare ger högre kvalitet. Vad sägs om "10 000 registrerade användare på Wikipedia"? Alla med tio redigeringar eller fler.

Tanke sju: utbilda allmänheten i hur Wikipedia fungerar

Jag har själv börjat ett samarbete med Göteborgs stadsbibliotek för att se om vi inte kunde hålla regelbundna seminarier för allmänheten. Biblioteket har visat mycket stort intresse. Jag tvivlar på att andra bibliotek skulle vara mindre intresserade: det försiggår just nu en stor debatt om hur bibliotek 2.0 ska se ut och många arbetar redan med databaser. Och i kontakten med dem har jag också fått erbjudanden om att prata med två seniorgrupper som är mycket intresserade av det här med IT om hur Wikipedia fungerar. Sådana grupper finns det fler av. Tänk dig 200 pensionärer som lägger till information om filmstjärnor från deras ungdom, verktyg som numera är nästan bortglömda eller historiska aspekter som vi yngre kanske inte är medvetna om.

Lärare behöver lektioner i hur man förhåller sig till saker på nätet. Där har många wikipedianer mycket att lära ut - om Wikipedias kvalitetssäkringssystem (versionshantering, administratörer, senaste ändringarna, blockering, oversight, etc, etc) och källkritik. Genom att få med oss lärarna skulle vi potentiellt få med oss drygt 100 000 nya användare per år.

Baserat på Wikimedia Deutschlands material håller Wikimedia Sverige på att utveckla broschyrer att dela ut och presentationer som man enkelt skulle kunna hålla med någon månads erfarenhet av hur det fungerar på Wikipedia. Hjälp gärna till! Kontakta mig för mer information. Om du inte vill hålla presentationen själv borde det inte vara så svårt att hitta någon annan som kan tänka sig att göra det, mot resekostnaden betald.

Sammanfattning: Tänk dig rubriken "Wikipedia besöker skola" eller varför inte "Ställ Wikipedia mot väggen på biblioteket"? "Medelåldern på Wikipedia är numera 55 år" kanske inte är en dröm, eller är det?

Tanke åtta: utbilda experterna i hur Wikipedia fungerar

Men det är inte bara *fler* användare vi behöver. Vi behöver också spetskompetens inom en massa ämnen för att artiklarna inte bara ska skrapa på ytan. (Det är också en av nackdelarna med att ha så få regelbundna användare: vi kan omöjligen vara experter på allt och därför blir artiklarna plattare än om vi kunde hålla oss till våra respektive specialämnen.)

Så hur får vi mer kunniga att delta på Wikipedia, bortsett från de förslag jag redan räknat upp?

Ett förslag som vi redan håller på med inom ramen för Wikimedia Sverige är att sätta igång en **Wikipedia Academy**. I Tyskland, Frankrike och Sydafrika har de mötena mellan Wikipedia och den akademiska världen varit mycket framgångsrika och gett mersmak för respektive land. För dewp innebar Wikipedia Academy bl.a. mycket mer intresse från media, men även fler bidrag från forskare. Det roligaste exemplet är ändå en professor emeritus i agronomi som blev så fascinerad av Wikipedia att han satte igång att skriva artiklar med en takt av två, tre om dagen. Hittills har det blivit ungefär 300 stycken - på vetenskaplig nivå. I och med att han har ett personligt bildbibliotek har Commons numera en bildskatt som det knappast går att sätta ett kronvärde på.

Den första svenska Wikipedia Academy kommer att äga rum i Lund, i samarbete med Lunds universitet. Där finns såväl möjligheten att knyta kontakter som behovet av frivilliga (alltifrån organisatörer till handräckning).

Ett annat förslag är att experter mot ersättning (eller inte) skulle kunna delta som **domare i större versioner av Veckans tävling**. Genom att de då får se hur bra Wikipedias artiklar faktiskt kan bli, kan de tänkas lockas in i att skriva för Wikipedia, åtminstone då och då. Tänk dig en artikel om kriminologi med bidrag av Leif G.W. Persson eller att artiklar om fysik då och då får en genomgång av Bodil Jönsson.

Ett tredje förslag är att närma sig

Zedler-medaljen delas ut på Wikipedia Academy

expertorganisationer och be dem om hjälp med deras specialområden. Artikeln om tortyr skulle till exempel kunna behöva en timmes arbete från någon sakkunnig på Amnesty. Och om vi bara ger dem en introduktion i hur man lägger in källhänvisningar etc så tror jag inte att frågorna om att man inte ska lägga in egen forskning och om bias ska bli så stora. Det ligger ju deras intresse att framstå i positiv dager på Wikipedia – och så länge vi förklarar att det bästa sättet är att bli respekterad är att vara neutral så tror jag att vi kan hantera de organisationer som inte kan hantera det förtroendet.

Sammanfattning: Tänk dig rubrikerna ”Nu kan du rätta Jan Guillou på Wikipedia” eller ”Wikipedias grundare till Sverige – kollar samarbetet med Lunds universitet”.

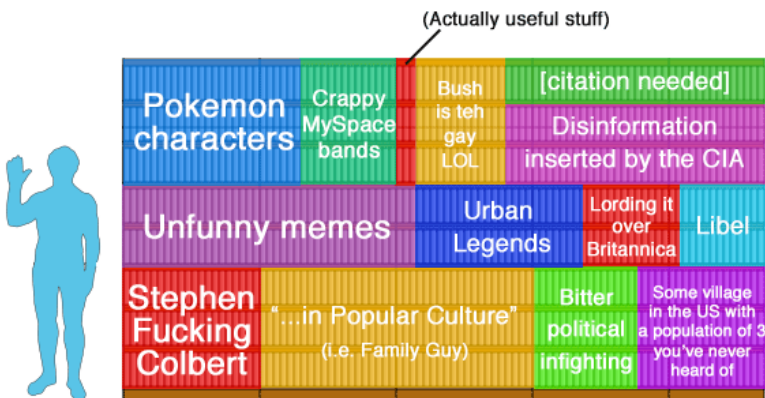
Tanke nio: koncentration på grundartiklarna

Okej, säg att inget av det här blir av: ingen radering av dåliga artiklar, ingen lägre toleranströskel för konflikter, ingen kvalitetsmätning, inga pengar, inga fler tydliga projekt (fast just nu har [Wikipedia:Projekt relevanskontroll](#) startat, så helt dödfödd är inte idén), ingen massiv ökning av nya wikipedianer, ingen utbildning varken för allmänhet eller experter - vad gör vi då?

Det finns fortfarande mycket vi kan göra, på liten och stor skala, för att höja kvaliteten: en av mina käpphästar är att **förenkla för nykomlingar att redigera på Wikipedia**. Där finns det en hel del att göra. Föreställ dig till exempel att du är ny på Wikipedia och surfa runt lite här. Det är inte helt genomskinligt vad allt i redigeringsrutan http://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Gustav_Vasa&action=edit betyder.

Det är heller inte helt lätt att hitta vilka regler som gäller på Wikipedia. Jag har länge funderat på att slå ihop [Wikipedia:Deltagarportalen](#) med [Hjälp:Innehåll](#) eftersom de är dubletter. Och [Kategori:Wikipedia](#) är en röra som jag har tänkt fixa under ännu längre tid. För att inte tala om hur lurigt det där med källhänvisningar är. (Se [Wikipedia:Källhänvisningar](#).)

Men det är inte det jag föreslår att vi ska koncentrera oss på den närmaste tiden.

Så här borde Wikipedia se ut. Eller?

Mitt förslag är istället att vi tar en grundlig titt på det som folk a) troligast behöver och b) faktiskt verkar vilja ha. Där är två verktyg utgångspunkten för ett större projekt:

- # kvalitetsgranskningstabellerna som utgår ifrån den ca 1000 artiklar långa listan över artiklar som alla språkversioner av Wikipedia bör ha men dessutom innehåller utvärderingar av hur svwp:s versioner är (se [Wikipedia:Kvalitetsgranskningstabeller](#))

- # listorna över våra mest populära artiklar, se [Wikipedia:Populära artiklar](#)

Med hjälp av de två verktygen har vi hittat de viktigaste artiklarna. Det är i stort sett de artiklarna Wikipedia bedöms utefter.

Projektet går helt enkelt ut på att vi under den närmaste perioden ser till så att a) alla 1000 artiklar i kvalitetsgranskningstabellerna uppnår antingen läsvärd- eller utmärktstatus, samt b) de 200 mest populära artiklarna varje månad åtminstone är godkända (saknar mallar om dålig kvalitet), men gärna uppnår läsvärd- eller utmärktstatus.

Det här är ingen picknick, det är jag medveten om. Men det här är viktigt, och om vi arbetar tillsammans så går det ganska fort. Om alla av de nu regelbundet wikipedianerna (alla kanske 300) tar på sig tre eller fyra artiklar att förbättra fram till slutet av december 2008 så har vi nått målet. Svårare än så är det faktiskt inte.

Tanke tio: (surprise)

Detta **avsnitt** behöver **utökas**. Det här är ingen slump att sista punkten är tom. Jag har inte alla svar. Jag skulle tvärtom vilja ha fler förslag. Så gör ett nytt avsnitt och presentera dina bästa tips för att göra svenskspråkiga Wikipedia bättre.

Avslutning

Som du ser har jag stora förhoppningar när det gäller Wikipedias framtid. Jag vill gärna tro att det inte bara är jag som känner så här. Lägg därför gärna till mer grejer här nedanför, och underteckna det så att man lätt ser att det inte bara är jag som skriver här.

Med vänliga hälsningar, Hannibal 16 februari 2008 kl. 15.47 (CET)
(ordförande för Wikimedia Sverige, presskontakt för svenskspråkiga Wikipedia och en helt vanlig användare)

Det fortsatta arbetet

De första kommentarerna till den här essän var positiva. Sedan blev den översatt – först till engelska, på uppmaning av flera icke svenskspråkiga, och sedan till italienska. Sedan blev den bloggad om. Alla reaktioner hittills har varit positiva.

Men vilka effekter har syns på svenskspråkiga Wikipedia?

En av de första åtgärderna var att tanke nummer tre blev förverkligad. Skylten om artikelkvalitet lades till nästan direkt. Dock har den senare tagits bort, med hänvisning till att det finns för få utvalda artiklar. Viktigare är att det startades flera kvalitetsprojekt. Ett av de mest framgångsrika är Projekt: Substubar. Tillsammans med andra initiativ har det höjt längden på de kortaste artiklarna. De har länge varit en svag punkt för svenskspråkiga Wikipedia. Men i och med denna satsning har de kortaste artiklarna slagits ihop till större artiklar eller raderats. Under hela april 2008 ökade inte antalet artiklar alls, trots att det skapades lika många som vanligt. Med andra ord försvann ungefär 150-200 struntartiklar om dagen. Det var bara ett av de tre projekt som startats.

Många användare har också satsat på att skriva artiklar som kan bli utmärkta eller läsvärda. Från att ha haft 165 läsvärda och 186 utmärkta artiklar i februari 2008 (1,3% av alla artiklar) fanns det bara fem månader

senare 188 respektive 213. Det innebär att det nu finns 1,4% utmärkta och läsvärda artiklar.

Den lokala stödföreningen Wikimedia Sverige håller just nu på med flera av de andra punkterna, inte minst att skaffa pengar för marknadsföring och att lära upp såväl experter som allmänheten. Och det har kommit flera förslag till hur vi ska förbättra Wikipedia. För den senaste versionen av sidan, gå till: [Användare:Hannibal/10 tankar om kvalitet](#).

En sista kommentar: Lustigt nog, när jag visade den översatta versionen för Frank Schulenburg tittade han på mig och sa: ”Tyskspråkiga Wikipedia har inte raderat alla korta artiklar. Vi har tagit bort mallen som säger att en artikel är för kort. Det ser ju folk ändå.”

Hela elefanten

I början av boken sa jag att Wikipedia är som en elefant som blir undersökt av flera blinda män och att jag hoppades beskriva hela elefanten.

Det är möjligt att jag inte lyckats. Så låt mig försöka igen.

Jag har ett citat på min användarsida. Det är placerat längst upp så att alla ska se det. Citatet yttrades av en av de som donerade pengar 2007 för att Wikipedia skulle kunna leva vidare. För mig representerar det hela elefanten:

"Wikipedia is not perfect, but it's fantastic!"

— Stefan Goettsch

Ett annat sätt att se saken är Stephen Colberts:

”Wikipedia fungerar inte i teorin, bara i praktiken.”

Källförteckning

Wikipedia är mer transparent än vad man kan tro. De flesta av siffrorna i den här boken är till exempel tagna från den officiella statistiksidan, <http://stats.wikimedia.org>. Om jag inte anger annat, kommer informationen därifrån. Data från den sidan används sedan till att sammanställa till exempel

http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias och http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Wikipedia_statistics som också är mycket praktiska.

När det gäller den del av Wikipedias historia som inte består av siffror, har jag använt flera av Wikipedias egna artiklar,

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Wikipedia, http://meta.wikimedia.org/wiki/Wikipedia_timeline och http://en.wikipedia.org/wiki/Reliability_of_Wikipedia samt de sidor som länkas till därifrån.

Några böcker som jag har hämtat mer inspiration än information ifrån är "Wikipedia – The Missing Manual" av John Broughton (O'Reilly, 2008), "Wikipedia – Das Buch" Henriette Fiebig (red), (Wikipress, 2005) samt "Wikipedia – L'enciclopedia sul web" av Christina Ortolani.

Övriga källor är:

1. http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/09/16/AR2007091601699_pf.html "On Wikipedia, Debating 2008 Hopefuls' Every Facet" av Jose Antonio Vargas i The Washington Post, 2007
2. <http://aronsson.se/wikipaper.html> Lars Aronssons essä om driften av Susning.nu
3. <http://theses.lub.lu.se/archive/2007/05/29/1180427557-29658-753/2006-16.pdf> "I mötet mellan tradition och förändring - Om Wikipedia som encyklopedi" av Vladimir Nemeshajmer och Karin Stjärne Nordqvist, examensuppsats, Lunds universitet, 2006
4. <http://reagle.org/joseph/2005/ethno/leadership.html>

5. http://nostalgia.wikipedia.org/wiki/Why_on_Earth_would_I_want_to_contribute_to_a_wiki Arkiverad Wikipediasida om varför man ska bidra till Wikipedia med citat av Larry Sanger
6. <http://www-users.cs.umn.edu/~reid/papers/group282-priedhorsky.pdf> Undersökning av klotter gjord av University of Minnesota
7. http://www.alleyinsider.com/2008/3/better_idea_for_wikipedia_go_private_give_away_profits Dan Malven argumenterar för att Wikipedia ska bli kommersiella och skänka överskottet till välgörenhet
8. <http://www.alleyinsider.com/companies/wikipedia> Alley Insider tippar att Wikipedia skulle vara värt 7 miljarder
9. <http://www.shirky.com/herecomeseverybody/2008/04/looking-for-the-mouse.html> Clay Shirky menar att Wikipedia bygger på 100 miljoner mantimmar, medan TV tittats på 200 miljoner mantimmar
10. <http://fof.se/index.lasso?id=03810a> Forskning och Framsteg om en undersökning om att vi blir dummare på engelska
11. <http://uppslag.psilander.se/ne.htm> Om Nationalencyklopedin och att varje band innehåller ungefär 60 fel. Från webbplatsen Svenska uppslagsverk av Christofer Psilander
12. <http://uppslagsbok.blogspot.com/> Blogg om uppslagsböcker och fakta på nätet av Hans Husman
13. <http://www.lotten.se/2007/08/wikipedia-och-ne-i-kkets-mrker.html> Blogginlägg om Wikipedias tillförlitlighet av Lotten Bergman, 2007
14. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Wikipedia> Artikeln Wikipedia på svenskspråkiga Wikipedia
15. http://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Wikipedia:Bybrunnen&oldid=6024750#M.C3.A4ta_aktivitet_p.C3.A5_sv:wikipedia Att mäta aktivitet på svenskspråkiga Wikipedia, diskussion på Bybrunnen
16. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/education/4209575.stm> BBC News berättar om en tolvårig pojke som hittat fem fel i Encyclopaedia Britannica. Se även http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Errors_in_the_Encyclop

- %C3%A6dia_Britannica_that_have_been_corrected_in_Wikipedia
17. <http://lankskafferiet.skolutveckling.se/information/vardera.html>
Länkskafferiet om att värdera källor på nätet
 18. http://www.realtid.se/ArticlePages/200702/21/20070221152154_Realtid647/20070221152154_Realtid647.dbp.asp Realtid.se:s undersökning "Slaget om bästa webbuppslagsverket", 22 februari 2007
 19. http://www.svd.se/kulturnoje/nyheter/artikel_305804.svd Svenska Dagbladets undersökning "Gratis nätlexikon får bra betyg", 30 mars 2006. Nio ämnen i blindtest. Arne Ekman: "Wikipedia är en härlig idé."
 20. http://www.biblioteksforeningen.org/bbl/bbl2006/Biblioteksbladet_nr_4_2006.pdf Biblioteksföreningens tidning Biblioteksbladet, nr 4 2006. Tre experter jämför varsin artikel på svenskspråkiga Wikipedia, Susning och NE
 21. PC-tidningen, nr 10 2007, jämförelse Wikipedia och Nationalencyklopedin
 22. PC för Alla, nr 7 september 2006, jämförelse Nationalencyklopedin, Spray IQ, Susning.nu och svenskspråkiga Wikipedia
 23. Radioprogrammet Vetandets värld, 22 augusti 2007, jämförelse svenskspråkiga Wikipedia och Nationalencyklopedin
 24. http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:User_survey Om den tyska undersökningen av wikipedianer 2005
 25. http://sv.wikipedia.org/wiki/Anv%C3%A4ndare:Habj/Wikimania_2006 Svensk wikipedians skildring av Wikimania 2006 i Boston där 0,5% var svarta
 26. http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Wikipedia_resources_for_researchers Är en bra startpunkt för att göra research om Wikipedia
 27. <http://www.cs.dartmouth.edu/reports/TR2007-606.pdf> Dartmouth Computer Science-forskarens jämförelse mellan oinloggade och registrerade användares bidrag
 28. <http://stats.grok.se/sv/200805/Differentialekvation> Webbrafikstatistiken för artikeln Differentialekvation under maj 2008. <http://stats.grok.se/> är en bra webbrafikmätare för olika Wikimedia

Foundation-projekt.

29. <http://www.toolserver.org/~thebainer/articlesizes/index.php> Verktyg för att se genomsnittslängden på artiklar i en språkversion av Wikipedia
30. <http://www.internetworldstats.com/top25.htm> Topp 25 i internetutbyggnad i världen
31. http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias_by_sample_of_articles En mätning av vilka språkversioner som har flest artiklar av listan på:
http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_articles_every_Wikipedia_should_have
32. <http://wikistics.falsikon.de/latest/> Statistik över webbtrafik där det visas att svenskspråkiga Wikipedia har 1,7 miljoner träffar per dag.
33. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article428443.ab> "Svensk ambassad kopierade Wikipedia" i Aftonbladet, 2007
34. http://www.ibls.com/internet_law_news_portal_view.aspx?s=latestnews&id=1668 Wikipedia används av USA:s federala domstolar och World intellectual property organisation
35. <http://www.nedworks.org/~mark/reqstats/reqstats-monthly.png> Wikitechs webbtrafiksiffror där antalet requests är mellan 20 och 45 000 per sekund
36. <http://www.gearfire.net/4-ways-wikipedia-needing-cite/> 4 sätt att använda Wikipedia av signaturen "Rebecca" på Gearfire: Tips for academic success
37. <http://computersweden.idg.se/2.2683/1.167780> "Är Wikipedia att lita på?" av Folke Schimanski i Computer Sweden
38. <http://www.randolphschool.net/alumni/welcome/profiles.asp?newsid=432566> Biografi över Jimmy Wales från hans skola
39. http://www.valdostadailytimes.com/entertainment/cnhinspopculture_story_223174601.html?start:int=15 "Geek to Chic" om Jimmy Wales i Valdosta Daily Times, 2006
40. <http://mj.barczyk.se/blog/247/wikipedia-vs-nationalencyklopedins-ordbok-ideellt-vs-kommersiellt-baserat-kunskapsnat> Blogg som jämför

Wikipedia och Nationalencyklopedin av Mickey J Barczyk, 2005

41. http://seattletimes.nwsources.com/html/business/technology/2004286879_btwikipedia17.html "Wikipedia experiences growing pains" av Alana Semuels i Seattle Times Business & Technology, 2008
42. <http://trends.google.com/websites?q=wikipedia.org> Google Trends för Wikipedia.org
43. <http://www.nybooks.com/articles/21131> "The Charms of Wikipedia" av Nicholson Baker i New York Times Review of Books, 2008
44. <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1005293.html> "Anarchy, democracy and dictatorship" av Naomi Darom i Haaretz om israeliska Wikipedia, 2008
45. http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Modelling_Wikipedia_%27s_growth Modell för Wikipedias tillväxt hittills och framöver
46. <http://www.smartmobs.com/2007/02/27/wikipediahighly-edited-entries-and-who-makes-these-edits/> Om kvaliteten i de mest redigerade artiklarna, av Jim Downing, 2007
47. http://de.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:M%C3%BCnchen/Archiv#2003.10.28_Dienstag_Erstes_Treffen Beskrivning av vad som hände första wikiträffen, 2003
48. http://wikipediastory.com/wiki/Main_Page Boken The Wikipedia Story:s webbplats
49. *Wikinomics* av Don Tapscott och Anthony D. Williams (Portfolio, 2006)

Vill du ha mer information om Wikipedia finns:

- * <http://sv.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Anslagstavlan>
- * <http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:WikipediaWeekly>
- * http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikipedia_Signpost

Bildförteckning

Alla bilder i den här boken är fria. Du får gärna ladda ner och använda dem. De är hämtade antingen från Wikimedia Commons (markerade med *) eller utgör skärmdumpar från Wikipedia (*kursiv stil*). För att hitta en bild byter du ut **Filnamn** mot det riktiga filnamnet ur listan nedan i: <http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Filnamn>. I stort sett alla tabeller har jag däremot gjort själv.

1. "Blinda undersöker en elefant", Image:Blind men and elephant2.jpg, illustratör okänd, ur Sophie Woods bok World Stories for Children, public domain
2. "*Diff: Kritik av det praktiska förnuftet*", text under GFDL
3. *Mall:Solsystemet*, GFDL
4. Tabell: Antal artiklar i engelskspråkiga Wikipedia
5. Tabell: Antal artiklar på de tio största språkversionerna av Wikipedia
6. Tabell: Nya artiklar/dag i genomsnitt, svenskspråkiga Wikipedia
7. * "Länken till senaste ändringarna", del av
8. Image:Mozilla_Firefox_Svenska_Wikipedia.png, Czar, den del jag använder är i GFDL
9. "*Senaste ändringar*", GFDL
10. * "Versionshistorik för "Tornedalingar", Image:LA2-reading-hist.png, LA2, GFDL
11. "*Den översta menyn*", GFDL
12. "*Min bevakningslista*", GFDL
13. "Diskussionssida för Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band", GFDL
14. "*Mall:POV*", GFDL
15. "*Specialsidor i verktygslådan*", GFDL
16. Tabell: Användargrupper
17. * "Wikinews reporter intervjuar Shimon Peres", Image:David Shankbone and Shimon Peres.jpg, David Shankbone, GFDL

18. ”Flikarna längst upp”, GFDL
19. ”Redigerar Sverige”, GFDL
20. ”Redigerar Kritik av det praktiska förnuftet”, GFDL
21. Tabell: Traditionell encyklopedi vs Wikipedia, GFDL
22. Tabell: Wikipedia-lathund, GFDL
23. ”Länken till Skapa ett konto eller logga in”, GFDL
24. ”Logga in”, GFDL
25. ”Skapa ett konto”, GFDL
26. ”Huvudsida Commons”, GFDL
27. Tabell: Vanliga mallar, GFDL
28. Tabell: Mallar som kräver variabler, GFDL
29. Tabell: Mallar som kräver variabelnamn, GFDL
30. Tabell: Kritik mot Wikipedia, sammanställd av Einar Spetz
31. Tabell: Storlek på olika uppslagsverk, GFDL
32. Tabell: Medias betyg på svenskspråkiga Wikipedia, GFDL
33. Tabell: Kvalitetsmätningar av svenskspråkiga Wikipedia, GFDL
34. Tabell: Wikipedias och NE:s extramaterial, GFDL
35. Tabell: Wikipedias och NE:s användarvänlighet, GFDL
36. Tabell: Wikipedias skribenter yrken och kunskaper, GFDL
37. ”Article size distribution” från Toolserver.org, <http://www.toolserver.org/~thebainer/articlesizes/>, thebainer, GFDL
38. Tabell: Tio i topp om fem år, GFDL
39. * ”Denis Diderot av Louis-Michel van Loo”, Image:Louis-Michel van Loo 001.jpg, public domain
40. * ”Ward Cunningham uppfann wikitekniken”, Image:Cunningham2.jpg, SJ, public domain
41. * ”Jimmy Wales, 2005”, Image:Jimmy-wales-frankfurt2005-aliho2.jpg, Andrew Lih, CC-by-SA 2.5
42. * ”Larry Sanger, 2007”, Image:L Sanger.jpg, Jhurlburt, CC-by-SA 2.5

43. * "Den äldsta bevarade sidan på Wikipedia", Image:UuU.png, Eduardo Corrêa , GFDL
44. * "Jimmy Wales på wikifika utomhus i London, 2004", Image:20040605-jimbo-sermononmount.jpg, Andrew Lih, GFDL
45. * "John Seigenthaler Sr, 2004", Image:John Seigenthaler Sr. speaking.jpg, Curtis Palmer, CC-by-sa-2.0
46. * "Essjay/Ryan Jordan, 2007", Image:Essjay.jpg, Essjay, GFDL
47. * "Virgil Griffith, 2007", Image:VirgilGriffithFace.jpg, Meng Weng Wong, public domain
48. "Götaland:Den äldsta bevarade artikeln på svenskspråkiga Wikipedia", den del jag har med är i GFDL
49. * "Susnings logotyp", Image:Susning.nus logo.png, Lars Aronsson, public domain
50. * "Lars Aronsson, 2006", Image:Lars Aronsson at Reimersholme 2006-07-16.JPG, Caesar, CC-by-sa-2.5
51. * "Ökningen av antalet artiklar på svenskspråkiga Wikipedia efter november 2002", Image:SvWikipedia.png, Liftarn, Petter Strandmark, public domain
52. Tabell: Antal redigeringar/artikel i genomsnitt, GFDL
53. * "Dan Köhl, 1998", Image:Dan Koehl1998.jpg, Jutta Kirchner, GFDL
54. "Jag blir intervjuad av Thomas Melin för tidningen Nisse Hult, 2007", Image:Thomas Melin and Lennart Guldbbrandsson.JPG, Valentin Jurov, CC-by-sa 3.0
55. * "Styrelsen och några medlemmar, 2008", Image:Wikimedia Sveriges årsmöte 2008-4.jpg, Dcastor, Public domain
56. * "Jimmy Wales", Image:JimmyWalesJI5.jpg, Joi Ito, CC-by-sa 2.0
57. * "Linus Tolke", <http://www.lysator.liu.se/svmud/bilder/linus.jpg>, okänd fotograf, okänd licens
58. * "Lars Aronsson", Image:LA2-Internetdagarna-2007.jpg, Johan Schiff, CC-by-sa 1.0
59. * "Linnea Sjögren", del av Image:Wikimedia Sveriges årsmöte 2008-

3.jpg, public domain

60. * "Sue Gardner", Image:Sue Gardner May 2008 A.jpg, Lane Hartwell, 2007, CC-by-sa 3.0
61. Tabell: Skillnaden mellan Wikipedia, Wikimedia Foundation och Wikimedia Sverige, GFDL
62. * "Frank Schulenburg under mötet i Göteborg", Image:Frank in gothenburg.JPG, Moralist, CC-by 3.0
63. * "Hur Wikimedia Foundation vill spendera sina pengar", Image:WMF 2007-2008 spending plans.svg, Mona Venkateswaran, Guillom, den del jag använder är i GFDL
64. * "Alla vet inte att Commons innehåller så här bra bilder. Berätta det gärna för dem.", Image:Consolation-Lake-Szmurlo.jpg, Chuck Szmurlo, CC-by-3.0
65. * "Zedler-medaljen delas ut under Wikipedia Academy", Image:Johann-Heinrich-Zedler-Medaille.jpg, Arne Klempert, GFDL
66. * "Så här borde Wikipedia se ut. Eller?", Image:Size of English Wikipedia broken down.png, Nikola Smolenski, Chris Applegate, CC-by-SA 2.5

Omslag:

Förutom bilder från övriga boken använder omslaget följande bilder:

1. * Image:Size of English Wikipedia in August 2007.svg, Nikola Smolenski, CC-by-SA 2.5
2. * Image:Stephen Colbert 2 by David Shankbone.jpg, David Shankbone, GFDL
3. *Redigera Wikipedia*, GFDL
4. * Hand i ovanstående, Image:Mano cursor.svg, Mushii, CC-by-SA 3.0
5. "Författarporträtt, framsida", Matilda Brasch, CC-by-SA 2.5
6. * "Gå bakom kulisserna", Image:Academy Goettingen Moeller 0824.JPG, Tobias Möller, CC-by-SA 2.5
7. * "Författarporträtt, baksida", Image:Lennart Guldbbrandsson Ordförande

WikimediaSverige.jpg, Moralist, GFDL

8. * Image:Hatoria_xgraeseri_flower.jpg, FoeNyx, CC-by-SA 2.0-fr

9. * Image:MontBlanc2c.jpg, Sanchezn, CC-by-SA 3.0

10. *Image:Wfm headbg.jpg, Finlay McWalter, GFDL

11. *Image:Monkey-typing.jpg, okänd fotograf, public domain

Licenstagter

Min text i den här boken ligger under CC-by-nc-nd. Vissa korta delar av texten är dock tagen från Wikipedia som är licensierad under GFDL. För bilderna gäller antingen någon av Creative Commons licenser, public domain eller GFDL.

GFDL

Version 1.2, November 2002

Copyright (C) 2000,2001,2002 Free Software Foundation, Inc.

51 Franklin St, Fifth Floor, Boston, MA 02110-1301 USA

Everyone is permitted to copy and distribute verbatim copies

of this license document, but changing it is not allowed.

0. PREAMBLE

The purpose of this License is to make a manual, textbook, or other functional and useful document "free" in the sense of freedom: to assure everyone the effective freedom to copy and redistribute it, with or without modifying it, either commercially or noncommercially. Secondly, this License preserves for the author and publisher a way to get credit for their work, while not being considered responsible for modifications made by others.

This License is a kind of "copyleft", which means that derivative works of the document must themselves be free in the same sense. It complements the GNU General Public License, which is a copyleft license designed for free software.

We have designed this License in order to use it for manuals for free software, because free software needs free documentation: a free program should come with manuals providing the same freedoms that the software does. But this License is not limited to software manuals; it can be used for any textual work, regardless of subject matter or whether it is published as a printed book. We recommend this License principally for works whose purpose is instruction or reference.

1. APPLICABILITY AND DEFINITIONS

This License applies to any manual or other work, in any medium, that contains a notice placed by the copyright holder saying it can be distributed under the terms of this License. Such a notice grants a world-wide, royalty-free license, unlimited in duration, to use that work under the conditions stated herein. The "Document", below, refers to any such manual or work. Any member of the public is a licensee, and is addressed as "you". You accept the license if you copy, modify or distribute the work in a way requiring permission under copyright law.

A "Modified Version" of the Document means any work containing the Document or a portion of it, either copied verbatim, or with modifications and/or translated into another language.

A "Secondary Section" is a named appendix or a front-matter section of the Document that deals exclusively with the relationship of the publishers or authors of the Document to the Document's overall subject (or to related matters) and contains nothing that could fall directly within that overall subject. (Thus, if the Document is in part a textbook of mathematics, a Secondary Section may not explain any mathematics.) The relationship could be a matter of historical connection with the subject or with related matters, or of legal, commercial, philosophical, ethical or political position regarding them.

The "Invariant Sections" are certain Secondary Sections whose titles are designated, as being those of Invariant Sections, in the notice that says that the Document is released under this License. If a section does not fit the above definition of Secondary then it is not allowed to be designated as Invariant. The Document may contain zero Invariant Sections. If the Document does not identify any Invariant Sections then there are none.

The "Cover Texts" are certain short passages of text that are listed, as Front-Cover Texts or Back-Cover Texts, in the notice that says that the Document is released under this License. A Front-Cover Text may be at most 5 words, and a Back-Cover Text may be at most 25 words.

A "Transparent" copy of the Document means a machine-readable copy, represented in a format whose specification is available to the general public, that is suitable for revising the document straightforwardly with generic text editors or (for images composed of pixels) generic paint programs or (for drawings) some widely available drawing editor, and that is suitable for input to text formatters or for automatic translation to a variety of formats suitable for input to text formatters. A copy made in an otherwise Transparent file format whose markup, or absence of markup, has been arranged to thwart or discourage subsequent modification by readers is not Transparent. An image format is not Transparent if used for any substantial amount of text. A copy that is not "Transparent" is called "Opaque".

Examples of suitable formats for Transparent copies include plain ASCII without markup, Texinfo input format,

LaTeX input format, SGML or XML using a publicly available DTD, and standard-conforming simple HTML, PostScript or PDF designed for human modification. Examples of transparent image formats include PNG, XCF and JPG. Opaque formats include proprietary formats that can be read and edited only by proprietary word processors, SGML or XML for which the DTD and/or processing tools are not generally available, and the machine-generated HTML, PostScript or PDF produced by some word processors for output purposes only.

The "Title Page" means, for a printed book, the title page itself, plus such following pages as are needed to hold, legibly, the material this License requires to appear in the title page. For works in formats which do not have any title page as such, "Title Page" means the text near the most prominent appearance of the work's title, preceding the beginning of the body of the text.

A section "Entitled XYZ" means a named subunit of the Document whose title either is precisely XYZ or contains XYZ in parentheses following text that translates XYZ in another language. (Here XYZ stands for a specific section name mentioned below, such as "Acknowledgements", "Dedications", "Endorsements", or "History".) To "Preserve the Title" of such a section when you modify the Document means that it remains a section "Entitled XYZ" according to this definition.

The Document may include Warranty Disclaimers next to the notice which states that this License applies to the Document. These Warranty Disclaimers are considered to be included by reference in this License, but only as regards disclaiming warranties; any other implication that these Warranty Disclaimers may have is void and has no effect on the meaning of this License.

2. VERBATIM COPYING

You may copy and distribute the Document in any medium, either commercially or noncommercially, provided that this License, the copyright notices, and the license notice saying this License applies to the Document are reproduced in all copies, and that you add no other conditions whatsoever to those of this License. You may not use technical measures to obstruct or control the reading or further copying of the copies you make or distribute. However, you may accept compensation in exchange for copies. If you distribute a large enough number of copies you must also follow the conditions in section 3.

You may also lend copies, under the same conditions stated above, and you may publicly display copies.

3. COPYING IN QUANTITY

If you publish printed copies (or copies in media that commonly have printed covers) of the Document, numbering more than 100, and the Document's license notice requires Cover Texts, you must enclose the copies in covers that carry, clearly and legibly, all these Cover Texts: Front-Cover Texts on the front cover, and Back-Cover Texts on the back cover. Both covers must also clearly and legibly identify you as the publisher of these copies. The front cover must present the full title with all words of the title equally prominent and visible. You may add other material on the covers in addition. Copying with changes limited to the covers, as long as they preserve the title of the Document and satisfy these conditions, can be treated as verbatim copying in other respects.

If the required texts for either cover are too voluminous to fit legibly, you should put the first ones listed (as many as fit reasonably) on the actual cover, and continue the rest onto adjacent pages.

If you publish or distribute Opaque copies of the Document numbering more than 100, you must either include a machine-readable Transparent copy along with each Opaque copy, or state in or with each Opaque copy a computer-network location from which the general network-using public has access to download using public-standard network protocols a complete Transparent copy of the Document, free of added material. If you use the latter option, you must take reasonably prudent steps, when you begin distribution of Opaque copies in quantity, to ensure that this Transparent copy will remain thus accessible at the stated location until at least one year after the last time you distribute an Opaque copy (directly or through your agents or retailers) of that edition to the public.

It is requested, but not required, that you contact the authors of the Document well before redistributing any large number of copies, to give them a chance to provide you with an updated version of the Document.

4. MODIFICATIONS

You may copy and distribute a Modified Version of the Document under the conditions of sections 2 and 3 above, provided that you release the Modified Version under precisely this License, with the Modified Version filling the role of the Document, thus licensing distribution and modification of the Modified Version to whoever possesses a copy of it. In addition, you must do these things in the Modified Version:

- A.** Use in the Title Page (and on the covers, if any) a title distinct from that of the Document, and from those of previous versions (which should, if there were any, be listed in the History section of the Document). You may use the same title as a previous version if the original publisher of that version gives permission.
- B.** List on the Title Page, as authors, one or more persons or entities responsible for authorship of the modifications in the Modified Version, together with at least five of the principal authors of the Document (all of its principal authors, if it has fewer than five), unless they release you from this requirement.
- C.** State on the Title page the name of the publisher of the Modified Version, as the publisher.
- D.** Preserve all the copyright notices of the Document.
- E.** Add an appropriate copyright notice for your modifications adjacent to the other copyright notices.
- F.** Include, immediately after the copyright notices, a license notice giving the public permission to use the Modified Version under the terms of this License, in the form shown in the Addendum below.
- G.** Preserve in that license notice the full lists of Invariant Sections and required Cover Texts given in the

Document's license notice.

H. Include an unaltered copy of this License.

I. Preserve the section Entitled "History", Preserve its Title, and add to it an item stating at least the title, year, new authors, and publisher of the Modified Version as given on the Title Page. If there is no section Entitled "History" in the Document, create one stating the title, year, authors, and publisher of the Document as given on its Title Page, then add an item describing the Modified Version as stated in the previous sentence.

J. Preserve the network location, if any, given in the Document for public access to a Transparent copy of the Document, and likewise the network locations given in the Document for previous versions it was based on. These may be placed in the "History" section. You may omit a network location for a work that was published at least four years before the Document itself, or if the original publisher of the version it refers to gives permission.

K. For any section Entitled "Acknowledgements" or "Dedications", Preserve the Title of the section, and preserve in the section all the substance and tone of each of the contributor acknowledgements and/or dedications given therein.

L. Preserve all the Invariant Sections of the Document, unaltered in their text and in their titles. Section numbers or the equivalent are not considered part of the section titles.

M. Delete any section Entitled "Endorsements". Such a section may not be included in the Modified Version.

N. Do not retitle any existing section to be Entitled "Endorsements" or to conflict in title with any Invariant Section.

O. Preserve any Warranty Disclaimers.

If the Modified Version includes new front-matter sections or appendices that qualify as Secondary Sections and contain no material copied from the Document, you may at your option designate some or all of these sections as invariant. To do this, add their titles to the list of Invariant Sections in the Modified Version's license notice. These titles must be distinct from any other section titles.

You may add a section Entitled "Endorsements", provided it contains nothing but endorsements of your Modified Version by various parties--for example, statements of peer review or that the text has been approved by an organization as the authoritative definition of a standard.

You may add a passage of up to five words as a Front-Cover Text, and a passage of up to 25 words as a Back-Cover Text, to the end of the list of Cover Texts in the Modified Version. Only one passage of Front-Cover Text and one of Back-Cover Text may be added by (or through arrangements made by) any one entity. If the Document already includes a cover text for the same cover, previously added by you or by arrangement made by the same entity you are acting on behalf of, you may not add another; but you may replace the old one, on explicit permission from the previous publisher that added the old one.

The author(s) and publisher(s) of the Document do not by this License give permission to use their names for publicity for or to assert or imply endorsement of any Modified Version.

5. COMBINING DOCUMENTS

You may combine the Document with other documents released under this License, under the terms defined in section 4 above for modified versions, provided that you include in the combination all of the Invariant Sections of all of the original documents, unmodified, and list them all as Invariant Sections of your combined work in its license notice, and that you preserve all their Warranty Disclaimers.

The combined work need only contain one copy of this License, and multiple identical Invariant Sections may be replaced with a single copy. If there are multiple Invariant Sections with the same name but different contents, make the title of each such section unique by adding at the end of it, in parentheses, the name of the original author or publisher of that section if known, or else a unique number. Make the same adjustment to the section titles in the list of Invariant Sections in the license notice of the combined work.

In the combination, you must combine any sections Entitled "History" in the various original documents, forming one section Entitled "History"; likewise combine any sections Entitled "Acknowledgements", and any sections Entitled "Dedications". You must delete all sections Entitled "Endorsements."

6. COLLECTIONS OF DOCUMENTS

You may make a collection consisting of the Document and other documents released under this License, and replace the individual copies of this License in the various documents with a single copy that is included in the collection, provided that you follow the rules of this License for verbatim copying of each of the documents in all other respects.

You may extract a single document from such a collection, and distribute it individually under this License, provided you insert a copy of this License into the extracted document, and follow this License in all other respects regarding verbatim copying of that document.

7. AGGREGATION WITH INDEPENDENT WORKS

A compilation of the Document or its derivatives with other separate and independent documents or works, in or on a volume of a storage or distribution medium, is called an "aggregate" if the copyright resulting from the compilation is not used to limit the legal rights of the compilation's users beyond what the individual works permit. When the Document is included in an aggregate, this License does not apply to the other works in the aggregate which are not themselves derivative works of the Document.

If the Cover Text requirement of section 3 is applicable to these copies of the Document, then if the Document is less than one half of the entire aggregate, the Document's Cover Texts may be placed on covers that bracket the

Document within the aggregate, or the electronic equivalent of covers if the Document is in electronic form. Otherwise they must appear on printed covers that bracket the whole aggregate.

8. TRANSLATION

Translation is considered a kind of modification, so you may distribute translations of the Document under the terms of section 4. Replacing Invariant Sections with translations requires special permission from their copyright holders, but you may include translations of some or all Invariant Sections in addition to the original versions of these Invariant Sections. You may include a translation of this License, and all the license notices in the Document, and any Warranty Disclaimers, provided that you also include the original English version of this License and the original versions of those notices and disclaimers. In case of a disagreement between the translation and the original version of this License or a notice or disclaimer, the original version will prevail.

If a section in the Document is Entitled "Acknowledgements", "Dedications", or "History", the requirement (section 4) to Preserve its Title (section 1) will typically require changing the actual title.

9. TERMINATION

You may not copy, modify, sublicense, or distribute the Document except as expressly provided for under this License. Any other attempt to copy, modify, sublicense or distribute the Document is void, and will automatically terminate your rights under this License. However, parties who have received copies, or rights, from you under this License will not have their licenses terminated so long as such parties remain in full compliance.

10. FUTURE REVISIONS OF THIS LICENSE

The Free Software Foundation may publish new, revised versions of the GNU Free Documentation License from time to time. Such new versions will be similar in spirit to the present version, but may differ in detail to address new problems or concerns. See <http://www.gnu.org/copyleft/>.

Each version of the License is given a distinguishing version number. If the Document specifies that a particular numbered version of this License "or any later version" applies to it, you have the option of following the terms and conditions either of that specified version or of any later version that has been published (not as a draft) by the Free Software Foundation. If the Document does not specify a version number of this License, you may choose any version ever published (not as a draft) by the Free Software Foundation.

How to use this License for your documents

To use this License in a document you have written, include a copy of the License in the document and put the following copyright and license notices just after the title page:

Copyright (c) YEAR YOUR NAME.

Permission is granted to copy, distribute and/or modify this document under the terms of the GNU Free Documentation License, Version 1.2 or any later version published by the Free Software Foundation; with no Invariant Sections, no Front-Cover Texts, and no Back-Cover Texts. A copy of the license is included in the section entitled "GNU Free Documentation License".

If you have Invariant Sections, Front-Cover Texts and Back-Cover Texts, replace the "with...Texts." line with this: with the Invariant Sections being LIST THEIR TITLES, with the

Front-Cover Texts being LIST, and with the Back-Cover Texts being LIST.

If you have Invariant Sections without Cover Texts, or some other combination of the three, merge those two alternatives to suit the situation.

If your document contains nontrivial examples of program code, we recommend releasing these examples in parallel under your choice of free software license, such as the GNU General Public License, to permit their use in free software.

Creative Commons

CC-BY-SA 2.5

Du får:

att Dela — att kopiera, distribuera och sända verket

att Remixa — att skapa bearbetningar

På följande villkor:

- Erkännande. Du måste ange upphovsmannen och/eller licensgivaren på det sätt de anger (men inte på ett sätt som antyder att de godkännt eller rekommenderar din användning av verket).
- Dela Lika. Om du ändrar, bearbetar eller bygger vidare på verket får du endast distribuera resultatet under samma licens eller en liknande licens som denna.

Vid all återanvändning och distribution måste du informera om licensvillkoren som gäller för verket. Det bästa sättet att göra detta är genom en länk till den här webbsidan. Undantag från villkoren ovan kan meddelas av

upphovsrättsinnehavaren. Ingenting i denna licens begränsar upphovsmannens ideella rätt. Texten hämtad från: [commons.org/licenses/by-sa/2.5/deed.sv](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/deed.sv) Detta är endast en sammanfattning, den fulla licenstexten finns här: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/legalcode>

CC-BY-SA 3.0

Du får:

att Dela — att kopiera, distribuera och sända verket

att Remixa — att skapa bearbetningar

På följande villkor:

- Erkännande. Du måste ange upphovsmannen och/eller licensgivaren på det sätt de anger (men inte på ett sätt som antyder att de godkänt eller rekommenderar din användning av verket).
- Dela Lika. Om du ändrar, bearbetar eller bygger vidare på verket får du endast distribuera resultatet under samma licens, en liknande licens eller en licens som är kompatibel med denna licens.

Vid all återanvändning och distribution måste du informera om licensvillkoren som gäller för verket. Det bästa sättet att göra detta är genom en länk till den här webbsidan. Undantag från villkoren ovan kan meddelas av upphovsrättsinnehavaren. Ingenting i denna licens begränsar upphovsmannens ideella rätt. Texten hämtad från: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.sv> Detta är endast en sammanfattning, den fulla licenstexten finns här: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/legalcode>

CC-BY-NC-ND

Du får:

att Dela – att kopiera, distribuera och sända verket

På följande villkor:

- Erkännande. Du måste ange upphovsmannen och/eller licensgivaren på det sätt de anger (men inte på ett sätt som antyder att de godkänt eller rekommenderar din användning av verket).

• **Ickekommersiell.** Du får inte använda verket för kommersiella ändamål.

***Inga bearbetningar.** Du får inte förändra, bearbeta eller bygga vidare på verket.

Vid all återanvändning och distribution måste du informera om licensvillkoren som gäller för verket. Det bästa sättet att göra detta är genom en länk till den här webbsidan. Undantag från villkoren ovan kan meddelas av upphovsrättsinnehavaren. Ingenting i denna licens begränsar upphovsmannens ideella rätt. Texten hämtad från: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.sv> Detta är endast en sammanfattning, den fulla licenstexten finns här: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>

Public Domain (PD)

Skaparen har avlidit

This image (or other media file) is in the public domain because its copyright has expired. This applies to the United States, Canada, the European Union and those countries with a copyright term of life of the author plus 70 years

Skaparen släpper bilden fri

I, the copyright holder of this work, hereby release it into the public domain. This applies worldwide. In case this is not legally possible: I grant anyone the right to use this work for any purpose, without any conditions, unless such conditions are required by law.

Läs mer om Public Domain på:

http://se.wikipedia.org/wiki/en:Public_domain

http://se.wikipedia.org/wiki/sv:Public_domain

Tack till...

Alla som någonsin skrivit en bok vet att de aldrig uppstår i ett vakuum. Den här boken är visserligen skriven av mig, men den hade inte kommit till utan följande människors ovärderliga hjälp:

Agneta Brasch, Arne Klempert, Christofer Psilander, David Öhlin, Delphine Ménard, Einar Spetz, Erik Brasch, Frank Schulenburg, Habj, Herr X, Håkan Andersson, Jan Ainali, Jimmy Wales, Jonas Fransson, Kurt Jansson, Lars Aronsson, Linda Skugge, Linnéa Sjögren, Linus Tolke, Mathias Klang, Mathias Schindler, Matilda Brasch, Mikael Nordin, Moralist, Nina Gerlach, Oskar Augustsson, Per A J Andersson, Philipp Birken, Sue Gardner, Ted Elliot och Terry Rossio, den anonyme användaren, Mattias på Vulkan, Hexa förlag, samt alla som är inblandade i FSCONS, BibCamp och Wikimedia Sverige.

Dessutom vill jag tacka alla som skrivit på Wikipedia.

Naturligtvis vill jag redan i förväg be om ursäkt till alla som *har* hjälpt mig, men som jag av ren glömska inte nämnde ovan. Tack till er också.

Boken är tillägnad Julian, Charlie och Mumrik.

Index

A

Administratör 6, 30, 36, 40f., 45f., 67, 100, 104, 106, 146f., 149, 155, 157, 161, 165f., 176, 186, 202, 205f., 212
Alexa 27f., 48, 94, 134, 143, 146
Alexandria 48, 134, 146
Answers.com 118
Apple 51, 135, 154, 227
Aronsson, Lars 10, 160f., 165, 167, 179f., 183, 219, 226, 234
Artikelsök 117

B

Berners-Lee, Sir Tim 135, 158
Bevakningslista 5, 34f., 44, 67, 97, 224
Blogg 6, 21, 28, 51f., 65, 98, 115, 150, 157, 175, 194, 216, 220, 222
Bomis 137, 140f., 143f., 156
Bott (robot) 7, 46, 86, 89, 102, 105, 130, 140, 189, 196

C

Citizendium 140
Colbert, Stephen 10, 155, 218, 227
Crocker, Lee David 142

D

Diderot, Denis 24, 134, 225
Doran, Carolyn 154

E

Encarta 135f.
Encyclopaedia Britannica 12, 92, 94, 122, 135, 156, 220
Encyclopédie 24, 134
Essjay 10, 150f., 172, 226

F

Facebook 21, 26, 28, 42, 194
Fair use 10, 104, 130, 152f.
Flickr 51f.
Free Software Foundation 229, 232
Fri programvara 19, 51, 100, 117, 135ff., 174

G

Gardner, Sue 10, 144, 195, 227, 234
Gearfire 93, 222
GFDL 11, 119, 224ff.
GNU/Linux 51, 135, 175
Google 9, 12, 28, 65, 87, 95, 115, 117f., 139, 147, 160, 185, 192, 223
Griffith, Virgil 153, 226

H

Hannibal 13, 69, 77, 216f.
Hannibals 10 tankar om kvalitet 11, 203

I

Internet Archive 51
Internet Movie Database 28, 76, 139
IP-adress 19, 32, 34, 43f., 46, 67, 89, 149, 153f., 174
IT-bubblan 137, 140, 174

K

Konsensus 17f., 30, 99f., 155
Kuroshin 139
Köhl, Dan 226

L

Lathund för att redigera på Wikipedia 6, 59ff., 64, 73, 225
Linux 51, 135, 159, 175
LunarStorm 42
Långa svansen, den 44

M

Manske, Magnus 142, 202
Marsden, Rachel 157
MediaWiki 10, 19, 124, 130, 142f., 162, 198
Meta-Wiki 10, 105, 141
Microsoft 28, 51, 135, 150, 154
MySpace 21, 28, 154, 212

N

Nationalencyklopedin 7, 88, 94, 96, 110, 125, 161, 166f., 184, 188, 191, 204, 220ff.
New York Times 139, 154, 223
NPOV 21
Nupedia 9, 136ff., 155, 161, 174f., 179

O

OpenStreetMap 51, 183f.

P

Plagiat 122
Projekt Runeberg 179, 183f.

Q

Quadriga 158

R

Rambot 140
Redigeringsdjup 8, 99, 102, 104, 106, 129

S

Sanger, Larry 53, 137, 155, 160, 185, 220, 225
Schulenburg, Frank 127, 203, 217, 227, 234
Shirky, Clay 115, 220
Silicon Alley Insider 115

Sjögren, Linnéa 10, 192, 234
Skiljedomskommittén 46, 176
Slashdot 139, 175
Spetz, Einar 86, 125, 225, 234
Stallman, Richard 145
Susning 10, 160ff., 179ff., 183ff., 219, 221, 226

T

Tinget 10, 164f.
Tolke, Linus 10, 159f., 165, 179, 226, 234
Truth in numbers 10, 158

U

Upphovsrätt 13, 16, 22, 30, 70, 104f., 113, 119, 135, 152f., 183, 187f., 191, 233
Uppslagsverk 7, 12f., 15, 17, 20ff., 24f., 27f., 30, 58, 86ff., 91f., 94, 96ff., 101, 105, 107f., 110f., 113f., 121f., 130, 134ff., 139, 141, 143, 147, 153, 156, 171, 174f., 180, 184, 188f., 191, 199f., 220f., 225
UseModWiki 142, 160

Y

Yahoo 28, 87, 118
YouTube 21, 26, 28, 42, 52

Z

Zedler 208, 227

W

Wales, Jimmy 10, 14, 137f., 141ff., 149, 151, 153ff., 164, 174, 202f., 222, 225f., 234
Washington Post 12, 219
Web 2.0 6, 51f.
Wibber, Brion 143f., 202
Wiki 241
Wikia 151, 155
Wikibooks 6, 49f., 114, 124

Wikifika 175, 180, 211, 226
Wikijunior 6, 50
Wikimania 6, 48, 118, 145f., 172, 177, 203, 221
Wikimedia Commons 6f., 11, 13, 48, 50, 70ff., 95, 100, 104, 119, 125, 153, 191, 196, 211, 213, 224f., 227, 229, 232f.
Wikimedia Deutschland 9, 118, 141, 167, 171, 175, 203, 208f., 212
Wikimedia Foundation 6, 10, 47f., 50, 105, 115f., 118f., 128, 130, 141ff., 146f., 151ff., 156ff., 167, 169f., 176, 195ff., 202, 209, 211, 221, 227
Wikimedia Sverige 10, 96, 105, 124, 126, 146, 167, 169ff., 208f., 211ff., 216f., 226f., 234
Wikinews 6, 49f., 114, 125, 130, 172, 224
Wikipedia Watch 149, 151, 173
Wikipedias historia 9, 104f., 132f., 166, 203, 219
Wikipedias logotyp 202
Wikiquote 6, 49, 114, 211
WikiReader 124
Wikisajt 9, 15, 36, 48, 124, 141, 160
Wikiscanner 10, 90, 118, 153f.
Wikisource 6, 49, 209
Wikiversity 6, 50
Wiktionary 6, 10, 48f., 114, 119, 143, 181, 211
Wool, Danny 144, 157
World Economic Forum 158

Hur man redigerar - snabbkurs

Första redigeringen	Bra länkar
Hitta en artikel Klicka "Redigera" Skriv texten Klicka "Förhandsgranska" Klicka "Spara"	Wikipedia:Hur man redigerar en sida Wikipedia:Deltagarportalen Wikipedia:Utmärkta artiklar Wikipedia:Bybrunnen
Var djärv!	http://sv.wikipedia.org

Wikitext
<pre>''kursiv'' '''fet''' ==rubrik== ===nivå 2=== ====nivå 3==== =====nivå 4===== [[Länk till annan sida]] [[Länk annan titel]] [[Kategori:Exempel]] [[Kategori:Exempel Efternamn, förnamn]] [[Bild:Namn.jpg Text]] [[Bild:Namn.jpg thumb Text]] <ref>Källa</ref> Skapar en fotnot, måste kombineras med nedanstående <references/> Skapar en fotnotslista</pre>